

วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Journal of Humanities and Social Sciences Review (JHSSR)

Phetchaburi Rajabhat University

ISSN 2673-0987 (Print)

ISSN 2821-9759 (Online)

ปีที่ 25 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2566

Vol.25 No.1 January-June 2023

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการและงานวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อัญชนา พานิช มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.กมลทิพย์ รักเกียรติยศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.สิริวรรณ ศรีพหล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รศ.ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รศ.นท.ดร.สุมิตร สุวรรณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รศ.ดร.นรินทร์ สังข์รักษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

รศ.ดร.เอกรินทร์ พึ่งประชา มหาวิทยาลัยศิลปากร

รศ.เบญจรัตน์ สีทองสุข มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ผศ.ดร.พนิตนาฏ ชูฤกษ์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ผศ.ดร.พจนีย์ มั่งคั่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์

ผศ.ดร.ธวัชวรรณ กำคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผศ.ดร.ขวัญใจ กิจชาลรัตน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

รศ.ดร.พิมพ์ระวี ไรจน์รุ่งสัจย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ฝ่ายจัดการ

นางสาวจิรปริยา จุ้ยแจ่ม นางละออง เชื้ออนันต์สถิต นายนฤนาท ไม้แก้ว

สำนักงาน

กองบรรณาธิการวารสารมนุษยสังคมปริทัศน์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

38 หมู่ 8 ตำบลนาุ้ง อำเภอบึง จังหวัดเพชรบุรี 76000

โทรศัพท์/โทรสาร 0-3270-8615, 089-542-3113 e-mail: jhssr.pbru@hotmail.com

เจ้าของงาน

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

การส่งบทความ

ส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/hspbruacthjournals>

กำหนดเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม – มิถุนายน และกรกฎาคม – ธันวาคม)

เงื่อนไขการตีพิมพ์

ทุกบทความที่ตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 คน ในลักษณะ

Double-blind peer review

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ ISSN 2673-0987 (print) และ ISSN 2821-9759 (online) เป็นวารสารของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี กำหนดออกปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - เดือนมิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม วารสารมีกระบวนการประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อนออกตีพิมพ์ในลักษณะ Double-blind peer review โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอผลงานวิชาการให้กับนักวิจัย นักศึกษา บุคลากร เพื่อการเผยแพร่ข้อมูล นวัตกรรมและองค์ความรู้เชิงวิชาการระหว่างนักวิจัย นักวิชาการกับผู้ใช้ประโยชน์ วารสารฉบับนี้ประกอบด้วยเนื้อหาที่ครอบคลุมความรู้ด้านการศึกษา การบริหารจัดการ การท่องเที่ยว งานวรรณกรรม การพัฒนาท้องถิ่น และงานด้านศิลปกรรม

บทความอันหลากหลายที่ได้นำเสนอในวารสารฉบับนี้ กองบรรณาธิการวารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ต้องขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อผู้เขียนผลงาน คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาผลงาน รวมทั้งผู้ประสานงานที่ช่วยกันส่งเสริมคุณภาพวารสารและดำเนินการจนทำให้วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ฉบับนี้ประสบความสำเร็จ ในโอกาสนี้ขอเชิญชวนคณาจารย์ นักศึกษา นักวิชาการ นักวิจัยเสนอบทความเพื่อเข้ารับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ และหากมีข้อเสนอแนะใดๆ ที่จะทำให้วารสารมีการพัฒนาที่ดีขึ้น ทางกองบรรณาธิการยินดีน้อมรับด้วยความขอบคุณยิ่ง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารมนุษยสังคมปริทัศน์จะเป็นพื้นที่ที่มีประโยชน์ในการเผยแพร่ความรู้ให้แก่สังคมวิชาการต่อไป

บรรณาธิการ

สารบัญ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี รัฐ กันภัย	7
แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จุฑามาศ ประคำทอง นิตยา สีนะวารี	17
การประเมินตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยใช้ เทคนิคเดลฟาย น้ำฝน แสงอรุณ ณัฐพล ออบสีนาค	37
การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แสงดาว ถิ่นहारวงษ์ ปิ่นปิ่นทร์ สีสานอมพรสิน	54
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของอำเภอบางบาล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ศิสิญา อ่อนสวัสดิ์ นิตยา สีนะวารี	69
คุณค่าในพระราชนิพนธ์แปลของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม ราชกุมารี เรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ ธนัชพร นามวัฒน์	89
การพัฒนาแบบแผนการเรียนรู้การสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูด นำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉัตรชัย สุขุม กัลยาลักษณ์ ไชยศิริ วรรณพฤกษ์ เทียมเดช จิรัชยา ประทีปโชติพร อุบลวรรณ ส่งเสริม	119
การพัฒนาฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี ประอรณัฐ หงส์ทอง พัชรพร แต่มริต	139

สารบัญ

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการศึกษา พัชรา พานทองรักษ์ ฐิตินันท์ ชีระเวชเจริญชัย ชนิสรา ใจชัยภูมิ ยศวีร์ สายฟ้า	154
แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ปัทมภรณ์ กุลทอง นิตยา สีนธาว์	166
ความเป็นสหบทในศิลปกรรมปูนปั้นเรื่อง “พระมหาชนก” ที่จังหวัดเพชรบุรี ทรงฤทธิ์ ฉิมโหมด	180

Content

The Factors affecting educational achievement of undergraduate students in Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University Radh Kunphai	7
Guidelines for Promoting Good Governance of Municipalities in Pran buri District, Prachuap Khiri Khan Province Jutamas Pracumtong Nittaya Sintao	17
The quality assurance according to standard criteria assessment of Phetchaburi Rajabhat University by using Delphi techniques Namfon Sangarun Nattapon Arbsinark	37
Applying QR Code Technology for Publicizing Phetchaburi Rajabhat University in Thai and English Saengdao Thinhanwong Pinpinat Leela-ampornsir	54
Guidelines for the Development of Tourism Strategies According to the 20 years National Strategy of Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province Sasiya Onsawat Nittaya Sintao	69
Smiles and Tears of the Heart, as translated value by Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn Tanutchaporn Namwat	89
Development of instructional model based on Active Learning concept to promote speaking ability for high school students Chatchai Sukhum Kanyalak Chaisiri Wanphruek Thiamdaet Jiratchaya Prateepchotporn Ubonwan Songserm	119
Development of Local Food Database in Phetchaburi Province Pra-oranuch Hongthong Phatcharaphorn Tamrid	139

Content

The Development of Self-Study Activities on Educational Transition Between Kindergarten and Elementary Grade 1 Classrooms of Early Childhood Education and Elementary Education Pre-service Teachers Patchara Pantongruk Thitinun Teravecharoenchai Chanidsara Jaichaiyapum Yotsawee Saifah	154
Guidelines for the Development of the Public Sector Management Quality (PMQA) of the Thanarat Camp Infantry Center, Pranburi District, Prachuap Khiri Khan Province Pattamaporn Kunthong Nittaya Sintao	166
The Intertextuality in stucco art about Phra Mahachanaka in Phetburi Songrid Chimmode	180

ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

The Factors affecting educational achievement of undergraduate students in Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University

รัฐ กันภัย/Radh Kunphai

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding author E-mail: radhkunphai@hotmail.com

(Received: June 25, 2022; Revised: March 1, 2023; Accepted: June 12, 2023)

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษา 2) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษา และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 274 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.73 ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 2.51-3.50 ซึ่งมีจำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 57.7 2) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย ผลการวิเคราะห์โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านอาจารย์ผู้สอนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านผู้เรียน และด้านสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย

3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา และในส่วนปัจจัยด้านครอบครัวไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ R^2 เท่ากับ 0.221 และค่าสัมประสิทธิ์ที่ปรับแก้แล้ว $Adj.R^2$ เท่ากับ 0.210 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.470 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

The research on factors affecting educational achievement of undergraduate students in Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University aimed to study: 1) the level of educational achievement of students, 2) the level of factors affecting the educational achievement of students, and 3) the factors affecting the educational achievement of students. The research samples were 274 undergraduate students in Public Administration Program by simple random sampling. The instrument used in the research was a questionnaire. The data were analyzed by using mean, percentage, standard deviation, t-test, F-test, and multiple regression analysis. The research results were as follows:

1) For the level of educational achievement, students had a cumulative grade point average at 2.73, mostly between 2.51-3.50, totaling 158 students, or 57.7%. 2) The factors affecting the educational achievement of students consisting of 4 aspects: students, families, lecturers, and university environment, from the overall analysis result, were at a high level ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.59). When each aspect was considered, the lecturer factor affected educational achievement the most and at a high level, followed by family, learner, and university environment factors affecting educational achievement at a high level as well. 3) The factors affecting educational achievement of students were personal, learning, lecturer, family, and university environment factors. The results of analysis revealed that the factors of students, lecturers, and university environment affected the learning achievement of students, whereas the family factor did not affect the academic achievement of students, with the coefficient (R^2) = 0.221 and the adjusted coefficient ($Adj.R^2$) = 0.210, and the multiple correlation coefficient = 0.470 with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: Affecting factors, Educational achievement, Undergraduate students

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งในรากฐานสำคัญ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคน ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยรวม (กานต์ธีรา ภูริวิกรัย, 2564: 1) เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาคน สังคม และประเทศ การศึกษายุคใหม่ต้องเตรียมคนให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้น การศึกษาในระดับปริญญาตรีจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการสร้างบุคลากรแห่งการเรียนรู้ องค์การแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นองค์ประกอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาและยกระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี (ปิยะพร บัวระพา และคณะ, 2564: 1) ซึ่งการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในปัจจุบันนี้ต้องอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือในการช่วยสนับสนุนให้เกิดการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี ดังงานวิจัยของกัญญกร เอี่ยมพญา และคณะ (2564: 352-359) ได้สรุปไว้ว่า การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ครูจะต้องส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างแท้จริง ผู้สอนต้องยอมรับว่าโลกมีความเปลี่ยนแปลง ซึ่งเทคโนโลยีมีส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโลก และจากการเปลี่ยนแปลงของโลก ส่งผลให้การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ต้องมีการปรับเนื้อหาและวิธีการเรียนรู้โดยนำเทคโนโลยีและสารสนเทศใหม่ๆ มาเพิ่มคุณภาพให้กับการศึกษา โดยสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้ใช้และผู้ผลิตเทคโนโลยีที่มีคุณภาพต่อการพัฒนาสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้เรียนที่สอดคล้องสามารถตอบสนองต่อการใช้ชีวิตของผู้เรียนในอนาคตได้อย่างสมบูรณ์แบบในทุกสภาวะของการเปลี่ยนแปลงโลก รวมถึงการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเป็นผู้เรียนในศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตด้วย

การศึกษาเป็นหนึ่งในส่วนที่รัฐยังคงให้ความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงการระบาดของโรคโควิด 19 ที่ส่งผลให้การเรียนการสอนทั่วโลกต้องมีการปรับตัวขนานใหญ่ (จกกรี เตชะวารี, 2564: 1) ซึ่งรวมถึงมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทยที่ต้องมีการปรับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ทั้งการสอนในห้อง และการสอนรูปแบบออนไลน์ ตามมาตรการที่แต่ละมหาวิทยาลัยกำหนด ซึ่งนักศึกษาบางคนยังปรับตัวไม่ทัน อาจส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้ ดังเช่นงานวิจัยของกรรณิการ์ แสนสุภา และคณะ (2563) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวของนักศึกษาในสถานการณ์โควิด-19 นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง มีการปรับตัวในสถานการณ์โควิด-19 โดยรวม อยู่ในระดับมากและเมื่อเปรียบเทียบกับเพศ พบว่า เพศชายและหญิง มีการปรับตัวในสถานการณ์โควิด-19 โดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน เปรียบเทียบความแตกต่างของการปรับตัวระหว่างนักศึกษาชั้นปีที่แตกต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่มีระดับชั้นปีแตกต่างกันมีการปรับตัวในสถานการณ์โควิด-19 แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่านักศึกษาที่มีชั้นปีแตกต่างกันมีการปรับตัวด้านการเรียน และด้านอารมณ์แตกต่างกัน และงานวิจัยของปิยะพร บัวระพา และคณะ (2564) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ปัจจัยด้านผู้เรียนและด้านสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยที่กล่าวมานี้มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทั้งสิ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จะมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษา เพราะปัจจัยเหล่านี้อาจมีผลต่อการเรียนและความสำเร็จต่อการเรียนในระดับปริญญาตรี และเพื่อที่สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาวิชาอื่นๆ ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จะได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนานักศึกษาให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 865 คน
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 274 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย
2. ขอบเขตด้านตัวแปร
ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครอบครัว ด้านอาจารย์ผู้สอน และด้านสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย
ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา คือ มีนาคม ถึง พฤษภาคม 2565

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (ในรูปแบบ Google Form) โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การตอบแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ แขนงวิชาที่ศึกษา สถานภาคการเรียน สถานภาพที่อยู่ปัจจุบัน ระยะทางที่เดินทางมาเรียน จำนวนหน่วยกิตที่สะสมในปัจจุบัน ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมเทอมล่าสุด (GPA)

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แยกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยใช้เกณฑ์พิจารณาแต่ละระดับ ดังนี้ (ธิดาชนก วงศ์พิทักษ์, 2556: 8)

- 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็น มากที่สุด
- 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็น มาก
- 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็น ปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อย
- 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็น น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายของข้อมูล (บุญชม ศรีสะอาด, 2553: 120 -127)

คะแนนเฉลี่ย 5.00 – 4.21 หมายความว่า ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 4.20 – 3.41 หมายความว่า ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์มาก

คะแนนเฉลี่ย 3.40 - 2.61 หมายความว่า ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.60 – 1.81 หมายความว่า ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.80 – 1.00 หมายความว่า ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์น้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพ

การสร้างเครื่องมือและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดประเด็นและสร้างคำถามในแบบสอบถาม ตามกรอบแนวคิดของการวิจัย
3. ส่งผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน
4. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือ
5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวม

ข้อมูลจริง

การตรวจสอบคุณภาพ

1. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของข้อคำถามแต่ละข้อเพื่อหาค่าความสอดคล้องของสิ่งที่ต้องการวัดโดยการหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) จากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เกณฑ์การประเมินดังนี้

+1 หมายถึง แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินสอดคล้องกับเนื้อหา

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินสอดคล้องกับเนื้อหา

-1 หมายถึง แน่ใจว่าสิ่งที่ประเมินไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

2. นำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 30 ชุด เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) จากการทดสอบแบบสอบถามโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการคำนวณค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient - α) โดยกำหนดความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ≥ 0.8 (Bailey, 1987: 68) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชุดนี้ ด้านผู้เรียน มีค่าเท่ากับ 0.820 ด้านครอบครัว มีค่าเท่ากับ 0.967 ด้านอาจารย์ผู้สอน มีค่าเท่ากับ 0.931 ด้านสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย มีค่าเท่ากับ 0.942 จากนั้นนำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริงที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้ จำนวน 274 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการจัดทำแบบสอบถามให้เหมาะสมตามสถานการณ์ และกำหนดหัวข้อประเมินปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเรียนของนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี แล้วดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามออนไลน์ (ในรูปแบบ Google Form) ให้กับนักศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics Analysis) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Analysis) ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และการวิเคราะห์ T-test /One-way ANOVA

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 2.73 ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (Grade Point Average; GPA) อยู่ระหว่าง 2.51-3.50 จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 57.7

2. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายใน มหาวิทยาลัย พบว่า ผลการวิเคราะห์โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.59 เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านอาจารย์ผู้สอน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามากที่สุด อยู่ใน ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 รองลงมาคือ ด้านครอบครัว ส่งผลต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.85 ด้าน ผู้เรียน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 และด้านสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.73 ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ทั้งปัจจัยด้านการเรียน ปัจจัยด้านอาจารย์ ผู้สอน ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัย ด้านอาจารย์ผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และในส่วน ปัจจัยด้านครอบครัวไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ R^2 เท่ากับ 0.221 และค่า สัมประสิทธิ์ที่ปรับแก้แล้ว $Adj.R^2$ เท่ากับ 0.210 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.470 อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

1. ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า นักศึกษาสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มี คะแนนเฉลี่ยสะสม เท่ากับ 2.73 ส่วนใหญ่มีผลการเรียนเฉลี่ยสะสม (Grade Point Average : GPA) อยู่ระหว่าง 2.51-3.50 จำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 57.7 สอดคล้องกับ สุพิชญกฤตา พักโพธิ์เย็น (2559) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ส่วนใหญ่มีผลการเรียนคะแนนเฉลี่ยสะสม สะสม (Grade Point Average : GPA) 3.51-4.00 จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 81.25 และมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.61

2. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จากการศึกษาพบว่า โดยรวมปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านอาจารย์ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านอาจารย์ผู้สอน ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านครอบครัว ด้านผู้เรียน และด้านสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการดำเนินการเรียนการสอน ถ้าอาจารย์ทำการสอนได้อย่างมีคุณภาพจะทำให้นักศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับบุศรา เต็มลักษณ์ (2558) ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอน และด้านครอบครัว ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านครอบครัว มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านอาจารย์ผู้สอน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ส่วนปัจจัยด้านครอบครัวไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากตัวผู้เรียนเป็นบุคคลที่ส่งผลโดยตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยส่วนใหญ่มาจากนิสัยการเรียนในรายวิชานั้นๆ ซึ่งแสดงให้เห็นความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนในการเรียนทำให้ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนตัวอาจารย์ผู้สอนก็เป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะเป็นผู้ที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับผู้เรียนโดยตรงไม่ว่าจะเป็นจากพฤติกรรมการสอน สอดคล้องกับ ของ ปิยะพร บัวระพา และคณะ (2564) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ปัจจัยด้านผู้เรียนและด้านสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย และสอดคล้องกับ กนกภรณ์ เทสินทโชติ (2560) ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียน คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ปัจจัยด้านครอบครัว คือ รายได้ของผู้ปกครอง และปัจจัยด้านโรงเรียน คือ สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ มี

ผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 และสอดคล้องกับ บุศรา เต็มลักษณ์ (2558) ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านครูผู้สอนและด้านครอบครัว ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 และสอดคล้องกับ พัทธศดา กัลยาณวุฒิ (2558) ทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับ ปวช. และระดับ ปวส. ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาของวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ ทั้ง 4 ด้าน เมื่อพิจารณาโดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเหมือนกันโดยประเด็นที่มีความพึงพอใจมาก คือ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย ปัจจัยด้านครูและปัจจัยด้านผู้เรียน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1. ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปปรับใช้และนำไปพัฒนาตัวเอง
2. มหาวิทยาลัยสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาในการเรียนของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ในปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

- กนกภรณ์ เทสินทโชติ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรรณิการ์ แสนสุภา เอื้อทิพย์ คงกระพันธ์ อุมารณณ์ สุขารมณณ์ และผกาพรรณ นันทะเสน. (2563). การปรับตัวของนักศึกษาในสถานการณ์โควิด-19. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 6(2): 83-97.
- กัญญา เอี่ยมพญา นิวัตต์ น้อยมณี อภิชาติ อนุกุลเวช และดาวประกาย ระโส. (2564). การจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์. วารสารเศรษฐศาสตร์ปริทรรศน์, 8(1): 352-359.

- กานต์ธีรา ภูริวิกรัย. (2564). การศึกษาโลกในศตวรรษที่ 21: ระบบยังเหลื่อมล้ำ การเรียนรู้ยังวิกฤต. สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2565, จาก <https://www.eef.or.th>.
- จักรี เตชะวาริ. (2564). การศึกษาไทย: จุดเน้นเพื่อรับมือกับความท้าทาย. สืบค้นเมื่อ 29 มีนาคม 2565, จาก <https://www.bangkokbiznews.com>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุศรา เต็มลักษณ์. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 26(3): 26-36.
- ปิยะพร บัวระพา ปาริชาติ ชัยพันธ์ วิสุตา อินทรเพชร และขวัญพิชชา บุญอ่ำ. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาสาขาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. อุดรธานี: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- พัชสุดา กลัยณวุฒิ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาระดับ ปวช. และระดับ ปวส. ของวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ. เชียงใหม่: วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ.
- Bailey L. F. (1987). What determines quality in qualitative research?. **Market Research Society Newsletter**, October: 44-45.

แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Guidelines for Promoting Good Governance of Municipalities in Pran buri District, Prachuap Khiri Khan Province

จุฑามาศ ประคำทอง¹ / นิตยา ลินเฮว²
Jutamas Pracumtong¹/Nittaya Sintao²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

¹Master student of Public Administration, Stamford International University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

²Asst. Prof. Dr., advisor, Master of Public Administration, Stamford International University

Corresponding author E-mail : cherryjutamaspr@gmail.com

(Received: June 19, 2022; Revised: Revised: January 10, 2023; Accepted: June 12, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษากระบวนการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (2) ศึกษาปัจจัยในการบริหารงานมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (3) สร้างสรรค์หาแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 164 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ค่าไคสแควร์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า (1) การบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยในการบริหารงานมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านค่านิยมร่วมองค์กร ด้านทักษะบุคลากร และด้านรูปแบบการบริหาร มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการบริหารจัดการที่ดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (3) แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ควรมีการใช้ระบบสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการรายงานผลความคืบหน้าของ

การดำเนินโครงการรายวัน นำกรอบแนวคิดของแมคคินซีมาเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในกำหนดความถี่ในการประชุมที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาปรับปรุงแนวทางการให้บริการส่งเสริมการดำเนินการแก้ไขปัญหาเชิงรุก จัดประชุมในที่เปิดเผย ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ตัวแทนภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาสังคมในท้องถิ่นเข้าร่วมการดำเนินในกิจกรรมสาธารณะ มีการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่รับผิดชอบอย่างเคร่งครัด เสริมสร้างจิตสำนึกบุคลากรให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งมีการสร้างเวทีสำหรับลงมือปฏิบัติการร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการที่ดี ปัจจัยในการบริหารงาน เทศบาล

Abstract

This research aimed to study (1) the level of good governance of municipalities in Pran Buri District, Prachuap Khiri Khan Province; (2) management strategies that affect the good governance of municipalities in Pran Buri District, Prachuap Khiri Khan Province; and (3) guidelines for promoting good governance of municipalities in Pran Buri District, Prachuap Khiri Khan Province. The quantitative research sample size used in this study was 164 municipality officers in Pran Buri District, Prachuap Khiri Khan Province, and 9 key informants. Data was treated and analyzed using descriptive and inferential statistical methods, which were frequency, percentage, mean, standard deviation, Chi-square test, and Multiple Regression Analysis. Findings were found that: (1) the level of good governance of municipalities in Pran Buri District, Prachuap Khiri Khan Province was rated at a high level, (2) management strategies that affect good governance in Pran Buri District, Prachuap Khiri Khan Province in terms of shared value, personal skills, and management style aspects had relationships with good governance at the levels of statistical significant difference at 0.01, and (3) for guidelines for promoting good governance of municipalities in Pran Buri District, Prachuap Khiri Khan Province, it was found that : using information technology as a progressive report tool, using the McKinsey 7's framework to analyze internal factors, holding the meetings to consider and improve services, promoting proactive management to solve problems, holding meetings, giving private sectors to join public events, using law enforcement, promoting service mind training, and having public spaces for joining activities should be focused.

Keyword: Good governance, Management strategy, Municipality

บทนำ

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บรรจุหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good governance) เอาไว้ในมาตรา 76 โดยรัฐต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารราชการ เพื่อให้การบริหารราชการ และการจัดทำบริการสาธารณะมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ รวมทั้งมีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560, 2560: 19)

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับหลักธรรมาภิบาล ซึ่งได้บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ นอกจากนั้นยังได้นำมาบรรจุไว้ในส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และหลักธรรมาภิบาลยังได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) การสร้างความโปร่งใสและธรรมาภิบาลภาครัฐ โดยเปิดเผยข้อมูลผ่านเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น และตรวจสอบการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐผ่านช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างกันที่หลากหลาย มีการบูรณาการการบริหารจัดการและนำไปประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐในการแก้ปัญหาและการพัฒนาร่วมกัน เพื่อลดการทุจริตคอร์รัปชัน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564: 133)

ปัจจุบันแนวคิดธรรมาภิบาลจึงเข้ามาเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญและเริ่มมีการนำไปปฏิบัติกันมากขึ้น ซึ่งธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดีเป็นประเด็นที่อยู่ในความสนใจของประชาชน โดยเฉพาะข้าราชการ และพนักงานบริษัทเอกชน เพราะธรรมาภิบาลทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตั้งมั่นอยู่บนหลักการบริหารที่เที่ยงธรรม สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีจิตสำนึกในการทำงาน มีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ พร้อมตอบคำถามหรือตอบสนองต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและพร้อมรับผิดชอบ มีศีลธรรม จริยธรรมในการทำงาน การคำนึงการมีส่วนร่วมในการรับรู้ ตัดสินใจ ดำเนินการและประเมินผล ตลอดจนร่วมรับผลจากการตัดสินใจร่วมกัน มีการส่งเสริมสภาพทางกฎหมายและการให้ความสำคัญกับกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งคนด้อยโอกาส ตลอดจนการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคมในการรับโอกาสต่าง ๆ ที่ประชาชนพึงจะได้รับจากรัฐอีกด้วย ธรรมาภิบาลจึงเป็นหลักการ กระบวนการและเป็นเป้าหมายไปในตัว การมีธรรมาภิบาลอาจนำไปสู่การมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ในที่สุดและการมีประชาธิปไตยก็นำมาสู่การมีผลทางสังคม คือ การพัฒนาประเทศไปในทางที่สร้างความสงบสุขอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนนำมาสู่การแก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นได้โดยสันติวิธี ซึ่งหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย 10 หลัก ได้แก่ หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อสังคม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555: 2-3)

ในปัจจุบันปัญหาการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ยังประสบปัญหาในเรื่อง บุคลากรในองค์กรบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ เนื่องจากกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติสับสน ขาดความชัดเจน (เทศบาลตำบลปากน้ำปราณ, 2563: 9) ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน (เทศบาลตำบลปรางมูรี, 2563: 48) ประกอบกับโครงสร้างองค์กรในการดำเนินงานยังคงมีลักษณะจากบนสู่ล่าง เกิดความล่าช้าในการสั่งการ ทำให้บางครั้งตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ไม่ทันทั่วถึง (เทศบาลตำบลเขาน้อย, 2563: 8) ประกอบกับผลการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อผลการดำเนินงานของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมูรี อยู่ในระดับปานกลาง (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2563: 52) และยังไม่เคยได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2563: 21)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจในการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำปัจจัยในการบริหารงาน ได้แก่ กลยุทธ์ขององค์กร โครงสร้างองค์กร ระบบงาน รูปแบบการบริหาร บุคลากร ทักษะบุคลากร และค่านิยมร่วมองค์กรว่าส่งผลต่อการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์อย่างไร และนำไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามหลักธรรมาภิบาลเพิ่มมากขึ้น ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและเพื่อประโยชน์ของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยในการบริหารงานมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อสังเคราะห์หาแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) อัตราเงินเดือน (5) ระดับตำแหน่ง และ (6) ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และปัจจัย

ในการบริหารงาน ประกอบด้วย (1) กลยุทธ์ขององค์กร (2) โครงสร้างองค์กร (3) ระบบงาน (4) รูปแบบการบริหาร (5) บุคลากร (6) ทักษะบุคลากร และ (7) ค่านิยมร่วมองค์กร และตัวแปรตาม คือ การบริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วย (1) หลักประสิทธิภาพ (2) หลักประสิทธิผล (3) หลักการตอบสนอง (4) หลักการรับผิดชอบต่อ (5) หลักความโปร่งใส (6) หลักการมีส่วนร่วม (7) หลักการกระจายอำนาจ (8) หลักนิติธรรม (9) หลักความเสมอภาค และ (10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของเทศบาลตำบลปากน้ำปราณ เทศบาลตำบลเขาน้อย และเทศบาลตำบลปรางบุรี อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งหมด 3 แห่ง ได้แก่ คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล พนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง จำนวน 276 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของชามูเอล บี. กรีน (Green, 1991: 499-510) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 164 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-Depth Interview) คือ นายกเทศมนตรีของเทศบาลตำบลปากน้ำปราณ ปลัดเทศบาลของเทศบาลตำบลปากน้ำปราณ ประธานสภาเทศบาลของเทศบาลตำบลปากน้ำปราณ รองนายกเทศมนตรีของเทศบาลตำบลเขาน้อย ปลัดเทศบาลของเทศบาลตำบลเขาน้อย ประธานสภาเทศบาลของเทศบาลตำบลเขาน้อย นายกเทศมนตรีของเทศบาลตำบลปรางบุรี ปลัดเทศบาลของเทศบาลตำบลปรางบุรี และประธานสภาเทศบาลของเทศบาลตำบลปรางบุรี รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย คือ เทศบาลตำบลปากน้ำปราณ เทศบาลตำบลเขาน้อย และเทศบาลตำบลปรางบุรี อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

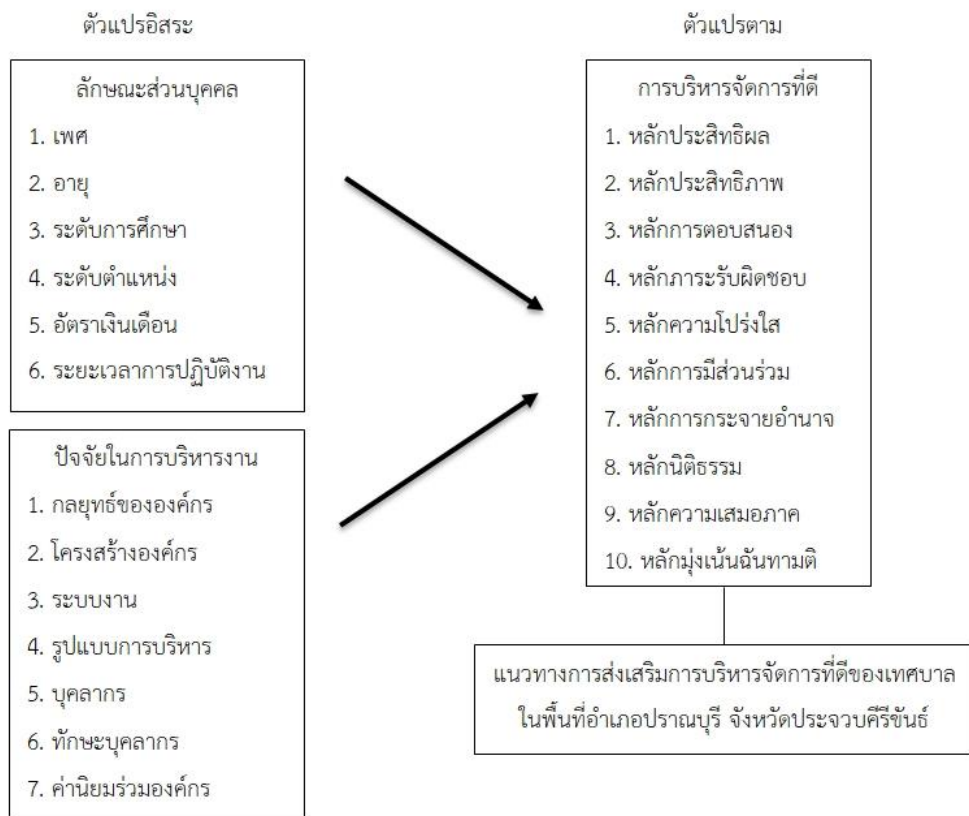
4. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการวิจัย ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 ถึงเดือนมีนาคม 2565

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดการบริหารจัดการที่ดีเป็นตัวแปรตาม ได้แก่ 1) หลักประสิทธิภาพ 2) หลักประสิทธิผล 3) หลักการตอบสนอง 4) หลักการรับผิดชอบต่อ 5) หลักความโปร่งใส 6) หลักการมีส่วนร่วม 7) หลักการกระจายอำนาจ 8) หลักนิติธรรม 9) หลักความเสมอภาค และ 10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2555: 18-22) และศึกษาปัจจัยในการบริหารงานเป็นตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) กลยุทธ์ขององค์กร 2) โครงสร้างองค์กร 3) ระบบงาน

4) รูปแบบการบริหาร 5) บุคลากร 6) ทักษะบุคลากร และ 7) ค่านิยมร่วมองค์กร (Robert, Tom, and Julien, 1980: 14-26) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรของเทศบาลตำบลปากน้ำปราณ เทศบาลตำบลเขาน้อย และเทศบาลตำบลปรางบุรี อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งหมด 3 แห่ง ได้แก่ คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล พนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง จำนวน 276 คน ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของซามูเอล บี. กรีน (Green, 1991: 499-510) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 164 คน ใช้วิธีเลือกสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เพื่อหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละเทศบาล

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	เทศบาล	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	เทศบาลตำบลปากน้ำปราณ	87	52
2	เทศบาลตำบลเขาน้อย	96	57
3	เทศบาลตำบลปราณบุรี	93	55
รวม		276	164

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นายกเทศมนตรีของเทศบาลตำบลปากน้ำปราณ ปลัดเทศบาลของเทศบาลตำบลปากน้ำปราณ ประธานสภาเทศบาลของเทศบาลตำบลปากน้ำปราณ รองนายกเทศมนตรีของเทศบาลตำบลเขาน้อย ปลัดเทศบาลของเทศบาลตำบลเขาน้อย ประธานสภาเทศบาลของเทศบาลตำบลเขาน้อย นายกเทศมนตรีของเทศบาลตำบลปราณบุรี ปลัดเทศบาลของเทศบาลตำบลปราณบุรี และประธานสภาเทศบาลของเทศบาลตำบลปราณบุรี รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 164 คน โครงสร้างแบบสอบถามประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) ระดับตำแหน่ง (5) อัตราเงินเดือน และ (6) ระยะเวลาการปฏิบัติงาน จำนวน 6 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยในการบริหารงานของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย (1) กลยุทธ์ขององค์กร (2) โครงสร้างองค์กร (3) ระบบงาน (4) รูปแบบการบริหาร (5) บุคลากร (6) ทักษะบุคลากร และ (7) ค่านิยมร่วมองค์กร ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 35 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ต เรทติ้ง สเกล (Likert Rating Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดี ประกอบด้วย (1) หลักประสิทธิภาพ (2) หลักประสิทธิภาพ (3) หลักการตอบสนอง (4) หลักการรับผิดชอบ (5) หลักความโปร่งใส (6) หลักการมีส่วนร่วม (7) หลักการกระจายอำนาจ (8) หลักนิติธรรม (9) หลักความเสมอภาค และ (10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ จำนวน 50 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ต เรทติ้ง สเกล (Likert Rating Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม แบบสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.995

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลโดยใช้การเก็บข้อมูล ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยขออนุญาตเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรีในการทำวิจัย ขออนุญาตแต่ละส่วนงานในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

3.2 ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 164 ชุด จากบุคลากรในเทศบาลตำบลปากน้ำปราณ เทศบาลตำบลเขาน้อย และเทศบาลตำบลปรางบุรี อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 164 คน

3.3 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารหนังสือ ตำราทางวิชาการต่าง ๆ แหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ผลงานวิจัย และสิ่งตีพิมพ์ทั้งในและต่างประเทศ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ การแจกแจงความถี่ ปัจจัยในการบริหารงาน และการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ในวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของลักษณะส่วนบุคคลกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้สถิติไคสแควร์ และวิเคราะห์ปัจจัยในการบริหารงานมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 31 – 40 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ตำแหน่ง พนักงานจ้าง มีอัตราเงินเดือน/ค่าตอบแทน 10,000 – 15,000 บาท และมีระยะเวลาปฏิบัติงาน 4 – 10 ปี

2. ระดับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรามบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรามบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมมีการบริหารจัดการที่ดีอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X}$ = 3.93, SD = 0.69) เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า มีการบริหารจัดการที่ดีอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ หลักความเสมอภาค ($\bar{X}$ = 4.02, SD = 0.82) หลักการตอบสนอง ($\bar{X}$ = 3.95, SD = 0.75) หลักความโปร่งใส ($\bar{X}$ = 3.95, SD = 0.76) หลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}$ = 3.94, SD = 0.76) หลักประสิทธิภาพ ($\bar{X}$ = 3.93, SD = 0.66) หลักการรับผิดชอบต่อ ($\bar{X}$ = 3.93, SD = 0.74) หลักนิติธรรม ($\bar{X}$ = 3.92, SD = 0.75) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ($\bar{X}$ = 3.92, SD = 0.79) หลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X}$ = 3.89, SD = 0.75) และหลักประสิทธิภาพ ($\bar{X}$ = 3.88, SD = 0.71)

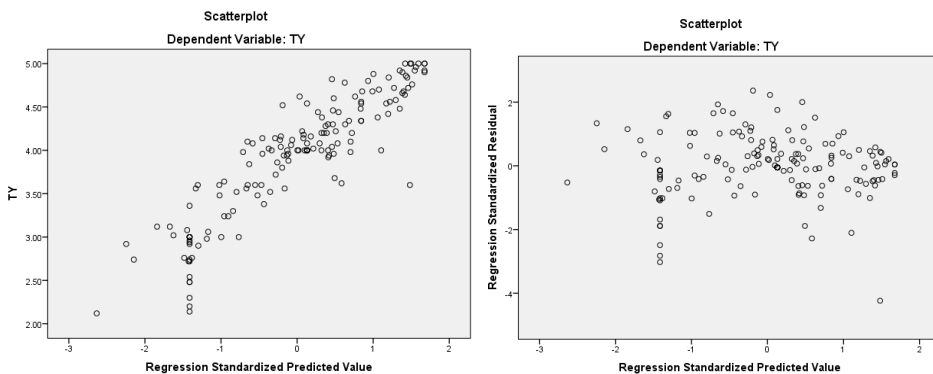
3. ปัจจัยในการบริหารงานมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรามบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของปัจจัยในการบริหารงานกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรามบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปัจจัยในการบริหารงาน	การบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรามบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์				
	B	S.E.	สปส.Beta	t	Sig
(ค่าคงที่)	0.130	0.146	-	0.886	0.377
1. กลยุทธ์ขององค์กร	0.099	0.070	0.099	1.412	0.160
2. โครงสร้างองค์กร	0.099	0.085	0.096	1.163	0.246
3. ระบบงาน	0.055	0.080	0.054	0.684	0.495
4. รูปแบบการบริหาร	0.154	0.066	0.162	2.332*	0.021
5. บุคลากร	0.000	0.076	0.000	-0.005	0.996
6. ทักษะบุคลากร	0.206	0.071	0.207	2.910**	0.004
7. ค่านิยมร่วมองค์กร	0.358	0.063	0.380	5.665***	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

R = 0.907 R² = 0.822 Durbin-Watson = 1.866

ภาพที่ 2 แผนภาพการกระจายของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยในการบริหารงานมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากการทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน (Durbin-Watson) ในครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 1.866 คือ ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย (1) กลยุทธ์ขององค์กร (2) โครงสร้างองค์กร (3) ระบบงาน (4) รูปแบบการบริหาร (5) บุคลากร (6) ทักษะบุคลากร (7) ค่านิยมร่วมองค์กร มีความสัมพันธ์เชิงอิสระในตัวเอง โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (R) อยู่ในระดับสูง 0.907 และพิจารณาจากการปรับมาตรฐานของตัวแปร ร้อยละ 81.14-82.20 ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ และค่า สปส. Beta เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านค่านิยมร่วมองค์กร ($\beta_{\text{ด้านค่านิยมร่วมองค์กร}} = 0.380$, Sig = 0.000) ด้านทักษะบุคลากร ($\beta_{\text{ด้านทักษะบุคลากร}} = 0.207$, Sig = 0.004) ด้านรูปแบบการบริหาร ($\beta_{\text{ด้านรูปแบบการบริหาร}} = 0.162$, Sig = 0.021) ด้านกลยุทธ์ขององค์กร ($\beta_{\text{ด้านกลยุทธ์ขององค์กร}} = 0.099$, Sig = 0.160) ด้านโครงสร้างองค์กร ($\beta_{\text{ด้านโครงสร้างองค์กร}} = 0.096$, Sig = 0.246) ด้านระบบงาน ($\beta_{\text{ด้านระบบงาน}} = 0.054$, Sig = 0.495) และด้านบุคลากร ($\beta_{\text{ด้านบุคลากร}} = 0.000$, Sig = 0.996) โดยมีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ด้านค่านิยมร่วมองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ด้านทักษะบุคลากรมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านรูปแบบการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\begin{aligned}\hat{Y} &= b_0 + b_4x_4 + b_6x_6 + b_7x_7 \\ &= 0.130 + 0.154 (\text{ด้านรูปแบบการบริหาร}) + 0.206 (\text{ด้านทักษะบุคลากร}) \\ &\quad + 0.358 (\text{ด้านค่านิยมร่วมองค์กร})\end{aligned}$$

Y หมายถึง การบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีความเหมาะสมกับค่า R^2 (Coefficient of Determination) ในระดับสูงซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.822

4. แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากการสัมภาษณ์ในภาพรวมพบว่า

4.1 หลักประสิทธิผล พบว่า แผนการดำเนินงานประจำปีเป็นเครื่องมือหลักในการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งเป็นแผนที่แสดงถึงเป้าหมาย รายละเอียดของแผนงานหรือโครงการที่ดำเนินการจริงในพื้นที่เขตเทศบาลนั้นและยังเป็นเครื่องมือในการติดตามการดำเนินงานและประเมินผล เพื่อนำมาประกอบการทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานในปีต่อไปให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ ควรมีการใช้ระบบสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการรายงานผลความคืบหน้าของการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมรายวัน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถควบคุมและติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานด้วยวงจรบริหารคุณภาพ (PDCA) และรายงานการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเป็นรายไตรมาสหรือราย 6 เดือน เพื่อให้เห็นผลการดำเนินงานในภาพรวมอย่างต่อเนื่องและสามารถปรับปรุงกลยุทธ์ในการดำเนินงานได้ทันต่อสถานการณ์

4.2 หลักประสิทธิภาพ พบว่า เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ตลอดจนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรที่เหมาะสมต่อไป ทั้งนี้ ควรมีการนำกรอบแนวคิดของแมคคินซี (7's McKinsey) มาเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในให้มีความสอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถปรับปรุงองค์กรได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานและบริหารงานทั้งในด้านการจัดเก็บ รวบรวมข้อมูล ประมวลผลข้อมูล และการให้บริการประชาชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

4.3 หลักการตอบสนอง พบว่า ด้านขั้นตอนการให้บริการประชาชน เทศบาลได้มีการปรับปรุงจุดที่ให้บริการประชาชน โดยมีแผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและมีกระบวนการทำงานไม่ยุ่งยากซับซ้อน ตลอดจนมีการกำหนดช่องทางการรับฟังข้อเสนอแนะให้ผู้รับบริการ เพื่อนำมาปรับปรุงหรือพัฒนาการให้บริการของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดความถี่ในการประชุมคณะทำงานที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาปรับปรุงและทบทวนเพื่อให้เกิดการปรับปรุงแนวทางการให้บริการประชาชนได้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ควรมีการใช้ระบบสารสนเทศในการให้บริการประชาชนเพื่อลดปริมาณและความแออัดของประชาชนผู้เข้ารับบริการ ณ สถานที่ทำการ เกิดความสะดวกในการรับบริการในยุคดิจิทัล

เช่น การจองคิวออนไลน์ การขอใบอนุญาตและส่งคำร้องผ่านระบบ e-Service การแจ้งและติดตามเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์ผ่านแอปพลิเคชัน เป็นต้น

4.4 หลักการรับผิดชอบ พบว่า เทศบาลมีความมุ่งมั่นตั้งใจและปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ โดยมีการรับทราบปัญหา ความต้องการ ตลอดจนข้อเรียกร้องต่าง ๆ ของประชาชนก่อนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนให้กับประชาชนโดยเร็วที่สุดและติดตามการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เทศบาลอาจส่งเสริมการดำเนินการแก้ไขปัญหาเชิงรุก มีการส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น และพร้อมรับผิดชอบ เมื่อเกิดความผิดพลาด รวมทั้งควรมีการใช้ระบบสารสนเทศสำหรับให้ประชาชนสามารถติดตาม ความคืบหน้าเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ หรือปัญหาความต้องการได้ เพื่อให้เกิดการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

4.5 หลักความโปร่งใส พบว่า เทศบาลมีการให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่สำคัญให้ประชาชนรับรู้อย่างเปิดเผย เช่น ข้อบังคับต่าง ๆ เทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี และการจัดซื้อจัดจ้าง ผ่านทางเว็บไซต์และวารสารของเทศบาล เพื่อแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้ ควรมีการจัดประชุมที่เปิดเผย โดยเฉพาะการประชุมเพื่อจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณ เพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามการดำเนินงานได้

4.6 หลักการมีส่วนร่วม พบว่า ควรตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นผ่านเวทีประชาคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของแต่ละชุมชน เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด

4.7 หลักการกระจายอำนาจ พบว่า ผู้บริหารมีการมอบอำนาจหน้าที่ให้แก่บุคลากรตามโครงสร้างอำนาจหน้าที่ในแต่ละส่วนราชการอย่างเป็นธรรมและเหมาะสม รวมทั้งมีการมอบภารกิจงานให้คณะกรรมการชุมชนเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนและเป็นศูนย์กลางในการรับฟังปัญหาหรือความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน หรือเปิดโอกาสให้ตัวแทนภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาสังคมในท้องถิ่น เข้าร่วมการดำเนินกิจกรรมสาธารณะผ่านการเป็นคณะกรรมการ คณะทำงาน และอาสาสมัครประเภทต่าง ๆ ภายใต้ระเบียบ กฎหมายที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงประเด็น เกิดการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า

4.8 หลักนิติธรรม พบว่า ควรมีการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่รับผิดชอบอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในการใช้อำนาจตามกฎหมายอย่างแท้จริง รวมถึงเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและความปลอดภัยของประชาชน นอกจากนี้ควรมีการปลูกฝังค่านิยมและส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานต่อผู้รับบริการด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม

4.9 หลักความเสมอภาค พบว่า เทศบาลมีการให้บริการประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน โดยจัดให้มีการใช้ระบบบัตรคิวในการติดต่อราชการ ตลอดจนมีการกำหนดช่องทางให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบต่อสังคม แต่อย่างไรก็ตามควรมีการเสริมสร้างจิตสำนึกแก่บุคลากรในเรื่องการให้ความสำคัญต่อผู้รับบริการอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรมอย่างสม่ำเสมอ

4.10 หลักมุ่งเน้นฉันทามติ พบว่า ควรมีการสร้างเวทีสำหรับลงมือปฏิบัติการร่วมกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างคนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านการพูดคุยและมีฉันทามติที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน ส่วนในเรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กรนั้น ควรมีแนวทางในการลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยใช้เทคนิคการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น การฝึกอบรมทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ เพื่อปรับทัศนคติและพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งดังกล่าว

5. ผลการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในการบริหารงานของเทศบาลในพื้นที่อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปัจจัยในการบริหารงานของเทศบาลในพื้นที่อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม มีปัจจัยในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.64$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัจจัยในการบริหารงานอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านค่านิยมร่วมองค์กร ($\bar{X} = 3.95$, $SD = 0.74$) ด้านรูปแบบการบริหาร ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.73$) ด้านโครงสร้างองค์กร ($\bar{X} = 3.90$, $SD = 0.67$) ด้านกลยุทธ์ขององค์กร ($\bar{X} = 3.89$, $SD = 0.69$) ด้านระบบงาน ($\bar{X} = 3.88$, $SD = 0.68$) ด้านทักษะบุคลากร ($\bar{X} = 3.87$, $SD = 0.69$) และด้านบุคลากร ($\bar{X} = 3.85$, $SD = 0.72$)

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ระดับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมมีการบริหารจัดการที่ดีอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า เทศบาลในพื้นที่อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการนำการบริหารจัดการที่ดีมาใช้ในการบริหารงานอย่างสม่ำเสมอ จึงส่งผลให้

การบริหารงานในเทศบาลมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน มีความโปร่งใส ยุติธรรม รวมทั้งทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาในการดำเนินงานของเทศบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา จัตตุพรพงษ์ (2560: 124) วิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในการบริหารงานของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในการบริหารงานของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรีในภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านหลักการมีส่วนร่วม รองลงมาคือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการตอบสนอง ด้านหลักการรับผิดชอบ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการกระจายอำนาจ ด้านหลักประสิทธิภาพ ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ และด้านหลักประสิทธิผล

2. ปัจจัยในการบริหารงานมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมณี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปัจจัยในการบริหารงาน ด้านค่านิยมร่วมองค์กร มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมณี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ด้านทักษะบุคลากร มีความความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมณี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านรูปแบบการบริหาร มีความความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมณี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยในการบริหารงาน ประกอบด้วย รูปแบบการบริหาร ทักษะบุคลากร และค่านิยมร่วมองค์กร เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมณี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการบริหารจัดการที่ดี ทำให้การดำเนินงานของหน่วยงานมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง ทัวถึง และรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ บัวหลวง (2560: 124) วิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานเทศบาลตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านภาวะผู้นำ ด้านโครงสร้างองค์กรและด้านการประสานงาน มีความสัมพันธ์กับระดับธรรมาภิบาลในการบริหารงานเทศบาลตำบลคูขวาง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธนกร แข็งพิลา (2557: 146) วิจัยเรื่อง แมคคินซี (7's McKinsey) ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า แมคคินซี (7's McKinsey) ที่นำมาศึกษาทั้งหมด 7 ด้าน มีจำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านค่านิยมร่วมองค์กร ปัจจัยด้านทักษะ ปัจจัยด้านระบบ ปัจจัยด้านโครงสร้าง และปัจจัยด้านรูปแบบการบริหาร ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมณี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

(1) หลักประสิทธิผล พบว่า แผนการดำเนินงานประจำปีเป็นเครื่องมือหลักในการบริหารจัดการองค์กร ซึ่งเป็นแผนที่แสดงถึงเป้าหมาย รายละเอียดของแผนงานหรือโครงการที่ดำเนินการจริงในพื้นที่เขตเทศบาลนั้นและยังเป็นเครื่องมือในการติดตามการดำเนินงานและประเมินผล เพื่อนำมาประกอบการทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานในปีต่อไปให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ ควรมีการใช้ระบบสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการรายงานผลความคืบหน้าของการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมรายวัน เพื่อให้ผู้บริหารสามารถควบคุมและติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานด้วยวงจรบริหารคุณภาพ (PDCA) และรายงานการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาเป็นรายไตรมาสหรือราย 6 เดือน เพื่อให้เห็นผลการดำเนินงานในภาพรวมอย่างต่อเนื่องและสามารถปรับปรุงกลยุทธ์ในการดำเนินงานได้ทันต่อสถานการณ์ (2) หลักประสิทธิภาพ พบว่า เทคนิคการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายนอกและภายในองค์กร ตลอดจนแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ขององค์กรที่เหมาะสมต่อไป ทั้งนี้ ควรมีการนำกรอบแนวคิดของแมคคินซี (7's McKinsey) มาเป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ปัจจัยภายในให้มีความสอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถปรับปรุงองค์กรได้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานและบริหารงาน ทั้งในด้านการจัดเก็บ รวบรวมข้อมูล ประมวลผลข้อมูล และการให้บริการประชาชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน (3) หลักการตอบสนอง พบว่า ด้านขั้นตอนการให้บริการประชาชน เทศบาลได้มีการปรับปรุงจุดที่ให้บริการประชาชน โดยมีแผนผังขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและมีกระบวนการทำงานไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน ตลอดจนมีการกำหนดช่องทางการรับฟังข้อเสนอแนะให้ผู้รับบริการ เพื่อนำมาปรับปรุงหรือพัฒนาการให้บริการของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดความถี่ในการประชุมคณะทำงานที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาปรับปรุงและทบทวน เพื่อให้เกิดการปรับปรุงแนวทางการให้บริการประชาชนได้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบันที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ควรมีการใช้ระบบสารสนเทศในการให้บริการประชาชนเพื่อลดปริมาณและความแออัดของประชาชนผู้เข้ารับบริการ ณ สถานที่ทำการ เกิดความสะดวกในการรับบริการในยุคดิจิทัล เช่น การจองคิวออนไลน์ การขอใบอนุญาตและส่งคำร้องผ่านระบบ e-Service การแจ้งและติดตามเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์ผ่านแอปพลิเคชัน เป็นต้น (4) หลักการรับผิดชอบ พบว่า เทศบาลมีความมุ่งมั่นตั้งใจและปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ โดยมีการรับทราบปัญหา ความต้องการ ตลอดจนข้อเรียกร้องต่าง ๆ ของประชาชนก่อนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อนให้กับประชาชนโดยเร็วที่สุด และติดตามการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เทศบาลอาจส่งเสริมการ

ดำเนินการแก้ไขปัญหาเชิงรุก มีการส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น และพร้อมรับผิดชอบเมื่อเกิดความผิดพลาด รวมทั้งควรมีการใช้ระบบสารสนเทศสำหรับให้ประชาชนสามารถติดตามความคืบหน้าเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ หรือปัญหาความต้องการได้ เพื่อให้เกิดการติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ (5) หลักความโปร่งใส พบว่า เทศบาลมีการให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่สำคัญให้ประชาชนรับรู้อย่างเปิดเผย เช่น ข้อบังคับต่าง ๆ เทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี และการจัดซื้อจัดจ้าง ผ่านทางเว็บไซต์และวารสารของเทศบาล เพื่อแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้ ควรมีการจัดประชุมที่เปิดเผย โดยเฉพาะการประชุมเพื่อจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณ เพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามการดำเนินงานได้ (6) หลักการมีส่วนร่วม พบว่า ควรตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นผ่านเวทีประชาคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ของแต่ละชุมชน เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด (7) หลักการกระจายอำนาจ พบว่า ผู้บริหารมีการมอบอำนาจหน้าที่ให้แก่บุคลากรตามโครงสร้างอำนาจหน้าที่ในแต่ละส่วนราชการอย่างเป็นธรรมและเหมาะสม รวมทั้งมีการมอบภารกิจงานให้คณะกรรมการชุมชนเป็นผู้นำในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนและเป็นศูนย์กลางในการรับฟังปัญหาหรือความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน หรือเปิดโอกาสให้ตัวแทนภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาสังคมในท้องถิ่น เข้าร่วมการดำเนินกิจกรรมสาธารณะผ่านการเป็นคณะกรรมการ คณะทำงาน และอาสาสมัครประเภทต่าง ๆ ภายใต้ระเบียบ กฎหมาย ที่สามารถกระทำได้ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมสาธารณะตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงประเด็น เกิดการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า (8) หลักนิติธรรม พบว่า ควรมีการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่รับผิดชอบอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในการใช้อำนาจทางกฎหมายอย่างแท้จริง รวมถึงเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและความปลอดภัยของประชาชน นอกจากนี้ควรมีการปลูกฝังค่านิยมและส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานต่อผู้รับบริการด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม (9) หลักความเสมอภาค พบว่า เทศบาลมีการให้บริการประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน โดยจัดให้มีการใช้ระบบบัตรคิวในการติดต่อราชการ ตลอดจนมีการกำหนดช่องทางให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาอย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ประชาชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบต่อสังคมแต่อย่างใดก็ตาม ควรมีการเสริมสร้างจิตสำนึกแก่บุคลากรในเรื่องการให้ความสำคัญต่อผู้รับบริการอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรมอย่างสม่ำเสมอ (10) หลักมุ่งเน้นฉันทามติ พบว่า ควรมีการสร้างเวทีสำหรับลงมือปฏิบัติการร่วมกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างคนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านการพูดคุยและมีฉันทามติที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน ส่วนในเรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นภายในองค์กรนั้น ควรมีแนวทางในการลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยใช้เทคนิคการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น การฝึกอบรมทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ เพื่อปรับทัศนคติและ

พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของบาร์โธโลมิว โอคักบู โอเคชุกวู (Okechukwu, 2012: 194-205) วิจัยเรื่อง จริยธรรมของผู้นำและการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติของรัฐบาลท้องถิ่นของประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ขาดความซื่อสัตย์และประชาชนเกิดความวิตกกังวลในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และจริยธรรมความเป็นผู้นำในการบริหารงาน ดังนั้น ภาครัฐจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่ส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนในการมีส่วนร่วมและร่วมกำกับดูแลตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ ควรจัดตั้งหน่วยงานองค์กรอิสระเพื่อตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และต้องสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และค่านิยมประชาธิปไตย รวมทั้งให้ความสำคัญกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของอ้าวดี สุนทรวิภาค (2560: 331) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลของผู้บริหารเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ พื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการของผู้บริหารเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงใต้ มุ่งเน้นให้องค์กรของตนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องผลักดันการปฏิบัติราชการของหน่วยงานให้มีระดับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเทียบเท่ามาตรฐานสากล พบว่า มี 10 องค์ประกอบที่สำคัญและเหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการเทศบาล ประกอบด้วย หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อสังคม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค และหลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยได้ข้อค้นพบจากการวิจัยนำมาสู่การวิเคราะห์ เพื่อสร้างข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานควรมีการกำหนดนโยบายในการปฏิบัติงานให้ชัดเจนและมีความสอดคล้องหรือเชื่อมโยงกันระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 หน่วยงานควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรของเทศบาล มีความรู้ความเข้าใจต่อการนำการบริหารจัดการที่ดีมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด โดยจัดให้มีการฝึกอบรมเรื่องการบริหารจัดการที่ดีอย่างต่อเนื่อง เพื่อปลูกฝังจิตสำนึก ทักษะ และค่านิยมร่วมองค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

2.1 หลักประสิทธิผล หน่วยงานควรมีการวางยุทธศาสตร์และเป้าหมายในการดำเนินงานไว้ชัดเจนและดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ รวมทั้งควรมีการใช้ระบบสารสนเทศเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้กับองค์กร

2.2 หลักประสิทธิภาพ หน่วยงานควรมีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน โดยใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสม และมีการนำระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์กร รวมทั้งควรปลูกฝังความตระหนักรู้ถึงการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าแก่บุคลากรเพื่อประโยชน์ต่อองค์กรและประชาชน

2.3 หลักการตอบสนอง หน่วยงานควรพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการให้บริการประชาชนอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งควรมีการใช้ระบบสารสนเทศเข้ามาช่วยในการให้บริการประชาชนเพื่อลดความแออัดของผู้เข้ารับบริการ ณ สถานที่ทำการ

2.4 หลักการรับผิดชอบต่อ หน่วยงานควรมีการส่งเสริมการดำเนินการแก้ไขปัญหาเชิงรุก รวมถึงควรส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น และพร้อมรับผิดชอบเมื่อเกิดความผิดพลาด

2.5 หลักความโปร่งใส หน่วยงานควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่สำคัญที่ประชาชนควรรู้และควรมีการจัดประชุมที่เปิดเผยโดยเฉพาะการประชุมเพื่อจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณ เพื่อให้ประชาชนสามารถติดตามการดำเนินงานได้และแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส นอกจากนี้ควรปลูกฝังค่านิยมและแนวทางในการปฏิบัติงานให้บุคลากรยึดถือปฏิบัติ โดยปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล

2.6 หลักการมีส่วนร่วม หน่วยงานควรสนับสนุนกิจกรรมประชาคมของแต่ละชุมชนให้มากขึ้น โดยมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและกระตุ้นให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการประชาคมและการจัดทำหรือเสนอโครงการ เพื่อการพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหาในพื้นที่มากขึ้น

2.7 หลักการกระจายอำนาจ หน่วยงานควรมีการส่งเสริม สนับสนุน หรือเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน ตัวแทนภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาสังคมในท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมสาธารณะ เพื่อให้การดำเนินงานสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

2.8 หลักนิติธรรม หน่วยงานควรมีการบังคับใช้กฎหมายในพื้นที่รับผิดชอบอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมในการใช้อำนาจทางกฎหมายอย่างแท้จริง รวมทั้งควรมีการปลูกฝังค่านิยมและส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติงานต่อผู้รับบริการด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม

2.9 หลักความเสมอภาค หน่วยงานควรส่งเสริมบุคลากรให้มีการให้บริการด้วยความเต็มใจเท่าเทียมกัน และไม่เลือกปฏิบัติ

2.10 หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หน่วยงานควรเปิดโอกาสให้ประชาชนและบุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ของเทศบาล และควรมีการสร้างเวทีสำหรับลงมือปฏิบัติการร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผ่านการพูดคุยและมีฉันทามติที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกัน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีผลต่อการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมณี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เช่น ด้านภาวะผู้นำ ด้านการสื่อสารภายในองค์กร ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานและการมีส่วนร่วม เป็นต้น

3.2 ควรมีการศึกษาความเห็นของประชาชนในทุกภาคส่วนที่มีต่อการบริหารจัดการที่ดีของเทศบาลในพื้นที่อำเภอปรางมณี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อการขับเคลื่อนการบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นอย่างทั่วถึงและครอบคลุม

เอกสารอ้างอิง

เทศบาลตำบลเขาน้อย. (2563). แผนอัตรากำลัง 3 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2561-2563.

ประจวบคีรีขันธ์: ผู้แต่ง.

เทศบาลตำบลปรางมณี. (2563). แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2561-2565. ประจวบคีรีขันธ์: ผู้แต่ง.

เทศบาลตำบลปากน้ำปราง. (2563). แผนอัตรากำลัง 3 ปี ปีงบประมาณ พ.ศ.2564-2566.

ประจวบคีรีขันธ์: ผู้แต่ง.

เทศบาลตำบลปรางมณี. (2563). รายงานการวิจัยเชิงสำรวจ ความพึงพอใจของประชาชนผู้รับบริการของเทศบาลตำบลปรางมณี ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2563. ประจวบคีรีขันธ์: ผู้แต่ง.

ธนกร แซ่ฟิลลา. (2557). แมคคินซี (7's McKinsey) ที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

พรทิพย์ บัวหลวง. (2560). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานเทศบาลตำบลคูขวางอำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก.

สุกัญญา จัดตุพรพงษ์. (2560). การนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติในการบริหารงานของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์และสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยนานาชาติสแตมฟอร์ด.

สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2563). องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ประจำปี 2563. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2555). **หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good governance)**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรี.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.2566-2570**. สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2565, จาก <https://www.nesdc.go.th/download/document/Yearend/2021/plan13.pdf>.
- อ้อวดี สุนทรวิภาค. (2560). **การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลของผู้บริหารเทศบาลในภาคตะวันออก บนพื้นฐานของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี**. คุุชฌ์นินพนธ์ปรัชญาคุุชฌ์นินพนธ์ิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Green, S.B. (1991). How many subject does it take to da a regression analysis. **Multivariate Behavioral Research**, 26: 499-510.
- Okagbue, B.O. (2012). Ethical leadership and good governance in Nigerian local governments. **Walden Dissertations and Doctoral Studies**, Retrieved May 25, 2021, from <https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/1036>.
- Robert, W., Tom, P., & Julien, P. (1980). Structure is not organization. **Business Horizons**, 23(3): 14-26.

การประเมินตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานประกันคุณภาพการศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

The quality assurance according to standard criteria assessment of Phetchaburi Rajabhat University by using Delphi techniques

น้ำฝน แสงอรุณ¹/ณัฐพล อาบสีนาค²

Namfon Sangarun¹/Nattapon Arbsinark²

^{1,2}กลุ่มงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

^{1,2}Education Quality Improvement Subdivision, Office of the President, Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding author E-mail: Numfon.san@mail.pbru.ac.th

(Received: August 26, 2022, Revised: February 16, 2023, Accepted: June 20, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการประเมินตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยใช้เทคนิคเดลฟาย และ 2) ใช้เป็นข้อมูลการตัดสินใจพัฒนาปรับปรุงนโยบาย/แผนงาน/โครงการ และตัวชี้วัดความสำเร็จของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยการศึกษาและรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับตัวบ่งชี้และมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่พัฒนาขึ้น เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย มีการกำหนดคุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ กำหนดประเด็นการสอบถาม และสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 3 รอบ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ จากนั้นนำมาทดลองใช้ และประเมินความพึงพอใจของบุคลากรต่อตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาที่พัฒนาขึ้น ผลการวิจัย พบว่า 1) มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่พัฒนาขึ้น มีตัวบ่งชี้ระดับคณะ มีจำนวน 5 มาตรฐาน 19 ตัวบ่งชี้ และมีตัวบ่งชี้ระดับมหาวิทยาลัย มีจำนวน 5 มาตรฐาน 23 ตัวบ่งชี้ 2) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาที่พัฒนาขึ้น ระดับคณะ พบว่ามีผลการประเมินความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.31) 3) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาที่พัฒนาขึ้น ระดับมหาวิทยาลัย พบว่ามีผลการประเมินความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.04)

คำสำคัญ: ตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เทคนิคเดลฟาย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the assessment indicators of educational quality standards of Phetchaburi Rajabhat University using the Delphi technique and 2) to use the research findings for decision-making concerning the policies, programs, projects, and success indicators for Phetchaburi Rajabhat University. The research and the development collected and studied the opinions of the experts on the indicators and educational quality standards of Phetchaburi Rajabhat University. The characteristics of the experts, the selection of the experts, the determination of questionnaires and the opinions of the experts were determined 3 times and the data were statistically analyzed and then used to test and assess personnel satisfaction with the developed indicators and educational standards. The results showed that: 1) the educational quality standards developed by Phetchaburi Rajabhat University consisted of 5 standard levels, 19 indicators for the faculties and 5 standard levels, 23 indicators for the university; 2) overall, the satisfaction with the indicators and the educational standards that were developed at the faculty level was at a high level (mean 4.31); and 3) the satisfaction with the indicators and the educational standards developed at the university level was also at a high level (mean 4.04).

Keywords: Indicators according to educational standards of Phetchaburi Rajabhat University, Delphi technique

หลักการและเหตุผล

ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2553 ที่ได้ประกาศใช้มาก่อนหน้านี้ ซึ่งเป็นเกณฑ์กลางที่ให้ทุกมหาวิทยาลัยใช้ร่วมกันนั้น ไม่สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับเอกลักษณ์หรือจุดเน้นของสถานศึกษาที่แท้จริงได้ การประกันคุณภาพการศึกษา ภายในและภายนอกไม่สัมพันธ์กันทำให้สถานศึกษาต้องดำเนินการประเมินตนเองหลายรอบ เป็นการเพิ่มภาระแก่สถานศึกษาและบุคลากร หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่กำกับ และหน่วยงานภายนอกเกินความจำเป็น จึงเห็นควรปรับปรุงระบบและหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา ให้มีกลไกปฏิบัติที่เอื้อต่อการดำเนินการ ตามมาตรฐานการศึกษาของแต่ละระดับและเกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

จากกฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561 (กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา, 2561) และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561 (กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2561) รวมถึงแนวทางการนำมาตรฐานสู่การปฏิบัติให้เกิดผล จึงทำให้มหาวิทยาลัยต้องกำหนดมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัย และดำเนินการจัดทำตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561 ประกอบด้วย 5 มาตรฐานหลัก โดยกระทรวงศึกษาธิการให้มหาวิทยาลัยจัดทำมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาตัวบ่งชี้ตามพันธกิจและบริบทโดยยึดกรอบมาตรฐานการอุดมศึกษาที่กำหนดไว้

กระบวนการในการจัดทำมาตรฐานการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีและพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยได้มีการมีการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงและความสอดคล้องจากมาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ.2561 มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561 แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี พ.ศ.2561 (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2561) ซึ่งนำมาสู่ตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาในระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากบุคลากรภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย และผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยในคราวประชุมครั้งที่ 12/2561 เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2561 และเริ่มใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสู่การปฏิบัติปีการศึกษา 2561 เป็นต้นไป หลังจากได้ทดลองใช้มา 1 ปี ได้ทำการสำรวจการวิเคราะห์ การสังเกต ตลอดจนการลงพื้นที่เก็บข้อมูลมาประมวลผล พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ใช้ประเมินยังไม่ครอบคลุมการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย และผลลัพธ์ไม่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา พ.ศ.2561 อีกทั้งตัวบ่งชี้มีคำอธิบายสู่การปฏิบัติไม่ชัดเจน

จากการดำเนินงานดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะดูแลงานประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการประเมินตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยใช้เทคนิคเดลฟาย เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน พัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อประเมินตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่พัฒนาขึ้น
2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลการตัดสินใจเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุง นโยบาย /แผนงาน/โครงการ และตัวชี้วัดความสำเร็จ

ขอบเขตของการศึกษา

โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นที่จะศึกษาเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มที่ 1 เป็นผู้เชี่ยวชาญซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การแบ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ตามข้อเสนอแนะในการกำหนดเกณฑ์ของสตัฟเฟิลบีม และคณะ (Stufflebeam, et.al., 1971: 133 อ้างถึงใน เสนอ ภริมจิตรผ่อง, 2536: 107) จำนวน 19 คน ได้แก่ 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญภายนอกสถาบัน จำนวน 7 คน 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญระดับสูงของสถาบัน จำนวน 7 คน 3) กลุ่มผู้รับผิดชอบรายงานและจัดเก็บข้อมูลของสถาบัน จำนวน 5 คน

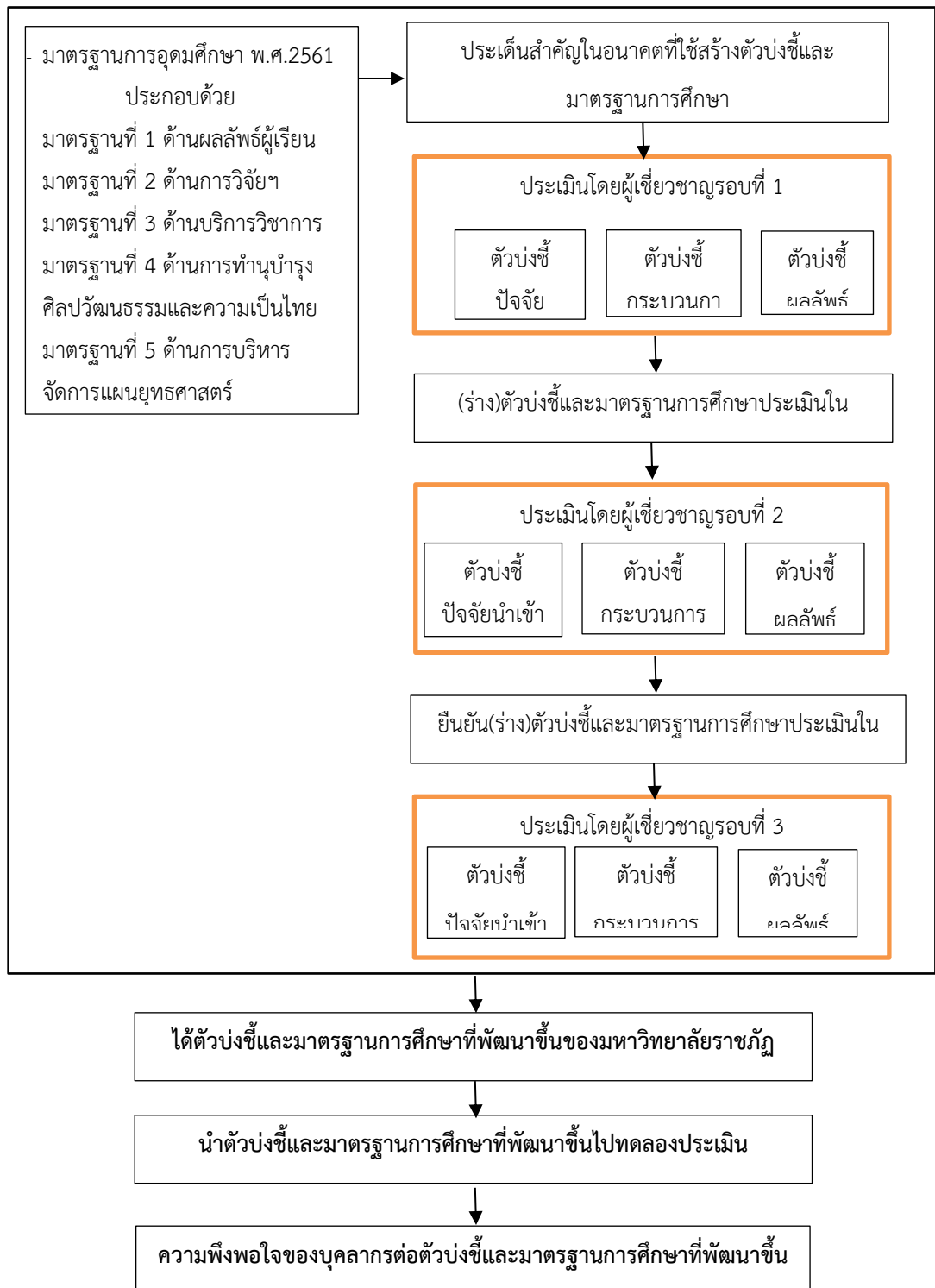
2.2 กลุ่มที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถามความพึงพอใจต่อตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาที่พัฒนาขึ้นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยใช้วิธีเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ผู้บริหาร ผู้จัดเก็บตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษา 2563 ระดับคณะจำนวน 106 คน และระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 24 คน

1) ตัวแปรที่ศึกษา คือ ตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

2) ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยนี้ ดำเนินการในระหว่างเดือน ธันวาคม 2563- สิงหาคม 2564

กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อศึกษาและรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับตัวบ่งชี้และตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่พัฒนาขึ้น เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย โดยการกำหนดคุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ กำหนดประเด็นการสอบถาม และสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 3 รอบ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ แล้วนำมาทดลอง และประเมินความพึงพอใจของบุคลากรต่อตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาที่พัฒนาขึ้นซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กระบวนการออกแบบวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน และระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต พร้อมทั้งความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 นำไปทดลองใช้ และประเมินความพึงพอใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 1 กระบวนการออกแบบวิเคราะห์ สังเคราะห์ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน รองรับเปลี่ยนแปลงในอนาคต พร้อมทั้งความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษา

1. คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 19 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกสถาบัน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์หรือ/และนักวิชาการในระดับอุดมศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับคณะ หรือระดับมหาวิทยาลัย อย่างน้อย 3 ปี เช่น รองอธิการบดี/ผู้ช่วยอธิการบดี รองคณบดี/ผู้ช่วยคณบดี ที่ดูแลรับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะ นักวิชาการที่ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดเก็บ และรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะ จำนวน 7 คน

1.2 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากภายในสถาบัน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาระดับคณะ หรือระดับมหาวิทยาลัย อย่างน้อย 3 ปี ได้แก่ รองอธิการบดี/ผู้ช่วยอธิการบดี รองคณบดี/ผู้ช่วยคณบดี ที่ดูแลรับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับคณะ และมหาวิทยาลัย จำนวน 7 คน

1.3 กลุ่มผู้ปฏิบัติงานภายในสถาบัน ได้แก่ นักวิชาการที่ปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับดูแลการบริหารจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และระดับคณะ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างน้อย 3 ปี จำนวน 5 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณลักษณะของผู้เชี่ยวชาญจากผู้ที่เคยมีประสบการณ์ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ในฐานะผู้บริหาร นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานกำกับดูแลด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ปรากฏว่าได้ผู้เชี่ยวชาญ 19 ท่าน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟายนี้ เป็นแบบสอบถาม 3 ฉบับ ประกอบด้วย ฉบับที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ใช้สอบถามรอบที่ 1 ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายปิด มีลักษณะเป็นแบบมาตรการประเมิน 5 ระดับ ซึ่งคำถามได้มาจากคำตอบของแบบสอบถามรอบที่ 1 และฉบับที่ 3 มีลักษณะเช่นเดียวกับฉบับที่ 2 มีข้อความเกี่ยวกับตัวบ่งชี้และมาตรฐานเหมือนกับรอบที่สอง แต่เพิ่มตำแหน่งของมัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ รวมทั้งตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบในรอบที่สอง จากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบอีกครั้งหนึ่ง ในการตอบแบบสอบถามรอบนี้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะได้ทราบความเห็นของกลุ่มสำหรับแต่ละข้อความ นอกจากนี้ยังให้โอกาสผู้เชี่ยวชาญได้ทบทวนคำตอบของตนเอง และอาจเปลี่ยนคำตอบใหม่ได้ หรือยังคงยืนยันคำตอบเดิมพร้อมทั้งแสดงเหตุผลประกอบสำหรับข้อความที่คำตอบครั้งสุดท้ายได้อยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์

ขั้นตอนที่ 2 นำไปทดลอง และสอบถามความพึงพอใจของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

1. ขอบเขตเนื้อหา

เป็นการนำตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ปีการศึกษา 2563 โดยใช้การวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียว

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสอบถามความพึงพอใจต่อตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาที่พัฒนาขึ้นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยใช้วิธีเจาะจง (Purposive Sampling)

ประชากร ได้แก่ ระดับคณะ คือ ผู้บริหารคณะ ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ผู้กำกับและจัดเก็บตัวบ่งชี้และรายงานผลระดับคณะ ระดับมหาวิทยาลัย คือ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ผู้กำกับและจัดเก็บตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ระดับคณะ คือ คณบดี รองคณบดี ผู้ช่วยคณบดี หัวหน้าสำนักงานคณะ หน่วยงานละ 3 คน ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ปีการศึกษา 2563 หน่วยงานละ 3 คน ผู้กำกับและจัดเก็บและรายงานผลตัวบ่งชี้ที่ได้รับมอบหมายระดับคณะ หน่วยงานละ 5 คน รวมทั้งหมด 104 คน ประกอบด้วย

1) ผู้บริหารคณะ ๆ ละ 3 คน	รวม 24 คน
2) ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน หน่วยงานละ 3 คน	รวม 24 คน
3) ผู้กำกับและผู้จัดเก็บตัวบ่งชี้คณะละ 5 คน	รวม 56 คน

รวมทั้งหมด 104 คน

ระดับมหาวิทยาลัย คือ รองอธิการบดี ผู้อำนวยการสำนัก/สถาบัน รองผู้อำนวยการสำนัก/สถาบัน จำนวน 8 คน ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับมหาวิทยาลัยจำนวน 4 คน ผู้จัดเก็บและรายงานตัวบ่งชี้ที่ได้รับมอบหมายระดับมหาวิทยาลัยจำนวน 14 คน รวมทั้งหมด 26 คน ประกอบด้วย

1) ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย	จำนวน 8 คน
2) ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในระดับมหาวิทยาลัย	จำนวน 4 คน
3) ผู้กำกับและผู้จัดเก็บตัวบ่งชี้ระดับมหาวิทยาลัย	จำนวน 14 คน
รวมทั้งหมด 26 คน	

3. เครื่องมือที่ใช้

3.1 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาที่พัฒนาขึ้น ระดับคณะ

3.2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาที่พัฒนาขึ้น ระดับมหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ข้อ 1) เพื่อประเมินตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่พัฒนาขึ้น โดยใช้เทคนิคเดลฟาย กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 19 คน โดยเลือกเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และกำหนดเกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญคือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร อาจารย์ นักวิชาการในระดับอุดมศึกษาที่ปฏิบัติงานที่ด้านประกันคุณภาพการศึกษาระดับคณะ หรือระดับมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 3 ปี ดังนี้ 1) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกสถาบัน 2) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากภายในสถาบัน 3) กลุ่มผู้ปฏิบัติงานภายในสถาบัน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 3 ฉบับ ประกอบด้วย ฉบับที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ฉบับที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิด ฉบับที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายปิดเช่นเดียวกับฉบับที่ 2 โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ 1 ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตอบด้วยตนเอง และส่งไปรษณีย์ในกรณีผู้เชี่ยวชาญอยู่ไกล การเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 2 และ 3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ มีดังนี้ 1) แบบสอบถามรอบที่ 1 ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา ตามกรอบมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561 2) แบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3 คำนวณค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแต่ละคำถาม เกณฑ์ในการพัฒนาตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี คือ ตัวบ่งชี้ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับหรือมากกว่า 3.00 และพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.00 ทั้งในด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผลการวิจัยสรุปได้ ตัวบ่งชี้และมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่พัฒนาขึ้น ระดับคณะ มีจำนวน 5 มาตรฐาน 19 ตัวบ่งชี้ ระดับมหาวิทยาลัย มีจำนวน 5 มาตรฐาน 23 ตัวบ่งชี้ สรุปดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่พัฒนาขึ้น

มาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัย (ตัวบ่งชี้ระบบประกันคุณภาพการศึกษา)	ระดับมหาวิทยาลัย		ระดับคณะ	
	ตัวบ่งชี้ คุณภาพ (ผลลัพธ์)	ตัวบ่งชี้ ปริมาณ (ผลผลิต)	ตัวบ่งชี้ คุณภาพ (ผลลัพธ์)	ตัวบ่งชี้ปริมาณ ผลผลิต)
มาตรฐานที่ 1 ผลลัพธ์ผู้เรียน	2 ตบข.	3 ตบข.	2 ตบข.	3 ตบข.
มาตรฐานที่ 2 การวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ และนวัตกรรม	1 ตบข.	4 ตบข.	1 ตบข.	4 ตบข.
มาตรฐานที่ 3 การบริการวิชาการ	1 ตบข.	3 ตบข.	1 ตบข.	2 ตบข.
มาตรฐานที่ 4 ศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย	1 ตบข.	2 ตบข.	1 ตบข.	1 ตบข.
มาตรฐานที่ 5 การบริหารจัดการ	4 ตบข.	2 ตบข.	2 ตบข.	2 ตบข.
รวม	23 ตบข.		19 ตบข.	

วัตถุประสงค์ข้อ 2) เพื่อใช้เป็นข้อมูลการตัดสินใจพัฒนาปรับปรุงนโยบาย/แผนงาน/โครงการ และตัวชี้วัดความสำเร็จของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความพึงพอใจและมาตรฐานการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่พัฒนาขึ้นระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัย คำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้ประเมินคุณภาพการศึกษภายใน ผู้บริหาร ผู้จัดเก็บตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษา 2563 ระดับคณะจำนวน 106 คน และระดับมหาวิทยาลัย จำนวน 24 คน ผลประเมินสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานประกันคุณภาพการศึกษาที่พัฒนาขึ้นระดับคณะ

มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. มาตรฐานที่ 1 ผลลัพธ์ผู้เรียน	4.27	0.73	มาก
2. มาตรฐานที่ 2 การวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ และนวัตกรรม	4.19	0.80	มาก
3. มาตรฐานที่ 3 การบริการวิชาการ	4.30	0.75	มาก
4. มาตรฐานที่ 4 ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย	4.41	0.69	มาก
5. มาตรฐานที่ 5 การบริหารจัดการ	4.41	0.69	มาก
6. กระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษา	4.41	0.69	มาก
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	4.31	0.74	มาก

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจต่อตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาที่พัฒนาขึ้น ระดับมหาวิทยาลัย

มาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
1. มาตรฐานที่ 1 ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้	4.05	0.40	มาก
2. มาตรฐานที่ 2 การวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ และนวัตกรรม	3.92	0.40	มาก
3. มาตรฐานที่ 3 การบริการวิชาการ	4.00	0.35	มาก
4. มาตรฐานที่ 4 ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย	3.97	0.39	มาก
5. มาตรฐานที่ 5 การบริหารจัดการ	3.97	0.35	มาก
6. กระบวนการประเมินคุณภาพการศึกษา	4.29	0.33	มาก
ค่าเฉลี่ยภาพรวม	4.04	0.32	มาก

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า ตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่พัฒนาขึ้นภายใต้บริบทและแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่สอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561 ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้และมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีระดับคณะ มีจำนวน 5 มาตรฐาน 19 ตัวบ่งชี้ และระดับมหาวิทยาลัย มีจำนวน 5 มาตรฐาน 23 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 ผลการบริหารจัดการหลักสูตรโดยภาพรวม มีความสอดคล้องกับกรอบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557) โดยมุ่งหลักสูตรให้มีการพัฒนาปรับปรุงให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนโดยเน้นผลลัพธ์ผู้เรียน ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 ความสำเร็จของการพัฒนาศักยภาพบัณฑิต มีความสอดคล้องกับมาตรฐานอุดมศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ผู้เรียนที่มุ่งให้มีการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีการ Re-Skill Up-Skill (กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา, 2561) เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 สมรรถนะด้านทักษะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาสอดคล้องกับมาตรฐานอุดมศึกษาด้านผลลัพธ์ผู้เรียน (กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา, 2561) โดยให้มีคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและของโลก สามารถสร้างโอกาสและเพิ่มมูลค่าให้กับตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศ โดยมหาวิทยาลัยควรพัฒนาหลักสูตรให้นักศึกษาใช้ความรู้ที่ได้สะสมเรียน นำมาปรับใช้ให้เป็นผู้ประกอบการด้วยในแต่ละหลักสูตรตามความถนัดและความสนใจของนักศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 ระบบและกลไกบริหารจัดการด้านผลลัพธ์ผู้เรียน เป็นการติดตามกระบวนการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยตามวงจรคุณภาพ PDCA สอดคล้องกับมาตรฐานอุดมศึกษาด้านผลลัพธ์ผู้เรียน (กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา, 2561) ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพที่แสดงถึงขั้นตอนการขับเคลื่อนการดำเนินงานในมาตรฐานที่ 1 เพื่อให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 กิจกรรมส่งเสริมและ

พัฒนานักศึกษาระดับปริญญาตรีให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) เพื่อสร้างพลเมืองที่เข้มแข็ง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ยึดมั่นในความถูกต้อง รู้คุณค่าและรักความเป็นไทยร่วมมือร่วมพลังเพื่อสร้างสรรค์การพัฒนาและเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืนในระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประชาคมของโลก นอกจากการจัดการเรียนการสอนแล้ว มหาวิทยาลัยจะต้องจัดกิจกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาด้วยเช่นกัน เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดของเทคโนโลยีที่นำไปสู่การเป็นสังคมดิจิทัล และการแข่งขันในภาคทางการศึกษา

มาตรฐานที่ 2 การวิจัยหรืองานสร้างสรรค์และนวัตกรรม เป็นพันธกิจหนึ่งของคณะและมหาวิทยาลัย พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 เงินสนับสนุนงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ หรือนวัตกรรมจากภายนอก ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ สอดคล้องกับนโยบายการวิจัยของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2559) หน่วยงานจะต้องหาแหล่งทุนจากภายนอกเพื่อสนับสนุนการวิจัยหรืองานสร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพตามสภาพแวดล้อมและจุดเน้นของคณะ และมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งตอบสนองการทำงานในเชิงรุก และยังเป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงถึงศักยภาพด้านการวิจัยของคณะและมหาวิทยาลัย ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 งานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ หรือนวัตกรรมที่นำไปใช้ประโยชน์โดยพิจารณาจากผลงานวิจัย งานสร้างสรรค์ และหรือนวัตกรรมที่มีคุณภาพและมีประโยชน์สู่การนำไปใช้ ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 ผลงานที่อยู่ระหว่างการคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งเป็นผลงานที่เกิดจากการประดิษฐ์ คิดค้น หรือสร้างสรรค์ของมหาวิทยาลัย ซึ่งเน้นที่ผลผลิตของสติปัญญาและความชำนาญ โดยไม่คำนึงถึงชนิดของการสร้างสรรค์หรือวิธีในการแสดงออก ทรัพย์สินทางปัญญาอาจจะแสดงออกในรูปแบบของสิ่งที่จับต้องได้ เช่น สินค้าต่าง ๆ หรือในรูปแบบของสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น บริการ แนวคิดในการดำเนินธุรกิจ กรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม เป็นไปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า เมื่อนักวิจัยได้ทำการวิจัย คิดค้น สิ่งประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ ควรจะมีการจดทรัพย์สินทางปัญญา หรือแสดงความเป็นเจ้าของในทางกฎหมาย ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 จำนวนการอ้างอิงบทความของอาจารย์ประจำในฐานะข้อมูลของ TCI หรือ SCOPUS หรือฐานข้อมูลที่ กพอ.กำหนด ซึ่งการที่นำผลงานไปตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ และได้รับการอ้างอิงผลงานและได้รับการยอมรับในวงวิชาการนั้น ๆ สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนระบบวิจัยและนวัตกรรมของประเทศไทย (สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, 2559) ซึ่งการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิชาการแสดงให้เห็นว่าอาจารย์ประจำมีความสามารถในการทำวิจัย มีผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติหรือนานาชาติ และบทความที่ตีพิมพ์ได้รับการอ้างอิง แสดงให้เห็นว่ามีการนำไปใช้ประโยชน์และเป็นฐานในการพัฒนางานวิจัยใหม่ๆ ให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 ระบบและกลไกการบริหารและพัฒนางานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ หรือนวัตกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกระบวนการบริหารจัดการงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ หรือนวัตกรรมที่มีคุณภาพโดยมีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีกลไกส่งเสริมสนับสนุนครบถ้วนเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษาด้านการวิจัยและนวัตกรรม (กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา, 2561) โดยมหาวิทยาลัยจะต้องมีการกำหนดระบบและกลไกส่งเสริม

สนับสนุนครบถ้วนเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่กำหนดไว้ ทั้งการสนับสนุนด้านการจัดหาแหล่งทุนวิจัย และการจัดสรรทุนวิจัยจากงบประมาณของมหาวิทยาลัยให้กับบุคลากร ส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะแก่อาจารย์และนักวิจัย การสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นซึ่งรวมถึงทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรการเงิน เครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ตลอดจนจัดระบบสร้างขวัญและกำลังใจแก่นักวิจัยอย่างเหมาะสม ตลอดจนมีผลงานวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ หรือนวัตกรรมที่ได้รับการคุ้มครองสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาและนำไปใช้ประโยชน์ โดยการจัดทำตัวบ่งชี้ระดับคณะ และระดับมหาวิทยาลัยมีความเชื่อมโยงและต่อยอดผลการประเมินของค่าคะแนนกันอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นคณะในสังกัดของมหาวิทยาลัยมีผลการดำเนินงานรวมกันจะแสดงถึงศักยภาพในการขับเคลื่อนของมหาวิทยาลัย

มาตรฐานที่ 3 การบริการวิชาการ โดยพึงให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความถนัดและในด้านที่คณะมีความเชี่ยวชาญ การให้บริการทางวิชาการอาจให้เปล่าโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายหรืออาจคิดค่าใช้จ่ายตามความเหมาะสม พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 รายได้จากการบริการวิชาการ ซึ่งรายได้ที่ได้รับจากโครงการบริการวิชาการภายนอกยังเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญที่แสดงถึงศักยภาพการถ่ายทอดองค์ความรู้ของอาจารย์ สอดคล้องกับระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีว่าด้วย เงินรายได้จากการให้บริการทางวิชาการ พ.ศ.2558 (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2558) โดยมหาวิทยาลัยควรหารายได้จากช่องทางการบริการวิชาการด้วย เพื่อสร้างความเข้มแข็งของหน่วยงาน และเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้จากตัวบุคคลสู่ชุมชน สังคมได้อย่างแท้จริง ตัวบ่งชี้ที่ 3.2 จำนวนผลิตภัณฑ์หรือองค์ความรู้ที่มีส่วนร่วมกับชุมชน สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) (ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ทปอ.มรภ.), 2562) สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2561) กำหนดให้มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชนผลิตผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการบริการวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพตามสภาพแวดล้อมและจุดเน้นของสถาบัน และตอบสนองการทำงานในเชิงรุก โดยมหาวิทยาลัยจะต้องช่วยผลักดัน และสนับสนุนการผลิต ผลิตภัณฑ์ สินค้าต่าง ๆ ของชุมชนออกจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน ตัวบ่งชี้ที่ 3.3 จำนวนชุมชนที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นชุมชนต้นแบบ หรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในระดับมหาวิทยาลัย กำหนดให้มหาวิทยาลัยร่วมกับชุมชนพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนต้นแบบ โดยดำเนินการจะเน้นการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการศึกษา เพื่อให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เคียงคู่คุณค่าของสังคม ด้วยกระบวนการดำเนินงาน คือ 1) สามารถพึ่งพาตนเองของสมาชิกชุมชน 2) มีการรวมกลุ่มพึ่งพาซึ่งกันและกันในชุมชนและระหว่างชุมชน และ 3) พัฒนาเป็นวิสาหกิจชุมชน เชื่อมโยงเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน และตัวบ่งชี้ที่ 3.3 การพัฒนาท้องถิ่น ระดับคณะ และตัวบ่งชี้ที่ 3.4 การพัฒนาท้องถิ่น ระดับมหาวิทยาลัย เป็นตัวบ่งชี้ที่มีลักษณะคล้ายกัน แต่ระดับค่าคะแนนแตกต่างกันเพื่อใช้เป็นตัวบ่งชี้กำกับ ติดตาม ออกแบบวิธีการต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนการบริการวิชาการตามวงจรคุณภาพ PDCA สอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษาด้านการบริการวิชาการ (กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา, 2561)

มาตรฐานที่ 4 ศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย หรือการสร้างโอกาสและมูลค่าเพิ่มให้กับผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติอย่างยั่งยืน พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 4.1 จำนวนแหล่งเรียนรู้หรือองค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย มหาวิทยาลัยจะต้องมีการจัดการเรียนรู้การวิจัย หรือการบริการวิชาการซึ่งนำไปสู่การสืบสาน การสร้างความรู้ ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม การปรับและประยุกต์ใช้ศิลปวัฒนธรรมทั้งของไทย และต่างประเทศอย่างเหมาะสม ตามศักยภาพและเอกลักษณ์ของมหาวิทยาลัย สอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย (กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา, 2561) ด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นพันธกิจหนึ่งที่มหาวิทยาลัยควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากมหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งในท้องถิ่นมีศิลปวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าต่อการเก็บรักษา ต่อยอดสู่ในระดับนานาชาติ ตัวบ่งชี้ที่ 4.2 จำนวนชุมชนต้นแบบทางด้านศิลปวัฒนธรรม และความเป็นไทย ในระดับมหาวิทยาลัย เพื่อแสดงถึงศักยภาพของมหาวิทยาลัยในการพัฒนาชุมชนให้เป็นต้นแบบ หรือแหล่งเรียนรู้ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม ตัวบ่งชี้ที่ 4.3 ระบบและกลไกด้านศิลปวัฒนธรรม และความเป็นไทย ระดับมหาวิทยาลัย และตัวบ่งชี้ที่ 4.2 ระบบและกลไกด้านศิลปวัฒนธรรม และความเป็นไทย ระดับคณะ เป็นตัวบ่งชี้ที่แสดงกระบวนการปฏิบัติงานทางด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย ตามนโยบาย แผนงาน โครงสร้าง และการบริหารจัดการด้านศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย ทั้งการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน เผยแพร่วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นตามจุดเน้นของมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย หรือการสร้างโอกาสและมูลค่าเพิ่มให้กับผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับมาตรฐานการอุดมศึกษาด้านการวิจัยและนวัตกรรม (กฎกระทรวง การประกันคุณภาพการศึกษา, 2561) ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานในตัวบ่งชี้คุณภาพจำเป็นต้องนำหลักวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการปฏิบัติงาน

มาตรฐานที่ 5 การบริหารจัดการ โดยให้ความสำคัญกับผู้บริหาร และกระบวนการบริหารจัดการ ในการกำกับดูแลการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เช่น ด้านนโยบาย ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านระบบฐานข้อมูล ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง ฯลฯ เพื่อสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ พบว่า ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 การบริหารคณะ/มหาวิทยาลัย เป็นการบริหารการดำเนินการตามพันธกิจหลัก โดยต้องมีการจัดทำแผนเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาและการดำเนินงานให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนมีการบริหารทั้งด้านบุคลากร การเงิน ความเสี่ยงและการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามพันธกิจหลักให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับกรอบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับคณะและระดับมหาวิทยาลัย (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557) และสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดจังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (วัชรแก้วเนตร, 2549) ที่กล่าวไว้เกี่ยวกับตัวบ่งชี้ของมาตรฐานผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการที่เพิ่มขึ้น การจะทำให้งานประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับการวางแผนการบริหารจัดการเป็นสำคัญทั้งด้านการบริหารคน เงิน ทรัพยากร และการบริหารจัดการ ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 ระบบกำกับการประกันคุณภาพหลักสูตร ใน

ระดับคณะ สอดคล้องกับกรอบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557) ต้องมีการดำเนินการตั้งแต่การควบคุมคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการพัฒนาคุณภาพ การพัฒนาตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินจะมุ่งไปที่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษามากกว่าการประเมินคุณภาพ เพื่อให้สามารถส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม การดำเนินงานให้เป็นไปตามที่กำหนด สะท้อนการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ผลการประกันคุณภาพหลักสูตรจะเกิดจากการดำเนินงาน กำกับติดตามของผู้บริหารระดับคณะ สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่ 5.2 ผลการบริหารงานของผู้บริหาร ในระดับมหาวิทยาลัย ที่พิจารณาจากความสำเร็จตามมาตรฐานการอุดมศึกษาระดับคณะ และหน่วยงานเทียบเท่า ผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานของมหาวิทยาลัยได้สอดคล้องกับ ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 ผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานของผู้บริหารระดับหน่วยงาน ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการบริหารงานภาครัฐ (ITA) ที่เป็นไปได้ว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเป็นการวัดและประเมินผลการบริหารการดำเนินงาน ภายใต้การกำกับติดตามของผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัย และนอกจากนั้นได้สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ที่ 5.3 กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรเพื่อการดำเนินงานที่เป็นเลิศ ระดับมหาวิทยาลัย เพื่อมุ่งเร่งรัดให้มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรที่ทันสมัยตามความต้องการของตลาดแรงงานสอดคล้องกับรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 2560) ในยุทธศาสตร์ที่ 2 การยกระดับคุณภาพบัณฑิต และนโยบายของมหาวิทยาลัยที่จะมุ่งเน้นมาตรฐานสากล โดยนำระบบ ASEAN University Network Quality Assurance : AUN-QA มาใช้ในการพัฒนามาตรฐานการดำเนินงานของหลักสูตร ตัวบ่งชี้ที่ 5.4 การบริหารคณาจารย์ เป็นการส่งเสริมและพัฒนาคณาจารย์ ต้องทำให้คณาจารย์มีคุณสมบัติที่กำหนดสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2558 และสอดคล้องกับกรอบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2557) โดยพัฒนาศักยภาพอาจารย์ให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางสาขาวิชาที่เปิดสอน และมีประสบการณ์ที่เหมาะสมกับการผลิตบัณฑิตให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และสามารถสร้างสัมมาอาชีพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีตลอดจนยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ ตัวบ่งชี้ที่ 5.5 การพัฒนามหาวิทยาลัยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยดิจิทัล ถึงแม้จะไม่ได้กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ.2561 แต่มหาวิทยาลัยมีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารและการตัดสินใจที่สอดคล้องกับนโยบายและการวางแผนระดับมหาวิทยาลัยเพื่อให้เป็นระบบที่สมบูรณ์สามารถเชื่อมโยงกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก เป็นระบบที่ใช้งานได้ทั้งเพื่อการบริหาร การวางแผน และการตัดสินใจของผู้บริหารทุกระดับ เพื่อการปฏิบัติงานตามภารกิจทุกด้านของบุคลากร เพื่อการติดตามตรวจสอบและประเมินการดำเนินงาน ตลอดจนเพื่อการปรับปรุงและพัฒนามหาวิทยาลัย ซึ่งระบบดังกล่าวต้องมีความสะดวกในการใช้งานโดยได้รับการประเมินจากความพึงพอใจผู้ใช้งาน และนำมาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิษา คิดใจเดียว และคณะ (2561) ที่พบว่าปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือคุณภาพของระบบสารสนเทศ และตัวบ่งชี้ที่ 5.6 การพัฒนามหาวิทยาลัยสู่การเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว ซึ่ง

มหาวิทยาลัยมีนโยบายที่จะขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว (Green University) เพื่อพัฒนา มหาวิทยาลัยให้เข้าสู่การจัดอันดับมหาวิทยาลัยที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนามหาวิทยาลัย และแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนกับสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ ตลอดจน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นมหาวิทยาลัยสีเขียว (Green University) สอดคล้องกับงานวิจัย สิรินาฏ ไชยตา (2561) พบว่า การมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในส่งผลต่อการดำเนินการสู่ความเป็น มหาวิทยาลัยสีเขียวในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. มหาวิทยาลัยควรมีการติดตามผลการนำตัวบ่งชี้และมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาที่ พัฒนาขึ้นอย่างน้อย 3 ปี เพื่อประเมินแนวโน้มและความสำเร็จของตัวบ่งชี้นำไปเป็นแนวทางในการกำหนด ทิศทางของมหาวิทยาลัยต่อไป
2. มหาวิทยาลัยควรนำตัวบ่งชี้ที่พัฒนาขึ้นไปดำเนินการโดยกำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ของ มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาพัฒนาการระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
2. ศึกษาการติดตามผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เพื่อตรวจสอบผลการนำตัว บ่งชี้ไปใช้ในกระบวนการประเมินผลภายใน และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของการดำเนินงานประกัน คุณภาพการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคลากรหลายฝ่ายและ หลายหน่วยงาน โดยเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร และบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรณี คอนจ่อหอ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชิต สุดตา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรัตน์ ไชยเฉลิม และอาจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ สุขสันติกรม ที่กรุณาให้ความร่วมมือและ อำนวยความสะดวกในการดำเนินการประเมินตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานประกันคุณภาพการศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยใช้เทคนิคเคลฟาย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือทั้งร่างกายและแรงใจแก่ผู้วิจัย อย่างเต็มที่ ตลอดระยะเวลาของการดำเนินการวิจัย และขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 19 ท่าน ที่ได้ เสียสละเวลาให้ความคิดเห็นและให้การสนับสนุนจนกระทั่งการดำเนินการวิจัยสำเร็จไปด้วยความเรียบร้อย

ขอขอบพระคุณ ผู้ประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ผู้บริหารระดับคณะ และระดับมหาวิทยาลัย ผู้จัดเก็บและรายงานตัวบ่งชี้ที่ได้รับมอบหมายทุกท่านที่ได้เสียสละประเมินผลความพึงพอใจและให้ข้อเสนอแนะ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ยุพิน ยืนยง และอาจารย์ ดร.จุติพร อินทะนิน ที่เป็นพี่ปรึกษาการประเมิน ตัวบ่งชี้ตามเกณฑ์มาตรฐานประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยใช้เทคนิคเดลฟาย การออกแบบเครื่องมือ ตรวจสอบระเบียบวิธีการวิจัยทางการศึกษา การสรุปและการอภิปรายผลการวิจัยตลอด ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ที่สำคัญอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ขอบคุณทุกท่านกำลังใจจากครอบครัวเพื่อนร่วมงานจน วิจัยสำเร็จลุล่วงตามที่มุ่งหวังทุกประการ

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีที่ให้ความสะดวกทุกประการในการทำวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561, กุมภาพันธ์, 20). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 11ก หน้า 3-5.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2552. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ (ทปอ.มรภ.). (2562). ยุทธศาสตร์ใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อการ พัฒนาท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579). เอกสารอัดสำเนา.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2558). ระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ว่าด้วย เงินรายได้จากการ ให้บริการทางวิชาการ พ.ศ.2558. เอกสารอัดสำเนา.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2561). ยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560- 2579). เอกสารอัดสำเนา.
- วัชร แก้วเนตร. (2549). การพัฒนาตัวบ่งชี้และมาตรฐานการศึกษาศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดจังหวัด อุบลราชธานีโดยใช้เทคนิคเดลฟาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สิรินาฏ ไชยตา. (2561). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยสีเขียวของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน นครราชสีมา. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม 2565, จาก http://www.ba-abstract.ru.ac.th/AbstractPdf/2561-5-7_1565850333.pdf.

- สุนิษา คิดใจเดียว ประสงค์ ปราณีตพลกรัง และนิเวศ จิระวิชิตชัย. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพความพร้อมด้านดิจิทัลและการยอมรับเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาระดับไปสู่มหาวิทยาลัยราชภัฏดิจิทัลที่สมารถและมีความยั่งยืน. วารสารเทคโนโลยีสารสนเทศ, 17(1): 88-95.
- เสนอ ภิรมจิตร์ผ่อง. (2536). การพัฒนาเกณฑ์การประเมินคุณภาพโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557. นนทบุรี: ภาพพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2559). (ร่าง)ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี (พ.ศ.2560-2579). กรุงเทพฯ: โคคุน แอนด์ โค.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. (2560). แผนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
Applying QR Code Technology for Publicizing Phetchaburi Rajabhat
University in Thai and English

แสงดาว ถิ่นหารวงษ์¹ / ปิ่นปิ่นท์ ลีลาอัมพรสิน²
Saengdao Thinhanwong¹/ Pinpinat Leela-ampornsinn²

^{1,2} อาจารย์สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

^{1,2} Lecturers, Business English Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phetchaburi Rajabhat University

*Corresponding author E-mail: saengdao.thi@gmail.com/ pinpinat2528@gmail.com

(Received: February 1, 2022, Revised: October 9, 2022, Accepted: June 21, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและความต้องการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 2) สร้างและประเมินเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้ใช้บริการเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 50 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามความต้องการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด 2) เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 3) แบบประเมินความเหมาะสมของเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและความต้องการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผู้ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดมีความพึงพอใจต่อเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด ประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the condition and the need of using QR code technology for publicizing information for Phetchaburi Rajabhat University in Thai and English, 2) create and evaluate QR code technology and 3) study users' satisfaction towards QR code technology. The target group consisted of 50 people who used the QR code, selected by accidental sampling. The research instruments were 1) a questionnaire on the need for QR code, 2) QR code technology, 3) a QR code technology evaluation form, and 4) a questionnaire to study the users' satisfaction with the QR code technology. The data were analyzed using a percentage, mean and standard deviation. The research found that 1) the condition and the need for the use of QR code technology for publicizing information about Phetchaburi Rajabhat University in Thai and English as a whole was at a high level, 2) the suitability and the quality of the QR code technology as assessed by experts were at the highest level and 3) overall, the users had high opinions of the QR code technology.

Keywords: QR Code Technology, Publicizing, Rajabhat University

บทนำ

ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นในองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชน โดยเทคโนโลยีสารสนเทศก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ มากมายต่อองค์กรนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดเก็บข้อมูล การสืบค้นข้อมูล การประชาสัมพันธ์ และการประมวลผลข้อมูล ฯลฯ การเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในองค์กรมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานภายในองค์กร ก่อให้เกิดความรวดเร็ว ความสะดวก และความมั่นคงขององค์กร ซึ่งนอกจากเทคโนโลยีสารสนเทศจะมีบทบาทต่อองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนแล้ว ในส่วนของภาคการศึกษาการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ถือเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยเช่นเดียวกัน โดยการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ผ่านการใช้อุปกรณ์และสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล คอมพิวเตอร์แบบพกพา หรือเครื่องช่วยงานแบบดิจิทัล (สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต) เป็นต้น ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา การประชาสัมพันธ์ การติดต่อสื่อสาร หรือด้านอื่น ๆ ซึ่งเทคโนโลยีที่มักถูกนำมาใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ เว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา อย่างไรก็ตาม นอกจากการใช้เว็บไซต์ต่าง ๆ

เพื่อให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษาแล้ว เทคโนโลยีในโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือสมาร์ทโฟนถือได้ว่ามีบทบาทมากในชีวิตประจำวัน ซึ่งโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือสมาร์ทโฟนถือเป็นเสมือนปัจจัยที่ 5 ในการดำรงชีวิต เนื่องจากถือเป็นสื่อกลางที่ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด (QR Code) เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาได้ในอีกทางหนึ่งผ่านการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่หรือสมาร์ทโฟน

คิวอาร์โค้ด (QR Code: Quick Response Code) หรือเรียกว่าบาร์โค้ด 2 มิติ คือ รหัสชนิดหนึ่งซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีที่สามารถพบเห็นได้ในสื่อต่าง ๆ ในปัจจุบัน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ป้ายโฆษณา หนังสือใบปลิว เป็นต้น คิวอาร์โค้ด เป็นสัญลักษณ์ที่ซ่อนความหมายและรายละเอียดของข้อความที่ต้องการแสดงเอาไว้ โดยคิวอาร์โค้ดสามารถอ่านได้โดยใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีกล้องถ่ายภาพอยู่ในตัวโดยผ่านโปรแกรมการอ่านคิวอาร์โค้ด ซึ่งจะสามารถแสดงข้อมูลข่าวสารหรือเว็บไซต์ที่ซ่อนอยู่ในคิวอาร์โค้ดได้ คิวอาร์โค้ดเป็นการพัฒนามาจากบาร์โค้ด โดยบริษัทเดนิโซ-เวฟ ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของโตโยต้า ประเทศญี่ปุ่น คิดค้นขึ้นในปี ค.ศ. 1994 และได้จดทะเบียนลิขสิทธิ์ชื่อ “QR Code” แล้วทั้งในญี่ปุ่นและทั่วโลก (อนุชา ชีช่วง, 2553) ผู้คิดค้นที่พัฒนาคิวอาร์โค้ดมุ่งเน้นให้สามารถถูกอ่านได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งในปัจจุบันคิวอาร์โค้ดได้ถูกนำมาใช้ในการให้บริการในรูปแบบและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน เช่น การนำเสนอข้อมูลผลิตภัณฑ์ การทำธุรกรรมทางการเงิน การค้นหาข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด พบว่า มีงานวิจัยหลายงานวิจัยที่มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดในการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ดังเช่น จักรกฤษณ์ หมั่นวิชา และคณะ (2559) ได้ศึกษาการนำเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดมาประยุกต์ใช้งานกับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์เมืองหาดใหญ่ โดยจากการประเมินจากผู้ใช้งาน 100 คน พบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านความสะดวกและใช้งานง่ายอยู่ในระดับดีมาก และมีความพึงพอใจด้านความครบถ้วนของข้อมูลในระดับดี นอกจากนี้ จิรนัยน์ ยอดดี และรัตนโชติ เทียนมงคล (2560) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้ทฤษฎีการออกแบบอย่างมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีปฏิทินบาร์โค้ดสองมิติเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวประเพณีฮีตสิบสองของจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งผลของการวิจัยพบว่า 1) แต่ละอำเภอของจังหวัดมหาสารคามมีประเพณีที่โดดเด่นประจำอำเภอนั้น ๆ ที่เรียกว่าประเพณีประจำอำเภอ ซึ่งสอดคล้องกับประเพณีฮีตสิบสอง 2) ปฏิทินบาร์โค้ดสองมิติมีองค์ประกอบสำคัญในการออกแบบ ประกอบไปด้วย การให้ข้อมูลด้านวันที่และเดือนและภาพกราฟิกที่สะท้อนให้เห็นถึงประเพณีวัฒนธรรมในแต่ละเดือน โดยแบ่งแยกชุดข้อมูลออกเป็น 12 เดือน โดยในแต่ละเดือนแบ่งแยกข้อมูลออกเป็นข้อมูลด้านความเชื่อ ข้อมูลด้านการสื่อสาร และข้อมูลด้านการเดินทาง ซึ่งอยู่ในรูปแบบปฏิทินตั้งโต๊ะและปฏิทินแบบบัตร โดยสามารถสแกน QR Code และเชื่อมต่อข้อมูลไปที่สื่อออนไลน์ และ 3) จากการประเมินคุณภาพจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 103 คน พบว่า ในด้านประสิทธิภาพของ Infographic มีระดับคะแนนอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพดีมาก ด้านประสิทธิภาพมีระดับคะแนนอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพดีมาก และด้านความพึงพอใจมีระดับคะแนนอยู่ในเกณฑ์ที่มีคุณภาพดีมาก นอกจากนี้งานวิจัยของไพศาล กาญจนวงศ์ และอาบทิพย์ กาญจนวงศ์ (2560)

ได้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีบาร์โค้ดสองมิติเพื่อบริการข้อมูลให้นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาวัดพระธาตุ ดอยสุเทพวรวิหาร เชียงใหม่ ซึ่งจากการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ พบว่า นักท่องเที่ยว จำนวน 250 คน มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากและมีความพึงพอใจเกือบทุกรายการในระดับมาก ได้แก่ ข้อมูลมีประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยว การแสดงผลข้อมูลตรงกับความต้องการ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ความสะดวก ในการใช้งาน ป้าย ณ จุดบริการข้อมูล และจำนวนจุดบริการข้อมูลมีเพียงพอ และวันพร โภยราช (2561) ได้ ศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับสวน พฤษศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพิจิตร พบว่า ผลการสร้างและประเมินเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดโดย ภาพรวมมีความเหมาะสมมากที่สุดและความพึงพอใจของผู้ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด โดยภาพรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เป็นมหาวิทยาลัยของรัฐในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ ตั้งอยู่ในจังหวัด เพชรบุรี เดิมตั้งอยู่ที่จังหวัดราชบุรี มีชื่อว่า “โรงเรียนฝึกหัดครูกรรม” ต่อมาในปี พ.ศ. 2470 จึงย้ายมาตั้งใน จังหวัดเพชรบุรี เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2512 ได้ยกฐานะเป็นวิทยาลัยครูเพชรบุรี และได้เปลี่ยนชื่อ เป็น “สถาบันราชภัฏเพชรบุรี” ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2538 ในปัจจุบันมีสถานะเป็น มหาวิทยาลัยของรัฐ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มีชื่อว่า “มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี” ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้เปิดทำการสอนทั้งหมด 8 คณะ ได้แก่ คณะมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาการจัดการ คณะเทคโนโลยีการเกษตร คณะวิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และคณะพยาบาลศาสตร์และ วิทยาการสุขภาพ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีมีพันธกิจหลักในการมุ่งผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีทัศนคติที่ดี ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยคำนึงถึงหลักกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียม เสริมสร้างความเข้มแข็ง ของวิชาชีพครู ผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสม กับการเป็น วิชาชีพชั้นสูง เน้นการวิจัยสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม มุ่งเน้นการบูรณาการเพื่อประโยชน์ในการพัฒนา ท้องถิ่นและประเทศอย่างแท้จริงเป็นรูปธรรม แก้ปัญหาเชิงพื้นที่ มีการน้อมนำแนวพระราชดำริเพื่อถ่ายทอด องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและให้บริการวิชาการ โดยร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อ ตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคม ประเทศชาติ และเผยแพร่สู่สากลเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ร่วมสมัยตามหลักธรรมาภิบาลด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการใช้ ชีวิต ในปัจจุบันความรู้จัดเก็บในรูปดิจิทัลเพื่อประโยชน์ต่อการเรียกใช้ดิจิทัลจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อ การศึกษา ซึ่งมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันกับการใช้เทคโนโลยีเหล่านั้น (ยีน ภู่วรรณ, 2559: 172) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจึงมีความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการให้บริการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนและ บุคคลภายนอกได้เข้าถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ตอบรับกับการก้าวไปสู่ การเป็นมหาวิทยาลัยดิจิทัล แต่จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยและเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย พบว่า

ข้อมูลการให้บริการของมหาวิทยาลัยยังไม่ครอบคลุมรายละเอียดของแต่ละคณะ และยังไม่มีช่องทางให้สามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยได้หลากหลายนอกเหนือจากการใช้เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ข้อมูลที่มีอยู่ในปัจจุบันยังเป็นข้อมูลภาษาไทยซึ่งยังไม่สอดคล้องกับการที่ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อสาร จากบริบทดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้กับนักศึกษา บุคลากร และบุคคลภายนอกทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ซึ่งจะทำให้บุคคลเหล่านี้สามารถเข้าถึงข้อมูลของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการให้บริการของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมการเป็นมหาวิทยาลัยดิจิทัลได้ในอีกทางหนึ่งด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. เพื่อสร้างและประเมินเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการสร้างเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพและความต้องการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย

1. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย นักศึกษา บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และบุคคลทั่วไป จำนวน 50 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 2.1 ข้อมูลทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 - 2.1.1 ข้อมูลทั่วไปของหน่วยงานหลักในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 2.1.2 ข้อมูลทั่วไปของคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความต้องการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกำหนดขอบข่ายเนื้อหาที่จะนำมาสร้างแบบสอบถาม

4.2 สร้างแบบสอบถามความต้องการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างและเป็นคำถามแบบปลายปิด

4.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ที่ปรึกษาโครงการวิจัยพิจารณาและเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ภาษา ความชัดเจน ความเหมาะสม และนำคำแนะนำที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

4.4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสื่อและนวัตกรรม ด้านภาษาไทยและด้านภาษาอังกฤษ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบ โดยดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Consistency) เป็นการให้คะแนนการตรวจแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญและหาค่าเฉลี่ย สำหรับเกณฑ์การพิจารณา คือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เป็นข้อคำถามที่ใช้ได้

ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย

1. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและนวัตกรรม จำนวน 1 ท่าน

1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาภาษาไทย จำนวน 1 ท่าน

1.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาภาษาอังกฤษ จำนวน 1 ท่าน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ข้อมูลทั่วไปของหน่วยงานหลักและคณะต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.2 แบบประเมินความเหมาะสมของเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

4.1 เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีขั้นตอนในการออกแบบ ดังนี้

4.1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ วารสาร ผลงานวิจัย ซึ่งสืบค้นจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยและเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับใช้เป็นแนวทางในการสร้างเทคโนโลยีควาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4.1.2 ศึกษารูปแบบของข้อมูลที่จะใช้ในการสร้างเทคโนโลยีควาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยการใช้แบบสอบถาม

4.1.3 วิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ เพื่อนำมาสร้างเทคโนโลยีควาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4.1.4 ออกแบบลักษณะรูปแบบการแสดงหรือการวางข้อความ กำหนดภาพประกอบและสร้างเทคโนโลยีควาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4.1.5 จัดทำข้อมูลฉบับร่างภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยนำข้อมูลภาคภาษาอังกฤษไปให้ผู้เชี่ยวชาญชาวต่างชาติ จำนวน 1 ท่าน ซึ่งเป็นอาจารย์ในสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ประเมินความถูกต้องของการใช้ภาษา จากนั้นนำข้อมูลไปจัดทำเป็นเทคโนโลยีควาร์โค้ด

4.1.6 นำเทคโนโลยีควาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นเสนอต่อที่ปรึกษาโครงการวิจัยเพื่อขอคำแนะนำเพื่อนำไปปรับปรุง

4.1.7 นำเทคโนโลยีควาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม ประเมินความเหมาะสม

4.1.8 หลังจากที่ได้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของเทคโนโลยีควาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

4.2 แบบประเมินความเหมาะสมของเทคโนโลยีควาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี (ไทย-อังกฤษ) มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

4.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินความเหมาะสมจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดรูปแบบ และขอบข่ายเนื้อหาที่จะนำมาสร้างแบบประเมินความเหมาะสม

4.2.2 สร้างแบบประเมินความเหมาะสมของเทคโนโลยีควาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เพื่อสอบถามความเหมาะสมของเทคโนโลยีควาร์โค้ดในด้านการใช้งานทั่วไป ด้านรูปแบบอักษร ด้านภาษา และด้านการจัดภาพประกอบ รวมทั้งสิ้น 11 ข้อ

4.2.3 นำแบบประเมินความเหมาะสมของเทคโนโลยีควอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นเสนอต่อที่ปรึกษาโครงการวิจัยเพื่อพิจารณาและเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ภาษา ความชัดเจน ความเหมาะสม และนำคำแนะนำที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข

4.2.4 นำแบบประเมินความเหมาะสมของเทคโนโลยีควอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบหาความเหมาะสมของเทคโนโลยีควอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าดัชนี ความสอดคล้องของข้อความและคัดเลือกคำถามที่มีค่า IOC (Index of Consistency) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1) ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและนวัตกรรม เป็นผู้มีคุณวุฒิการศึกษาเกี่ยวกับด้านสื่อและนวัตกรรม ระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 1 ท่าน

2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาภาษาไทย เป็นผู้มีคุณวุฒิการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย ระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือมีวุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องทางด้านการใช้ภาษาไทย จำนวน 1 ท่าน

3) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาภาษาอังกฤษ เป็นผู้มีคุณวุฒิการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษ ระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก มีประสบการณ์การสอนไม่น้อยกว่า 3 ปี หรือมีวุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องทางด้านการใช้ภาษาอังกฤษ จำนวน 1 ท่าน

ระยะที่ 3 การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้เทคโนโลยีควอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย

1. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้ใช้บริการเทคโนโลยีควอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ได้มาโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จำนวน 50 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ความพึงพอใจของผู้ใช้เทคโนโลยีควอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการนำเสนอ ด้านรูปแบบอักษร ด้านเนื้อหา และด้านคุณค่า

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีควอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีควอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีวิธีการสร้าง ดังนี้

4.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกำหนดขอบข่ายเนื้อหาที่จะนำมาสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

4.2 ร่างแบบประเมินความพึงพอใจและเสนอต่อที่ปรึกษาโครงการวิจัยเพื่อตรวจสอบภาษาและความครอบคลุมเนื้อหาที่จะวัด โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เพื่อสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดในการนำเสนอ ด้านรูปแบบอักษร ด้านเนื้อหา และด้านคุณค่า รวมทั้งสิ้น 12 ข้อ

4.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง สำหรับเกณฑ์การพิจารณา คือ ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เป็นข้อคำถามที่ใช้ได้

4.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4.5 จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ชี้แจงวิธีการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

2. ให้กลุ่มเป้าหมายใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3. หลังจากกลุ่มเป้าหมายใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษแล้ว ให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐานของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ทราบลักษณะ การแจกแจงของกลุ่มเป้าหมายด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ และวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

ในการสร้างเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและความต้องการการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ

สภาพและความต้องการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.82)

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พบว่า เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีกระบวนการสร้าง คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) ศึกษารูปแบบของข้อมูลที่จะใช้ในการสร้างเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด 3) วิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ เพื่อนำมาสร้างเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด 4) ออกแบบลักษณะรูปแบบ การแสดงหรือการวางข้อมูล และจัดทำข้อมูลภาษาไทย 5) เขียนเนื้อหาฉบับร่างเป็นภาษาอังกฤษ 6) นำเนื้อหาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษมาใช้ในการสร้างเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด 7) ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด 8) นำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำไปทดลองใช้ โดยเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษแบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ 1) ข้อมูลทั่วไปของคณะ/หน่วยงาน 2) ข้อมูลสาขาวิชา/หน่วยงาน 3) กิจกรรมเด่นของคณะ/หน่วยงาน 4) ข้อมูลอื่น ๆ และ 5) ภาพประกอบและตราประจำคณะ/หน่วยงาน ตัวอักษรที่ใช้ในการเขียนหัวข้อใหญ่ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 34 พ้อยท์ หัวข้อรองใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 22 พ้อยท์ เนื้อหาใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พ้อยท์ ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 1 ตัวอย่างการออกแบบรูปแบบการแสดงผลข้อมูล

ผลการประเมินความเหมาะสมของเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ในภาพรวมเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับ

ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.70, S.D. = 0.35) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านภาษา ($\bar{X}$ = 4.89, S.D. = 0.19) ด้านการใช้งานทั่วไป ($\bar{X}$ = 4.83, S.D. = 0.28) และด้านรูปแบบอักษร ($\bar{X}$ = 4.66, S.D. = 0.38)

3. ผู้ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดมีความพึงพอใจต่อเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.71) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับแรก ได้แก่ ด้านคุณค่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.66) รองลงมาคือ ด้านรูปแบบอักษร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = 0.75) ด้านเนื้อหา ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.63) และด้านการนำเสนอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

การอภิปรายผล

จากการพัฒนาเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพและความต้องการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

จากการศึกษาสภาพและความต้องการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและความต้องการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพและความต้องการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบสอบถาม ก่อนการจัดทำเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทำให้รับทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้ และได้ข้อมูลเพื่อนำไปกำหนดหัวข้อที่จะใช้ในการจัดทำเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับหลักการประชาสัมพันธ์ของวิมลพรรณ อาภาเวช (2553: 200-206) ที่กล่าวว่า ขั้นตอนแรกของการวางแผนประชาสัมพันธ์ คือ ต้องศึกษาสภาพการณ์และสภาพปัญหาของสถาบันและองค์กรนั้น เพื่อให้สามารถระบุปัญหาได้ชัดเจน และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาว่าปัญหาใดควรได้รับการแก้ไขก่อน โดยจากผลการศึกษาสภาพและความต้องการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จะเห็นได้ว่าเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดเป็นสิ่งที่ต้องการในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี เนื่องจากเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสามารถช่วยให้ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานหลักและคณะต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ประกอบกับข้อมูลทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ในปัจจุบันอาจจะยังมีข้อมูลบางส่วนที่ไม่ครบถ้วน โดยเฉพาะข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษซึ่งถือได้ว่ามีความสำคัญในปัจจุบัน ในการที่จะประชาสัมพันธ์ข้อมูลของมหาวิทยาลัยให้ชาวต่างชาติได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ดังที่ วิรัช ลภีรัตนกุล (2549: 37-38) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ว่าเป็นการสร้างการเข้าใจแก่ประชาชนในสังคม ทำให้ประชาชนจำนวนมากได้เข้าใจถึงหน่วยงานสถาบันต่าง ๆ ที่ประชาชนจำเป็นต้องติดต่อเกี่ยวข้องด้วยไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือภาคเอกชน

2. การสร้างและหาคุณภาพของเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

จากการประเมินคุณภาพของเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในภาพรวม พบว่าเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีคุณภาพในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาคุณภาพรายประเด็น พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ตามหลักการวางแผนการประชาสัมพันธ์ของวิมลพรรณ อาภาเวท (2553: 200-206) คือ 1) ศึกษาสภาพการณ์ขององค์กร 2) กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อจะเป็นแนวทาง 3) กำหนดประชาชนเป้าหมาย 4) กำหนดวิธีการสื่อสารในแผนประชาสัมพันธ์ 5) รู้ถึงขอบเขตระยะเวลา 6) กำหนดงบประมาณที่ใช้อย่างชัดเจน และ 7) ตรวจสอบผลการดำเนินงาน โดยผู้วิจัยได้เริ่มจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานตลอดจนหัวข้อที่จะนำมาใช้ในการสร้างเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีการวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้เพื่อนำมาสร้างเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด มีการออกแบบลักษณะของข้อความหรือการวางข้อมูลให้เหมาะสมกับผู้ใช้ มีการจัดทำข้อมูลภาษาไทยและภาษาอังกฤษ อีกทั้งผู้วิจัยได้ให้ที่ปรึกษาโครงการวิจัยให้ข้อเสนอแนะก่อนให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด ส่งผลให้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษนี้มีความเหมาะสมตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพ

3. การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

จากการวิเคราะห์ผลการสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด พบว่า ผู้ใช้มีความพึงพอใจต่อเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ใช้มีความพึงพอใจต่อเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้มีการสอบถามความคิดเห็น

เกี่ยวกับความต้องการใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดและหัวข้อที่ควรนำเสนอในเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดจากกลุ่มผู้ใช้งาน การสร้าง และจากผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านคุณค่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มผู้ใช้งานเห็นว่าเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีความสำคัญ โดยคิวอาร์โค้ดเป็นระบบที่อำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูล ช่วยให้ผู้ใช้ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเพิ่มขึ้นและช่วยกระตุ้นให้ผู้ใช้เกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะศึกษาข้อมูล สอดคล้องกับผลการวิจัยของจักรกฤษณ์ หมั่นวิชา และคณะ (2559) ที่ได้ศึกษาการนำเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดมาประยุกต์ใช้งานกับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์เมืองหาดใหญ่ ซึ่งพบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจด้านความสะดวกและใช้งานง่ายอยู่ในระดับดีมาก และมีความพึงพอใจด้านความครบถ้วนของข้อมูลในระดับดี และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของไพศาล กาญจนวงศ์ และอาภิทัย กาญจนวงศ์ (2560) ที่ได้ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีบาร์โค้ดสองมิติเพื่อบริการข้อมูลให้นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ทัศนศึกษาวัดพระธาตุ ดอยสุเทพวรวิหารเชียงใหม่ ซึ่งจากการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากและมีความพึงพอใจเกือบทุกรายการในระดับมาก ได้แก่ ข้อมูลมีประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยว การแสดงผลข้อมูลตรงกับความต้องการ สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ความสะดวกในการใช้งาน ป้าย ณ จุดบริการข้อมูล และจำนวนจุดบริการข้อมูลมีเพียงพอ

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษรายด้านที่รองลงมา พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาได้แก่ ด้านรูปแบบอักษร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยได้มีการออกแบบเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยคำนึงถึงผู้ใช้งานเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบของตัวอักษรที่ใช้ต้องอ่านง่าย ชัดเจน ตัวอักษรที่ใช้มีขนาดเหมาะสมในการอ่าน และมีปริมาณข้อความมีความเหมาะสมในการแสดงผล ส่งผลให้ผู้ใช้มีความพึงพอใจต่อเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นในระดับมาก สอดคล้องกับสมหมาย เสถียรธรรมวิทย์ (2554: 24) ที่กล่าวถึงปัจจัยในการสร้างความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจของผู้รับบริการจะเกิดขึ้น เมื่อได้รับบริการที่มีลักษณะ คุณภาพ และระดับการให้บริการตรงกับความ ต้องการ ความเอาใจใส่ขององค์กรในการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ด้วยความสนใจในรายละเอียดของสิ่งที่ลูกค้าต้องการใช้ในชีวิตประจำวัน วิธีการใช้หรือสถานการณ์ที่ลูกค้าใช้สินค้าหรือบริการแต่ละอย่าง และคำนึงถึงคุณภาพของการนำเสนอบริการ เป็นส่วนสำคัญในการที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

จากการอภิปรายผลสรุปได้ว่า การสร้างเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ มีการสร้างตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผลการวิเคราะห์คุณภาพเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจที่มีต่อเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดสำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูล

เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นนี้ จะเป็นประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติรับทราบข้อมูลทั่วไปของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และเป็นการส่งเสริม การเป็นมหาวิทยาลัยดิจิทัลต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในด้านการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรมีการนำเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดที่สร้างขึ้นในใส่ไว้ในเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี หรือในเอกสารประชาสัมพันธ์รับสมัครนักศึกษาใหม่
2. ควรนำเทคโนโลยีคิวอาร์โค้ดที่สร้างขึ้นไปใช้เป็นข้อมูลในการแนะนำนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า เพื่อประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการสร้างสื่อวีดิทัศน์สำหรับประชาสัมพันธ์ข้อมูลมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ควรมีการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลสถานที่ต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเป็นภาษาอังกฤษ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่ได้ให้การสนับสนุนทุน ในการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กมลทิพย์ พลบุตร ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สิรินาฏ วงศ์สว่างศิริ อาจารย์ศิริกุล ศรีโตกลิ่น และอาจารย์เกรียงไกร จริยะปัญญา ผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้ให้คำแนะนำ เพิ่มเติมและแก้ไขข้อบกพร่องในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ ขอขอบคุณ อาจารย์ Colin Spinney ที่ได้ตรวจแก้ไขเนื้อหาข้อมูล ภาษาอังกฤษ สุดท้ายนี้ขอขอบคุณบุคลากรและเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีทุกฝ่ายที่สละเวลา ในการอนุเคราะห์ให้ข้อมูลในส่วนต่าง ๆ ของแต่ละคณะ/หน่วยงาน

เอกสารอ้างอิง

จักรกฤษณ์ หมั่นวิชา และคณะ. (2559). การประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยี QR Code ในพิพิธภัณฑ์เมือง

หาดใหญ่. ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 7.

(หน้า 1427-1436) สืบค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2564, จาก <http://www.hu.ac.th/conference/conference2016/proceedings/data/>

- จรรย์นัยน์ ยอดดี และรัตนโชติ เทียนมงคล. (2560). การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการออกแบบอย่างมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาเทคโนโลยีปฏิทินบาร์โค้ดสองมิติเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ประเพณีฮัตถิลบอง ของจังหวัดมหาสารคาม. *วารสารศรีวนาลัยวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 7(2): 1-16.
- ไพศาล กาญจนวงศ์ และอาภิทัย กาญจนวงศ์. (2560). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีบาร์โค้ดสองมิติเพื่อบริการข้อมูลให้นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษาวัดพระธาตุคอกยสุเทพวรวิหาร เชียงใหม่. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 9(1): 120-134.
- ยีน ภู่วรรณ. (2559). Grand challenges in digital university. *วารสารเทคโนโลยีสุรนารี*, 10(2): 171-188.
- วนัษพร ไกรราช. (2561). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับสวนพฤกษศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพิจิตร. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิมลพรรณ อาภาเวท. (2553). *หลักการโฆษณาและประชาสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: โอเอสพริ้นติ้งเฮ้าส์.
- วิรัช ลภีรัตนกุล. (2549). *การประชาสัมพันธ์ฉบับสมบูรณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหมาย เสถียรธรรมวิทย์. (2554). *ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดน้ำคลองลัดมะยมในเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร*. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อนุชา ชีช้าง. (2553). *การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ด้วยบาร์โค้ดสองมิติบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง.

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

Guidelines for the Development of Tourism Strategies According to the 20 years National Strategy of Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province

ศิสิญา อ่อนสวาสดี¹/ นิตยา สินเฑาะว์²

Sasiya Onsaawat¹/ Nittaya Sintao²

¹นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

¹Student Master of Public Administration, Stamford International University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา สินเฑาะว์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

² Asst. Prof. Dr.Nittaya Sintao Master of Public Administration, Stamford International University

Corresponding author: E-mail: onsaawatwiranya@gmail.com

(Received: March 24, 2022, Revised: September 9, 2022, Accepted: June 21, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสานวิธีครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน 2) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี กับความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน และ 3) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของอำเภอหัวหิน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการ โรงแรม ร้านอาหาร และรถโดยสารสาธารณะ ในอำเภอหัวหิน จำนวน 130 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้สถิติค่าไคสแควร์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า 1) การพัฒนาการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก 2) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ด้านการสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการมีส่วนร่วมของ ประชาชน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า ควรส่งเสริมการพัฒนา

สินค้าและบริการที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว พัฒนาแอปพลิเคชันการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การพัฒนา การท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

Abstract

This mixed methods research aimed to study: (1) tourism development level of Hua Hin District, (2) a causal relationship between Thailand's 20-Year National Strategy in tourism development and tourism management of Hua-Hin District, and (3) guidelines for tourism development under Thailand's 20-Year National Strategy of Hua Hin District. Samples used in this study were 130 hotel operators, restaurant owners, and bus operators include 8 key informants. Data were treated and analyzed by using descriptive and Inferential Statistics methods, which were frequency percentage, mean, standard deviation, Chi-square test and Multiple Regression Analysis. Research results: (1) tourism development level of Hua-Hin District, as a whole and at each aspect, was at a high level, (2) there were causal relationships between Thailand's 20-Year National Strategy and the tourism management; in terms of: enhancing different capabilities aspect, broadening opportunities and promoting equality in society aspect, and reforming government administration with a focus on public interest aspect at statistical significant level of 0.001, at the significant level of 0.01 for improving quality of life based on green growth aspect and at the significant level of 0.05 for public participation aspect, and (3) Tourism development guidelines were: tourist attractions, local product and services, infra structures, tourism amenities, tourism personnel and tourism applications.

Keywords: Development, Tourism, Thailand's 20-Year National Strategy

บทนำ

การพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความสอดคล้องและตอบรับกับแนวโน้มการท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไปถือว่าเป็นความได้เปรียบทางการแข่งขัน จากการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ พบว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนและอินเดียซึ่งมีพฤติกรรมการใช้จ่ายสินค้าของที่ระลึก เสื้อผ้า และผลิตภัณฑ์จากยางพารา ทำให้อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นด้วย การเติบโตของกลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุที่มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ การเติบโตของประชากรกลุ่มชนชั้นกลางที่ให้ความสำคัญกับความคุ้มค่าของเงิน (Value for Money) และการเติบโตของกลุ่มนักท่องเที่ยว

Generation Y และ Generation Z ที่ชอบการสื่อสารและใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวัน เป็นโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยวความท้าทายในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยด้วยแนวโน้มของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยควรเตรียมความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มต่าง ๆ และกำหนดแนวทางการพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวให้สามารถตอบสนองต่อความคาดหวังและสอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป ซึ่งจากการศึกษาวิเคราะห์จากแนวโน้มสถานการณ์การท่องเที่ยว ประเทศไทยควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ดังนี้ (1) การพัฒนาแนวทางการจัดการขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ในแหล่งท่องเที่ยวอ่อนไหว (2) การพัฒนาอัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวให้มีความชัดเจนเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว และลดการแข่งขันในมิติราคา (3) การพัฒนาฐานข้อมูลทางการท่องเที่ยวเพื่อช่วยในการวางแผน การเดินทางและการตัดสินใจที่ถูกต้องของนักท่องเที่ยว (4) พัฒนาเทคโนโลยีและช่องทางดิจิทัลในการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว (5) พัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่สะดวกแก่การเข้าถึงเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุ (6) พัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในประเทศเพื่อกระจายนักท่องเที่ยวจากแหล่งท่องเที่ยวเมืองหลักไปยังแหล่งท่องเที่ยวเมืองรอง ตลอดจนพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (7) พัฒนาเทคโนโลยีและช่องทางดิจิทัลเพื่อรองรับรูปแบบพฤติกรรมนักท่องเที่ยว (8) ยกระดับการอำนวยความสะดวกและรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว (9) พัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ เช่น ประเทศอินเดีย หรือกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย เป็นต้น (กรมการท่องเที่ยว, 2561: 7)

อำเภอหัวหินตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ติดกับทะเลอ่าวไทย พื้นที่มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ทิศตะวันตกเป็นภูเขาพื้นที่ลาดเอียงลงสู่ทะเลอ่าวไทย มีพื้นที่รวม 86.36 ตารางกิโลเมตร หรือ 53,975 ไร่ มีถนนเพชรเกษม (ทางหลวงหมายเลข 4) ตัดผ่านจากทิศเหนือจรดใต้ ยาวประมาณ 22 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 90 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพมหานคร 195 กิโลเมตร (เทศบาลเมืองหัวหิน, 2562: 4) โดยเทศบาลเมืองหัวหินได้กำหนดจุดยืนทางยุทธศาสตร์ ภายใต้วิสัยทัศน์ “หัวหินเมืองแห่งความสุข” ซึ่งหัวหินมีชายหาดอันเป็นแหล่งท่องเที่ยวพักตากอากาศที่มีชื่อเสียงแห่งแรกของเมืองไทย ด้วยน้ำทะเลใสสะอาดบรรยากาศดี จึงเป็นที่ใฝ่ฝันและได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมานานทุก ๆ สมัย อีกทั้งปัจจุบันหัวหินมีที่พัก รีสอร์ท คอนโดมิเนียม และโรงแรมชั้นนำมากมาย ไม่ว่าจะเป็นรีสอร์ทของชาวบ้านเอง หรือรีสอร์ทที่เป็นระดับ 5 ดาว ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเสน่ห์ของหัวหินคงเป็นเอกลักษณ์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาพักผ่อนตลอดทั้งปี โดยเฉพาะชาวต่างชาติที่มาหัวหินอย่างต่อเนื่องทุกปี ทำให้หัวหินมีรายได้จากการท่องเที่ยวหลายแสนล้านบาทต่อปี (เทศบาลเมืองหัวหิน, 2562: 69)

ปัญหาหลักที่เป็นจุดอ่อนในการพัฒนาเมืองหัวหิน ได้แก่ (1) ถนนสายหลักที่ตัดผ่านตัวเมืองจากทิศเหนือจรดทิศใต้มีเพียงสายเดียว ทำให้เกิดปัญหาการจราจรติดขัดในเขตเมืองและเกิดอุบัติเหตุเป็นประจำ แม้จะมีถนนสายรองช่วยแบ่งเบาปัญหาไปบ้าง แต่ถนนสายรองอยู่ในสภาพที่ชำรุดและคับแคบ โดยเฉพาะวันหยุดเสาร์-

อาทิตย หรือวันหยุดติดต่อกันหลายวันจะทำให้ปัญหายิ่งทวีความรุนแรงขึ้น (2) ไม่มีแหล่งน้ำดิบในพื้นที่เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคต้องอาศัยน้ำจากเขื่อนปารณบุรีและเขื่อนเพชรบุรี ทำให้ต้องเสียงบประมาณในการดำเนินการมาก และท่อจ่ายน้ำประปาเสื่อมสภาพและชำรุด ทำให้เกิดการสูญเสียน้ำระหว่างการจ่ายน้ำในปริมาณที่สูง มีผลต่อประสิทธิภาพในการจ่ายน้ำประปาของเทศบาล (3) หัวหินเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล แต่กลับมีทางลงชายหาดน้อยและคับแคบ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (4) ในเขตเทศบาลมีสถานที่สำหรับจอดรถไม่เพียงพอเป็นอุปสรรคต่อประชาชนในท้องถิ่นและการท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเบื่อหน่าย (5) เทศบาลมีพื้นที่รับผิดชอบมากถึง 86.36 ตารางกิโลเมตร แต่ความสามารถทางการคลังของเทศบาลมีขีดจำกัด จึงไม่สามารถจัดบริการสาธารณะได้อย่างเพียงพอและทั่วถึงและมีสังคมของชุมชนสองรูปแบบ คือ ชุมชนส่วนหนึ่งเป็นชุมชน เมืองอย่างแท้จริง มีสภาพที่ต่างคนต่างอยู่ขาดการมีส่วนร่วม และชุมชนอีกส่วนหนึ่งเป็นชุมชนกึ่งชนบท ปัญหาและความต้องการหลากหลาย แตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่นได้ทั้งหมด (6) มีประชากรแฝงจำนวนมาก อันเนื่องมาจากการที่เทศบาลเป็นแหล่งงานและการศึกษา ซึ่งยังไม่สามารถดึงประชากรเหล่านี้เข้าสู่ระบบทะเบียนราษฎรของเทศบาลทำให้ขาดรายได้จากเงิน อดหนุนรายหัวที่รัฐบาลจัดสรรให้ทุกปีในขณะที่ประชากรแฝงเหล่านี้ จะใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา และเกิดปัญหาการแข่งขันในการประกอบอาชีพ การใช้แรงงานผิดกฎหมายและปัญหาอาชญากรรม (7) ปัญหายาเสพติด อาชญากรรม แหล่งมั่วสุม/อบายมุข ชุมชนแออัด แรงงานต่างด้าว (8) ปริมาณขยะสะสมมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และแหล่งกำจัดขยะไม่ได้มาตรฐานตามหลักวิชาการ (9) การคัดแยกขยะยังไม่ถูกวิธี (10) จำนวนบ่อตกไขมัน ตามร้านค้าและร้านอาหารต่าง ๆ ยังไม่ครอบคลุม (11) งบประมาณในการบริหารงานไม่เพียงพอต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน (เทศบาลเมืองหัวหิน, 2562: 71-72) ประกอบกับสถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ระลอกใหม่ ทำให้เมืองท่องเที่ยวระดับนานาชาติที่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มียอดสะสมผู้ติดเชื้อสูงสุด จากผู้ติดเชื้อทั้งจังหวัดมากกว่า 1,300 คน เริ่มจากคลัสเตอร์สถานบันเทิงผับหลายแห่งในเขตเทศบาลหัวหิน ลูกหลานถึงแรงงานชาวพม่า ในโรงงานสับปรดกระป๋องที่ ตำบลหินเหล็กไฟ อำเภอหัวหิน ติดเชื้อโควิด-19 มากกว่า 100 รายและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการทั้งโรงแรม รีสอร์ท ศูนย์การค้า ร้านอาหาร ธุรกิจบริการและประชาชน 90% ที่รายได้หลักจากการท่องเที่ยวมีผลกระทบอย่างหนัก ขณะที่ภาพรวมความเสียหายจากโควิดระลอกใหม่ประเมินว่ามากกว่า 1 พันล้านบาท จากเดิมเมื่อ 2 ปี ก่อนหัวหินเคยมีรายได้จากการท่องเที่ยวปีละ 43,000 ล้านบาท (สยามรัฐออนไลน์, 2564)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แล้วนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีในการพัฒนาการท่องเที่ยว กับความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยกำหนดตัวแปรตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ คือ ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ (1) เพศ (2) อายุ (3) ระดับการศึกษา (4) สถานภาพสมรส และ (5) รายได้ต่อเดือน และยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย (1) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (2) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (3) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (4) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ (5) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย (1) ด้านการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว ให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน (2) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก (3) ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว (4) ด้านการสร้างสมดุลการท่องเที่ยว การส่งเสริมวิถีไทย และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว และ (5) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย ผู้ประกอบการโรงแรม (ที่ว่าการอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ข้อมูล ณ วันที่ 10 เมษายน 2563) จำนวน 137 ราย ผู้ประกอบการร้านอาหาร จำนวน 261 ราย (อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ข้อมูล ณ วันที่ 12 เมษายน 2563) ผู้ประกอบการรถโดยสารสาธารณะ ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 120 ราย รวมทั้งสิ้น 518 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของซามูเอล บี. กรีน (Green, 1991: 499-510)

ตัวแปรตาม

รวมทั้งสิ้น 518 ราย และกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) รวมทั้งสิ้นจำนวน 8 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย ผู้ประกอบการโรงแรม ผู้ประกอบการร้านอาหาร และผู้ประกอบการรถโดยสารสาธารณะ ในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวนทั้งสิ้น 130 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของซามูเอล บี. กรีน (Green, 1991: 499-510) และใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) รวมทั้งสิ้นจำนวน 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี จากตำรา เอกสารทางวิชาการ และการทบทวนรายงาน การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อกำหนดขอบเขตของงานวิจัย และสร้างเครื่องมือในการวิจัยให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถามที่สอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) สถานภาพสมรส และ 5) รายได้ต่อเดือน มีจำนวน 5 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีในการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 2) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 3) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 4) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการจัดการภาครัฐ 5) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน 2) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก 3) ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว 4) ด้านการสร้างสมดุลการท่องเที่ยว การส่งเสริมวิถีไทย และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว และ 5) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีจำนวน 25 ข้อ ซึ่งลักษณะแบบสอบถามตอนที่ 3 เป็นการสอบถามระดับการพัฒนาการท่องเที่ยว มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ตสเกล (Likert Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

3. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 การตรวจสอบความถูกต้อง (Correctively) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง (Correctively) ทางด้านเชิงเนื้อหา รวมถึงภาษา และสำนวนที่ใช้ในแบบสอบถาม

3.2 การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบหาความเที่ยงตรง (Content Validity) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน โดยนำผลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมารวมกัน คำนวณหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ (Index of item Objective Congruence : IOC) จากการคำนวณหาค่า IOC ครั้งนี้ ได้เท่ากับ 1.00

3.3 การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Try – Out) กับบุคคลที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับประชากรและไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย โดยกลุ่มบุคคลที่ทดลองใช้แบบสอบถามครั้งนี้เป็นได้แก่ ตัวแทนผู้ประกอบการโรงแรม ผู้ประกอบการร้านอาหาร และผู้ประกอบการรถโดยสารสาธารณะ ในเขตอำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการคำนวณหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามในภาพรวมทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.945

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลโดยใช้การเก็บข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ เป็นการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 ชุด กับผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย ผู้ประกอบการโรงแรม ผู้ประกอบการร้านอาหารและผู้ประกอบการรถโดยสารสาธารณะ ตามกลุ่มประชากรที่ถูกกำหนดตามตารางที่ 3-1 และผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม มาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติและวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า จากเอกสารหนังสือ ตำราทางวิชาการต่าง ๆ สถิติ หรือทะเบียนของหน่วยงาน แหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยทำการศึกษาจากทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาท้องถิ่น ผลจากงานวิจัย และสิ่งตีพิมพ์ ทั้งในและต่างประเทศ

4.3 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีในการพัฒนาการท่องเที่ยว และการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

5.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และรายได้ต่อเดือน กับการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) ในการทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multi Linear Regression Analysis) และทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน คือ Durbin-Watson ซึ่งมีค่าเท่ากับ $1.5 \leq \text{Durbin-Watson} \leq 2.5$

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) มีลักษณะตรงกับที่ผู้วิจัยต้องการ สามารถให้ข้อมูลได้อย่างเที่ยงตรงมีคุณภาพ และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในเขตอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ รวมทั้งสิ้น 8 คน ดังนี้

- 1) ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) รักษาการแทนนายอำเภอหัวหิน จำนวน 1 คน
- 2) นายกเทศมนตรี (เทศบาลเมืองหัวหิน) จำนวน 1 คน
- 3) ผู้ประกอบการโรงแรม จำนวน 2 คน
- 4) ผู้ประกอบการ ร้านอาหารจำนวน 2 คน
- 5) ผู้ประกอบการรถโดยสารสาธารณะ จำนวน 2 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือวิจัย ซึ่งเป็นการใช้คำถามปลายเปิดที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถออกความเห็นหรือให้ข้อมูลได้อย่างเปิดกว้าง โดยแบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยเนื้อหาดังนี้

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน 2) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก 3) ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว 4) ด้านการสร้างสมดุลการท่องเที่ยว การส่งเสริมวิถีไทย และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว และ 5) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีการจัดการข้อมูลดังนี้ คือนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาถอดคำสัมภาษณ์ เรียบเรียงข้อมูล เพื่อจะได้นำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการตีความจากข้อมูลเบื้องต้นให้เป็นข้อมูลที่สื่อความหมายของผู้ให้ข้อมูล ด้วยการแยกประเภทและการลดทอนข้อมูลเพื่อจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อนำมาตีความและสร้างข้อสรุป

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 72.30) มีอายุ 31-40 ปี (ร้อยละ 37.70) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 69.30) มีสถานภาพ สมรส (ร้อยละ 76.20) และมีรายได้ต่อเดือน 30,001 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 62.30)

2. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีในการพัฒนาการท่องเที่ยวในการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ในภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย = 3.96) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.07) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (ค่าเฉลี่ย = 4.03) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย = 3.96) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (ค่าเฉลี่ย = 3.90) และด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ค่าเฉลี่ย = 3.82)

3. การพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวม มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย = 3.89) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 3.95) ด้านการสร้างสมดุลการท่องเที่ยว การส่งเสริมวิถีไทย และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย = 3.91) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย = 3.87) ด้านการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน (ค่าเฉลี่ย = 3.87) ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก (ค่าเฉลี่ย = 3.83)

4. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า ควรนำเสนอให้อำเภอหัวหินเข้าร่วมโครงการเมืองสร้างสรรค์ยูเนสโกให้เป็นเมืองแห่งดนตรี ร้อยเรียงกับวิถีและวัฒนธรรมของเมืองหัวหิน ขับเคลื่อนการพัฒนา สร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ในเมืองหัวหิน (สกายวอล์ค) และแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน ขับเคลื่อนงานวิจัยร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ให้มีมาตรฐานตาม TPQI-MRA ของกลุ่มอาเซียน รวมทั้งส่งเสริมกลยุทธ์การตลาดใหม่ให้ทันสมัยเพื่อให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวในอนาคต ควรร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและปลอดภัย เช่น ขยายสนามบิน

ให้เป็นสนามบินนานาชาติ (เร่งพัฒนาขยายรันเวย์) สร้างและขยายถนนร่วมไปถึงการขยายรถไฟรางคู่และรถไฟความเร็วสูงให้เขตบริเวณที่รับผิดชอบให้เชื่อมโยงกัน ไฟฟ้าส่องแสงสว่าง ติดตั้งกล้อง CCTV ตามแหล่งท่องเที่ยวและตามแยกต่าง ๆ ร่วมมือกับตำรวจท่องเที่ยวเน้นเรื่องความปลอดภัย (Smart Safety Zone) เชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มจุดแจ้งเหตุฉุกเฉินและบริการ Free wifi ตามแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มแอปพลิเคชันค้นหาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมไปถึงเครื่องตรวจวัดฝุ่น PM 2.5 ให้หัวหน้าเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาบ้านเมือง และผลักดันให้เป็นเมืองที่น่าลงทุน ควรกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยสำหรับสถานประกอบการ เพื่อควบคุมมาตรฐานสถานประกอบการให้ปลอดภัยเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว คนในพื้นที่ แรงงานหรือนักท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตอำเภอหัวหินต้องได้รับการฉีดวัคซีนโควิด 19 จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกคน เทศบาล อำเภอ ร่วมกับเอกชน สถาบันการเรียนรู้การฝึกอาชีพและสถาบันศึกษาในสังกัดควรร่วมกันผลักดันสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และหลักสูตรท้องถิ่น โดยมีการอบรมหลักสูตรที่ได้มาตรฐาน TPQI (ฝึกอบรม ทดสอบ และได้ใบรับรองการประกอบวิชาชีพ) เกี่ยวกับการโรงแรม การบริการ การทำอาหาร ภาษาและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้สอดคล้องกับการบริการของพื้นที่และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั้งในและนอกพื้นที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสะดวกสบายในการท่องเที่ยว ควรส่งเสริมและต่อยอดโครงการของ ในหลวง ร.9 และพระพันปี เพื่อให้ประชาชนฝึกอาชีพ การเกษตร การเลี้ยงสัตว์ การทำอาหาร นวดแผนโบราณ ตัดเย็บเสื้อผ้า ผ้าบาติก เพื่อให้ประชาชนมีรายได้และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านโซเชียล เกี่ยวกับโรงแรม รีสอร์ท ศูนย์ OTOP และ SME ในเรื่องให้บริการ สินค้า ผลิตภัณฑ์ชุมชน สินค้าเกษตรที่ได้รับมาตรฐานของหัวหิน เป็นการเชื่อมโยงจากภูเขาสู่ทะเล และพัฒนาโครงข่ายในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต (Smart Tourism) ควรเปิดเพจรวมสินค้าและบริการการท่องเที่ยวให้เป็นศูนย์รวมของคนหัวหิน รวมไปถึงธุรกรรมดิจิทัลให้ประชาชนทุกคนได้ใช้พื้นที่เพจของเทศบาลอย่างทั่วถึง ควรสนับสนุนผู้ประกอบการและประชาชนให้มีความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืน ควรส่งเสริมศูนย์เรียนรู้ พื้นฟู ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาแอปพลิเคชันข้อมูลการท่องเที่ยว การค้นหาแหล่งท่องเที่ยว สินค้า บริการ การเปรียบเทียบราคา รวมไปถึงร่วมกับศูนย์ OTOP SME สนับสนุนการท่องเที่ยวที่สะท้อนวิถีชุมชน และควรผลักดันการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีไทย ท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ดึงจุดเด่นแต่ละพื้นที่ขึ้นมาเพื่อเพิ่มให้หลากหลายมากขึ้น เช่น การฟื้นฟูวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และกิจกรรมนันทนาการ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสร้างสรรค์และน่าสนใจ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้ชุมชน ควรมีการบูรณาการ ร่วมกับ ททท. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวหัวหิน-ชะอำ สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สมาคมหอการค้าจังหวัด อุสาหกรรมจังหวัด และภาคประชาชน ร่วมกับประสานงานข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทุกรูปแบบ และควรส่งเสริมการทำงานของผู้ประกอบการเอกชน โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร สถานบริการ สนามกอล์ฟ ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ภาคขนส่ง นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับชุมชน วิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม อาหารท้องถิ่น ควรมีการประชุมประสานงานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาสินค้าและการท่องเที่ยวทั้งในท้องถิ่น จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในแต่ละตำบลเพื่อส่งเสริมศักยภาพประชาชนให้มีความรู้และทักษะในด้านบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเองให้เกิดประโยชน์และ

สามารถพึ่งพาตนเองได้ ภาครัฐควรมีนโยบายและประสานงานกันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อผลักดันการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้เป็นรูปธรรม ให้เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุด อำนวยความสะดวกในเรื่องของใบอนุญาต ส่งเสริมการจัดการ/ส่งเสริมการท่องเที่ยว ขอสนับสนุนงบประมาณพัฒนาการท่องเที่ยว ตลอดจนงานประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ลักษณะส่วนบุคคล	การพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์					
	ด้านการพัฒนา			ด้านการสร้าง		
	คุณภาพแหล่ง	ด้านการพัฒนา	ด้านการพัฒนา	สมดุลการ	ท่องเที่ยว การ	ด้านการบริหาร
	ท่องเที่ยว สินค้า	โครงสร้าง	ศักยภาพ	ท่องเที่ยว การ	จัดการ	ภาพรวม
	และบริบริการด้าน พื้นฐาน และสิ่ง	อำนวยความสะดวก	บุคลากรด้าน การท่องเที่ยว	ส่งเสริมวิถีไทย และความ	การท่องเที่ยว	
	เกิดความสมดุล และยั่งยืน			เชื่อมั่นของ นักท่องเที่ยว		
1. เพศ	-	-	-	0.039*	0.046*	0.036*
2. อายุ	0.008**	0.022*	0.011*	0.012*	-	0.005**
3. ระดับการศึกษา	-	-	0.042*	-	-	-
4. สถานภาพสมรส	-	-	-	-	-	-
5. รายได้ต่อเดือน	0.000***	0.033*	0.000***	0.001***	-	0.005**

จากตารางที่ 1 พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ในภาพรวม ได้แก่ อายุ รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ เพศ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ด้านการสร้างสมดุลการท่องเที่ยว การส่งเสริมวิถีไทย และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อายุ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว

สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และด้านการสร้างสมดุลการท่องเที่ยว การส่งเสริมวิถีไทย และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ด้านการสร้างสมดุลการท่องเที่ยว การส่งเสริมวิถีไทย และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 2 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการพัฒนา การท่องเที่ยว		การพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์				
		B	S.E.	สปส.Beta	t	Sig.
(ค่าคงที่)		-0.344	0.155	-	-2.224*	0.028
1.	ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	0.716	0.070	0.694	10.173***	0.000***
2.	ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	0.148	0.037	0.169	3.970**	0.000***
3.	ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	0.140	0.047	0.138	2.972**	0.004**
4.	ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ	0.209	0.044	0.223	4.739**	0.000***
5.	ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน	-0.130	0.051	-0.158	-2.556*	0.012*
หมายเหตุ	* $p \leq 0.05$	R	= 0.930			
	** $p \leq 0.01$	R ²	= 0.866			
	*** $p \leq 0.001$	R ² ปรับ	= 0.860			
		F	= 159.866			

$$\text{ระดับนัยสำคัญ} = 0.000$$

$$\text{Durbin-Watson} = 2.117$$

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการพัฒนาการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จากการทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน (Durbin-Watson) ในครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 2.117 คือ ตัวแปรอิสระประกอบด้วย (1) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (2) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (3) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (4) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และ (5) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงอิสระในตัวเอง โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (R) อยู่ในระดับสูงมาก 0.930 และพิจารณาจากการปรับมาตรฐานของตัวแปร (Standardized Variables) ร้อยละ 86.00-86.60 ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ และค่า สปส. Beta เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ($\beta_{\text{การแข่งขัน}} = 0.694$, Sig. = 0.000) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ($\beta_{\text{การปรับสมดุล}} = 0.223$, Sig. = 0.000) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ($\beta_{\text{เสมอภาค}} = 0.169$, Sig. = 0.000) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ($\beta_{\text{คุณภาพชีวิต}} = 0.138$, Sig. = 0.004) และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ($\beta_{\text{การมีส่วนร่วม}} = -0.158$, Sig. = 0.012) โดยตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้แก่ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนด้าน การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ การพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากตาราง 2 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \hat{Y} &= b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 + b_4x_4 + b_5x_5 \\ &= 0.344 + 0.716 (\text{ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน}) + 0.148 (\text{ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม}) + 0.140 (\text{ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม}) + 0.209 (\text{ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ}) - 0.130 (\text{ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน}) \end{aligned}$$

$\hat{Y}$ หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีความเหมาะสมกับค่า R^2 (Coefficient of Determination) = 0.866

อภิปรายผล

การพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในภาพรวมมีการพัฒนาการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีกระบวนการในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมา จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัญหา และอุปสรรค เพื่อมาปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นแบบแผนที่มีผลสำเร็จในอนาคต ซึ่งประกอบด้วย ด้านการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ด้านการสร้างสมดุลการท่องเที่ยว การส่งเสริมวิถีไทย และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว และด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2560: 25) กล่าวว่า จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว คือ เสริมสร้างความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของเอกลักษณ์จังหวัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีศักยภาพในการเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีคุณค่าหลากหลายธรรมชาติ เชิงนิเวศและประวัติศาสตร์ ซึ่งจังหวัดได้จัดสรรงบประมาณดำเนินโครงการตามยุทธศาสตร์ของจังหวัดด้านการท่องเที่ยวและบริการโดยเป็นโครงการที่มุ่งเน้นในด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวและบริการดังนี้ คือ (1) โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดให้มีคุณภาพ (2) โครงการเสริมสร้างคุณภาพการท่องเที่ยวบนความหลากหลายความปลอดภัยและความคุ้มค่า (3) โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานสากล (4) โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการของจังหวัด ภาครัฐ และเครือข่ายการท่องเที่ยว (5) โครงการสร้างเสริมระบบข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์และการตลาดด้านการท่องเที่ยว และ (6) โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของวลัยลักษณ์ รัตนวงศ์ (2557: 150-157) วิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงเหตุและผลของนวัตกรรมบริการสำหรับธุรกิจนำเที่ยวภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการผลิตบุคลากรในสายการท่องเที่ยว มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของรพีพรรณ จันทน์ (2558: 54-57) วิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านอัตลักษณ์ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างบ้านตากกลาง จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริม มีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนาคยา บุตรอยู่ (2557: 67-75) วิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการการท่องเที่ยวตามองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวของอำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ด้านการให้บริการอื่น ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในภาพรวม อยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ เพชรสถิตย์ (2558:

177-180) วิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล กับการพัฒนาการท่องเที่ยวของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ - ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล กับการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่า ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในการพัฒนาการท่องเที่ยว ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิต ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้การท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวลัยลักษณ์ รัตนวงศ์ (2557: 151-157) วิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงเหตุและผลของนวัตกรรมบริการสำหรับธุรกิจนำเที่ยวภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลการวัดปัจจัยเชิงเหตุและผลของนวัตกรรมบริการ ที่ประกอบไปด้วยตัวแปรการมุ่งเน้นตลาด (ด้านการมุ่งเน้นคู่แข่ง) ($\lambda=0.735$, $p<.001$, $R^2=0.540$) มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของธุรกิจนำเที่ยวภาคใต้ของไทยในระดับดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 การบริหารงานทรัพยากรมนุษย์โดยทั่วไป ในส่วนแนวปฏิบัติในด้านค่าตอบแทน ($\lambda=0.789$, $p<.001$, $R^2=0.622$) ที่เป็นไปตามผลการปฏิบัติงานด้วยความเสมอภาคและยุติธรรม มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปรีณัฐ ชิมโซติ (2558: 266-276) วิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง ผลการวิจัยพบว่า ดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยัน ด้านการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนามือเมืองโดยรวมส่งผลให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนสวนผึ้งนั้นดีขึ้น พบว่า มีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านควรสร้างความร่วมมือจากชุมชน และเอกชนเป็นเครือข่ายที่ร่วมกัน ช่วยสนับสนุนผลักดันการท่องเที่ยวของสวนผึ้งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 รวมทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ เพชรสถิตย์ (2558: 177-180) วิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้าน ปัจจัยการบริหารจัดการภาครัฐมีผลต่อยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดกำแพงเพชรโดยภาพรวม (Y) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการภาครัฐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ควรนำเสนอให้อำเภอหัวหินเข้าร่วมโครงการเมืองสร้างสรรค์ยูเนสโกให้เป็นเมืองแห่งดนตรี ร้อยเรียงกับวิถี และวัฒนธรรมของเมืองหัวหิน ขับเคลื่อนการพัฒนา สร้างและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ ในเมืองหัวหิน (สกายวอล์ค) และแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืน ขับเคลื่อนงานวิจัยร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการพัฒนาสินค้าและบริการที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ให้มีมาตรฐานตาม TPQI-MRA ของกลุ่มอาเซียน รวมทั้งส่งเสริมกลยุทธ์การตลาดใหม่ให้ทันสมัยเพื่อให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวในอนาคต ควรร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและปลอดภัย เช่น ขยายสนามบินให้เป็นสนามบินนานาชาติ (เร่งพัฒนาขยายรันเวย์) สร้างและขยายถนนร่วมไปถึงการขยายรถไฟรางคู่และรถไฟความเร็วสูงให้เขตบริเวณที่รับผิดชอบให้เชื่อมโยงกัน ไฟฟ้าส่องแสงสว่าง ติดตั้งกล้อง CCTV ตามแหล่งท่องเที่ยวและตามแยกต่าง ๆ ร่วมมือกับตำรวจท่องเที่ยวเน้นเรื่องความปลอดภัย (Smart Safety Zone) เชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มจุดแจ้งเหตุฉุกเฉินและบริการ Free Wifi ตามแหล่งท่องเที่ยว เพิ่มแอปพลิเคชันค้นหาแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมไปถึงเครื่องตรวจวัดฝุ่น PM 2.5 ให้หัวหินเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาบ้านเมือง และผลักดันให้เป็นเมืองที่น่าลงทุน ควรกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัยสำหรับสถานประกอบการ เพื่อควบคุมมาตรฐานสถานประกอบการให้ปลอดภัยเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว คนในพื้นที่ แรงงานหรือนักท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตอำเภอหัวหิน ต้องได้รับการฉีดวัคซีนโควิด 19 จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกคน เทศบาล อำเภอ ร่วมกับเอกชน สถาบันการเรียนรู้การฝึกอาชีพและสถาบันศึกษาในสังกัดควรร่วมกันผลักดันสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และหลักสูตรท้องถิ่น โดยมีการอบรมหลักสูตรที่ได้มาตรฐาน TPQI (ฝึกอบรม ทดสอบ และได้ใบรับรองการประกอบวิชาชีพ) เกี่ยวกับการโรงแรม การบริการ การทำอาหาร ภาษาและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้สอดคล้องกับการบริการของพื้นที่ และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ทั้งในและนอกพื้นที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสะดวกสบายในการท่องเที่ยว ควรส่งเสริมและต่อยอดโครงการของ ในหลวง ร.9 และพระพันปี เพื่อให้ประชาชนฝึกอาชีพ การเกษตร การเลี้ยงสัตว์ การทำอาหาร นวดแผนโบราณ ตัดเย็บเสื้อผ้า ผ้าบาติก เพื่อให้ประชาชนมีรายได้และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ควรมีการประชาสัมพันธ์ผ่านโซเชียล เกี่ยวกับโรงแรม รีสอร์ท ศูนย์ OTOP และ SME ในเรื่องให้บริการ สินค้า ผลิตภัณฑ์ชุมชน สินค้าเกษตรที่ได้รับมาตรฐานของหัวหิน เป็นการเชื่อมโยงจากภูเขาสู่ทะเล และพัฒนาโครงข่ายในการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต (Smart Tourism) ควรเปิดเพจรวมสินค้าและบริการการท่องเที่ยวให้เป็นศูนย์รวมของหัวหิน รวมไปถึงธุรกรรมดิจิทัลให้ประชาชนทุกคนได้ใช้พื้นที่เพจของเทศบาลอย่างทั่วถึง ควรสนับสนุนผู้ประกอบการและประชาชนให้มีความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืน ควรส่งเสริมศูนย์เรียนรู้ พื้นฟู ศิลปะ วัฒนธรรม และ ประเพณีท้องถิ่น รวมทั้งพัฒนาแอปพลิเคชันข้อมูลการท่องเที่ยว การค้นหาแหล่งท่องเที่ยว สินค้า บริการ การเปรียบเทียบราคาร่วมไปถึงร่วมกับศูนย์ OTOP SME สนับสนุนการท่องเที่ยวที่สะท้อนวิถีชุมชน และควรผลักดันการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีไทย ท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ดึงจุดเด่นแต่ละพื้นที่ขึ้นมาเพื่อเพิ่มให้หลากหลายมากขึ้น เช่น การฟื้นฟูวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และกิจกรรมนันทนาการ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวสร้างสรรค์และน่าสนใจ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้ชุมชน ควรมีการบูรณาการ ร่วมกับ

ททท. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวหัวหิน-ชะอำ สมาคมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สมาคมหอการค้าจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด และภาคประชาชน ร่วมกับประสานงานข้อมูลข่าวสารเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทุกรูปแบบ และควรส่งเสริมการทำงานของผู้ประกอบการเอกชน โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร สถานบริการ สนามกอล์ฟ ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ภาคขนส่ง นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยเพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับชุมชน วิถีชีวิต ประเพณีวัฒนธรรม อาหารท้องถิ่น ควรมีการประชุมประสานงานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาสินค้าและการท่องเที่ยวทั้งในท้องถิ่น จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในแต่ละตำบลเพื่อส่งเสริมศักยภาพประชาชนให้มีความรู้และทักษะในด้านบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นของตนเองให้เกิดประโยชน์และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ภาครัฐควรมีนโยบายและประสานงานกันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อผลักดันการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนให้เป็นรูปธรรมให้เป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวให้ได้มากที่สุด อำนวยความสะดวกในเรื่องของใบอนุญาต ส่งเสริมการจัดการ/ส่งเสริมการท่องเที่ยว ขอสนับสนุนงบประมาณพัฒนาการท่องเที่ยว ตลอดจนงานประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญภา สุขคร และคณะ (2560: 10-15) วิจัยเรื่อง การพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ: ตามแนวคิดลำปางเมืองไม่หมุนตามกาลเวลา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ: ตามแนวคิดลำปางเมืองไม่หมุนตามกาลเวลา ซึ่งควรเชื่อมโยงการพัฒนาทุกมิติและมุ่งเน้นการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ เน้นการท่องเที่ยวขนาดเล็ก บนพื้นฐานของเรื่องราว เน้นคุณภาพและความเป็นมาตรฐาน เน้น อัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อนำมาสร้างเป็นตราสัญลักษณ์ทำการท่องเที่ยว เพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย “การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล” อันเป็นวิสัยทัศน์ร่วมที่จะต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่การปฏิบัติร่วมกัน ดังนั้น จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเวทีระดมความคิดเห็นและการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยว จึงได้มาซึ่งรูปแบบยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่เรียกว่า MAUNGKHWAN Model ประกอบด้วยรายละเอียดยุทธศาสตร์ 10 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย (1) ปรับระบบการบริหารจัดการเพื่อไปสู่การท่องเที่ยวเพื่อคนทั้งมวล (2) ปรับรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (3) สร้างเอกภาพและการบูรณาการในการบริหารจัดการท่องเที่ยว (4) สร้างระบบเครือข่ายท่องเที่ยวที่เข้มแข็ง (5) ปรับรูปแบบการสนับสนุนการท่องเที่ยวจากภาครัฐ (6) จัดการความรู้ในทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (7) เตรียมความพร้อมในส่วนของคุณภาพของการท่องเที่ยว (8) สร้างความมั่นคงในเชิงคุณค่าและมูลค่าทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกมิติ (9) ส่งเสริมกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวและเชื่อมโยงธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และ (10) เชื่อมโยงเครือข่ายระดับชุมชนระดับชาติ และนานาชาติ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยได้ข้อค้นพบจากการวิจัย ซึ่งนำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อสร้างข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของอำเภ หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ ๆ กิจกรรมการท่องเที่ยว เทศกาลประจำปีของท้องถิ่นของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

1.2 ควรมีการจัดโปรโมชันการท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่ตรงต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

2.1 ด้านการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุล และยั่งยืน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรมีการส่งเสริมผู้ประกอบการให้มีการพัฒนาสินค้าและบริการที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสินค้าบริการที่มีมาตรฐานเพื่อรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นในอนาคต รวมทั้งควรส่งเสริมให้มีการสร้างความสามารถในการแข่งขัน สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.2 ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรมีการให้บริการระบบสื่อสารบริการอินเทอร์เน็ต Free Wifi ในแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างทั่วถึง และพัฒนาระบบความปลอดภัยและสุขอนามัยในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อป้องกันและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว เช่น กล้องวงจรปิด เครื่องแปลภาษา การติดตั้งไฟส่องสว่าง อุปกรณ์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเบื้องต้น ฯลฯ

2.3 ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยว อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการท่องเที่ยวของท้องถิ่น และส่งเสริมหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการประกอบธุรกิจสำหรับชุมชน

2.4 ด้านการสร้างสมดุลการท่องเที่ยว การส่งเสริมวิถีไทย และความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อช่วยส่งเสริมการขายสินค้าชุมชนเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวและการซื้อสินค้าท้องถิ่น และสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการสร้างสรรค์สินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวให้สะท้อนความเป็นวิถีชุมชน รวมทั้งควรส่งเสริมให้มีการสร้างความสามารถในการแข่งขัน สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

2.5 ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรส่งเสริมการทำงานอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานราชการเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน รวมทั้งควรส่งเสริมให้มีการสร้างความสามารถในการแข่งขัน สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

3.1 ควรทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เช่น อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการร่วมกัน

3.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ของอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภายใต้นโยบายไทยแลนด์ 4.0 โดยใช้ตัวแปร การบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การตลาดสมัยใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ การสร้างวิสาหกิจและสตาร์ทอัพด้านท่องเที่ยว บนพื้นฐานของนวัตกรรม และสร้างปัจจัยแวดล้อมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลายและครอบคลุมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2561). **แผนยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยว พ.ศ. 2561-2564** ของกรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: วีไอพี ก๊อปปี้นั้น.
- ขวัญภา สุขคร และคณะ. (2560). การพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ : ตามแนวคิดลำปางเมืองไม่หม่นตามกาลเวลา. **วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต**, 13(2): 1-26.
- เทศบาลเมืองหัวหิน. (2562). **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565) เทศบาลเมืองหัวหิน**. ประจวบคีรีขันธ์: ผู้แต่ง.
- นาคยา บุตรอยู่. (2557). **แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อำเภอเมืองประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปริญญ์ ชินโชติ. (2558). **การพัฒนาตัวแบบยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พงษ์ศักดิ์ เพชรสถิตย์. (2558). **ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดกำแพงเพชร**. สักทอง: **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**, 21(2): 173-186.
- รพีพรรณ จันทน์. (2558). **ปัจจัยด้านอัตลักษณ์ทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้างบ้านตากกลาง จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วลัยลักษณ์ รัตนวงศ์. (2557). **ปัจจัยเชิงเหตุและผลของนวัตกรรมบริการสำหรับธุรกิจนำเที่ยวภาคใต้ของประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สยามรัฐออนไลน์. (2564). **เปิดใหม่ไลน์ “หัวหิน ริชาร์ด” แนวทางพลิกวิกฤตจากโควิด 19 เร่งฟื้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวเมืองหัวหิน**. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2565 จาก <https://siamrath.co.th/n/243449>.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 256-2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- Green, S. B. (1991). How many subjects dose it take to do a regression analysis? **Multivariate Behavioral Research**, 26(3): 499-510.

คุณค่าในพระราชนิพนธ์แปลของ
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ

Value in the Literary Translation Work of
Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn
Entitled Smiles and Tears of the Heart

ธัชพร นามวัฒน์
Tanutchaporn Namwat

อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Lecturer, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

Corresponding author E-mail: zhenhtianman@hotmail.com

(Received: September 4, 2022, Revised: February 1, 2023, Accepted: June 21, 2023)

บทคัดย่อ

การศึกษาคุณค่าในพระราชนิพนธ์แปลของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณค่าด้านองค์ประกอบของนวนิยาย ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง ฉาก ตัวละคร และบทสนทนา ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมจีน พระราชนิพนธ์แปลเรื่องนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความรักในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งความรักความเมตตา กรุณาต่อเพื่อนมนุษย์ ความรักความกตัญญูต่อบุพการี ความรักความเมตตากรุณาต่อสัตว์ ความรักที่ลึกซึ้ง ซบซึ้ง และความรักที่ซื่อสัตย์และการทรยศต่อความรัก ผ่านทางความคิด การแสดงออก บทสนทนา เป็นต้น ผู้อ่านสามารถรับรู้จุดร่วมที่แฝงไว้ในเรื่องเล่าคือความรักนั้นมีทั้งสุขและทุกข์ แต่ความรักก็ทำให้ชีวิตมีคุณค่า มีความหมาย และมีพลังเพื่อเผชิญโลกอย่างมีความหวัง เรื่องเล่าทั้ง 4 เรื่อง เรียบง่ายไม่ซับซ้อน แต่ก็มีเสน่ห์และพลังในการประพันธ์ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่อง พร้อมกับเรียนรู้วัฒนธรรมจีนได้อย่างเพลิดเพลิน สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าในพระราชนิพนธ์แปลของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทำให้ผู้อ่านชาวไทยได้เรียนรู้และเข้าใจวรรณกรรมจีนได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

คำสำคัญ: รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ องค์ประกอบของนวนิยาย พระราชนิพนธ์แปล

Abstract

This study of value in the literary translation work written by Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn entitled *Smiles and Tears of the Heart* has the purpose to determine the notable literary elements in terms of plot, theme or idea, settings, characters, and dialogues. These main components assisted readers to dig into Chinese social context and culture. Additionally, this translated literary work of the princess has reflected different forms of love; including love and mercy of mankind, love and gratefulness to parents, love and kindness to animals, profound and complicated love, and honest love and love betray. These loves are exhibited through various ways; such as thoughts, rhetoric, actions, dialogues, and settings. Readers can perceive the common point hidden in the story that love has both happiness and sadness, but it makes life worthwhile, meaningful, and powerful for people to encounter the world with hope. The four folds of story in this royal literary are simple and uncomplicated, but they have the charm and power of authorship, allowing the readers to understand the story while learning Chinese culture with pleasure. These features illustrate the elegance value of Her Royal Highness Princess Maha Chakri Sirindhorn's literary translation, which allows Thai readers to learn about and comprehend Chinese literature better.

Keyword: Smiles and Tears of the Heart, novel elements, royal literary translation work

บทนำ

“นวนิยาย” เป็นวรรณกรรมร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดีรูปแบบหนึ่ง ที่มีเค้าโครงเรื่องมาจากประสบการณ์จริงหรือจินตนาการของผู้ประพันธ์ มีการสอดแทรกแนวคิดของผู้ประพันธ์ในแง่มุมต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนสภาพสังคม วัฒนธรรม รวมถึงอุปนิสัยเฉพาะตัวของตัวละคร สอดคล้องกับราชบัณฑิตยสถาน (2556: 608) ซึ่งให้ความหมาย “นวนิยาย” ว่าเป็น บันเทิงคดีร้อยแก้วขนาดยาวรูปแบบหนึ่งประกอบด้วย ตัวละคร โครงเรื่อง เหตุการณ์ในเรื่องและสถานที่ ทำให้เนื้อเรื่องมีความสมจริง สอดคล้องกับวนิดา บำรุงไทย (2544: 14) กล่าวถึง “นวนิยาย” ว่าเป็น เรื่องเล่าที่มุ่งถ่ายทอดหรือจำลองภาพชีวิตของมนุษย์อย่างคำนึงถึงความสมจริง คือ มีความสมเหตุสมผล เป็นไปได้เช่นเดียวกับชีวิตจริง ๆ ของมนุษย์ จากคำกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า “นวนิยาย” คือ วรรณกรรมบันเทิงคดีร้อยแก้วรูปแบบหนึ่งที่ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนาและมุมมองของผู้ประพันธ์ ทั้งยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในยุคสมัยนั้น ๆ

การอ่านนวนิยายนอกจากจะได้ความเพลิดเพลินสนุกสนานแล้ว ยังเปี่ยมไปด้วยคุณค่าด้านอื่นอีกมาก การอ่าน การวิจารณ์ และวิเคราะห์องค์ประกอบของนวนิยายจึงทำให้ผู้อ่านเกิดปัญญาเพราะเข้าใจเรื่องราวใน

โลกจินตนาการ ที่ประกอบสร้างผ่านพรศนะของผู้เขียน ดังที่วีไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์ (2539: 196) กล่าวถึงคุณค่าของนวนิยายว่า เป็นหนังสือที่ได้รับความนิยมอ่านแพร่หลายมากกว่าหนังสือประเภทอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะนวนิยายมีคุณค่าแก่ผู้อ่านหลายประการคือ 1) ให้ความเพลิดเพลิน นวนิยายเป็นเรื่องที่ทำให้ความรู้สึกตื่นเต้นเร้าใจสะเทือนอารมณ์ก่อให้เกิดจินตนาการเพิ่มเติมอารมณ์ส่วนที่หดหายไป นวนิยายจึงเป็นหนังสือที่อ่านได้อย่างเพลิดเพลิน 2) ให้ประสบการณ์เทียบ นวนิยายส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตและสังคมปัจจุบันซึ่งมีตัวละครมีเครื่องชูโรงการอ่าน นวนิยายจึงเป็นเหมือนกับการอ่านชีวิตของคนในแง่มุมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความสุข ความทุกข์ ความเป็นอยู่และจิตใจของบุคคล การอ่านเรื่องราวชีวิตของคนต่าง ๆ ที่นวนิยายเป็นสื่อถ่ายทอดออกมาจึงเป็นบทเรียนทางอ้อมแก่ผู้อ่านทำให้ผู้อ่านรู้จักสังคมนุญยได้ละเอียดลึกซึ้งขึ้น 3) ให้อคติธรรมและข้อคิดแก่ผู้อ่าน นวนิยายบางเรื่องจะแฝงข้อคิดที่ฉลาดเฉียบแหลม เป็นข้อคิดที่เป็นประโยชน์แก่ชีวิตซึ่งผู้อ่านจะยึดถือเป็นแบบอย่างได้หรืออาจเป็นแนวกลับหรือตรงข้ามคือหลีกเลี่ยงไม่ควรยึดถือไม่ควรปฏิบัติตามก็ได้

พระราชนิพนธ์แปลในสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ เป็นวรรณกรรมจีนที่มีองค์ประกอบเรื่องน่าสนใจ เนื่องจากมีการรวบรวมวรรณกรรมจีนร่วมสมัยของนักเขียนหญิงที่มีความสามารถสูง 3 คน จำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ 1) ปิงซิน หรือเซี่ยหว่านอิง ชาวเมืองฝูโจวแต่อพยพไปอยู่มณฑลซานตง เธอเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงด้านวรรณกรรมเยาวชนยุคแรก ๆ ของจีน งานเขียนของเธอมีเนื้อหาเน้นการนำเสนอคุณค่าของความรัก คุณธรรมจริยธรรม ซึ่งได้รับการยกย่องในวรรณกรรมจีนว่าเป็นงานเขียนที่ลึกซึ้งงดงาม ผลงานในหนังสือมีเรื่องเล่า 2 เรื่อง คือ “โคมสัปดาห์น้อย” และ “หมิงจื่อกับแมวน้อยมีจื่อ” มีเนื้อหาทำให้ผู้อ่านรู้สึกสะเทือนใจอย่างนุ่มนวลและสะท้อนถึงความงดงามอันยิ่งใหญ่ของหัวใจที่บริสุทธิ์ 2) เหยียนเกอหลิง ชาวนครเซี่ยงไฮ้ที่สำเร็จการศึกษาปริญญาโทด้านการเขียนเชิงวรรณศิลป์ ผลงานวรรณกรรมของเธอมีสะท้อนธรรมชาติของมนุษย์ และยังสะท้อนภาพผู้หญิงได้อย่างแยบยล ผลงานของเธอคือเรื่อง “สาวน้อยเสียหวิว” และ 3) ชูเฉียว ชาวนครเซี่ยงไฮ้ เธอเริ่มต้นงานเขียนด้วยการเป็นคอลัมนิสต์วิจารณ์อาหารและนักสื่อสารมวลชน เมื่อสำเร็จการศึกษาปริญญาโทจึงสร้างสรรค์งานวรรณกรรมหลายรูปแบบ รวมทั้งนวนิยายด้วย เธอเป็นเจ้าของเรื่อง “ตำนานกับข้าวคู่” สองเรื่องหลังนี้สะท้อนความรักที่เป็นทั้งรอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจมนุษย์ มีความลึกซึ้งซับซ้อนทางอารมณ์และอธิบายถึงความยิ่งใหญ่ของหัวใจที่บริสุทธิ์ ทั้งยังทำให้เห็นมิติความรักที่เกิดจากความดีงามและการยอมเสียสละเพื่อคนรัก

การศึกษาองค์ประกอบของพระราชนิพนธ์แปลของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ ทั้งด้านโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ฉาก ตัวละคร และบทสนทนา จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจกลวิธีการสร้างวรรณกรรมของนักประพันธ์จีนว่ามีวิธีเหมือนหรือต่างจากไทยหรือไม่ นวนิยายจีนสามารถสะท้อนแนวคิดในเรื่องความรักในรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดแทรกในเรื่อง ทำให้เข้าใจถึงความรู้สึกที่สื่อเป็นความรักในรูปแบบต่าง ๆ ที่สะท้อนถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมจีนได้ดีหรือไม่เพียงไร

ลักษณะองค์ประกอบของนวนิยายในพระราชนิพนธ์แปลของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ

การศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของนวนิยายพระราชนิพนธ์แปล เรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ ประกอบไปด้วยวรรณกรรมจีนร่วมสมัย 4 เรื่อง ได้แก่ (1) โคมส์ดวงน้อย (2) หมิงจือกับเหมียวน้อยมีจื่อ (3) สาวน้อยเสี่ยวหยู และ (4) ดำนากับข้าวคู่ สามารถแบ่งการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. โครงเรื่อง (plot)

“โครงเรื่อง (Plot)” หมายถึง คำโครงของพฤติกรรมในนวนิยาย โดยผู้ประพันธ์กำหนดขึ้น ส่วน “พฤติกรรม” หมายถึง เหตุการณ์ชุดหนึ่งหรือความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเนื้อเรื่องมีความผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เหตุการณ์เหล่านี้ดำเนินเนื้อเรื่องติดต่อกันตามลำดับตั้งแต่เริ่มเรื่องจนจบ สามารถแบ่ง “โครงเรื่อง (Plot)” ออกเป็น 2 ชนิด ประกอบด้วยโครงเรื่องใหญ่ (Main Plot) และโครงเรื่องย่อย (Sub Plot) (สุพรรณิ วราทร, 2519: 4) โครงเรื่องเป็นแนวทางที่ผู้แต่งใช้กำหนดลักษณะบทบาทและพฤติกรรมของตัวละคร โครงเรื่องจึงเป็นตัวกำหนดเหตุการณ์และข้อเท็จจริงในเรื่องมีบทบาทต่อการดำเนินเรื่อง และต่อการพัฒนาการของตัวละคร (เชษฐา จักรไชย, 2559: 47) การวิเคราะห์โครงเรื่องจึงสามารถทำให้เข้าใจความขัดแย้งที่ส่งอิทธิพลต่อตัวละครในเรื่องซึ่งสามารถทำให้ผู้อ่านประเมินได้ว่าเรื่องมีความสมจริง น่าติดตาม สามารถวิเคราะห์ได้ว่าโครงเรื่องมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบต่าง ๆ ในเรื่องและแสดงความเป็นจริงของชีวิตมนุษย์ได้อย่างไร จากการศึกษาพบว่าพระราชนิพนธ์แปลทั้ง 4 เรื่อง มีโครงเรื่องใหญ่และโครงเรื่องย่อย ดังนี้

1.1 เรื่องโคมส์ดวงน้อย มีโครงเรื่องใหญ่ แสดงความรักอันบริสุทธิ์ของเด็กหญิงและความกตัญญูที่มีต่อแม่ ซึ่งผู้เขียนเสนอผ่านบทบรรยายระหว่างตัวละคร “ฉัน” ผู้เห็นเหตุการณ์ที่ “เด็กหญิง” เดินทางจากกระท่อมของเธอที่อยู่บนเขาผ่านเส้นทางที่ขรุขระและหิมะอันหนาวเหน็บมายังตึกที่ทำการสภาตำบล แถบชานเมืองนครฉิงชิ่ง เพื่อโทรศัพท์ไปโรงพยาบาลหาคุณหมอให้มาช่วยรักษาแม่ ความว่า ฉันถามแก้วว่า “หนูจะโทรศัพท์ไหม” เด็กน้อยลงจากม้านั่งพยักหน้าพูดว่า “หนูอยากโทรไปโรงพยาบาลพูดกับหมอ เมื่อก่อนแม่หนูอ้วกออกมาเป็นเลือด เยอะเลย!” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 10)

บทบรรยาย แสดงเหตุการณ์ตอนต้นเรื่องที่ตัวละครเด็กหญิงเดินฝ่าอากาศหนาวเย็นมาโทรศัพท์ตามหมอไปรักษาแม่ที่กำลังป่วยหนักอาเจียนเป็นเลือด ซึ่งแสดงให้เห็นความรักและกตัญญูที่เด็กหญิงมีต่อบุพการี

เหตุการณ์ช่วงกลางเรื่องเด็กหญิงแสดงความรักความกตัญญูที่มีต่อแม่ โดยนำส้มที่ตัวละคร “ฉัน” นำมาฝาก มาเปลือกปอกแล้ววางไว้ให้แม่ที่นอนป่วยอยู่บนเตียง “เด็กหญิง” ยังแสดงความรู้คุณตัวละคร “ฉัน” ด้วยการนำเปลือกส้มมาทำเป็นโคมไฟดวงน้อยใช้ส่องแสงนำทางระหว่างเดินกลับไปยังที่พักด้วย ดังตัวบทว่า “มืดแล้วค่ะ ทางก็ลื่น โคมส์น้อย ๆ นี้จะส่องทางให้คุณขึ้นเขาไปได้” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 12)

ความไร้เดียงสาของเธอยังช่วยปลอบโยนให้ “ฉัน” ปลดปล่อยความกังวลด้วยการมองโลกในแง่ดี ทำให้ “ฉัน” รับรู้ถึงความรักอันบริสุทธิ์ทำให้มีพลังเผชิญโลกที่โหดร้ายด้วยใจเข้มแข็งตาม ดังตัวบทว่า “การมองโลกในแง่ดีของเด็กหญิงเป็นกำลังใจให้ฉัน รู้สึกว่าเบื้องหน้ามีแสงสว่างไม่รู้จักจบ” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 14)

เรื่องโศกสลดวณ้อย ยังมีโครงเรื่องย่อย (Sub plot) แสดงความเมตตาที่มนุษย์มีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เช่นเหตุการณ์ที่ตัวละคร “ฉัน” แสดงความเมตตาต่อเด็กหญิงที่แม่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ดังตัวบทว่า

ฉันรีบลงไปหีบสมุดโทรศัพท์ พบเบอร์โรงพยาบาล ก็เลยถามเด็กว่า “ได้ตัวหมอแล้วจะให้เขาไปที่ไหน” เด็กตอบว่า “คุณบอกแล้วว่าเมียหวังขุนหลินไม่สบาย เขาก็จะมา” หลังจากโทรศัพท์ติดต่อได้แล้ว เด็กขอบคุณฉันอย่างรู้คุณ

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 10)

บทบรรยายข้างต้นเป็นเหตุการณ์ที่ตัวละคร “ฉัน” ได้พบกับเด็กหญิงที่กำลังเอื้อมมือหีบโทรศัพท์เพื่อโทรหาหมอ ตัวละคร “ฉัน” รีบช่วยเด็กสาวหาเบอร์โทรศัพท์ของโรงพยาบาลและช่วยพูดกับหมอแทนเด็กหญิงโดยไม่ต้องการสิ่งตอบแทน ทั้งยังแสดงความห่วงใยด้วยการซื้อส้มไปเยี่ยมไข้แม่ของเด็กหญิงด้วย

1.2 เรื่องหมิงจื้อกับเหมียวน้อยมีจื้อ มีโครงเรื่องใหญ่แสดงความรัก ความเมตตา และความห่วงใยของคุณย่าและหมิงจื้อที่มีต่อแมวน้อยมีจื้อ หนูน้อยรักแมวมามากจึงหาทางเลี้ยงโดยอ้างว่าคุณย่าชอบแมวไม่อยากให้คุณย่าที่เกษียณแล้วรู้สึกเหงา จึงหาแมวมาเลี้ยงเป็นเพื่อนคุณย่า คุณย่าก็รักแมวจริง ๆ จึงดูแลอย่างดี ความว่า

ทุกวันหลังอาหารเย็น คุณย่ากับพ่อดูโทรทัศน์กลางคยกัน หมิงจื้อนั่งอยู่ข้าง ๆ อุ้มเจ้าเหมียวที่นอน เจียบ ๆ ลูบขนยาว ๆ ขาวราวกับหิมะของเจ้าแมวเหมียวเบา ๆ บางครั้งก็เอาน้ำแนบตัวมัน ถึงภาพในทีวีมีสีสัน คนเดินขวักไขว่ไปมา เขาก็ไม่ได้สนใจที่จะดู พ่อขาวจบบอกก็ลุกขึ้นยืน พูดว่า “สวี่หมิง เราไปกันเถอะ ลูกยังทำการบ้านไม่เสร็จ ลาคุณย่าซะ”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 24-26)

จากบทบรรยายที่ยกมาแสดงพฤติกรรมของหนูน้อยหมิงจื้อที่แสดงความรักต่อแมวน้อยด้วยการอุ้ม กอด ลูบตัว แมวน้อยด้วยความเมตตา หนูน้อยหมิงจื้อยังเป็นห่วงแมวน้อยถึงขนาดฝันว่าแมวถูกขังอยู่ในคอมพิวเตอร์ จึงสะดุ้งตื่นด้วยความตกใจแล้วรีบวิ่งไปบ้านคุณย่าทั้งน้ำตา เพื่อไปหาแมวน้อยมีจื้อ ซึ่งสะท้อนพฤติกรรมของหมิงจื้อว่ามีความเมตตากรุณาต่อสัตว์

เรื่องหมิงจื้อกับเหมียวน้อยมีจื้อ มีโครงเรื่องย่อยแสดงความรักความห่วงใยของคนในครอบครัว ซึ่งแสดงผ่านความคิดถึงของคุณพ่อหมิงจื้อที่มีต่อภรรยา และห่วงแม่ของตน (คุณย่า) ที่พักผ่อนในบ้านพักตามลำพัง ในขณะที่คุณพ่อและหมิงจื้ออาศัยอยู่ที่ตึกแห่งหนึ่ง แม้ห่างกันเพียงชั่วระยะขี้อักรยาน 3 นาทีก็ตาม ตัวบทว่า

“หมิงจื้อตอบกล่องสีดำดังปัง ๆ หาปุ่นที่จะกดเอาข้อมูลออกมาก็ไม่เจอ หมิงจื้อกังวลมากจนเหงื่อแตกท่วมตัว หูยังได้ยินเสียงดังก๊อก ๆ เขาลืมตาถึงได้รู้ว่าเขาอยู่บนเตียง พ่อกำลังพิมพ์จดหมายถึงแม่ หมิงจื้อพลิกตัวลงจากเตียงหิบบกญแจประตูใหญ่บ้านคุณย่าที่แขวนอยู่ข้างฝาแล้วรีบไป” พ่อตะโกนไล่หลัง “อย่าไปกวนคุณย่า!”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 28)

บทบรรยายข้างต้น แสดงความรักความห่วงใยของคนในครอบครัวที่แสดงออกต่างกัน พ่อหมิงจื่อ แสดงความรักต่อภรรยาและหมิงจื่อแสดงต่อแม่ด้วยการเขียนจดหมายไปคุยที่แคนาดา เพราะแม่หมิงจื่อได้รับทุนแลกเปลี่ยนไปศึกษาต่อ พ่อยังแสดงความเป็นห่วงแม่ของตน ไม่อยากให้ลูกไปรบกวนเวลาพักผ่อนของคุณย่าด้วย

1.3 เรื่องสาวน้อยเสี่ยวหยู มีโครงเรื่องใหญ่แสดงความรักและความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ระหว่าง เสี่ยวหยู และตาแก่ ดังปรากฏในบทบรรยายตอนหนึ่งว่า

“เมื่อกลับบ้านเย็นวันนั้น เสี่ยวหยูทำกับข้าวเช่นเคย เจียงเหว่ยใช้ตะเกียบคีบอาหารกิน ทำทาง เหมือนคนตาบอด ในที่สุดเขาเจียบไปพักหนึ่ง บอกเสี่ยวหยูให้เซตลิปสติ๊กออก เธอถามว่าลิปสติ๊กอะไร กลับ บ้านก็อาบน้ำแล้ว เขากะแทกตะเกียบ ตะโกนเสียงดัง” “ไปล้างมาเดี๋ยวนี้!”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 42)

ตัวบทข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเจียงเหว่ยและเสี่ยวหยูมีความรัก ความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง แต่ชาวจีนทั้งสองต้องเอาตัวรอดในขตินัยประเทศออสเตรเลียให้ได้ เจียงเหว่ยจึงให้เสี่ยวหยูจ้างชายแก่มา แต่งงานปลอม ๆ เพื่อให้มีสิทธิ์พักอาศัยและทำงาน ต่อมาเจียงเหว่ยเกิดความรู้สึกหึงหวงจึงแสดงความเป็นเจ้าของโดยออกอาการหงุดหงิดโกรธแค้นตาแก่ ขณะที่เสี่ยวหยูใช้ความอ่อนโยนมีเมตตาขยันและอดทนอันเป็น คุณธรรมของหญิงจีน เปลี่ยนแปลงให้ชายแก่มีพฤติกรรมอ่อนโยนลงและรู้สึกรักเมตตาต่อเธอด้วยความจริงใจ

เรื่องสาวน้อยเสี่ยวหยู มีโครงเรื่องย่อยเสนอความรักความสัมพันธ์ระหว่างตาแก่กับริต้าคนรัก ของเขา ซึ่งริต้ากับตาแก่มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งแต่ไม่ได้แต่งงานกัน ตาแก่จำเป็นต้องขายตัวเองด้วยการรับจ้าง แต่งงานปลอม ๆ กับเสี่ยวหยูเพื่อสิทธิ์ในการพักอาศัยที่ขตินัยอย่างถูกกฎหมาย แต่เมื่อริต้าเห็นว่าตาแก่รู้สึกดี กับเสี่ยวหยูขึ้นมาจริง ๆ ก็หึงหวง ดังตัวอย่างบทบรรยายว่า

“เสี่ยวหยูนอนฟังอยู่ในห้องรู้สึกซาบซึ้งคิดในใจว่า ทุก ๆ วันพวกเขาทำราวกับว่าเป็นวันสุดท้าย ก่อนลาโลกไป เสียงไวโอลินและเสียงร้องเพลงเต็มไปด้วยอารมณ์รัก พวกเขาสองคนน่าจะแต่งงานกันจริง ๆ เพราะนอกจากพวกเขาจะชื่นชมซึ่งกันและกันแล้ว คนอื่นในโลกก็ไม่ได้เห็นความสำคัญของพวกเขาทั้งสองเลย เขา สองคนควรใช้ชีวิตร่วมกัน เพราะต่างไม่รังเกียจกัน พวกเขาดีกันเองและหันกลับมาเสียผลให้กันเอง”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 47-49)

จากบทบรรยายข้างต้น แสดงให้เห็นว่าตาแก่กับริต้าเป็นคนรักที่มีสัมพันธ์ลึกซึ้งแต่ยังไม่ได้ แต่งงานกัน เมื่อตาแก่แต่งงานปลอม ๆ กับเสี่ยวหยู แล้วให้เสี่ยวหยูมาอยู่บ้านตนเพื่อป้องกันไม่ให้เจ้าหน้าที่จับ ทรัพย์ได้ ริต้าจึงแสดงอาการไม่พอใจ ความรักและห่วงใยที่ทั้งสองมีให้กันทำให้เสี่ยวหยูละอายใจ

“เธอคิดไตร่ตรองแต่ละฉากที่เกิดขึ้นอย่างละเอียด ดูเหมือนว่าตาแก่เปลี่ยนไป ตอนนี้เขาไม่น่า เกลียด จนทนไม่ไหวแล้ว แม้ว่าร่างส่วนบนจะเปลือยเปล่าสกรปรกโสโครก แต่ลีลาท่าทางก็ไม่ถึงกับไร้ยางอาย โสมมนัก เขาถามว่าพ่อคุณดื่มเหล้าไหม ไม่ได้ถามถึงเพื่อนชายของเธอว่าเป็นอย่างไร เขาเปรียบเทียบตัวเองกับ พ่อเธอ ไม่ได้เปรียบกับเพื่อนชาย อาจจะเป็นว่าเขาถือว่าตัวเองเป็นคนคราวพ่อ อาจจะจูบเธอแบบผู้ใหญ่จูบเด็ก”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 53)

จากบทบรรยายแสดงว่าความรักความห่วงใยที่ตาแก่มีให้เสียหยาในช่วงกลางเรื่องเปรียบกับความรักของพ่อที่มีให้ลูกสาว ตาแก่มีอารมณ์ที่ละเอียดอ่อนแล้วปฏิบัติตัวต่อเธอดีขึ้น ชายแก่ทำตัวดีขึ้นจนกล้าออกไปทำงานเล่นดนตรีเปิดหมวกอย่างที่เคยทำสมัยยังหนุ่ม แล้วพัฒนากลายเป็นความรักต่อเสียหยาในท้ายที่สุด

1.4 เรื่องตำนานกับข้าวคู่นี้ มีโครงเรื่องใหญ่เสนอเรื่องความต้องการของชายหนุ่มที่ต้องการมีรักที่ปราศจากการผูกมัดต่อหญิงสาว 2 คน ที่ต่างกัน 2 รูปแบบ อันนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ร้ายแรง คือ การถูกโต้กลับด้วยอำนาจของสตรีผ่านอาหาร ดังคำว่า “เขาสังเกตว่าไม่ใช่แต่ครัวรุ่งเท่านั้น ผมยังรุ่งเป็นกำ ๆ อีกด้วย เขาหวงคิดถึงญาติที่เป็นมะเร็งต้องให้เคมีบำบัดก็มีสภาพแบบนี้ ในตอนท้ายทั้งครัวและผมก็หลุดเหลือหรือหมั้นหมั้น พอลมพัดผมก็รุ่งไปไม่เหลือเลย” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 82-84)

บทบรรยายข้างต้น เป็นเหตุการณ์ที่ “เขา” ต้องการมีความสัมพันธ์แบบไม่ผูกมัดกับหญิง 2 คน ที่มีทักษะการทำอาหารต่างกัน เหมือนเหมือนเป็นหญิงเสวนาจึงถนัดทำกับข้าวรสเผ็ดร้อน ส่วนปิงเป็นหญิงจีนที่ครอบครัวอพยพไปอยู่แคนาดาจึงไม่ถนัดทำอาหารจีน แต่ก็ฝึกทำซูบและอาหารรสอ่อนเพื่อคนรัก หญิงทั้งสองได้กลับความสัมพันธ์ที่เห็นแก่ตัวของ “เขา” ด้วยการทำอาหารที่มีฤทธิ์ต้านกันกลายเป็นพิษส่งผลเสียต่อสุขภาพ

เรื่องตำนานกับข้าวคู่นี้ มีโครงเรื่องย่อยสอดแทรกความเชื่อด้านวัฒนธรรมอาหารจีนว่าอาหารบางชนิดไม่ควรรับประทานร่วมกับกับอาหารชนิดใด เพราะจะทำให้เกิดปฏิกิริยาเป็นพิษภายในร่างกาย เช่นกรณีของตัวละคร “เขา” ต้องผมร่วงอย่างหนัก ความว่า

หมอมวดหัว “กินเข้าไปแบบนี้บ้าน ๆ ที่คุณไม่สบาย คุณไปกล่าวโทษคนทำกับข้าวที่บ้าน คุณได้เลยครับ ปอดหมอกินกับหอยขมไม่ได้ เนื้อกระต่ายกินกับขึ้นฉ่ายไม่ได้ เต้าหู้กับน้ำผึ้งกินเข้าไปด้วยกันไม่ได้ เต้าหู้กับหอมหัวใหญ่ก็ไม่ได้ อย่างนี้ทั้งผมทั้งหัวของคุณถึงได้ร่วง หรือตาตาย แต่อาหารเป็นพิษในครั้งนี้นะยังไม่ใช่ประเด็นที่สำคัญที่สุด ที่แย่ที่สุดคือ คุณกินวิตามินซีเข้าไปเพื่อแก้ปัญหามผมร่วงใช่ไหม กินกับกุ้งจำนวนมากของ 2 อย่างนี้ ทำให้เกิดสารหนูขาวในท้องคุณ”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 87)

ข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่านวนิยายชุด “รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ” ของนักเขียนหญิงสามคนทั้ง 4 เรื่อง มีโครงเรื่องหลักที่มีลักษณะร่วมกัน คือ ความรัก แต่เป็นความรักที่มีการแสดงออกแตกต่างกัน โดยมีโครงเรื่องรองทำให้เรื่องมีความน่าสนใจและซับซ้อนมากขึ้น เรื่องโคทมสมดวงน้อย มีโครงเรื่องหลักแสดงความรักอันบริสุทธิ์และความกตัญญูที่ลูกสาวที่มีต่อแม่ที่กำลังป่วยด้วยการตามหมอมารักษา และอยู่ปรนนิบัติแม่อย่างเต็มความสามารถ โดยมีโครงเรื่องรองแสดงความเมตตาที่มนุษย์มีต่อกันทำให้ “ฉัน” ซึ่งไม่รู้จักเด็กหญิงมาก่อน หยิบยื่นความช่วยเหลือโดยไม่หวังผลตอบแทน ส่วนเด็กหญิงก็แสดงกตัญญูด้วยการทำโคทมสมดวงน้อยให้ตัวละคร “ฉัน” ใช้ส่งทาง อันเป็นคุณธรรมที่มีอยู่ประจำใจหญิงจีนทุกคน สะท้อนความมุ่งมั่นกล้าหาญของเด็กน้อยที่ไม่ยอมแพ้ต่อโชคชะตาด้วยแนวคิดด้านบวก เรื่องหมิงจื่อกับเหมียวน้อยมีจื่อ เสนอเรื่องราวความรักความเมตตาที่หนูน้อยหมิงจื่อมีต่อสัตว์ มีโครงเรื่องรองแสดงความรัก ความห่วงใยของคนในครอบครัว อันแสดงให้เห็นความผูกพันของชาวจีนที่มีต่อคนในครอบครัวอย่างลึกซึ้ง สะท้อนให้เห็นความงดงามยิ่งใหญ่ของหัวใจอันบริสุทธิ์ของมนุษย์

ทุกวัยในสังคมจีน เรื่องสวาน้อยเสียยวหยูมีโครงเรื่องหลักแสดงความรักและความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ระหว่างเสียยวหยู และตาแก่ ที่เสียยวหยูว่าจ้างตาแก่มาเป็นสามีปลอมตามคำแนะนำของชายคนรักชื่อเจียงเหว่ย ความอ่อนโยนมีเมตตาขยันขันแข็งเอาการงานและช่วยเหลืองานบ้านด้วยความเต็มใจตามลักษณะ ของหญิงจีน ที่เสียยวหยูแสดงออกต่อตาแก่ ทำให้จิตใจที่หยาบกระด้างของเขาลงจนพบกับตัวตนคือ ความเป็นสุภาพบุรุษเหมือนตอนที่ตาแก่ยังหนุ่ม แล้วปฏิบัติตนอ่อนโยนกับเสียยวหยูจนกลายเป็นความรักอันบริสุทธิ์ ส่วนโครงเรื่องย่อยแสดงความรักความสัมพันธ์ระหว่างตาแก่กับริต้าคนรักที่เป็นคู่นอนของเขา ทำให้ตัวละครริต้าเกิดความขัดแย้งกับเสียยวหยูเพราะความหึงหวงแต่ก็พ่ายแพ้ความดีงามของสวาน้อย ส่วนความรักที่ร้อนแรงแบบหญิงสาวกับชายหนุ่มระหว่างเจียงเหว่ยกับเสียยวหยูไม่ใช่ความรักที่บริสุทธิ์ เพราะเจียงเหว่ยมักใช้กำลังและมักหาผลประโยชน์จากการแต่งงานปลอมของเธอ เสียยวหยูจึงสัมผัสถึงความรักบริสุทธิ์ที่ชายแก่มีต่อเธอ ชายแก่ซึ่งพบกับความรักและคุณค่าของชีวิตจึงสละภาพรักกับเธอในวาระสุดท้ายของชีวิต ส่วนเรื่องตำนานกับข้าวคู่มิโครงเรื่องใหญ่เสนอเรื่องของชายหนุ่มที่มีความรักที่เห็นแก่ด้วยการคบซ้อนแบบไม่ต้องการผูกมัดกับหญิงสาว 2 คน จึงการถูกโต้กลับด้วยอำนาจของสตรีผ่านอาหาร มีโครงเรื่องรองสะท้อนความเชื่อเรื่องอาหารที่มีฤทธิ์ต้านกันก่อให้เกิดพิษในร่างกาย และสะท้อนวิธีการแสดงความรักความผูกพันต่อครอบครัวของผู้หญิงจีนผ่านการทำอาหาร ซึ่งทำให้เนื้อเรื่องมีความซับซ้อนสนุกสนานมากขึ้น สรุปได้ว่า “รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ” เสนอโครงเรื่องความรักที่หลากหลายผ่านงานวรรณกรรมร้อยแก้วขนาดสั้น ที่ซาบซึ้งใจด้วยเหตุการณ์สะท้อนใจอย่างนุ่มนวล ไม่ว่าจะเป็นความผูกพันลึกซึ้ง ความรักในบริบทใหม่ที่แสดงให้เห็นมิติของความรักที่ถือประโยชน์ของตนกับความรักที่เกิดจากความดีงามและเสียสละ อันสะท้อนให้เห็นว่าความรักเป็นทั้งรอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจมนุษย์

2. ตัวละคร (Character)

ตัวละคร (Character) คือ บุคคลที่ผู้ประพันธ์แต่งหรือสมมติขึ้นมาเพื่อให้มีบทบาทในเรื่อง ทำให้เหตุการณ์ในเนื้อเรื่องดำเนินต่อไปตั้งแต่ต้นจนจบ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นมนุษย์อาจเป็นได้ทั้งสัตว์และสิ่งของ ตัวละครที่อยู่ในโครงเรื่องต้องถูกแต่งขึ้นมาให้ผู้อ่านรู้สึกสมจริง ตัวละครแต่ละตัวต้องมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป ผู้ประพันธ์เขียนให้เข้าใจนิสัยของตัวละครแต่ละตัวได้ขึ้นอยู่กับผู้ประพันธ์ต้องการสื่อออกมาในลักษณะไหน สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ ตัวละครเอก (Protagonist) และตัวละครประกอบ (Subordinate) (Evans, 2563) ผู้วิจัยพบว่าผู้เขียนทั้ง 3 คนประกอบสร้างตัวละครดังนี้

2.1 โคมส์ดงน้อย

ตัวละครเอก เรื่องโคมส์ดงน้อยมีตัวละครเอก 2 คน คือ “ฉัน” และเด็กหญิง มีรายละเอียดดังนี้

“ฉัน” เป็นตัวละครหญิงจีนจากถิ่นอื่นที่เดินทางมาเยี่ยมเพื่อนยังดึกที่ทำการสภาตำบล แถบชานเมืองนครดงชิง ในช่วงเวลาที่มีการปฏิวัติทางวัฒนธรรม แต่เธอก็ยังคงมีจิตใจดีงามและมีวิถีตามแบบวัฒนธรรมจีนดั้งเดิม เช่นอ่าน “กวีนิพนธ์สมัยราชวงศ์ถัง 300 บท” มีความเอื้ออารีต่อเพื่อนมนุษย์แม้ไม่รู้รักกันดังตัวบท

ฉันทาม “แม่หนูกินอะไรแล้วหรือยัง ในหม้อนั้นมีอะไร” เด็กหัวเราะเบา ๆ ตอบว่า “ข้าวต้มมันเทศ เป็นอาหารคินส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่วันตรุษจีนของเรา” ฉันทามก็ออกจากร้านอาหารด้วย ก็เลยหยิบส้มออกมาวางที่โต๊ะเล็กเตี้ย ๆ ข้างเตียง”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 12)

บทบรรยายข้างต้นแสดงว่า ผู้เล่าเรื่อง ที่ใช้สรรพนามแทนว่า “ฉันทาม” เป็นตัวละครที่มีจิตใจเมตตาอ่อนโยนชอบช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน เธอฝ่าอากาศที่หนาวเย็นเต็มไปด้วยหิมะขึ้นเขาเพื่อนำของมาเยี่ยมไข้แม่ของเด็กหญิงอย่างเป็นห่วง เช่น ถามเด็กหญิงว่าได้กินข้าวแล้วหรือยัง

ส่วนตัวละคร “เด็กหญิง” ขาดพ่อ เพราะหวังซุนหลิงพ่อของเธอเคยช่วยส่งข่าวให้นักศึกษาที่เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ พ่อจึงหายไปอย่างไร้ร่องรอยทั้งให้เธออยู่กับแม่ตามลำพัง เด็กหญิงมีลักษณะใสซื่อบริสุทธิ์ รักและกตัญญูแม่ที่กำลังเจ็บป่วย เธอยังรู้คุณค่าตามลักษณะของคนจีนที่ถูกปลูกฝังกันสืบมา แม้ถูกกดดันจากกระแสความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายนอกก็ยังคงคุณลักษณะอันโดดเด่นนี้ได้ เด็กหญิงทนฝ่าอากาศหนาวเดินผ่านภูเขาหลายลูกมาที่ทำการสภาตำบลเพื่อโทรศัพท์หาหมอรักษาแม่ ดังตัวบท “หนูอยากโทรไปโรงพยาบาลพูดกับหมอหู เมื่อคืนแม่หนูอ้วกออกมาเป็นเลือด เยอะเลย!” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 10)

บทสนทนาของเด็กหญิงกับตัวละคร “ฉันทาม” ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า เด็กน้อยพยายามโทรตามหมอมารักษาแม่ด้วยความเป็นห่วงบุพการีผู้เป็นที่รัก เธอยังแสดงความรู้คุณ “ฉันทาม” ด้วยการนำเปลือกส้มมาโยงด้วยด้ายสีแดงเป็นตะกร้าเล็ก เพื่อทำเป็นโคมไฟที่ไม่ไฟทำเป็นด้ามถือจุดเทียนใส่ในเปลือกส้มทำเป็นโคมดวงน้อยแล้วส่งให้ผู้มีคุณถือส่องสว่างนำทาง “ฉันทาม” ออกจากกระต๊อบกลางป่าฝ่าเขากลับไปยังตึกของเพื่อน ตัวบทว่า “มืดแล้วค่ะ ทางก็ลื่น โคมส้มน้อย ๆ นี้ จะส่องทางให้คุณขึ้นเขาไปได้” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 14)

ข้อความข้างต้นแสดงว่า “เด็กหญิง” เป็นตัวละครที่มีความกตัญญูต่อแม่มีความมุ่งมั่นกล้าหาญ รู้คุณค่า ไม่หวังตัวเองและเป็นห่วงผู้อื่นอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังเป็นตัวละครที่มองโลกในแง่ดีจนส่งพลังในทางบวกไปสู่ตัวละคร “ฉันทาม” ซึ่งกล่าวว่าเด็กหญิงทำให้เธอรู้สึกเหมือนมีแสงสว่างไม่รู้จบ

ตัวละครประกอบ ตัวละครประกอบที่สำคัญได้แก่ แม่เด็กหญิง เพื่อนของผู้เล่าเรื่อง และหวังซุนหลิง มีหน้าที่ทำให้ตัวละครเอกแสดงพฤติกรรมที่เป็นแก่นเรื่องหลัก นอกจากนี้ยังให้ตัวละครรองบอกเล่าเรื่องราวของตัวละครเอกและแสดงทัศนะเกี่ยวกับตัวละครเอกด้วย ดังนี้

เพื่อนของ “ฉันทาม” เป็นตัวละครประกอบที่ไม่ค่อยมีบทบาทมากนักแต่ก็มีส่วนสำคัญที่เป็นผู้เล่าเรื่องราวของครอบครัวหวังซุนหลิงพ่อของเด็กหญิงหายไปเพราะมีส่วนช่วยส่งข่าวให้นักเรียนแพทย์ที่เป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ ส่งผลให้หวังซุนหลิงถูกทำให้หายไปอย่างไร้ร่องรอยปล่อยให้เด็กหญิงอยู่กับแม่อย่างลำบาก ความว่า

เพื่อนพูดอย่างแปลกใจ “หวังซุนหลินช่างไม่คนนั้นนะเธอ เธอรู้จักเขาได้อย่างไร ปีที่แล้วนักเรียนแพทย์ 2-3 คน ในโรงพยาบาลที่อยู่ด้านล่างของภูเขาถูกจับไป เพราะเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ อีกไม่นานหวังซุนหลินก็หายไป”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 16)

จากตัวอย่างบทบรรยายแสดงให้เห็นว่าเพื่อนของ “ฉัน” เป็นผู้รู้เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัวหวังขุนหลิน แล้วเล่าชีวิตของหวังขุนหลินว่า เขาเป็นช่างไม้และเป็นพ่อของเด็กหญิง แต่หายตัวไปโดยไม่ทราบสาเหตุเพราะมีส่วนช่วยส่งข่าวให้นักศึกษาแพทย์ ทำให้เด็กหญิงและแม่ของเธอใช้ชีวิตอยู่กันอย่างลำพัง

แม่ของเด็กหญิง เป็นตัวละครที่ส่งผลกระทบให้เด็กหญิงแสดงความรักความกตัญญู เนื่องจากป่วยหนักอาเจียนเป็นเลือด เด็กหญิงจึงเดินฝ่าเขาท่ามกลางอากาศอันหนาวเหน็บเพื่อตามหามอ จนพบ “ฉัน” ซึ่งรู้เรื่องราวแล้วนำมาเล่าต่อ ส่วนหวังขุนหลิน เป็นตัวละครประกอบที่เล่าถึงผ่านเพื่อนของตัวละคร “ฉัน”

2.2 หมิงจื๋อกับเหมียวน้อยมีจื๋อ

ตัวละครเอก มี 2 ตัว คือ สวีหมิงหรือหมิงจื๋อ และแมวน้อยมีมีหรือเหมียวน้อยมีจื๋อ มีรายละเอียดดังนี้

สวีหมิง เป็นเด็กชายตัวน้อยที่คนทั่วไปมักเรียกว่า หมิงจื๋อ เป็นเด็กขายนิสัยร่าเริงอ่อนโยนมีเมตตาต่อสัตว์ เขาอาศัยอยู่กับพ่อตามลำพังเพราะแม่ได้ทุนนักวิชาการแลกเปลี่ยนต้องไปอาศัยอยู่ที่แคนาดาชั่วคราว เขาอยู่กับพ่อที่ห้องในตึกแห่งหนึ่งในตัวเมือง แม่ของหมิงจื๋อไม่ชอบแมวจึงห้ามเลี้ยงในห้อง เมื่อแม่ไม่อยู่เขาจึงได้โอกาสขอแมวจากลุงเงินเพื่อนบ้านตึกเดียวกันไปเลี้ยงที่บ้านคุณย่าซึ่งอยู่ไม่ห่างจากตึกที่เขาอยู่มากนัก โดยอ้างว่าต้องการไว้เป็นเพื่อนยาที่เกษียณอายุแล้วไม่มีอะไรทำ ดังตัวบท “หมิงจื๋อนั่งอยู่ข้าง ๆ อุ้มเจ้าเหมียวที่นอนเียบ ๆ ลูกขนยาว ๆ ขาวราวกับหิมะของเจ้าเหมียวเบา ๆ บางครั้งก็เอาหน้าแนบตัวมัน”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ:19)

บทบรรยายข้างต้น เห็นได้ว่า สวีหมิงหรือหมิงจื๋อ เป็นตัวละครที่มีบุคลิก สดใส ร่าเริงอ่อนโยน มีจิตใจเมตตาและรักสัตว์ เป็นตัวละครหลักที่ดำเนินเรื่อง

เหมียวน้อยมีจื๋อ เป็นลูกแมวหนึ่งใน 3 ตัวของคุณลุงเงิน หมิงจื๋อเลือกแมวตัวนี้มาเลี้ยงเพราะมีชีวิตชีวมากกว่าแมวตัวอื่น เหมียวน้อยมีจื๋อมีขนฟูสีขาวยาวทั้งตัวยกเว้นหางมีสีดำ กลางหลังมีจุดเล็กสีดำหน้อยหนึ่ง ย่าของหมิงจื๋อเรียกมันอย่างเอ็นดูว่า “เจ้าแสบดลูกบอล” ความว่า “แมวตัวหนึ่งเป็นสีขาวทั้งตัวยกเว้นหางเป็นสีดำ กลางหลังมีจุดเล็ก ๆ สีดำจุดหนึ่ง ท่าทาง มีชีวิตชีวกว่าเพื่อน เดินเข้ามาใกล้ ๆ มือคุณย่า ใช้เท้าหน้าเชยปากกาที่กำลังเคลื่อนไปมา” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ:19) บทบรรยายแสดงให้เห็นว่าเหมียวน้อยมีจื๋อ เป็นสัตว์เลี้ยงที่หมิงจื๋อและคุณย่ารัก ขี้เล่นร่าเริงเป็นมิตรและมีชีวิตชีวาเป็นตัวละครหลักที่ทำให้เกิดเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ

ตัวละครประกอบ มี 4 ตัว คือ ตัวละครที่มีบทบาทมากคือ คุณย่า พ่อของหมิงจื๋อ และคุณลุงเงิน ส่วนตัวละครแม่ของหมิงจื๋อเป็นตัวละครที่ผู้เล่ากล่าวบรรยายถึงเท่านั้น

คุณย่า คุณย่าเป็นตัวละครที่ช่วยเสริมให้ตัวละครเอก “หมิงจื๋อ” มีบทบาทมากขึ้น เธอเป็นหญิงชราวัยเกษียณที่ต้องอาศัยอยู่บ้านเพียงลำพัง มีบุคลิกสุขุม อ่อนน้อมและจิตใจดี บ้านอยู่ห่างจากตึกที่หมิงจื๋ออยู่เท่าระยะเวลาปั่นจักรยาน 3 นาที คุณย่ารักหมิงจื๋อจึงตามใจให้เลี้ยงแมวไว้ในบ้าน เมื่อเลี้ยงไปสักพักก็รักเอ็นดูแมวตัวนี้เช่นกัน ดังบทบรรยายว่า คุณย่าพูดยิ้ม ๆ “เอาตัวนี้ แต่ก็ต้องส่งทุกตัวคืนเขาไป เพราะเราจะต้องเตรียมหาขามข้าว ขามใส่ น้ำ หาที่ให้นมอึนี้ หาที่ให้นมนอน” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 22)

คุณพ่อหมีจื้อ เป็นตัวละครที่มีบุคลิก เครื่องขริบ ชื่อสัตย์ในความรัก รักครอบครัว เจ้าระเบียบ และซื่อตรงใจ เมื่อหมีจื้ออยากเลี้ยงแมวก็นึกตามใจ แต่ก็เป็นห่วงมารดาของตนจึงห้ามไม่ให้หมีจื้อไปรบกวนคุณย่า คุณพ่อยังสอนให้หมีจื้อรู้จักเขียนจดหมายไปหาแม่เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ครอบครัวให้แน่นแฟ้นอยู่เสมอ แม่ต้องอยู่ไกลกันเพราะคุณแม่หมีจื้อไปเป็นนักวิชาการแลกเปลี่ยนที่แคนาดา ดังบทบรรยายว่า พ่อพูดว่า “สวี่หมีจื้อต้องกลับไปกับผมครับ นอนกลางวัน ตื่นมาแล้วจะได้เขียนจดหมายถึง แม่” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 26)

คุณลุงเงิน เป็นตัวละครที่มีบุคลิกอบอุ่น เมตตา รักสัตว์และมีน้ำใจ เป็นทั้งเพื่อนบ้านของพ่อหมีจื้อเพราะพักอาศัยที่ชั้น 3 ของตึกเดียวกัน ยังเป็นเพื่อนร่วมงานของพ่อ เป็นเจ้าของแมว และเอื้อเฟื้อไปดูแลแมวที่บ้านคุณย่าตามที่เคิร์บเร้าให้ไป แสดงถึงความมีน้ำใจที่คนจีนมีต่อเพื่อนบ้านที่ปรารถนาดีต่อกันด้วยหัวใจ

“คุณลุงเงินเป็นเพื่อนร่วมงานของพ่อ ที่ห้องเขามีลูกแมว 3 ตัว แต่ละตัวขนยาวฟูเป็นก้อนกลมเหมือนดอกไม้น่ารักมาก ทุกคนพูดว่าคุณลุงเงินรักแมวมากเหลือเกินให้แมวใครไปตัวหนึ่งเหมือนดั่งให้ลูกสาวแต่งงานออกไปคนหนึ่งต้องหาคนที่ไวใจได้จึงจะยอมให้ไป”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 20)

คุณแม่หมีจื้อ แม่หมีจื้อ เป็นตัวละครที่มีบุคลิกเข้มงวด ไม่ชอบแมวเป็นต้น ตอนที่ทำให้นือเรื่องดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายเป็นตัวละครที่ผู้เขียนบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์ของแม่กับหมีจื้อที่เคร่งครัดสอนลูกให้รู้จักเหตุผลไม่ตามใจหากไม่มีเหตุผลเพียงพอ เช่น ไม่ให้หมีจื้อเลี้ยงแมวเพราะทำให้บ้านสกปรก ดังตัวบทว่า

“หมีจื้อรักแมวมมาก แต่แม่ไม่ชอบแมวเลย บอกว่าแมวไม่เหมือนหมา มันป็นปายและกระโดดไปทั่ว เดี๋ยวก็ขึ้นบนโต๊ะ เดี๋ยวก็ขึ้นบนเตียง สกปรกมากเหลือเกิน ถึงหมีจื้อจะเฝ้า ขอร้องแม่ยังงั้น แม่ก็ไม่เห็นด้วยอยู่นั่นเอง”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 19-20)

ตัวละครประกอบทั้ง 4 ตัว ทำให้เห็นความสัมพันธ์ของครอบครัวคนจีนรุ่นใหม่ ที่ต้องแยกจากครอบครัวใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น โดยมีอาศัยในห้องตามตึกสูงในเมือง แต่ก็ยังรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวเช่นมักไปเยี่ยมและดูแลคุณย่าอยู่เสมอ ทั้งยังมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้านดุจญาติมิตรด้วย

2.3 สาวน้อยเสี่ยวหยู

ตัวละครเอก มี 3 ตัว ได้แก่ เสี่ยวหยู ตาแก่ และเจียงเหว่ย และมีรายละเอียดดังนี้

เสี่ยวหยู เป็นกรรมกรหญิงชาวจีนอายุ 22 ปี อาศัยในชิตินิยประเทศออสเตรเลีย เธอเป็นตัวละครที่มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย บุคลิกมองโลกในแง่ดีให้อภัยผู้อื่นเสมอ มีความอ่อนน้อมถ่อมตนไม่ถือตัวและจิตใจดีงาม ขยันขันแข็งทำงานอย่างหนัก และปรารถนาดีต่อผู้อื่นจากใจจริง เธอเป็นคู่รักวัยเดียวกันกับเจียงเหว่ย ที่ดูไม่ทันทูมและมักใช้อำนาจทำร้ายเธอ เมื่อไม่พอใจแต่เธอก็เป็นฝ่ายอดทนเสมอ เสี่ยวหยูยังยอมจ่ายเงินแต่งงานปลอม ๆ กับตาแก่เพราะช่วยให้สามารถอยู่ในชิตินิยเพื่อทำงานกรรมกรได้อย่างถูกกฎหมาย ดังบท

บรรยายว่า “ในแผ่นดินใหญ่...เธอพยาบาลคนที่ไม่มีความใคร่อยากจะดูแล คนจวนตายเหล่านี้ต่างชมว่าเธอมีจิตใจดีงาม เมื่อเธอจะออกจากประเทศ ใคร ๆ ว่าเป็นผลบุญที่เธอช่วยคนไว้” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ:33)

เสี่ยวหยูยังเป็นตัวแทนของหญิงจีนที่มีความแข็งแกร่งทางจิตใจดี ไม่โมโหง่าย มีนิสัยประนีประนอม เช่น ยอมจ่ายค่าเช่าบ้านของตาแก่เพิ่มเติมจากที่เจียงเหว่ยไปประท้วงเพื่อลดราคา เพื่อไม่ให้เกิดปัญหา เสี่ยวหยูยังปรารถนาดีช่วยเหลือคนด้วยความเต็มใจ เช่น สละเวลาทำความสะอาดบ้านและช่วยเหลือดูแลตาแก่ด้วยความจริงใจ จนทำให้ตาแก่ที่หยาบคายกลายเป็นคนที่อ่อนโยนแล้วรักเธอในที่สุด ขณะที่เสี่ยวหยูเองก็เห็นว่าการรักที่ทนุถนอมให้เกียรติเธอมีคุณค่ามากกว่าความสัมพันธ์ลับที่เธอมีต่อเจียงเหว่ยคนรัก

ตาแก่ เป็นชายชราชาวชิตินี้ วัย 67 ปี มีพื้นหลังชีวิตเป็นคนล้มเหลวจากการสูญเสียคนรักเก่า ทำให้อารมณ์ร้อนหยาบคาย เขาคบกับริต้าและมีสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งต่อกัน ตาแก่ไม่กล้าออกไปเล่นไวโอลินหาเงินเหมือนสมัยยังหนุ่ม เขาขายตัวเองรับจ้างแต่งงานกับผู้หญิงจีนตามคำของริต้าด้วยเงิน 15,000 เหรียญ เพื่อแลกกับสิทธิ์ความเป็นพลเมืองและสิทธิ์ทำงานได้อย่างถูกกฎหมาย ดังบทว่า “...เขาเลิกสืโวโกลินในบ้านแต่ออกไปหาเงินแบบที่ริต้าต้องการเสี่ยวหยูทราบโดยบังเอิญว่า ตาแก่ออกจากบ้านไปทุกวันเพื่อขายงานศิลปะนั่นเอง”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 58)

เมื่อตาแก่แต่งงานกับเสี่ยวหยูแล้วให้เธอมาพักอาศัยในบ้าน จึงเห็นเธออดทนทำงานอย่างหนัก ขยันอดออมแต่ไม่แล้งน้ำใจช่วยดูแลตนอย่างดี ตาแก่จึงค้นพบศักดิ์ศรีและคุณค่าในตัวตนสมัยยังหนุ่ม ปรับตนเองเป็นคนสุขุม อ่อนน้อม มีจิตใจอ่อนโยนต่อเสี่ยวหยู กล้าออกไปสืโวโกลินแลกเงิน ทั้งยังรักทนุถนอมเสี่ยวหยูด้วยความจริงใจจนเธอรู้สึกรักและอบอุ่นในใจ ต่างจากเจียงเหว่ยที่มักใช้กำลังข่มเหงเธอ

เจียงเหว่ย เป็นตัวละครชายชาวจีนวัยหนุ่มที่มีอุปนิสัยมองโลกในแง่ร้าย โมโหง่าย เคียดแค้นชอบดูถูกผู้อื่น เดี่ยวดีเดี่ยวร้าย ถ้ารักใคร่มากก็เกลียดมากเช่นกัน ถือได้ว่าเป็นตัวละครที่มีความลึกซึ้งซับซ้อนทางอารมณ์ทำให้เนื้อเรื่องคาดเดายากและชวนให้ติดตาม เจียงเหว่ยเป็นคนที่รักของเสี่ยวหยูทั้งคู่มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกันแต่เขาไม่ทนุถนอมเสี่ยวหยูมักใช้อำนาจทำร้ายร่างกาย และแสดงอารมณ์โกรธฉุนเฉียวใส่เธอ

“เจียงเหว่ยกระโจนเข้าห้องน้ำ ดึงกระดาดชำระออกมาจับหน้าเธอถูปาก จมูก หน้าเธออย่างรุนแรง เสี่ยวหยูคิดว่าเขาน่าจะเห็นอยู่ชัด ๆ ว่าบนโต๊ะก็มีกระดาดเช็ดมือ เธอไม่ต่อสู้กับเขา กลัวว่าเขาจะยิ่งโกรธ ระบายอารมณ์ไม่สิ้นสุด เสี่ยวหยูอยากร้องไห้ แต่เห็นเขาขบหนอยืนบนบ่าเธอควบคุมตัวเองไม่ได้ เธอยิ่งรู้สึกว่าบาดแผลในใจเขาหนักและลึกกว่าเธอมากนัก”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 42)

ตัวละครประกอบ ที่สำคัญในเรื่องมี 3 ตัว คือ ริต้า เพื่อนของเจียงเหว่ยและแม่ของเสี่ยวหยู

ริต้า เป็นหญิงชาวออสเตรเลียวัยกลางคนเป็นคู่ครองของตาแก่ เธอไม่ชอบทำงานและบังคับตาแก่ยอมรับจ้างแต่งงานปลอมเพื่อนำเงินมาดูแลเธอ ริต้าเป็นตัวละครที่มีบุคลิกซื่อสัตย์ต่อความรัก ปากร้ายใจดี รักความสบาย ขี้ประจบ ไม่ชอบผู้ชายขี้เกียจและไม่ชอบการถูกนอกใจ ริต้าทำให้เสี่ยวหยูอึดอัดเพราะต้องอยู่บ้านร่วมกัน ดังเหตุการณ์ที่ริต้าพรอดพราดเข้าห้องน้ำเพื่อถ่ายหนักขณะที่เสี่ยวหยูยังอยู่ในห้องน้ำ ตัวบทว่า

ริต้าพูดทั้ง ๆ ที่ยังนั่งอยู่ที่ซีกโครก เชิดหน้า เสียวหยุถามว่า ตาแก่จะอย่างไร “เขาเระะ ก็ เขาแต่งงานกับเธอไปแล้วไม่ใช่เระะ” เระะยิ้มอย่างชั่วร้าย

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 57)

หลังแต่งงานปลอมริต้าแสดงอารมณ์หึงหวงฉุนเฉียวต่อเสียวหยุ เมื่อพบหนทางดีกว่าริต้าเลือก ทั้งตาแก่ไปแต่งงานกับคนมีเงินเพราะเห็นแก่เงินและความสบายทำให้ตาแก่รู้สึกเศร้า แม้ริต้าจะจากไปแล้วแต่ ตาแก่ยังตะโกนเรียกริต้าทุกครั้งที่นั่งในหม้อต้มกำลังเดือดด้วยความเคียดขื่น ดังบทบรรยายว่า

“ริต้าไม่กลับมาอีก ตาแก่นั่งกินเหล้าเเสบ ๆ เสียวหยุคิดเอาเองว่า ความเเสบนั้นคือ ความระทมใจ ตอนทำความสะอาดห้องน้ำ เสียวหยุหยิบจับแบ่งที่ใช้หมดแล้วของริต้าโยนทิ้งลงขยะไปประเดี๋ยวเดียวอับแบ่ง นั้นก็กลับมาวางอยู่ที่เดิม เสียวหยุเข้าใจว่าเป็นเพราะตาแก่โหยหาริต้า ตาแก่ไม่เอ่ยถึงริต้าเลยแต่ไม่ใช่ครั้งเดียว ที่เขาร้องตะโกน “ริต่าน้ำเดือดแล้ว”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 58)

เมื่อริต้าจากไปเพราะไม่ต้องการดูแลตาแก่ จึงเหลือเพียงเสียวหยุเพียงคนเดียว ทำให้ตาแก่ ซาบซึ้งและประทับใจในตัวเสียวหยุที่มีความดีภายในจิตใจ

เพื่อนของเจียงเหว่ย เป็นตัวละครที่มีบุคลิกรักพวกพ้องพร้อมที่จะช่วยและสนับสนุนเพื่อนใน ทุก ๆ เรื่อง เช่น หาสำนักจัดหาคู่ชาวออสเตรเลียเพื่อจ้างแต่งงานกับหญิงชาวจีน ดังบทบรรยายว่า

เพื่อนเจียงเหว่ยคนหนึ่งพบสำนักงานหาคู่จัดให้ผู้หญิงผู้ชายอยู่ด้วยกัน “ต้องจ่ายตั้ง 15,000 เหรียญ” เพื่อนกล่าวเตือน

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 37)

แม่ของเสียวหยุ เป็นตัวละครที่ใช้อารมณ์เหนือเหตุผลเอาตัวเองเป็นจุดศูนย์กลางของโลก สนใจความรู้สึกสยดสยองของภยานอกมากกว่าความรู้สึกของคนในครอบครัว ดังบทบรรยายว่า

ตอนจะขึ้นเครื่องบิน กระเป๋าเดินทางเกิดแตก คุณแม่เห็นว่าทั้งห้องโถงนั้นเหลือแต่เธอคนเดียว จึงโกรธมาก “ไปไม่ทัน! ทำไมทำตัวยี้ดขาดอดแบบนี้!” เธอเงยหน้าขึ้นยิ้มแล้วตะโกนว่า “หนูก็รีบอยู่แล้ว!”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 35)

ข้อมูลข้างต้นเห็นได้ว่าผู้แต่งสร้างให้ตัวละครเอกมีบทบาทมากคือ เสียวหยุ ตาแก่ และเจียงเหว่ย ซึ่งระหว่างเสียวหยุและเจียงเหว่ยมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง เมื่อเจียงเหว่ยมาศึกษาที่ออสเตรเลียจึงให้คู่รักของตน หาเงินมาจ้างตาแก่แต่งงาน เพื่อประโยชน์ของตัวเอง เสียวหยุจึงต้องรับภาระหนักอึ้งและยอมทำงานกรรมกร เพิ่มเติมเพื่อหาเงินเป็นค่าจ้าง และค่าเช่าบ้านอยู่ด้วยกันกับเจียงเหว่ย แต่เพราะความขยันประหยัดและความดี ของเสียวหยุทำให้ตาแก่ซึ่งเดิมมีความหยาบคาย กลายเป็นคนสุภาพและเปลี่ยนแปลงตัวเองในทางที่ดี สะท้อนให้เห็นความดีงามของผู้หญิงจีนที่สามารถสร้างความองอาจได้ทุกสถานที่ ส่วนตัวละครประกอบที่มีบทบาทมาก ได้แก่ ริต้า เป็นคู่เปรียบให้เห็นลักษณะหญิงจีนที่ขยัน ประหยัด อวดทน และดีงามจากเนื้อแท้ในจิตใจได้เด่นชัดขึ้น

2.4 ดำเนินการกับข้าวคู่

ตัวละครเอก ในเรื่องนี้มี 3 ตัว คือ เขา เหมียนเหมียน และปิงปิง มีรายละเอียดดังนี้

เขา เป็นตัวละครเอกชายชาวจีนสมัยใหม่ที่มีประสบการณ์ทางครอบครัวในวัยเด็กไม่ด้นัก จึงปรารถนาที่จะมีความสัมพันธ์กับหญิงสาวสองคนแบบไม่ผูกมัด และปิดบังซ่อนเร้นในเวลาเดียวกัน กล่าวคือ เขาคบกับเหมียนเหมียนเพื่อนที่ทำงานวัยไล่เลี่ยกัน และคบซ้อนกับปิงปิงนักศึกษาสาวชาวจีนที่ครอบครัวอาศัยอยู่ที่แวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา โดยคิดว่าตนสามารถจัดการความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนนี้ได้ดีกว่าพ่อ “เขา” มีบุคลิกมั่นใจในตัวเองสูงมีความคิดเป็นของตนเอง คิครอบคอบและจัดสรรเวลาชีวิตได้ดีแต่ไม่ซื่อสัตย์ต่อความรัก ความว่า “เมื่อเริ่มทำงาน เขาตัดสินใจว่าจะไม่ให้ชีวิตอับเฉา ฉะนั้นเขาจึงหาผู้หญิง 2 คน มาทำกับข้าวให้เขาคิดว่าตัวเองมีการศึกษาสูง ฉะนั้นเขาจึงมีเทคนิคการจัดการสมดุลเรื่องความรักได้ดีกว่าพ่อ”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 76)

“เขา” ได้รับการสั่งสอนคึนด้วยการที่ผู้หญิงทั้งสองได้กลับด้วยอำนาจที่อ่อนโยนของอาหาร คือทั้งสองทำอาหารที่มีฤทธิ์ขัดแย้งกันให้เขากินจนเกิดเป็นพิษในร่างกายจนผม่ว่ง เมื่อ “เขา” ตัดสินใจแต่งงานกับหญิงอีกคนหนึ่งกลับพบว่าภรรยาของเขามีความสัมพันธ์ที่ซ่อนเร้นกับเชฟประจำร้านอาหารของภรรยา เพราะที่บ้านเธอทำเนื้อหันผัดกับผักดองอย่างหยาบ ๆ แซ่เย็นไว้ ซึ่งสะท้อนความไม่ใส่ใจเพราะไม่ได้รักสามีอย่างตน แต่สามารถทำที่ราวมิสู้ที่รสชาติดีให้กับพ่อครัวหนุ่มหล่อที่อ่อนสละอ่อนถึงความรักและความสัมพันธ์ฉันทิ์ซู่สาวของทั้งคู่

เหมียนเหมียน หญิงชาวจีนอายุ 29 ปีจากเสฉวน ที่มีวัฒนธรรมการกินอาหารที่รสชาติเผ็ดร้อน ชาลัน เธอเป็นเพื่อนในที่ทำงานของ “เขา” ซึ่งตกลงมีความสัมพันธ์แบบลับ ๆ “แบบเหวคาไม่ทราบ ฝึไม่รู้” เธอไม่ใจอ่อนให้ใครง่าย ๆ และมีเสน่ห์และพรสวรรค์ด้านการทำอาหารสจัดอันเป็นเอกลักษณ์ของเสฉวน ดังบทบรรยายว่า “เหมียนเหมียนเป็นคนหัดให้เขากินเผ็ดจนเป็นนิสัย เธอมีพรสวรรค์ทำกับข้าวเก่ง สามารถทำให้เขาเคลิบเคลิ้มตื่นตาตื่นใจกับรสชาติอาหารที่ไม่เคยกินมาก่อน”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 78)

ปิงปิง เป็นเด็กนักเรียนมหาวิทยาลัย ครอบครัวเธอเป็นคนจีนโพ้นทะเลที่อพยพไปอยู่แวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา เธอจึงไม่มีพรสวรรค์ด้านการทำกับข้าว แต่เพราะความรักจึงพยายามงัดตำราทำอาหารให้ “เขา” เพื่อแสดงความรัก ปิงปิงมีบุคลิกสง่างาม บอบบาง น่าปกป้อง มีความใสซื่อบริสุทธิ์ ดังบทบรรยายว่า “ในด้านรูปร่างหน้าตา เธอเป็นคนขาว สะอาดเกลี้ยงเกลา สวยงามบอบบาง ไม่ฝั่งฝาย ชอบบอกดอก ให้ความรู้สึกเหมือนกับอตัวเข้ามา ตรงกับความต้องการของเขาคืออยากจะปกป้อง”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 79)

ตัวละครประกอบ มี 5 ตัว คือ คุณหมอ ภรรยาของเขา พ่อครัว พ่อของเขาและแม่ของเขา ดังนี้

คุณหมอ ตัวละครคุณหมอน่าจะเป็นแพทย์แผนจีนที่วินิจฉัยว่าอาหารที่ “เขา” กินทั้งอาหารรสจัดจ้านของเหมียนเหมียนและซุซุของปิงปิง เมื่อทานพร้อมกันแล้วกลายเป็นพิษทำให้มีสารหนูตกค้างส่งผลให้ “เขา” ผม่ว่ง คุณหมอจึงเป็นตัวละครที่ช่วยตัวเองให้พบคำตอบของปัญหาทางสุขภาพ ด้วยพบว่า “คุณวางใจ

เถาะครับ โรคแบบนี้ขอเพียงแค่กล่าวมาให้ผมรักษา ผมก็มีวิธีรักษาได้ ช่วยคุณได้ แต่ที่สำคัญ คือ คุณต้องดูแลควบคุมตัวเอง ต้องรักษาสภาพร่างกายในช่วงนี้ คุณต้องระวังเรื่อง การดื่มกิน” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 84)

ภรรยาของ “เขา” เป็นภรรยาที่ตัวละครเอกพบและแต่งงานด้วยหลังยุติความสัมพันธ์กับเมียเดิมและปึงปึงแล้ว เขาทราบเพียงว่าภรรยาทำอาหารไม่เป็น ความว่า “ภรรยาเป็นคนขี้เกียจทำกับข้าว แถมฝีมือทำกับข้าวก็ธรรมดา ๆ ไม่ได้อร่อยเป็นพิเศษ” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 89) ซึ่งแท้จริงแล้วภรรยาของ “เขา” ไม่ได้ขี้เกียจหากแต่ขาดความรักความใส่ใจต่อสามี เพราะลอบเป็นชู้กับพ่อครัวรูปหล่อ ดังที่เขาพบว่าซูปที่รามิสุทำให้พ่อครัวแสดงถึงความสัมพันธ์อันลึกซึ้ง อันแสดงให้เห็นผู้หญิงเงินใช้อาหารเป็นเครื่องมือแสดงความรัก

พ่อครัวหนุ่ม เป็นชายหนุ่มรูปหล่อ สง่างาม รูปร่างหน้าตาดี มีเสน่ห์และมีฝีมือในการทำอาหาร แต่ไร้ศีลธรรมและไร้ความรู้ผิดชอบชั่วดีซู้รักของภรรยาของตัวละคร “เขา” มีบทบาทให้ตัวละครเอกเข้าใจความสัมพันธ์ว่าความรักสามารถแสดงออกด้วยความใส่ใจปรุงอาหารเพื่อผู้ที่ทำอาหารรัก “ที่แท้พ่อครัวเป็นชายหนุ่มรูปหล่อแบบนี้เอง เขาพูดทักทายอย่างมีมารยาทว่าได้ยินชื่อเสียงมานาน” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 90)

พ่อของ “เขา” พ่อของเขาเป็นตัวละครที่ไม่ซื่อสัตย์ต่อความรักไม่สามารถจัดสรรเวลาชีวิตคู่ให้ลงตัว ขาดความรอบคอบ เป็นตัวละครที่สร้างบาดแผลในใจให้ตัวละครเอกเห็นความแตกแยกในครอบครัวและรักที่มีปัญหา ทำให้ตัวละครเอกจัดการปัญหาด้วยการคบซ้อนและมีความรักที่ปิดบังโดยหวังว่าจะแก้ปัญหาความรักที่พ่อตนเคยพบได้ ความว่า “พ่อกับผู้หญิงคนนั้นเล่นหูเล่นตาจิบกัน หยิบส่งช้อนตะเกียบกันไปมา ปนกับเสียงสับเนื้อดัง โป๊ก ๆ”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 72)

แม่ของ “เขา” ตัวละครแม่ของเขาเป็นตัวละครที่สวย สง่างาม รักครอบครัว มีฝีมือในการทำอาหาร มีความละเอียดประณีต และถือความสะอาด และความปลอดภัยในอาหารเป็นสิ่งสำคัญ ดังบทบรรยายว่า

“เขาจำได้ราง ๆ ว่าแม่อีกสวยเหมือนสาวงามในภาพเขียนจีน แม่ทำกับข้าวอยู่ในครัวไม่ชอบให้ใครเข้าไปยุ่ง ทางเดียวที่จะได้เห็นคือ ต้องมองทางหน้าต่างที่ปิดกระดาศสีขาว จะมองเห็นเงาหน้าด้านข้างของแม่วาง ๆ หลังกระดาศขาวนั้นเห็นเหมือนแม่ถอนหายใจเบา ๆ เป็นเช่นนี้จนถึงอายุ 8-9 ขวบ เขาก็เห็นว่าการทำกับข้าวเป็นงานบ้านที่เจียบ และละเอียดประณีตมาก”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 71-72)

จากข้อมูลตัวละครเรื่องเล่าทั้ง 4 เรื่อง สามารถสรุปได้ว่า ตัวละครเอกจากเรื่อง **โคมสัมดวงน้อย** มี 2 ตัว คือ “ฉัน” และเด็กหญิง ตัวละครฉันเป็นผู้เข้ามาพบเด็กหญิงกำลังโทรศัพท์หาหมอไปรักษาแม่ที่ป่วยหนัก ได้พบเห็นความรักตัณญาของเด็กหญิง และยังรับโคมสัมดวงน้อยที่เด็กหญิงมอบให้ด้วยความสำนึกในบุญคุณ ในขณะที่เด็กหญิงเองก็ได้รับรู้ถึงความเมตตาที่คนแปลกหน้ามีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ตัวละครเอกทั้งสองจึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจแก่นของเรื่องเกี่ยวกับความรักอันบริสุทธิ์ที่ผู้คนควรมีต่อกัน เรื่อง **หมิงจือกับเหมียวน้อยมีจือ** มีตัวละครเอก 2 ตัว คือ สวีหมิงหรือหมิงจือ เด็กน้อยใส่เสื้อบริสุทธิ์ต้องการเลี้ยงแมวโดยหาข้ออ้างต่าง ๆ และแมวน้อยน่ารักที่ทำให้เด็กน้อยมีกิจกรรมร่วมกันกับคุณย่าที่อยู่ต่างบ้านกัน ตัวละครเอกทั้งสองที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจแก่นเรื่องหลัก

คือ ความรักความเมตตาที่มนุษย์มีต่อสัตว์ เรื่อง **สาวน้อยเสียหยุว** ตัวละครเอก 3 ตัว คือ เสียหยุว ตาแก่ และ เจียงเหว่ย ตัวละครเสียหยุวหญิงจีนวัย 22 ปี ที่ต้องติดตามชายคนรักชื่อเจียงเหว่ยไปใช้ชีวิตที่จีน และต้องทำงานอย่างหนักหาเงินเพื่อมาจ่ายค่าจ้างตาแก่แต่งงานปลอมแลกกับสิทธิการเป็นพลเมืองและการทำงานอย่างถูกกฎหมาย แต่เพราะเสียหยุวเป็นหญิงจีนที่ขยันอดทนประหยัด มีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ ทำให้ตาแก่เปลี่ยนทัศนคติจากคนคิดลบและหยาบคายกลายเป็นคนอ่อนโยนและรู้สึกรักเมตตาต่อเสียหยุว ส่วนเจียงเหว่ยเป็นคนเห็นแก่ตัว มักเอารัดเอาเปรียบและใช้กำลังบังคับผู้หญิง ทำให้เธอรู้ซึ้งถึงชีวิตและความสัมพันธ์ซับซ้อน เธอสามารถแยกได้ว่าความรักที่มีให้เจียงเหว่ยเป็นเพียงความสัมพันธ์ทางกาย แต่เธอได้รับความรักจากตาแก่ที่ทำให้เกียรติและทูลถนอมเธอ และเรื่อง **ตำนานกับข้าวคู่** มีตัวละครเอก 3 ตัว คือ เขา เหมียนเหมียน และปิงปิง ตัวละคร “เขา” มีบาดแผลในจิตใจสมัยเด็กจึงต้องการมีความสัมพันธ์แบบไม่ผูกมัดกับเหมียนเหมียนและปิงปิง ด้วยการคบซ้อนซึ่งเป็นการเห็นแก่ตัว เมื่อเหมียนเหมียนและปิงปิงรู้เรื่อง จึงใช้อาหารที่ทานร่วมกันจะมีฤทธิ์เป็นพิษเพื่อตอบโต้ความอยุติธรรมที่เธอได้รับ จนเขาต้องเข้าโรงพยาบาล เมื่อเขาแต่งงานใหม่จึงรู้ว่าอาหารที่เขากินตอนเด็กเป็นรสอาหารที่สื่อถึงความรักที่แม่มีต่อเขาและพ่อ ส่วนอาหารที่ภรรยาทำให้อย่างลวก ๆ สะท้อนว่าเขาไม่ได้รักเขาเลย อาหารจึงแสดงถึงความรักความผูกพันของผู้ทำส่งถึงคนกินได้ด้วย

เห็นได้ว่าตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้นประกอบด้วยตัวละครเอกและตัวละครประกอบต่างมีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง ตัวละครเอก เป็นศูนย์กลางในการดำเนินเรื่อง เหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง ส่วนตัวละครประกอบ มีบทบาทรองจากตัวละครเอก ช่วยเสริมให้ตัวเอกมีความสำคัญและบทบาทชัดเจนมากขึ้น ทำให้เหตุการณ์ดำเนินไปตามจุดหมายปลายทาง ตัวละครประกอบบางตัวอาจมีบทบาทเด่นเทียบเท่าตัวละครเอก

3. บทสนทนา (Dialogue)

บทสนทนา (Dialogue) หมายถึง การโต้ตอบระหว่างตัวละคร บทสนทนาที่แต่งขึ้นเป็นส่วนช่วยให้เข้าใจบุคลิกลักษณะของตัวละครนั้น ๆ บทสนทนาที่ดีจะต้องเหมาะสมกับสถานภาพหรือโอกาสและต้องมีความเหมาะสมกับนิสัยและอารมณ์ของตัวละครด้วย (สมพร มั่นตะสูตร, 2525: 967) การใช้บทสนทนาของตัวละครช่วยให้เรื่องเกิดความสมจริง และยังช่วยดำเนินเรื่องแทนการบรรยายของผู้แต่ง ทำให้วิธีการนำเสนอเรื่องไม่ซ้ำซากน่าเบื่อ (เชษฐา จักรไชย, 2559: 257) บทสนทนาในนวนิยายเรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ ผู้ประพันธ์ดำเนินเนื้อเรื่องใช้การบรรยายให้เห็นภาพลักษณะอุปนิสัยและบุคลิกของตัวละครเป็นหลัก นวนิยายทั้ง 4 เรื่อง ผู้แต่งใช้บทบรรยายเป็นหลัก ใช้บทสนทนาน้อยเพื่อทำให้นเนื้อเรื่องน่าสนใจ และทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร สามารถแบ่งบทสนทนาได้ 2 ลักษณะ คือ บ่งบอกถึงสภาพสังคมหรือฐานะของตัวละคร และบ่งบอกบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของตัวละคร สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

3.1 โคมส์ดวงน้อย ผู้เขียนใช้บทสนทนาเพื่อบ่งบอกถึงสภาพสังคมหรือฐานะของตัวละคร และบ่งบอกถึงบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของตัวละคร มีตัวอย่างดังนี้

(1) บ่งบอกถึงสภาพสังคมหรือฐานะของตัวละคร เป็นบทสนทนายระหว่างผู้ประพันธ์กับเด็กหญิงสาว หลังจากที่ติดต่อกับทางโรงพยาบาลให้มาตรวจอาการของแม่เด็กหญิงสาวที่ป่วยเรื้อรังแล้ว ว่า

หลังจากโทรศัพท์ติดต่อได้แล้ว เด็กขอบคุณฉันอย่างรู้คุณและหันหลังวิ่งจะกลับไปฉันทจับตัวแก่ไว้ “บ้านหนูอยู่ไกลไหม” เด็กซื่อออกไปนอกหน้าต่าง “บ้านหนูอยู่ในหุบเขา ได้ต้นไม้ต้นใหญ่ที่มีลูกสีเหลือง ๆ นั่นไงคะ เดินไปแปบเดียวก็ถึง” พูดจบก็วิ่งตอลงบันไดไป

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 10)

บทบรรยายของผู้ประพันธ์ที่บอกเล่าการสนทนาระหว่างผู้ประพันธ์กับเด็กน้อยข้างต้นบอกว่า เด็กหญิงอยู่บ้านแถวหุบเขาที่ห่างไกลจากหมู่บ้านมาก และมีจุดสังเกตคือ อยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ที่มีลูกสีเหลือง สภาพความเป็นอยู่ที่ไม่สะดวกสบาย บทสนทนานี้สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับฐานะยากจนของเด็กหญิงสาวได้ดี

(2) บ่งบอกถึงบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของตัวละครเป็นบทสนทนาระหว่างผู้ประพันธ์กับเด็กหญิงสาว แสดงบุคลิกลักษณะของผู้เขียนที่มีความห่วงใยคิดช่วยเหลือเด็กโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ความว่า

ฉันรีบลงไปหยิบสมุดโทรศัพท์พบเบอร์โรงพยาบาลก็เลยถามเด็กว่า “ได้ตัวหมอแล้ว จะให้เขาไปที่ไหน” เด็กตอบว่า “คุณบอกแคว่เมียหวังซุนหลินไม่สบายเขาก็จะมา”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 10)

ผู้เขียนยังเสนอบทบรรยายของผู้ประพันธ์ ที่บอกเล่าการสนทนาของเด็กน้อยเพื่อให้ผู้อ่านรับรู้ความโล่งใจ มีความอ่อนโยนอบอุ่น และความรู้คุณห่วงใยผู้มีคุณและผู้อื่นด้วยเจตนาที่บริสุทธิ์ ดังตัวบทว่า

เด็กหญิงดึงตัวฉันไว้ หยิบเข็มเล่มใหญ่ที่ร้อยด้ายปานอยู่มาเย็บเปลือกส้มโยงด้วยเส้นด้าย 4 เส้น ทำเป็นตะกร้าเล็ก ๆ อย่างคล่องแคล่ว ใช้ไม้ไผ่เล็กมากานไว้ทำเป็นด้ามจับ แล้วเอากันเหียนที่ขอบหน้าต่างมาใส่ในโครมเปลือกส้มจุดเทียนแล้วส่งให้ฉัน “มีดแล้วคะ ทางก็สั้นโคมสั้นน้อย ๆ นี่ จะส่องทางให้คุณขึ้นเขาไปได้”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 14)

3.2 หมิงจื๋อกับเหมียวน้อยมีจื่อ ผู้เขียนใช้บทสนทนาเพื่อบ่งบอกถึงสภาพสังคมหรือฐานะของตัวละคร และบ่งบอกถึงบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของตัวละคร มีตัวอย่างดังนี้

(1) บ่งบอกถึงสภาพสังคมหรือฐานะของตัวละคร บทสนทนาระหว่างหมิงจื๋อกับคุณย่า หลังจากที่คุณย่ายอมเลี้ยงแมวพร้อมตั้งชื่อให้แมว ย่าและหลานหาอุปกรณ์ขั้บถ่ายให้แมวขั้บถ่ายเป็นที่ทางโดยใช้ถ้วยกระเบื้องรอง บ่งบอกถึงความตึงตังใจดูแลเอาใจใส่แมวและมีเมตตาต่อสัตว์โลก ตัวอย่างบทสนทนาน่าว่า

หมิงจื๋อช่วยคุณย่าหาขามพลาสติกขอบสูงใส่ซี่เถาทำเป็นส้อมให้เจ้าแมวเหมียว จานกระเบื้องเคลือบ ลายดอกสีแดง 2 ใบ ใบใหญ่สำหรับใส่อาหาร ใบเล็กใส่น้ำมีตะกร้าไม้ไผ่ใบใหญ่ปูผ้าฝ้ายเป็นพื้นนอนของมัน

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 22)

นอกจากนี้บทบรรยายแทรกด้วยบทสนทนาช่วยบอกฐานะทางการเงินของครอบครัวหมิงจื๋อว่า มีฐานะปานกลาง ความเป็นอยู่เริ่มทันสมัยมากขึ้นเนื่องจากสามารถนำคอมพิวเตอร์มาใช้แล้ว ดังตัวอย่างว่า

หมิงจื๋อถามคุณย่าเบา ๆ “เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นอย่างไรครับ มีประโยชน์ต่อการเลี้ยงแมวไหม” คุณย่าหัวเราะ แล้วพูดว่า “ย่าเองก็รู้ได้ไม่ชัดเจน ถ้าเราป้อนข้อมูลของเจ้าเหมียวใส่เข้าไปในคอมพิวเตอร์ เวลาจกคดียี่ก็น่าจะออกมา”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 26)

(2) บ่งบอกถึงบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของตัวละคร เช่นตัวบทบรรยายเกี่ยวกับความรัก ความหวังใยของหมิงจื่อที่มีต่อแมวและความเกรงใจของคุณพ่อที่มีต่อคุณย่าหมิงจื่อ ตัวอย่างบทสนทนาเช่น

คุณลุงเดินหัวเราะ “ถ้าคุณย่าของหนูชอบก็เอาไปได้ตัวหนึ่ง”

หมิงจื่อดีใจ “ผมจะอุ้มไปทั้ง 3 ตัว ให้คุณย่าดูแล้วจะรีบเอามาคืนครับ”

คุณลุงเดินยอมให้เขาเอาลูกแมวทั้งสามใส่กระเป๋าหนังสือ หมิงจื่อสะพายกระเป๋าขึ้นจักรยานเร็วรี่ไปบ้านคุณย่า

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 20)

จากบทบรรยายข้างต้นบ่งบอกถึงบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของหมิงจื่อ ที่มีความสดใส อ่อนน้อม ถ่อมตนและมีมารยาทต่อผู้ใหญ่ บ่งบอกถึงบุคลิกลักษณะเฉพาะของคุณลุงเดินว่ามีจิตใจดีงามและมีน้ำใจ รวมถึงความไว้วางใจที่มีให้หมิงจื่อกับคุณย่าว่าจะสามารถดูแลแมวที่เขารักและเลี้ยงดูมาเหมือนกับลูกสาวได้อย่างดี

เจ้าแมวเหมียวจะส่งเสียงร้องอยู่ข้าง ๆ คอยให้คุณย่าวางขาเข้ามา มันก็จะยกหางเดินเข้าไป กินข้าว กินเสร็จแล้วมันยกขาหน้าเช็ดหน้า เช็ดหน้าเสร็จแล้วบิดขี้เกียจยืดตัวโก่งขึ้นแล้วหาว ถึงตอนนี้หมิงจื่อถึงจะจับ มันมาอุ้มได้ เจ้าเหมียวไม่ตื่นตกดิ๊กหลังตาขดตัวกลม หมิงจื่อค่อย ๆ ลูบมัน มันนอนกรนเบา ๆ ทุกวันหลังอาหารเย็น คุณย่ากับพ่อดูโทรทัศน์พลางคุยกัน หมิงจื่อนั่งอยู่ข้าง ๆ อุ้มเจ้าเหมียวที่นอนเียบบนเข่า ๆ ลูบขนยาว ๆ ขาวราวกับหิมะของเจ้าแมวเหมียวเบา ๆ บางครั้งก็เอาน้ำนมแมว

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 24)

บทบรรยายข้างต้นบ่งบอกถึงการบรรยายเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมของแมวได้อย่างเห็นภาพ ชัดเจนและชวนจินตนาการตามเป็นอย่างมากและยังบ่งบอกว่าหมิงจื่อมีจิตใจที่อบอุ่นและอ่อนโยน

ผู้เขียนยังใช้บทสนทนาแสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะเฉพาะของพ่อที่มีความเคร่งขรึม มีความรับผิดชอบและมีระเบียบวินัย ดังตัวบทวรรณกรรมว่า พ่อข้าวจบ พ่อก็ลุกขึ้นยืน พูดว่า “สวัสดี เราไปกันเถอะ ลูกยังทำการบ้านไม่เสร็จ ลากุณย่าซะ” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 24-26)

3.3 สาวน้อยเสี้ยวหยู ผู้เขียนใช้บทสนทนาเพื่อบ่งบอกถึงสภาพสังคมหรือฐานะของตัวละคร และบ่งบอกถึงบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของตัวละคร มีตัวอย่างดังนี้

(1) บ่งบอกถึงสภาพสังคมหรือฐานะของตัวละคร เป็นการบรรยายเกี่ยวกับฐานะของเสี้ยวหยู และตาแก่ ตัวอย่างบทบรรยาย

กรรมกรหญิงได้เปรียบสาวสำนักงาน พวกเธอกวาดเอาแต่ของราคาถูกอย่างรวดเร็ว ไม่เหลือไว้ให้สาวสำนักงานเลย ที่จริงพวกกรรมกรหญิงก็อยากจะมีสักวันที่จะได้เป็นสาวสำนักงาน สวมรองเท้าส้นสูง ใส่กระโปรงแคบ แต่งหน้าแต่งตาเปลี่ยนแปลงจนไม่มีใครจำได้ แม้จะต้องสวมเพชรก็และไม่มีโอกาสซื้อผักถูก ๆ เสี้ยวหยูยืนอยู่ที่สถานีรถไฟข้าง ๆ มีถุงพลาสติก 2 ใบ วางอยู่ ถุง 2 ใบนี้เต็มไปด้วยเนื้อและผักซึ่งเธอซื้อมาจาก

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 32)

บทบรรยายข้างต้นมีการเปรียบเทียบอาชีพระหว่างสาวสำนักงานที่แต่งหน้าแต่งตาและสวมเสื้อผ้าดี ๆ กับกรรมกรหญิงที่แต่งตัวตามสบายสวมรองเท้าส้นเตี้ยไม่สง่างาม ทั้งสองมีความแตกต่างกันทั้ง

ในทางเครื่องแต่งกาย เสื้อผ้าหน้าผมหรือแม้แต่ฐานะทางการเงิน เห็นฐานะของตัวเองมากขึ้น และบอกความเป็นอยู่ของเสียยวทูที่เป็นสาวกรรมกร รวมถึงได้รู้จักอุปนิสัยของเสียยวทูที่ใช้เงินอย่างประหยัด ความว่า

ตาแก่ยากจนมาก แต่ไม่อยากออกไปแสดงดนตรีหาเงินข้างถนน ริต้าไล่เขาไปเขาก็ไม่ไปเขาขายตัวเองดีกว่า ลองคิดแทนเขาดูซิ ถ้าเขาไม่ดื่มจัดจนตาย เขาจะอยู่ได้อย่างสบาย ๆ อีกอย่างน้อย 10 ปี สองปีขายตัวเองได้ครึ่งหนึ่ง ครึ่งหนึ่งได้หมั้นเหรียญ ไข่ออกไปจนตาย ดีกว่าออกไปตากลมให้คนดูแคลน คิดแบบนี้การที่ “พ่อสื่อ” เอาเงินไป 5,000 เหรียญ ก็ไม่เลวร้ายอะไรนัก เป็นการทำความดีไปเสียอีก

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 40)

จากบทบรรยายข้างต้นบ่งบอกถึงฐานะที่ยากจนของตัวเองและสะท้อนให้เห็นถึงความคิดและอุปนิสัยที่รักสบายและเกียจคร้านของตาแก่

(2) บ่งบอกถึงบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของตัวละคร เป็นการสนทนาของแม่เสียยวทู เสียยวทูเจียงเหว่ย และริต้า ตามลำดับ ดังบทสนทนาว่า ตอนจะขึ้นเครื่องบิน กระเป๋าเดินทางเกิดแตก คุณแม่เห็นว่าทั้งห้องโถงนั้นเหลือแต่เธอคนเดียว จึงโกรธมาก “ไปไม่ทัน! ทำไมทำตัวยืดยาดืดอาดแบบนี้!” เธอเงยหน้าขึ้นยิ้มแล้วตะโกนว่า “หนูก็รีบอยู่แล้ว!” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ : 35)

จากบทบรรยายข้างต้นแสดงบุคลิกลักษณะเฉพาะของคุณแม่ว่าใช้อารมณ์เหนือเหตุผล เอาตนเองเป็นที่ตั้งไม่สนใจใส่ใจความรู้สึกของคนในครอบครัว

ผู้ชายคนหนึ่งในสามคน ทำงานตัดเส้นด้ายที่โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป เสื้อสเวตเตอร์ของเขาเต็มไปด้วยเศษด้าย เสียยวทูช่วยดึงเส้นด้ายออกจากเสื้อ เจียงเหว่ยโกรธเป็นฟืนเป็นไฟ “เธอเป็นของฉันหรือว่าเป็นของกลาง”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 43-44)

จากบทบรรยายข้างต้นบ่งบอกว่าเจียงเหว่ยมีบุคลิกลักษณะเฉพาะที่มีความลึกลับซับซ้อนทางอารมณ์ เดาใจยากและเจ้าคิดเจ้าแค้น โมโหง่าย ไม่รับฟังความคิดเห็นหรือเหตุผลผู้อื่น

“ริต้า คุณอย่าไปเลย พวกคุณต้องแต่งงานกันใช้ชีวิตให้มีความสุข”

“แต่งงาน นั่นเป็นเรื่องของคนกับคน สัตว์กับสัตว์ไม่ต้องแต่งงาน พวกมันมีแต่ผสมพันธุ์กัน มันก็แค่นั้น!” “ฉันจะไปหาคนที่ทำให้ฉันไม่รู้สึกรู้ว่าตัวเองเป็นแค่สัตว์ตัวเมีย แปลกนะถ้าไปอยู่กับคน สัตว์ก็เปลี่ยนเป็นคนได้ ถ้าอยู่กับสัตว์ คนก็เปลี่ยนเป็นสัตว์ได้”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 57)

บทบรรยายข้างต้นบ่งบอกถึงลักษณะเฉพาะของริต้าว่าชอบประชดประชัน เอาแต่ใจ และยึดมั่นในความคิดของตัวเองเสมอ

3.4 ดำเนินกับข้าวคู่ ผู้เขียนใช้บทสนทนาเพื่อบ่งบอกถึงสภาพสังคมหรือฐานะของตัวละคร และบ่งบอกถึงบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของตัวละคร มีตัวอย่างดังนี้

(1) บ่งบอกถึงสภาพสังคมหรือฐานะของตัวละคร เป็นการบรรยายเกี่ยวกับฐานะของตัวละครที่ใช้ดำเนินเรื่อง “...จนทุกวันนี้ภาพของผู้หญิงคนนั้นเลื่อนรางไม่ชัดเจน แต่เขายังจำอาหารที่กินวันนั้นได้ สดตึกเนื้อกินกับไวน์แดง พอใช้มีดหันลงไปเนื้อก็ยังสีแดงแดง ๆ ไหลเยิ้มออกมา...” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 72)

บทบรรยายข้างต้นบ่งบอกถึงฐานะทางบ้านค่อนข้างดี ได้ทานอาหารดี ๆ ที่มีราคาค่อนข้างสูง ทำให้รู้สึกว่าตัวละครมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ค่อนข้างสุขสบาย ไม่ลำบาก ขัดสน มีกินมีใช้

นอกจากนี้ยังสามารถบ่งบอกว่ามีฐานะปานกลางพอมีกินมีใช้ ไม่ถึงกับขัดสน สภาพความเป็นอยู่มีความคับแคบ มีพื้นที่ใช้สอยที่ค่อนข้างจำกัดของพาร์ตเมนต์ที่ปิ้งปิ้งอาศัย ทำให้รู้สึกว่าตัวละครต้องมีการจัดระเบียบชีวิต มีการวางแผนการใช้จ่าย ทั้งค่าที่พัก ค่าเทอม หรือค่าวัตถุดิบในการทำอาหารได้เป็นอย่างดี ดังบทบรรยายว่า “...ปิ้งปิ้งยังเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย เมื่อไม่มีเรียนตอนบ่าย ก็จะอยู่ที่พาร์ตเมนต์เล็กๆ ของตัวเอง อ่านหนังสือไปพลางทำซุ๊ปไปพลาง...” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 79)

(2) บ่งบอกบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของตัวละคร เป็นการบรรยายบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของเขา เหมือนเหมือน และปิ้งปิ้ง ตัวอย่างบทบรรยายดังนี้

“เหมือนเหมือนเป็นคนหัดให้เขากินเผ็ดจนเป็นนิสัย เธอมีพรสวรรค์ทำกับข้าวเก่ง สามารถทำให้เขาเคลิบเคลิ้มตื่นเต้นใจกับรสชาติอาหารที่ไม่เคยกินมาก่อน อารมณ์ของเธอคือ พริกที่ใส่ขวดปิดฝาไว้ แต่ละขวดมีพริกขี้หนู พริกขี้ฟ้า พริกหวาน มะเขว่น รวมทั้งพริกที่ต้องเองกับมือ”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 78)

จากบทบรรยายข้างต้นบ่งบอกว่าเหมือนเหมือนเป็นตัวละครที่มีลักษณะเฉพาะในฝีมือการทำอาหาร ทำให้สามารถมัดใจของเขาได้ และดึงดูดให้เขาติดใจรสชาติเผ็ดขึ้นมายุ่งช่วงหนึ่ง

“ปิ้งปิ้งทำกับข้าวไม่เก่ง ไม่เหมือนเหมือนเหมือนที่ทำกับข้าวได้เลิศล้ำ ตอนที่รู้จักกันเธอยังทอดไข่ไม่เป็นเสียด้วยซ้ำ เขาเดาว่าเธอเป็นคนกลัวน้ำมันลวกมือ เธอยิ้มเฉยไม่พูดว่าอะไร ในด้านรูปร่างหน้าตาเธอเป็นคนขาว สะอาดเกลี้ยงเกลา สวยงามบอบบาง ไม่ผิ้วผาย ชอบกอดอก ให้ความรู้สึกเหมือนกับบอตัวเข้ามา ตรงกับความต้องการของเขาก็คืออยากจะทำกับข้าว”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 79)

จากบทบรรยายข้างต้นบ่งบอกว่าเหมือนเหมือนเป็นตัวละครที่มีบุคลิกลักษณะเฉพาะที่มีรูปร่างบอบบาง ทำให้ผู้ชายหลายคนรวมถึงเขารู้สึกอยากจะทำกับข้าว เธอ ความว่า

เขาคิดอยู่เสมอว่า ซุปของเธอก็เหมือนกับร่างกายของเธอนั้นแหละ ไม่มีเทคนิควิธีการอะไรเลย มีแต่ความจริงใจ ฉะนั้นทุกครั้งทีกินซุ๊ปร้อน ๆ เขารู้สึกสำนึกผิดที่ไม่ได้ซื้อสัตย์ต่อเธอ แต่เขาก็ต้องยอมรับว่านั่นก็เป็นความรู้สึกที่เป็นสุขที่ไม่มีอะไรมาแทนที่ได้เช่นกัน

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 79)

บทบรรยายข้างต้นบ่งบอกถึงบุคลิกลักษณะเฉพาะของ “เขา” ว่าไม่ซื้อสัตย์ต่อความรักและความจริงใจที่ปิ้งปิ้งมีให้เขา ทำให้เขายังพอมีความรู้สึกละอายใจอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้แก้ไข หรือปรับปรุงใดๆ

ข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผู้เขียนเรื่อง "รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ" สามารถพรรณนาพฤติกรรมการแสดงออกของตัวละครเอกหรือตัวละครหลักได้ชัดเจน สามารถบ่งบอกลักษณะเด่นของตัวละครได้อย่างเด่นชัด และสมจริง เขียนบทสนทนาได้ตรงตามลักษณะตัวละครในเรื่อง ทำให้ผู้อ่านรับรู้สารที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้อย่างลึกซึ้ง และเข้าใจถึงตัวละครได้อย่างสมเหตุสมผล บทสนทนาที่แต่งขึ้นเห็นได้ว่ามีความเหมาะสมกับบริบท ผู้แต่งสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาได้อย่างมีชีวิตชีวาและมีความสมจริงมากที่สุด ในบางตอนก็สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม มีการอธิบายอย่างกระชับชัดเจนซึ่งสะท้อนเห็นถึงชีวิต เห็นได้ว่าบทสนทนาช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจบุคลิกลักษณะของตัวละครนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้น (สมพร มั่นตะสูตร, 2525: 967) สอดคล้องกับกุหลาบ มลลิกะมาส (2546: 115) ที่กล่าวไว้โดยสรุปว่า บทสนทนามีวัตถุประสงค์ช่วยดำเนินเรื่อง การบรรยายของผู้เขียน เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจบุคลิกลักษณะและอุปนิสัยของตัวละคร ช่วยให้วิธีการดำเนินเรื่องไม่ซ้ำซาก สร้างความสมจริง และทำให้เรื่องราวน่าสนใจ น่าอ่าน มีชีวิตชีวาขึ้น ดังเห็นได้ว่าเรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจมีการใช้บทสนทนาโดยเน้นการบรรยายให้เห็นภาพ ลักษณะอุปนิสัยของตัวละครเป็นหลัก มีบทสนทนาสลับกับการบรรยายเล็กน้อยเพื่อบอกฐานะและบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของตัวละคร

4. ฉากและบรรยากาศ (Setting and Atmosphere)

ฉากและบรรยากาศ (Setting and Atmosphere) เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกอย่างหนึ่งของเนื้อหา หมายถึง สถานที่ สภาพแวดล้อมหรือบริเวณที่เกิดเหตุและเวลา โดยนวนิยายหรือภาพยนตร์บางเรื่องมีการใช้ฉาก (Setting) เป็นตัวละครหนึ่งในการดำเนินเรื่อง ที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจใน เหตุการณ์ บุคลิกลักษณะนิสัยของตัวละครได้ง่ายยิ่งขึ้น สอดคล้องกับธัญญา สังขพันธานนท์ (2539 : 189) อธิบายเกี่ยวกับลักษณะของการสร้างฉากไว้ว่า ฉาก คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ อารมณ์และสิ่งประดิษฐ์ ต่าง ๆ ฉากกล่าวถึงสถานที่ เวลาในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต สภาพแวดล้อมหรือภูมิประเทศสวยงาม อาจบ่งบอกอารมณ์ ความสงบ ความบริสุทธิ์ใจของตัวละคร แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ 1) ฉากที่เขียนขึ้นจากจินตนาการของผู้แต่ง 2) ฉากที่เขียนขึ้นจากประสบการณ์ของผู้แต่ง นอกจากนี้ ฉากจะมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงบรรยากาศของเรื่อง อีกทั้งยังมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตัวละครอีกด้วย (เชษฐา จักรไชย, 2559 : 273) สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

4.1 โคมสัมดวงน้อย ผู้วิจัยพบว่า ผู้เขียนใช้ฉากธรรมชาติที่ดูสมจริงเพื่อสื่อให้เห็นสภาพชีวิตที่ยากแค้นของเด็กสาว การได้รับความช่วยเหลือจากคนแปลกหน้าจึงเป็นความดีงามที่เพื่อนมนุษย์มีต่อกัน ดังนี้

(1) ฉากบ้านเพื่อน เป็นฉากที่ผู้ประพันธ์เขียนจากประสบการณ์จริง ในรูปแบบของการบันทึกเหตุการณ์เกิดขึ้นผ่านมาแล้ว 10 กว่าปี ฉากนี้ได้บรรยายถึงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมไว้ว่า

“เรื่องผ่านมา 10 กว่าปีแล้ว ตอนบ้าย ๆ ก่อนวันตรุษจีน ฉันไปนครผิงชิ่ง เพื่อไปหาเพื่อนที่อยู่ชั้นบนของตึกที่ทำการสภาตำบล บริเวณชานเมือง ฉันเดินขึ้นบันไดแคบ ๆ มีดๆ ไปที่ห้องพักของเพื่อน ด้านนอกมีโต๊ะสี่เหลี่ยมกับม้านั่งไม้ไผ่ หลายตัวและมีโทรศัพท์ติดอยู่ฝาผนัง มีม่านแบ่งกั้นด้านนอกกับด้านในห้องพักเพื่อนไม่อยู่ มีแผ่นกระดานวาง ไว้ที่โต๊ะใกล้หน้าต่างว่ามีรูระอกไปข้างนอกไม่นาน ให้คอยอยู่ก่อน”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 9)

บทบรรยายข้างต้นแสดงให้เห็นว่า บ้านเพื่อนของหญิงสาวตั้งอยู่ที่บริเวณชานเมืองนครราชสีมา โดยอยู่บริเวณชั้นบนของตึกที่ทำการสภาตำบล บ้านมีบันไดแคบ ๆ มีด ๆ ด้านนอกมีโต๊ะสี่เหลี่ยมกับม้านั่งไม้ไผ่หลายตัวและมีโทรศัพท์ติดอยู่ฝาผนัง มีม้านั่งแบ่งกันด้านนอกและด้านใน ส่วนบรรยายภาคด้านนอกนั้นหนาวเย็น

(2) ฉากบ้านเด็กหญิงสาว เป็นฉากที่บรรยายถึงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมได้ดีทำให้เห็นความเป็นอยู่ของตัวละครได้อย่างชัดเจน ดังบทบรรยายว่า

ฉันเคาะประตูไม้เบา ๆ เด็กหญิงออกมาเปิดประตู เงยหน้ามองหน้าฉัน สะดุ้งหน่อยหนึ่ง แล้วกลับยิ้มน้อย ๆ กวักมือเชิญฉันเข้าไปในบ้านที่ทั้งเล็กทั้งมืด แม่ของเด็กนอนนอนหงายอยู่บนเตียงไม้ข้างฝาผนัง ตาปิดอยู่ นางคงจะหลับสนิท มีหยดเลือดเปื้อนผ้าห่มใกล้คอ นางหันหน้าเข้าข้างฝา เห็นเพียงแต่ผมยุ่ง ท้ายทอยมุ่นเป็นมวยผมขม่อใหญ่ ข้าง ๆ ประตูมีเตาถ่านเล็ก ๆ บนเตามีหม้อดินเผาเล็ก ๆ ใบหนึ่ง มีไอร้อนพุ่งออกมาเล็กน้อย เด็กหญิงคน นั้นยกม้านั่งเตี้ยๆที่อยู่หน้าเตามาให้ฉันนั่ง ตัวเองนั่งยอง ๆ กับพื้นข้าง ๆ ฉันคอยแอบมอง

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 12)

บทบรรยายข้างต้น แสดงให้เห็นว่าบ้านเด็กหญิงเป็นกระท่อหลังเล็ก ตั้งอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่ที่มีผลสีเหลือง ต้องผ่านชั้นลงเขาหลายลูก ระหว่างทางไปบ้านปูด้วยแผ่นหินขรุขระคดเคี้ยวไปตลอดจนถึงหน้ากระท่อ ด้านในมีขนาดเล็กแคบและมีด มีเตียงไม้ข้างฝาผนัง แม่เด็กหญิงนอนอยู่ข้าง ๆ ประตูมีเตาถ่านเล็ก ๆ บนเตามีหม้อดินเผาเล็ก ๆ หนึ่งใบเพื่อให้ความอบอุ่นจากอากาศที่หนาวเย็นจัดด้านนอก บรรยากาศเงียบสงบแต่อบอุ่นด้วยความรัก การบรรยายฉากที่ละเอียดลออนี้จึงทำให้เห็นสภาพความทุกข์ยากของครอบครัวเด็กสาวได้อย่างดี

4.2 หมิงจื้อกับเหมียวน้อยมีจื้อ ผู้วิจัยพบว่า ผู้เขียนนำเสนอฉากสภาพแวดล้อมของชุมชนชาวจีนที่พัฒนาสภาพความเป็นอยู่เข้าสู่ยุคทันสมัย ครอบครัวรุ่นใหม่แยกครอบครัวไปอาศัยอยู่บนตึกสูงส่วนคนชราอยู่ที่บ้านเดิม แต่ความแตกต่างของยุคสมัยสามารถหลอมรวมกันได้ด้วยสายสัมพันธ์ของครอบครัว มีฉากน่าสนใจดังนี้

(1) ฉากบ้านคุณย่า เป็นฉากที่เป็นศูนย์รวมของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นเรื่องจนกระทั่งจบเรื่อง ซึ่งฉากนี้ได้บรรยายถึงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมไว้ ดังตัวอย่างบทบรรยาย

“บ้านคุณย่าอยู่ไม่ไกล ซึ่งจี้กรยาน 3 นาที ก็ถึงคุณย่าให้กุญแจประตูใหญ่ไว้กับหมิงจื้อดอกหนึ่ง จะเข้าบ้านเมื่อไหร่ก็ได้ หมิงจื้อรีบเข้าไปในบ้านอย่างตื่นเต้น คุณย่ากำลังเขียนจดหมายถึงแม่ของหมิงจื้อ หมิงจื้อหยิบแมวออกมาจากกระเป๋าทะตัววางบนโต๊ะเขียนหนังสือ พวกมันก้มหน้าลงที่โต๊ะพางคมโน่นคมนี่มันเดินลัดเลาะอย่างคล่องแคล่วไปตามช่องว่างระหว่างกระบอกใส่ปากกาดินสอถ้วยน้ำชาและโคมไฟ”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 20-22)

บทบรรยายข้างต้น เป็นฉากบ้านคุณย่าที่มีระยะทางอยู่ไม่ไกลจากตึกที่พักหมิงจื้อและลุงเงิน เพราะซึ่งจี้กรยานถึงภายใน 3 นาที ภายในบ้านมีโต๊ะเขียนหนังสือ กระบอกใส่ปากกา ดินสอ ถ้วยน้ำชา และโคมไฟ มีขามพลาสติกขอบสูงใส่ซี่เก้าอี้ทำเป็นส้วมแมว มีจานกระเบื้องเคลือบลายดอกสีแดง 2 ใบ ใบใหญ่ใส่อาหารใบเล็กใส่น้ำ มีตะกร้าไม้ไผ่ใบใหญ่ปูด้วยผ้าฝ้ายเป็นที่นอนแมว บรรยากาศในบ้านครึกครื้นมีชีวิตชีวา

(2) ฉากบ้านหมิงจื้อ เป็นฉากในการเล่าเรื่องราวสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้ตัวละครแสดงลักษณะเฉพาะออกมาซึ่งฉากนี้ได้บรรยายถึงบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ตัวอย่างบทบรรยาย

“หมิงจื้อตบกล่องสีดำดังปัง ๆ จะหาปุ่มที่จะกดเอาข้อมูลออกมาก็ไม่เจอ หมิงจื้อกังวลมากจนเหงื่อแตกท่วมตัว หูยังได้ยินเสียงดังก๊อก ๆ เขาสลึมตาถึงได้รู้ว่าเขาอยู่บนเตียง พ่อกำลังพิมพ์จดหมายถึงแม่ หมิงจื้อพลิกตัวลงจากเตียงหยิบกุญแจประตูใหญ่บ้านคุณย่าที่แขวนอยู่ข้างฝาแล้วรีบไป” พ่อตะโกนไล่หลัง “อย่าไปกวนคุณย่า!”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 28)

บทบรรยายข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ภายในบ้านมีเตียงนอน คอมพิวเตอร์ โต๊ะทำงาน ด้านข้างฝาผนังมีกุญแจประตูใหญ่ของบ้านคุณย่าแขวนอยู่ บรรยากาศในความเงียบก็กลับมีความงุ่นง่านลึกลับกลืนขึ้นมา เนื่องจากว่าขณะที่พ่อหมิงจื้อกำลังพิมพ์จดหมายถึงแม่หมิงจื้ออยู่อย่างเงียบ ๆ หมิงจื้อก็เกิดฝันร้ายเรื่องแมวจึงตื่นขึ้นมามีลูกลึกลับกลืน รีบไปหาแมวที่บ้านคุณย่าทันทีเพราะคิดว่าความฝันคือความจริงตามประสาเด็ก

4.3 สาวน้อยเสียหทัย ฉากของเรื่องเป็นฉากนครชนิดนี้ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งคนจีนนิยมเดินทางไปพักอาศัยเพื่อเรียนและทำงาน ในยุคที่จีนกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคทันสมัย มีฉากน่าสนใจ 4 ฉาก คือ

(1) ฉากสถานีรถไฟ เป็นฉากที่ผู้ประพันธ์ใช้ในการเปิดเรื่องให้ดำเนินไปสู่เหตุการณ์สำคัญในเรื่อง ผู้เขียนได้บรรยายบรรยากาศสถานีรถไฟที่มีผู้คนมากมาย มีผู้คนต่างกลุ่มกันเดินทางต่างช่วงเวลา กัน ว่า

“เวลาบ่ายสามโมงถึงบ่ายสี่โมง พวกผู้หญิงที่ออกจากสถานีรถไฟ จะเป็นพวกที่ดูหยาบกระด้าง ดุดัน สวมรองเท้าส้นเตี้ย แต่งตัวตามสบาย ตัวเหม็นชวนเวียน แต่ช่วงระหว่างบ่ายสี่โมงถึงห้าโมง ผู้หญิงที่ออกจากสถานีจะสวมถุงน่อง รองเท้าส้นสูง แต่งหน้าทาปากดูเรียบร้อย สง่างาม บั้นท้ายเล็กใหญ่อัดอยู่ในกระโปรงแคบพิ๊ดเปรี้ยว”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 31)

บทบรรยายข้างต้นแสดงภาพสถานีรถไฟที่มีผู้คนเดินกันขวักไขว่ กลุ่มคนต่างอาชีพเดินทางต่างเวลา กัน ช่วงบ่ายสามโมงถึงบ่ายสี่โมงจะมีกรรมกรหญิงเดินออกมาจากสถานีรถไฟ พอช่วงเวลาบ่ายสี่โมงถึงห้าโมงจะมีหญิงสาวที่ทำงานในสำนักงานเดินออกมาจากสถานี บรรยากาศของสถานีจึงดูครึกครื้นไม่เงียบเหงา

(2) ฉากสนามหญ้าในพิธีแต่งงาน เป็นฉากสำคัญที่บรรยายถึงบรรยากาศสะท้อนให้เห็นไปถึงลักษณะนิสัยของตัวละครชายจีนในเรื่องที่มีความต้องการทางด้านวัตถุ ความมั่งคั่งร่ำรวยได้เป็นอย่างดี ดังตัวบทว่า

“พิธีต่างๆผ่านพ้นไปแล้ว ผู้คนพา “ผัวแก่เมียสาว” ออกประตูไปที่สนาม บอกว่าเป็นโอกาสถ่ายภาพ ตอนที่ตาแก่กับเสี่ยวหยูจะถ่ายภาพ พอดีมีรถเบนซ์จอดอยู่ข้าง ๆ สนามหญ้าคันหนึ่ง พวกเขาก็เลยถ่ายภาพกับรถคันนั้น 2 ภาพ ภายหลังเพื่อนคนอื่นก็รู้กันเข้ามาตะโกนว่า “ฉันท้องภาพหนึ่ง” ขาดินนี้ทั้งชาติคงจะไม่ได้เฉียดเข้าใกล้รถหรูแบบนี้อีกแม้แต่แวบเดียว จึงต้องถือโอกาสถ่ายเป็นหลักฐานเอาไว้คุ้มไม้ มีแต่เจียงเหว่ยคนเดียวที่ไม่เข้าไปถ่ายภาพ ค่อย ๆ เดินอยู่ข้างหลังฝูงคน ตอนนั้นเสี่ยวหยูสังเกตว่าเขาไม่ค่อยพอใจ”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 41)

บทบรรยายฉากข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ที่สนามหญ้ามีที่ให้ถ่ายภาพ มีรถเบนซ์จอดอยู่ข้าง ๆ สนามหญ้าคันหนึ่ง เจียงเหว่ยและเพื่อนชายชาวจีนจึงถ่ายรูปกับรถคันนั้นเพื่อไว้ວວວວວວว่ามีหรือเคยได้สัมผัส

กับรศ. ปรียาภาสในงานมีความศรัทธาความสุขสนุกสนานของเหล่าเพื่อนฝูงที่มาร่วมงาน รวมไปถึงความรู้สึกไม่พอใจของเจียงเหว่ยที่เสียหยาญผู้หญิงของตนต้องแต่งงานกับชายแก่ แม้เรื่องเสียหยาญจะทำไปเพื่อตนก็ตาม

(3) ฉากบ้านตาแก่ เป็นฉากบรรยายถึงบรรยากาศและสภาพแวดล้อม เป็นสถานที่ซึ่งเกิดเหตุการณ์สำคัญ ทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิด ความรักและความทรงจำมากมาย มีบทบรรยายว่า “พวกเขาสี่ไวโอลินร้องเพลงไปเท่าไรๆก็ไม่รู้จักพอ บนโต๊ะวางจานชามถ้วยกระจายเต็มไปหมดไฟ กระจาย ขวดเหล้า โยนทิ้งไว้ไว้เต็มพื้น ถึงขยะเหม็นหึ่ง” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ : 47)

บทบรรยายข้างต้นแสดงให้เห็นฉากบ้านตาแก่ ช่วงที่ตาแก่กับริต้าสี่ไวโอลินร้องเพลงกันอย่างสนุกสนาน โดยปล่อยจานชามถ้วยวางกระจายอยู่บนโต๊ะเต็ม ยังมีไฟ กระจาย ขวดเหล้า โยนทิ้งไว้ระเกะระกะเต็มพื้น ถึงขยะเหม็นหึ่งแสดงถึงความสกปรกและความมั่งง่ายของตาแก่กับริต้า ซึ่งเราให้เสียหยาญช่วยเก็บกวาดทำความสะอาดจนตาแก่รู้สึกแปลกใจที่เสียหยาญทำให้โดยไม่ต้องการสินจ้าง

(4) ฉากขายทะเล เป็นฉากบรรยายบรรยากาศและสภาพแวดล้อม ที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงชีวิตของตัวละครครั้งใหญ่และทำให้เห็นอุปนิสัยของตัวละครที่เปลี่ยนแปลงไปอีกด้วย มีตัวอย่างดังนี้

เสียหยาญขยับตัว แต่ถูกรั้งไว้ “เธอไม่ต้องไป” เจียงเหว่ยว่า “อย่าทำให้ฉันเสียหน้า” คนจะสงสัยว่าเธอกับตาแก่ขอทานนั้นเป็นอะไรกัน!”

เธอสะบัดมือเข้าไปช่วยเก็บเงินที่ตาแก่หาได้ด้วยความยากลำบากทีละใบ ๆ พอตาแก่มองเห็นเสียหยาญเสื่อผ้าเปียกปอนไปหมด เขาเสียหลักล้มลง ทดลองคุกเข่าข้างหนึ่ง เงยหน้าขึ้นมองเธอ ไม่เหมือนกับเธอเก็บเงินคืนเขา แต่เหมือนเธอเอาเงินมาบริจาคให้ทานเขา เธอหัวปักเข่าขึ้นมา แล้วหันหน้าไปหาเจียงเหว่ย แต่เขาไม่ได้อยู่ตรงนั้นแล้ว

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 59)

จากตัวอย่างบทบรรยายแสดงให้เห็นว่า ที่ขายทะเลมีการจัดนิทรรศการขายงานหัตถกรรม มีผู้คนมากมาย กลางที่นั่นมีคนกำลังสี่ไวโอลินท่ามกลางลมที่พัดแรงจัดจนกลบเสียงเพลงที่กำลังบรรเลงอยู่ จากนั้นก็มีฝนตกลงมาอย่างไม่มีปี่มีขลุ่ย เสียหยาญมองเห็นตาแก่สี่ไวโอลินหาเงินเลี้ยงตนเองอยู่ด้วย ทำให้เสียหยาญเริ่มมีความเห็นอกเห็นใจชายชรา จึงเข้าไปช่วยเก็บของที่หล่นและเงินที่ปลิวไปด้วยความจริงใจ ชายชราก็มองเห็นจิตใจที่งดงามของหญิงสาว ทั้งสองจึงเริ่มมีความประทับใจและเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน

4.4 ดำเนินกับข้าวคู่ เป็นฉากสังคมจีนยุคใหม่ที่มีความทันสมัย แต่ความสัมพันธ์ของมนุษย์กลับซับซ้อน โดยเสนอฉากวัฒนธรรมอาหารคู่กับความรู้สึกและความรักของมนุษย์ มีฉากที่น่าสนใจ 3 ฉาก ดังนี้

(1) ฉากโต๊ะอาหาร เป็นฉากที่ผู้ประพันธ์ใช้เปิดเรื่องราวจนนำไปสู่การเกิดเหตุการณ์สำคัญที่ส่งผลต่อความรู้สึกทางจิตใจของตัวละครเอกชาย เกี่ยวกับความกังวลเรื่องความสัมพันธ์และความรักดังตัวบทว่า

“ตอนเด็ก ๆ เขาติดนิสัยกินอาหารจืด ๆ ที่แม่ทำตอนอาหารค่ำบ่อยครั้งที่นั่งอยู่ที่โต๊ะมองดูอาหาร อาหารพวกนี้ดูเหมือนภาพเขียนทุกจานอย่างละเอียด มีกับ 3 อย่าง และแกงอีกอย่างหนึ่ง เนื้ออบแห้งสีแดงเหมือนดอกกุหลาบโรยยอดถั่วลิสงเตาสีเขียวมรกต ผักกาดหอมสดฉ่ำกับหน่อไม้เป็นริ้ว ๆ สีขาว ๆ ต้นหอมซอยสีเขียว

โรยบนเนื้อกุ้งน้ำจืดสีขาวแซ่บสีส้ม พร้อมแกงจืดสาหร่าย สาหร่ายลอยแพหนาบ้างบางบ้าง เหมือนน้ำหมึกที่ซึมกระจายอยู่บนกระดาษ”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 71)

บทบรรยายข้างต้น เป็นฉากโต๊ะอาหารในบ้านตัวละคร “เขา” ตอนเด็ก ซึ่งติดนิสัยกินอาหารรสจัดฝีมือแม่ อาหารบนโต๊ะช่วงค่ำมักเต็มไปด้วยกับข้าว 3 อย่าง และแกงอีกหนึ่งอย่าง อาหารมีหน้าตาสวยงามเหมือนกับภาพเขียนพู่กันจีน บรรยากาศเต็มไปด้วยความอบอุ่นและความสุขของครอบครัว

(2) ฉากโรงพยาบาล เป็นฉากที่บรรยายถึงบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในโรงพยาบาลที่ทำให้ตัวละครเอก “เขา” ค้นพบปัญหาและความจริงเรื่องสาเหตุที่ทำให้เขาป่วย ตัวอย่างบทบรรยายมีว่า

หมอหยุดพักหนึ่งแล้วพูดต่อ “คุณเป็นโรคพิษสารหนู ดีที่พบเร็วเลยรักษาได้” พูดจบหมอผงกหัวขึ้น มองเห็นคน 2 คน จ้องมองกันสีหน้าไม่สู้ดีทั้งคู่ หมอจึงหยิบเอกสารประวัติผู้ป่วยเดินออกจากห้องไปเงียบๆ เหมือนเหมือนยังยืนอยู่ตรงนั้นถามเรียบ ๆ “เธอสบายดีแล้วใช่ไหม”

เขาตอบ “ดีแล้ว” แล้วนึกไม่ออกว่าจะพูดอะไรออกมาอีก ปิงปิงก็ผลักประตูเข้ามา เหมือนเหมือนรีบแสดงสีหน้าเหมือนไม่สนใจอะไร เดินก้าวเท้ายาว ๆ ออกไปเลย”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 87-88)

บทบรรยายข้างต้น กล่าวถึงบรรยากาศขณะที่ตัวละคร “เขา” อยู่ในห้องตรวจโรค ในห้องมีหมอ กับ “เขา” ที่กำลังรอฟังหมอวินิจฉัยโรค หมอพบว่าร่างกายของ “เขา” มีสารหนูตกค้างมากเกินไป ขณะที่หมอจะพูดต่อเหมือนเหมือนก็เปิดประตูเข้ามา เมื่อหมอเงยหน้าขึ้นไปดูก็เห็นเธอสบตากับปิงปิงด้วยสีหน้าที่มีพิรุณซึ่งแสดงว่าทั้งสองอาจรู้เห็นกับอาการป่วย หมอจึงถือเอกสารประวัติผู้ป่วยออกไป เหมือนเหมือนจึงรีบแก้ไขสถานการณ์ด้วยการถาม “เขา” ว่าอาการดีขึ้นแล้วใช่ไหม พอ “เขา” ตอบคำถามพอดีปิงปิงเปิดประตูเข้ามา เธอจึงรีบเดินออกไปจากตรงนั้น เหตุการณ์นี้แสดงว่าเหมือนเหมือนกับปิงปิงแค้นเคืองด้วยการทำกับข้าวที่เมื่อกินอาหารของทั้งสองในเวลาใกล้กันแล้วจะกลายเป็นพิษ เพื่อตอบโต้ที่ฝ่ายชายที่คบซ้อนกับเธอทั้งสองคน

(3) ฉากร้านอาหารของภรรยา เป็นฉากที่ผู้เขียนประกอบสร้างขึ้นเพื่อให้ตัวละครได้ค้นพบความจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของการทำอาหารและความรัก เป็นฉากจบของปัญหาต่าง ๆ ในเรื่อง มีบทบรรยายว่า

“เธอเลือกร้านอาหารที่อยู่มุมถนนเล็ก ๆ ค่อนข้างสงบเงียบ เป็นตึกขนาดเล็กแบบฝรั่งสูง 2 ชั้น เขายืนหัวเข้าไปดูภายในร้านตกแต่งเสร็จเรียบร้อย อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ จัดซื้อติดตั้งไว้พร้อมแล้ว เขานึกถึงตอนแรกที่เพิ่งมาดูใหม่ ๆ ยังเป็นแค่ห้องเก่า ๆ ที่ว่างโล่งไปหมด แต่ตอนนี้มีคนเดินเข้า ๆ ออก ๆ ยกโต๊ะ ยกเก้าอี้เข้ามา”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 89)

บทบรรยายฉากข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ร้านอาหารของภรรยาเป็นตึกขนาดเล็กแบบตะวันตกสูง 2 ชั้น ตั้งอยู่มุมถนนเล็ก ๆ บรรยากาศสงบเงียบ ภายในมีอุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ จัดซื้อและติดตั้งไว้พร้อมแล้ว ในร้านมีพนักงานคอยยกโต๊ะยกเก้าอี้เข้ามา และมีพ่อครัวรูปหล่อเหลาประจำอยู่ที่ร้าน ภรรยาที่ดูเหมือนทำอาหารไม่เป็นที่จริงแล้วสามารถทำที่รามิสุ มาให้พ่อครัวหนุ่ม ซึ่งทำให้ “เขา” รู้ว่าพ่อครัวคือ ชูรักของภรรยา

5. แก่นเรื่อง (Theme)

แก่นเรื่อง (Theme) เป็นการเขียนเล่าเรื่องราวต่าง ๆ รวมถึงแนวคิดที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิดของผู้ประพันธ์ที่ต้องการสื่อออกมาผ่านเรื่องราว และเหตุการณ์ ช่วยในการจัดระเบียบความคิด ดำเนินเรื่องไปอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ไม่กระจัดกระจาย เพื่อให้เนื้อหา มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แก่นเรื่องที่สมควรสื่อความจริงสะท้อนสังคม เศรษฐกิจหรือไม่ทางใดก็ตามหนึ่ง นวนิยายทั้ง 4 เรื่อง สามารถวิเคราะห์แก่นเรื่องได้ดังนี้

5.1 โคมสัณคน้อย ผู้ประพันธ์ต้องการสะท้อนให้เห็นถึงความงดงามของความรักและจิตใจอันบริสุทธิ์ ความซื่อสัตย์ กตัญญูต่อผู้มีพระคุณ รู้สึกถึงความเมตตา การมองโลกในแง่ดีของเด็กหญิงที่ช่วยให้ผ่านพ้นเหตุการณ์เลวร้ายในชีวิตทำให้ตัวละคร “ฉันทน์” รับรู้ถึงความรักที่บริสุทธิ์และมีพลังใจเผชิญโลกที่โหดร้ายด้วยใจที่งดงามเข้มแข็ง ดังตัวบทว่า “การมองโลกในแง่ดีของเด็กหญิงเป็นกำลังใจให้ฉันทน์ รู้สึกว่าเบื้องหน้ามีแสงสว่างไม่รู้จบ” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 14) นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ของชาวจีนยุคก่อนการปฏิวัติวัฒนธรรมที่ยังล้าสมัย และแฝงไปด้วยแนวคิดของพรรคคอมมิวนิสต์จีนอยู่ ดังตัวบทว่า

เพื่อนพูดอย่างแปลกใจ “หวังซุนหลินช่างไม่คนนั้นนะหรือ เธอรู้จักเขาได้อย่างไรที่แล้วนักเรียนแพทย์ 2-3 คน ในโรงพยาบาลที่อยู่ด้านล่างของภูเขาถูกจับไปเพราะเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ อีกไม่นานหวังซุนหลินก็หายไป เล่ากันว่าหวังซุนหลินช่วยส่งจดหมายให้พวกนักศึกษาที่นั่นบ่อย ๆ”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 16)

5.2 หมิงจี้กับเหมียวน้อยมีจื่อ ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นถึงความงดงาม ความบริสุทธิ์ภายในจิตใจและความอ่อนไหวทางความรู้สึกของตัวละคร สื่อถึงความรัก และความเมตตาต่อสัตว์ รวมไปถึงความเศร้าจากความหวังใที่สร้างอารมณ์สะท้อนใจ ทั้งแสดงถึงมารยาทและการวางตัวต่อผู้อาวุโส ดังบทบรรยายว่า

หลังกินข้าวเสร็จคุณลุงเดินขอบคุณคุณย่า “ตอนบ่ายต้องไปจัดการกับคอมพิวเตอร์ ผมลาละครับ” พ่อพูดว่า “สวัสดีหมิงต้องกลับบ้านกับผมครับ นอนกลางวัน ตื่นมาแล้วจะได้เขียนจดหมายถึงแม่”

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 26)

5.3 สาวน้อยเสี่ยวหยู ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นแนวคิดและมุมมองของความรักที่เป็นทั้งรอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจมนุษย์ อันเต็มไปด้วยความรักที่ลึกซึ้งและอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดที่ลึกซึ้งซับซ้อนของตัวละคร แสดงถึงความงดงามของความรักและยังสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลจากความผิดหวังในความรักที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจของมนุษย์อีกด้วย ดังตัวบทว่า

เจียงเหว่ยพูดเหยิ่มๆ “เธอแต่งงานกับชาวต่างชาติดีไหม”

“อยู่ที่นั่นเธอไม่เป็นชาวต่างชาติหรือ” เสี่ยวหยูหยุดพูด นึกขึ้นมาได้ว่าไม่ควรพูดแบบนี้

“อะไรกัน เธอรังเกียจที่ฉันทน์เป็นชาวต่างชาติ หรือเธอหมายความว่าไม่มีบัตรประจำตัวก็เป็นคนต่างชาติ ใช่ไหม” เขาไม่พอใจเสี่ยวหยูกระเด็นออกไปถึงตัวไม่มีช่องว่างระหว่างกัน ก็มีช่องว่างในจิตใจ

(รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 36)

5.4 ตำนานกับข้าวคู ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นความรักที่มีทั้งสุขและทุกข์ ทั้งสื่อถึงวัฒนธรรมอาหารของชาวจีน ความพิถีพิถันและการรักษาความสะอาดในการทำอาหาร สะท้อนแนวคิดหน้าที่ที่ผู้หญิงต้อง

ทำงานบ้านทำอาหารเพื่อปรนนิบัติผู้ชาย มุมมอง และค่านิยมของความรักที่ผิดศีลธรรมจรรยา ความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนและการมีคู่ครองมากกว่าหนึ่ง และยังสอดแทรกข้อคิดเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมไว้ด้วย ดังบทบรรยายว่า

“เขาเครียดขึ้นมาทันที แต่เวลาผ่านไปครู่หนึ่ง ใจเขาก็สงบลง เขาเปลี่ยนท่าทีที่ดูเหนือกว่า พ่อครัวมองกราดไปที่กล่องที่รามิสุ และมองทะลุถึงความสัมพันธ์ฉันคู่สวานั้น เขานึกไม่ถึงเลยว่าภรรยาได้เสแสร้งอย่างเงียบ ๆ มานานแค่ไหนแล้ว” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 90)

ข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า วรรณกรรมทั้ง 4 เรื่อง ล้วนมีแก่นเรื่องเกี่ยวกับความรัก แต่เป็นความรักในรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ ความรักในเพื่อนมนุษย์ ความรักกับสัตว์เลี้ยง ความรักระหว่างหญิงชาย และความรักของแม่ ความรักมีการแสดงออก และปฏิกิริยาโต้ตอบแตกต่างกัน ซึ่งความรักเหล่านี้ล้วนสามารถทำให้เกิดทั้งรอยยิ้มและน้ำตา นั่นคือ ความรักสามารถสร้างให้เกิดความสุขหรือความทุกข์ก็ได้

คุณค่าในพระราชนิพนธ์แปลของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ

คุณค่าในพระราชนิพนธ์แปล เรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ ประกอบด้วยวรรณกรรมจีนร่วมสมัย 4 เรื่อง ได้แก่ (1) โคมสัณตวงน้อย (2) หมิงจื้อกับเหมียวน้อยมีจื้อ (3) สาวน้อยเสี่ยวหยู และ (4) ตำนานกับข้าวคู่ ซึ่งล้วนมีผู้เขียนเป็นผู้หญิงทั้งสิ้น ผู้เขียนมีภูมิหลังหลากหลายแต่มี “หัวใจ” ประเด็นละเอียดอ่อนแบบผู้หญิงร่วมกัน ดังพระราชนิพนธ์ค่านำ “รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: รวบรวมวรรณกรรมจีนร่วมสมัยของนักเขียนหญิง” ของ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการพระราชนิพนธ์แปลครั้งนี้ว่า การอ่านวรรณกรรมจีนร่วมสมัยทั้ง 4 เรื่องนี้ เปรียบเสมือนการชำระจิตใจของผู้อ่านด้วยรอยยิ้มและน้ำตาผ่านผัสสะแห่งหัวใจ (ปิงซิน, 2561) ซึ่งแสดงถึงคุณค่าความรักและสะท้อนวัฒนธรรมจีน ได้ดังนี้

1. ความรัก

พระราชนิพนธ์แปล เรื่อง “โคมสัณตวงน้อย” ประกอบด้วยโครงเรื่องเกี่ยวกับความรักอันบริสุทธิ์ระหว่างลูกสาวที่มีต่อแม่ ความรักและความเมตตาของผู้ประพันธ์ที่มีต่อเด็กหญิงสาว เรื่อง “หมิงจื้อกับเหมียวน้อยมีจื้อ” ประกอบด้วย โครงเรื่อง ความรัก ความเมตตาและความห่วงใยของหมิงจื้อที่มีต่อแมวน้อยมีจื้อและความรัก ความห่วงใยและความคิดถึงของคุณพ่อหมิงจื้อที่มีต่อภรรยาและแม่ของตน (คุณย่า) สื่อให้เห็นถึงความงดงาม ความบริสุทธิ์ภายในจิตใจ รวมไปถึงความเศร้าที่เกิดจากความห่วงใยที่สร้างความสะเทือนใจให้ผู้อ่านเล็กน้อย เรื่อง “สาวน้อยเสี่ยวหยู” ประกอบด้วย โครงเรื่อง ความรักและความสัมพันธ์ระหว่าง เจียงเหว่ยเสี่ยวหยู และตาแก่ และเรื่อง “ตำนานกับข้าวคู่” ประกอบด้วย โครงเรื่องเกี่ยวกับความต้องการที่จะมีความรัก 2 คน 2 รูปแบบ ที่มีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิงนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ร้ายแรงตามมาสื่อให้เห็นถึงแนวคิดและมุมมองของความรักที่เป็นทั้งรอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจมนุษย์ และสะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลจากความผิดหวังในความรัก

2. วัฒนธรรมอาหาร

ในพระราชนิพนธ์แปล เรื่องโคมสัณตวงน้อย มีฉากเด็กหญิงอยู่ที่กระต๊อบกับแม่มีข้าวต้มมันเทศ เป็นอาหารฉลองตรุษจีน แสดงความยากจนขั้นขั้นที่ต้องทานอาหารยามยากในวัฒนธรรมจีนเช่นนี้ แต่เด็กน้อย กลับมองว่าเป็นอาหารฉลองตรุษจีนและอาหารแค่นี้ก็ถือว่าพิเศษแล้ว ซึ่งสะท้อนให้เห็นการมองโลกที่กล้าเผชิญ อุปสรรคด้วยความคิดเชิงบวก เรื่องตำนานกับข้าวคู่ ผู้ประพันธ์ใช้อาหารเล่าเรื่องความรัก โดยผสมผสานความรัก เข้ากับความรู้ด้านวัฒนธรรมอาหารจีน โดยมีการพรรณนาการปรุงอาหารให้คนรักในครอบครัวรับประทานด้วยความใส่ใจ รวมถึงการสะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับอาหารที่รับประทานคู่กันแล้วจะทำให้เกิดพิษในร่างกายที่ปรากฏ ในวัฒนธรรมจีน ทั้งยังสอดแทรกข้อคิดเกี่ยวกับกฎแห่งกรรมจากที่เกิดจากความรักที่ผิดศีลธรรม สอดคล้องกับ สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา (2561: 104) ที่กล่าวว่า ผู้เขียนได้สะท้อนให้เห็นคุณค่าของอาหารในฐานะที่เป็นแก่นของ วัฒนธรรมและเป็นแก่นหลักของความสงบสุขของสังคม หากคนสมัยใหม่ได้มีความตระหนักรู้และให้ความสำคัญกับอาหารในครอบครัวของตน ย่อมเชื่อได้ว่าความสงบสุขมั่นคงของสังคมจะเป็นสิ่งที่เกิดได้ยาก แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมของอาหารและความสำคัญของอาหารในสังคมจีนว่ามีผลต่อคุณภาพของชีวิต

3. การเผชิญโลกด้วยความคิดในแง่บวก

ในพระราชนิพนธ์แปล โคมสัณตวงน้อย ผู้ประพันธ์ใช้ตัวละครเด็กหญิงสะท้อนให้เห็นคุณค่าของ การเผชิญชีวิตด้วยจิตใจที่เข้มแข็งและมองโลกในแง่บวก ว่าจะสามารถช่วยให้มนุษย์สามารถผ่านพ้นเหตุการณ์ เลวร้ายในชีวิตไปได้ เหมือนดังที่ตัวละคร “ฉัน” ได้เรียนรู้ข้อคิดจากเด็กสาวว่า “การมองโลกในแง่ดีของเด็กหญิงเป็น กำลังใจให้ฉัน รู้สึกว่าเบื้องหน้ามีแสงสว่างไม่รู้จักจบ” (รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ: 14) เห็นได้ว่าความทุกข์เป็นธรรมดา ของชีวิต แต่หากมีความรักและการมองโลกในแง่บวก จะช่วยนำพาชีวิตให้ผ่านพ้นอุปสรรคไปได้

บทสรุป

พระราชนิพนธ์แปลของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ ประกอบด้วยวรรณกรรมจีนร่วมสมัยทั้ง 4 เรื่อง ได้แก่ (1) โคมสัณตวงน้อย (2) หมิงจื่อกับเหมียวน้อยมีจื่อ (3) สาวน้อยเสี้ยวหยู และ (4) ตำนานกับข้าวคู่ มีเนื้อหาแสดงคุณค่าดังนี้

ด้านโครงเรื่องของนวนิยายแปลจีน เรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ โครงเรื่องใหญ่ สะท้อนถึงความงดงาม ของความรักอันยิ่งใหญ่ภายในหัวใจของมนุษย์ทุกช่วงวัยและสะท้อนถึงความรักที่เป็นได้ทั้งรอยยิ้มและน้ำตาของ หัวใจมนุษย์ ดังเห็นได้ว่าตัวละครเด็กหญิงมีความรักและความกตัญญูต่อแม่และมีความรักที่บริสุทธิ์มอบให้ทุกคน จนตัวละคร “ฉัน” สัมผัสได้และใช้ความรักเป็นพลังในการฝ่าฟันอุปสรรคด้วยการมองโลกในแง่บวก หมิงจื่อมี ความรักเมตตากรุณาต่อสัตว์ดังเห็นได้จากความผูกพันที่หมิงจื่อมีต่อเหมียวน้อยมีจื่อ สาวน้อยเสี้ยวหยู ผู้ค้นพบ ว่าความรักที่เราร้อนของหนุ่มสาวไม่ใช่ความรักที่แท้จริง แต่ความรักด้วยใจจริงทูลถนอมอ่อนโยนที่ชายแก่มีต่อ เธอต่างหากที่อาจเรียกได้ว่าเป็นรักแท้ ส่วน “เขา” ในตำนานกับข้าวคู่ ได้รับรู้ผลจากความรักที่เห็นแก่ตัวของเขาที่ บังอาจคบซ้อนเหมือนเหมือน และปึงปึง เมื่อแต่งงานจึงรู้ว่าอาหารสามารถแสดงให้เห็นความรักที่ผู้ทำส่งถึง

ผู้กินได้ โครงเรื่องย่อย สะท้อนถึงความเมตตาและความกตัญญู ซึ่งแสดงให้เห็นลักษณะร่วมของตัวละครจีนที่ถูกขัดเกล่าให้รักกตัญญูต่อพ่อแม่ผู้มีพระคุณ ทั้งยังแผ่แผ่ความรักแก่เพื่อนมนุษย์ด้วยน้ำใสใจจริง อันเป็นจุดเด่นของวัฒนธรรมจีน ตัวละครสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ ตัวละครเอกและตัวละครประกอบ ตัวละครแต่ละตัวมีลักษณะอุปนิสัยที่แตกต่างกัน แต่มีจุดร่วมคือตัวละครทุกตัวต่างเรียนรู้ว่าชีวิตมีทั้งสุขและทุกข์ โดยสิ่งที่จะทำให้ตัวละครสามารถผ่านพ้นอุปสรรคไปได้คือความรัก ความหวัง และภูมิพลจากการมองโลกในแง่บวก

ด้านการเล่าเรื่องพบว่าผู้เขียนใช้กลวิธีแตกต่างกัน เช่น โคมสัสมดวงน้อย ผู้เขียนเล่าเรื่องผ่านการบันทึกความทรงจำของตัวละคร “ฉัน” ตัวละคร “ฉัน” จึงทำหน้าที่เป็นผู้เล่าเรื่อง หมิงจือกับเหมียวน้อยมีจื่อ สาวน้อยเสี่ยวหยู และตำนานกับข้าวคู่ ผู้เขียนใช้การบรรยายมากกว่าการสนทนา เน้นการบรรยายให้เห็นภาพและบรรยายภาคโดยมีการสลับกับบทสนทนาเพียงเล็กน้อย โดยบทสนทนาทำหน้าที่สำคัญ 2 ลักษณะ คือ ใช้บ่งบอกถึงสภาพสังคมหรือฐานะของตัวละคร และบอกบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของตัวละคร ฉากและบรรยายภาค ผู้เขียนสามารถบรรยายฉากให้เห็นภาพได้อย่างยอดเยี่ยมส่งเสริมให้อ่านรับรู้จินตนาการฉากต่าง ๆ ได้อย่างดี โดยมากเป็นฉากภายในบ้าน ในห้องนอน และมีฉากเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ โดยผู้เขียนทั้ง 3 คน สามารถสื่อให้เห็นฉากวัฒนธรรมจีนได้อย่างละเอียดช่วยให้ผู้อ่านต่างวัฒนธรรมสามารถเข้าใจบริบทวัฒนธรรมจีนได้ เช่น การรับประทานข้าวต้มมันเทศในครอบครัวที่ยากจนในจีน การให้ความสำคัญกับอาหารและความเชื่อเกี่ยวกับฤทธิ์ของอาหารที่ส่งผลต่อสุขภาพ อันมีพื้นฐานมาจากองค์ความรู้ด้านอาหารในวัฒนธรรมจีนที่สั่งสมสืบต่ออย่างยาวนาน ด้านแก่นเรื่องมีจุดร่วมคือ สะท้อนให้เห็นความงดงามของความรักและจิตใจอันบริสุทธิ์ สะท้อนความเป็นอยู่ของชาวจีนและสื่อความอ่อนไหวทางความรู้สึกของตัวละคร ความรักและความเมตตาต่อสัตว์ อารมณ์ความรู้สึกนึกคิดที่ลึกซึ้งซับซ้อนของตัวละคร วัฒนธรรมอาหารของชาวจีนและความรักที่ผิดศีลธรรม

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมจีนและวรรณกรรมไทยมีองค์ประกอบของนวนิยายคล้ายกัน มีองค์ประกอบเรื่องนำติดตาม แต่มีกลวิธีในการนำเสนอแตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของศิริลักษณ์ บัตรประโคน (2559: 32-33) ที่พบว่า พระราชนิพนธ์แปลของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าฯ มีคุณค่ากล่าวโดยสรุปคือ มีเนื้อหาสาระดี องค์ประกอบเรื่องนำติดตาม ทั้งด้านแนวคิด โครงเรื่อง ตัวละคร ฉากและบทบรรยายภาคที่มีความสมจริง ทั้งยังสัมพันธ์กับสังคมจีนทั้งด้านชีวิตสังคมในหลากหลายแง่มุม ซึ่งส่งผลดีต่อการสร้างสรรค์งานประพันธ์

นอกจากนี้สิ่งที่วรรณกรรมของทั้งสองประเทศมีคล้ายกันมากที่สุดคือผู้เขียนสามารถสะท้อนชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อและโลกทัศน์ของคนในสังคมตน แล้วนำเสนอในรูปแบบนวนิยายได้น่าสนใจ ผู้อ่านจึงสามารถซาบซึ้งและเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมจีนผ่านวรรณกรรมดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบของนวนิยายพระราชนิพนธ์แปลของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ ผู้วิจัยคิดเห็นดังนี้

1. ควบคู่การศึกษาและวิเคราะห์วัฒนธรรมของจีนที่สอดแทรกอยู่ในนวนิยายพระราชนิพนธ์แปล เรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ
2. ควบคู่การศึกษาและวิเคราะห์ความมั่งคั่งในการใช้ภาษาที่สอดแทรกอยู่ในวรรณกรรมจีนร่วมสมัยของ นวนิยายพระราชนิพนธ์แปล เรื่อง รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ

เอกสารอ้างอิง

- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2546). **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เชษฐา จักรไชย. (2559). **การสร้างสรรคัวรรณศิลป์ของนักเขียนสตรีในนวนิยายอิงพุทธศาสนา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ัญญา สังขพันธานนท์. (2539). **วรรณกรรมวิจารณ์**. กรุงเทพฯ: นาคร.
- ปิงชิน. (2561). **รอยยิ้มและน้ำตาของหัวใจ** (พิมพ์ครั้งที่ 4). สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, ผู้แปล. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- วนิดา บำรุงไทย. (2544). **ศาสตร์และศิลป์แห่งนวนิยาย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์ (2539). **การอ่านเพื่อชีวิต: เอกสารคำสอนวิชา 1540203**. สงขลา: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา.
- ศิริลักษณ์ บัตรประโคน. (2559). **ลักษณะร่วมและความมั่งคั่งของความเป็นหญิง ในพระราชนิพนธ์แปล สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. วารสารภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม**, 5(1): 1–36. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2564, จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/gshskku/article/view/62412>
- สมพร มั่นตะสูตร. (2525). **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุจิตรา จงสถิตย์วัฒนา. (2561). **ตำนานกับข้าวคู่เสน่ห์ปลายจวักกับพิชรักจากใจ**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- สุพรรณิ วราทร. (2519). **ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย**. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- Evans, G. (2563). **องค์ประกอบของนวนิยาย ที่ผู้ประพันธ์ควรรู้**. สืบค้นเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.geraldineevans.com>.

การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย Development of instructional model based on Active Learning concept to promote speaking ability for high school students

ฉัตรชัย สุขุม¹ / กัลยาลักษณ์ ไชยศิริ² / วรณพฤกษ์ เทียมเดช³ /

จิรัชยา ประทีปโชติพร⁴ / อุบลวรรณ ส่งเสริม⁵

Chatchai Sukhum¹ / Kanyalak Chaisiri² / Wanphruek Thiamdaet³ /

Jiratchaya Prateepchotporn⁴ / Ubonwan Songserm⁵

¹ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ จังหวัดกำแพงเพชร

¹Senior Professional Level Teachers Khlongkhlongrangsang school Kamphaengphet

²อาจารย์ประจำภาควิชาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ

²Lecturer, Department of Pediatric Nursing, Police Nursing College

³อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

³Lecturer, Phetchaburi Rajabhat University Demonstration School

⁴อาจารย์ประจำสาขาภาษาจีนสื่อสารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

⁴Lecturer, School of Liberal Arts, Sripatum University

⁵ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

⁵Assistant Professor. Department of Curriculum and Teaching Methods

Faculty of Education Silpakorn University

Corresponding author e-mail: ch.sukhum@gmail.com, kanyalak_chaisiri@hotmail.com

(Received: October 21, 2022, Revised: February 1, 2023, Accepted: June 21, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาคุณภาพของแบบแผนการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) ประเมินประสิทธิผลของแบบแผนการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ดำเนินการวิจัยด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 37 คน ภาควิชาการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย คู่มือการใช้รูปแบบ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการพูดนำเสนอและแบบสอบถามความพึงพอใจวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที แบบ One sample t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีชื่อว่า “SPEAKS Model” หลักการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการพูดนำเสนอผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือปฏิบัติและใช้กระบวนการคิดในการพูดนำเสนอ มีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ชี้แนะ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ได้รับความสนใจ ขั้นที่ 2 ความต้องการแก้ปัญหา ขั้นที่ 3 สำรวจค้นคว้า ขั้นที่ 4 คิดวิเคราะห์ ขั้นที่ 5 นำเสนอความรู้อย่างสร้างสรรค์ และขั้นที่ 6 ประเมินผู้เรียน ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบฯ พบว่า มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ได้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง 2) ประสิทธิภาพของรูปแบบพบว่า 2.1) หลังใช้รูปแบบนักเรียนมีความสามารถในการพูดนำเสนอหลังการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2.2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning, แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning, ความสามารถในการพูดนำเสนอ

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop and find the quality of the teaching pattern by following the Active Learning idea for supporting the ability of presentation of high school students and 2) to evaluate the pattern of Active Learning for high school students. This research development was conducted from a case study involving students in the 12th grade at Khlongklungratpracharangsan School. The total amount of students in the first semester was 37 students. The simple method was used for teaching students with the presentation of Active Learning in high school. This simple method also contained knowledge of management. The evaluation of the student's presentation and the student's satisfaction data was collected from a standard deviation, one sample t-test, and content analysis in data analysis. The teaching model based on the concept of Active Learning to promote the ability to speak and present for high school students is called the “SPEAKS Model”. The principle of the model focused on improving learners' ability to speak and present through learning activities and on practical and thought-provoking presentations. There were teachers who gave advice, suggestion, encouragement, or facilitating which consisted of 6 steps: Step 1 drawing interest, step 2 solving

problems, step 3 exploring and researching, step 4 analytical thinking, step 5 creatively presenting knowledge, and 6 assessing the learners. The result of the quality check of the model was found that it could be applied to the sample group. In the effectiveness of the model, it was found that after using the model, the student's ability to give presentations after learning was higher than the standard, statistically significant at the .05 and 2.2 levels. The students were satisfied with the overall developed model at a high level.

Keywords: Instructional model based on Active Learning concept, Active Learning management concept, Presentation ability

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติและเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือที่ชาวไทยใช้ในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ โดยวิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ผู้เรียนต้องฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยทักษะทั้ง 4 ด้านนี้ คือ พื้นฐานสำคัญสำหรับการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนรู้เข้าใจและใช้ภาษาไทยได้ดีย่อมได้เปรียบผู้อื่นอีกทั้งสามารถเรียนรู้วิชาอื่น ๆ ได้ดีอีกด้วย ดังนั้นการเรียนรู้ภาษาไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง (ัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว, 2552) เมื่อพิจารณาว่า ภาษา คือ เครื่องมือสำหรับการสื่อสาร จะสามารถมองได้ว่า ทักษะการพูด ถือเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากหากมีความสามารถในทักษะอื่น ๆ แต่ไม่สามารถสื่อสารออกมาให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ย่อมนับว่าเป็นความล้มเหลวด้านการใช้ภาษา และถึงแม้ว่าเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเชื่อมต่อการสื่อสารของมวลมนุษยชาติให้ทั่วถึงกัน จะเจริญก้าวหน้ามากเพียงใดก็ตาม การพูดยังคงเป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งยิ่งโลกเจริญมากขึ้นเท่าใดสังคมกลับซับซ้อนยิ่งขึ้นเท่าใด การพูดยิ่งสำคัญและจำเป็นมากขึ้นเท่านั้น ฉะนั้นการพูดจึงมีความสำคัญจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (กมล การกุศล, 2529)

แนวคิด Active Learning เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการฝึกฝนทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 เนื่องจาก Active Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ หรือสร้างความรู้ที่เกิดขึ้นในตนเอง ด้วยการลงมือปฏิบัติจริงผ่านสื่อหรือกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยกระบวนการคิดขั้นสูง กล่าวคือ ผู้เรียนมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่าจากสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีความหมายและนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถาพร พุทธิพิฏฐ, 2558; กมล โพธิเย็น, 2564) ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพที่มากขึ้นสามารถจัดรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning โดยใช้ Creativity-Based Learning ที่เป็นหนึ่งในรูปแบบการสอนแนว Active Learning ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมี

ปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ โดยการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-Based Learning) ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านเนื้อหาวิชา รวมถึงทักษะในศตวรรษที่ 21 เพราะเป็นการสอนที่ทำให้ผู้เรียน คิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งต่างจากการสอนแบบดั้งเดิม (วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์, 2562)

ทางผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญกระบวนการจัดการเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และเห็นว่ากระบวนการจัดการการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการเพิ่มบทบาทของผู้เรียนมากขึ้น และลดบทบาทของผู้สอนลง เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือทำและได้คิดในสิ่งที่ทำลงไปเพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน โดยการเรียนรู้แบบ Active Learning เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด วิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ที่ได้รับด้วยตนเอง ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเข้าใจถึงเนื้อหาต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งมากขึ้น และทำให้ผู้เรียนสามารถนำเสนอหรือถ่ายทอดสารนั้น ๆ ออกไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ การเรียนรู้แบบ Active Learning จะสามารถพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เรียนในด้านของการพูดนำเสนอได้ และเมื่อนำมาผสมผสานกับการเรียนรู้ Creativity-Based Learning 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นกระตุ้นความสนใจ ขั้นตั้งปัญหา ขั้นค้นคว้าและคิด ขั้นนำเสนอ และขั้นประเมินผล โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การอภิปรายกลุ่มย่อย การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร ด้วยวิธีการเรียนรู้นี้ผู้เรียนจะได้พูดนำเสนอ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านการทำกิจกรรม ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีดังกล่าวจึงสามารถพัฒนาศักยภาพในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาระบบการเรียนการสอนเป็นแนวคิดในการออกแบบการเรียนการสอนและแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จ จากการทบทวนวรรณกรรมเรื่ององค์ประกอบระบบการเรียนการสอน ของ Kibler (1970), Gerlach and Ely (1971), Kemp (1985) ศุภักษร พองจางวาง และกอบสุข คงมนัส (2559) และทิศนา ขมมณี (2564) สรุปได้ว่าองค์ประกอบระบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning

แบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน 2) จุดประสงค์ของรูปแบบ 3) เนื้อหาการเรียน 4) กิจกรรมและกิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน 5) ประเมินผล

2. แนวคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป โดยผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ส่วนร่วมในการสร้างความรู้ มีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ชี้แนะ การสอนตามแนวคิด Active Learning มีวิธีการจัดการสอนหลากหลายรูปแบบ ซึ่งวิจัยครั้งนี้ได้มีการประยุกต์ใช้วิธีการ การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-Based Learning: CBL) (วิริยะ ฤชชัยพานิช, 2557; สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์, 2560; เพ็ญพณ พ่วงแพ, 2561) และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative) ใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น (Groups Investigation: GI) (Slavin, 1995; Sharan & Sharan, 1992; ทิศนา ขมมณี, 2564) มาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เนื่องจากวิธีการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) เป็นวิธีเป็นรูปแบบการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้สอนเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้อำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นความอยากรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีโอกาสแก้ปัญหาด้วยตนเอง และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้นจะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีทักษะในการทำงานเป็นทีม สามารถสร้างสรรค์ผลงานกลุ่มของตนเอง ที่ได้มาจากแรงจูงใจ เพื่อเพิ่มทักษะในการพัฒนาผลงาน และทักษะในการนำเสนอ พร้อมการสร้างองค์ความรู้อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ ผ่านการวิเคราะห์ และแก้ปัญหาจากสมาชิกในกลุ่มร่วมมือกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่ 1 เร้าความสนใจ (Stimulus: S) ขั้นตอนที่ 2 ปัญหาและกลุ่ม (Problems & Group: P) ขั้นตอนที่ 3 สำรวจค้นคว้า (Exploration: E) โดยแบ่งเป็น 1) วางแผนร่วมกันทำงาน (Planning the learning task) 2) ดำเนินการค้นคว้า (Carrying Out the Investigation) ขั้นตอนที่ 4 คิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking: A) ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอความรู้อย่างสร้างสรรค์ (Knowledge and Creative Presentation: K) และขั้นตอนที่ 6 ประเมินผู้เรียน (Student Evaluation: S)

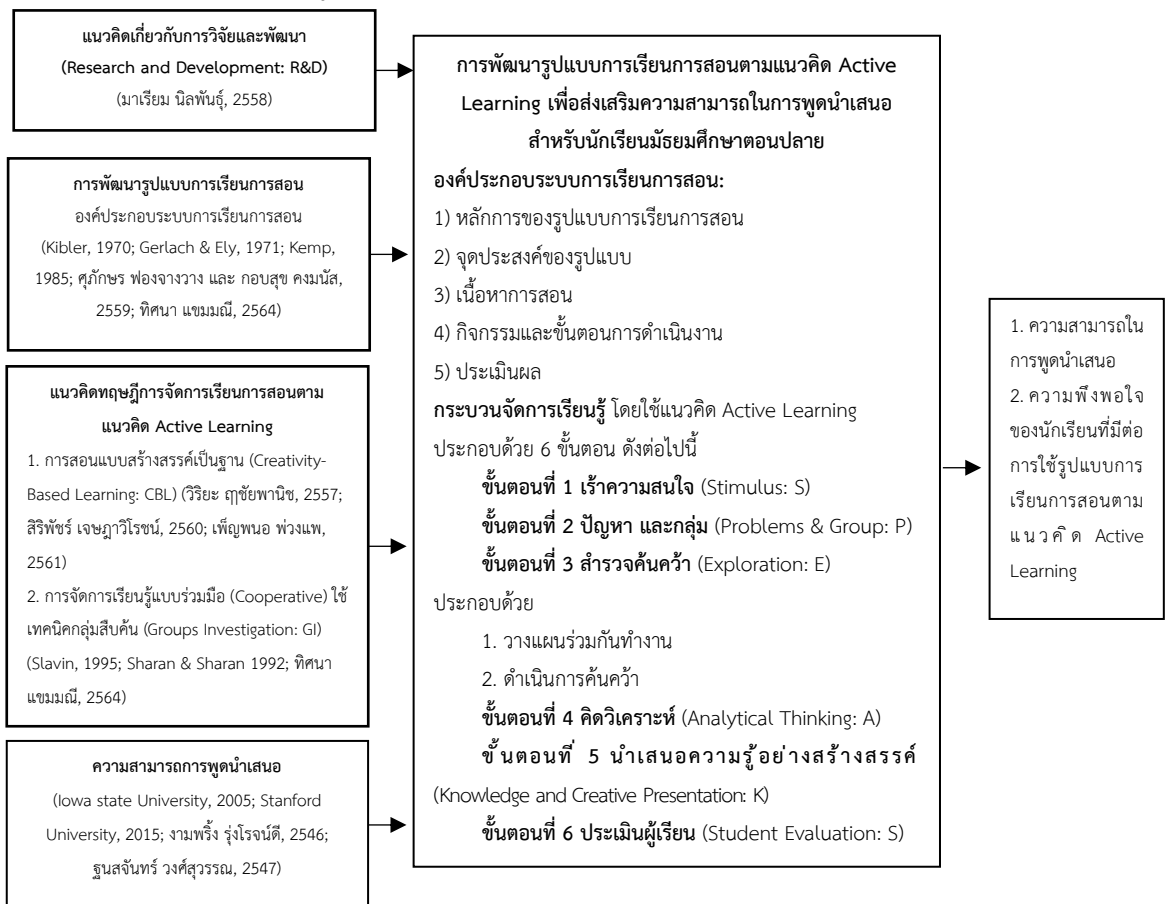
3. แนวคิดการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D)

การวิจัยและพัฒนาเป็นการวิจัยรูปแบบหนึ่งที่มีพัฒนาทุกขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) มีขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (R_1 : Research) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน สภาพการปฏิบัติการจริง ปัญหาที่เกิดขึ้นจริง หรือการประเมินความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งการศึกษาแนวคิดตามทฤษฎี ผลการวิจัย การวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ แล้วนำผลที่ได้มาสังเคราะห์ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (D_1 : Development) เป็นการออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาโดยนำผลจากขั้นตอนที่ 1 พัฒนานวัตกรรม ทำให้นวัตกรรมมีการพัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และในขั้นตอนนี้มีการพัฒนานวัตกรรมให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพก่อนแล้วค่อยนำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (R_2 : Research) เป็นขั้นของการนำนวัตกรรมไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมายในขั้นตอนนี้ มีการประเมินระหว่างใช้และเมื่อใช้ดำเนินการในขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (D_2 : Development)

เป็นการประเมินประสิทธิผลของนวัตกรรมหรือบางกรณีอาจจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามจุดประสงค์ที่สามารถดำเนินการปรับปรุงนวัตกรรมอีกครั้งหนึ่ง

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือ การสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative) ใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมวิธี (Mixed-method) โดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนรายวิชา ภาษาไทย 5 (ท33101) ภาคการศึกษาที่ 1

ปีการศึกษา 2565 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 225 คน ผู้วิจัยได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา ซึ่งมี 4 ขั้นตอน ดังรูปที่ 2 มีรายละเอียดดังนี้

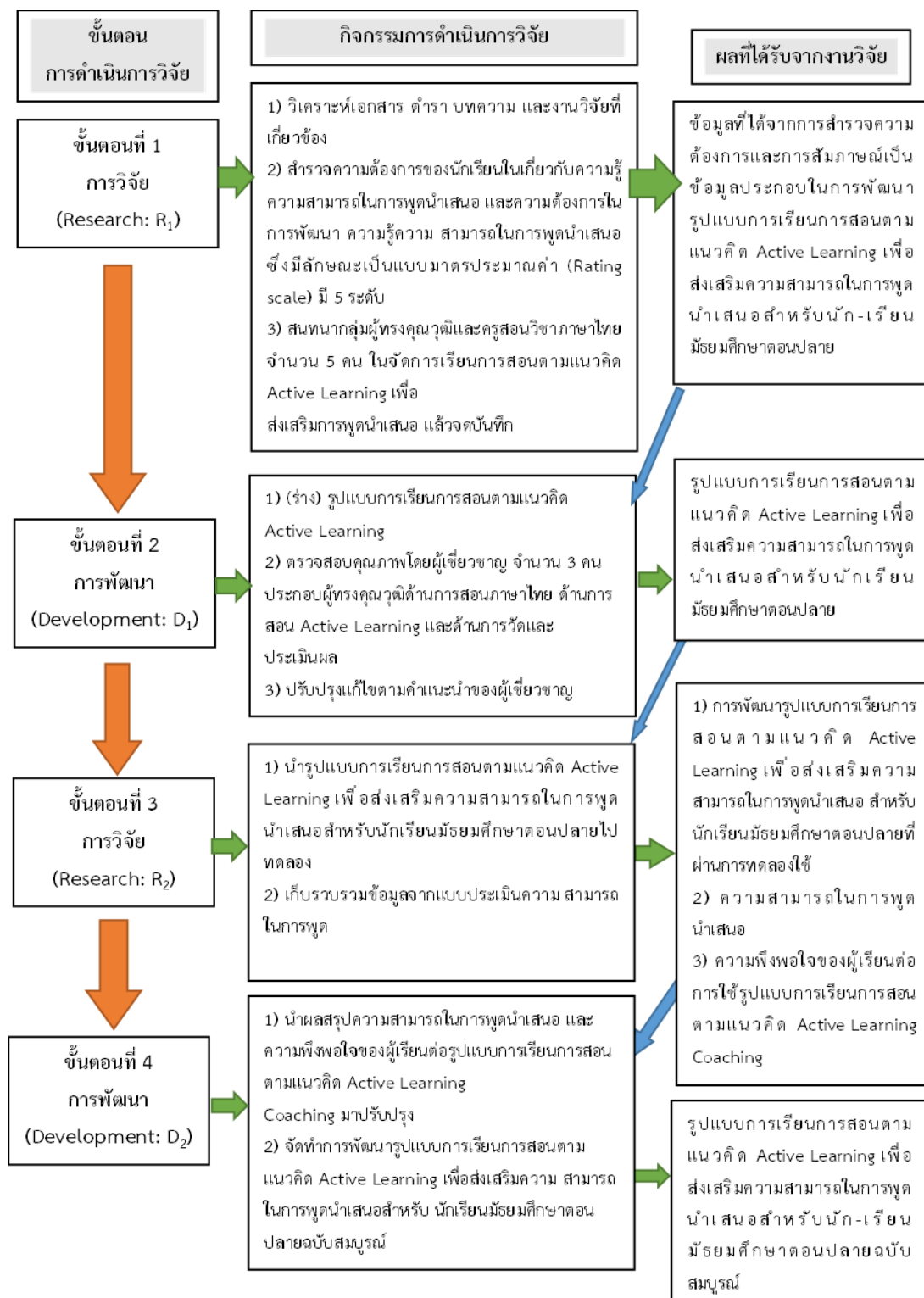
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R_1) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 และหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ การจัดการเรียนการสอนของครู ความต้องการเรียนของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทยที่เกี่ยวกับทักษะการพูดนำเสนอ และงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้อง เรื่องการพัฒนารูปแบบตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบวิเคราะห์เอกสารงานวิจัย ใช้การวิเคราะห์หลักสูตรแนวคิด หลักการทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีความสอดคล้องในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.67-4.67, S.D. = 0.58) 2) ประเด็นคำถามในการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย จำนวน 5 คน พบว่าทุกรายการมีค่าความสอดคล้องในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.67-4.67, S.D. = 0.58) 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ พบว่าทุกรายการมีค่าความสอดคล้องในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.67-4.67, S.D. = 0.58)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development: D_1) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งหาคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมตามโครงสร้าง (Construct Validity) ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และประเมินความสอดคล้องเชิงโครงสร้าง ผลการประเมินพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย 1) คู่มือการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด Active Learning โดยแบ่งเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน และประเมินผล ซึ่งพบว่าทุกรายการมีค่าความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33-4.67, S.D. = 0.58) 2) การออกแบบหน่วยและแผนการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย พบว่า ทุกรายการมีค่าความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.67-4.67, S.D. = 0.58) และได้พัฒนาเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิด Active Learning ได้แก่ 1) แบบประเมินความสามารถในการพูดนำเสนอ โดยได้แบ่งการประเมินความสามารถการพูดนำเสนอจะประกอบด้วย 1) บุคลิกของผู้พูด 2) ลำดับของเนื้อหา 3) เนื้อหาสาระ 4) สื่อนำเสนอ 5) ความสามารถในการพูดนำเสนอ 6) ภาษากาย 7) ระยะเวลา เป็นแบบประเมินตามเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics) พบว่าแบบประเมินทุกรายการมีค่าความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33-4.67, S.D. = 0.58) และ 2) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) พบว่าทุกรายการมีค่าความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33-4.67, S.D. = 0.58)

ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R_2) เป็นการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ดำเนินการ 3

ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการก่อนการทดลองใช้รูปแบบ ได้เตรียมการทดลองการใช้รูปแบบโดยเตรียมกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ ที่เรียนรายวิชา ภาษาไทย 5 (ท33101) ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 42 คน และชี้แจงข้อปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง 2) การดำเนินการใช้รูปแบบ ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา ภาษาไทย 5 (ท33101) หน่วยที่ 3 ศาสตร์และศิลป์การนำเสนอ เรื่อง หลักการพูดนำเสนอ ลักษณะของการพูดนำเสนอ รูปแบบของการพูดนำเสนอ องค์ประกอบของการพูดนำเสนอ เทคนิคของการพูดนำเสนอ ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในสถานการณ์จริง โดยใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนทั้งสิ้น 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ รวมทั้งสิ้น 4 คาบ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 กระตุ้นความสนใจ ขั้นตอนที่ 2 ตั้งปัญหาและจัดกลุ่ม ขั้นตอนที่ 3 สำรวจค้นคว้า ขั้นตอนที่ 4 คิดสร้างสรรค์ ขั้นตอนที่ 5 นำเสนออย่างสร้างสรรค์ ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผล 3) การประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย การประเมินความสามารถในการพูดนำเสนอหลังจากการใช้รูปแบบ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้หลังจากการใช้รูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการสอนตามแนวคิด Active Learning โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และค่า t-test และส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D₂) เป็นการประเมินผลรูปแบบการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนำผลสรุปความสามารถในการพูดนำเสนอ และความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning มาปรับปรุง วิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากนั้นจัดทำการพัฒนาแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับสมบูรณ์

ภาพที่ 2 กรอบดำเนินการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการศึกษาได้ผลการวิจัยดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (SPEAKS Model) มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ

1.1 หลักการ การเรียนรู้โดยใช้ Active Learning เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและใช้กระบวนการคิดเกี่ยวกับสิ่งที่เขาได้กระทำลงไป มีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ ชี้แนะ กระตุ้น หรืออำนวยความสะดวก การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning มีการประยุกต์ใช้วิธีการการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity-Based Learning: CBL) และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือใช้เทคนิคกลุ่มสืบค้น (Groups Investigation: GI) จะเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการด้วยตนเอง และช่วยให้สมาชิกในกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีทักษะในการทำงานเป็นทีม สามารถสร้างสรรค์ผลงานกลุ่ม พร้อมการสร้าองค์ความรู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการพูดนำเสนอ นอกจากนี้มีการตรวจสอบความรู้พื้นฐาน และทักษะเบื้องต้นก่อนเรียนจริง เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนจัดเนื้อหาวิธีการสอนการพูดนำเสนอให้กับผู้เรียน

1.2 จุดประสงค์ เพื่อพัฒนาความสามารถการพูดนำเสนอผู้เรียน

1.3 เนื้อหาการสอนเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หน้าที่ 3 ศาสตร์และศิลป์การนำเสนอ เรื่องหลักการนำเสนอ ลักษณะของการนำเสนอ รูปแบบของการนำเสนอ องค์ประกอบของการนำเสนอ เทคนิคของการนำเสนอ

1.4 กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 เร้าความสนใจ (Stimulus: S) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนมีความอยากเรียน อยากรู้ อยากค้นหาคำตอบ สนใจในการค้นหาความรู้ได้ด้วยตัวเอง ซึ่งผู้สอนมีวิธีการกระตุ้นนักเรียนโดยใช้วิธีการดังนี้ 1) ให้ผู้เรียนได้ดูวิดีโอที่สื่อการพูดในแบบต่าง ๆ อาชีพหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการพูด เพื่อกระตุ้นความสนใจแก่ผู้เรียน 2) ผู้สอนตั้งประเด็นคำถาม โดยใช้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนหรือสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ

ขั้นตอนที่ 2 ความต้องการแก้ปัญหา (Passion: P) กระบวนการทั้งหมดในขั้นตอนนี้จะเป็นการใช้ปัญหาเป็นตัวนำ โดยให้ผู้เรียนค้นพบปัญหาที่ตนสงสัยหรือประเด็นที่ตนเองสนใจแล้วนั้นจึงทำการแบ่งกลุ่มตามความสนใจ และแยกย้ายกันไปค้นคว้าเนื้อหาตามกลุ่ม โดยจะมีจำนวนกลุ่ม 3-4 คน การจัดกลุ่มจะเป็นไปตามความสนใจของนักเรียนเอง

ขั้นตอนที่ 3 สำรวจค้นคว้า (Exploration: E) ประกอบด้วย 1) วางแผนร่วมกันทำงาน ผู้เรียนในกลุ่มวางแผนร่วมกันในวิธีการดำเนินงาน ภาระงานที่กลุ่มจะต้องทำ วัตถุประสงค์ของงานที่ต้องรับผิดชอบและทำให้อบรม 2) ดำเนินการค้นคว้า ผู้สอนจะปล่อยให้เด็กเรียนได้ใช้เวลาอย่างเต็มที่ ผู้สอนเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาในแต่ละกลุ่มในเวลาที่มีปัญหา แนะนำให้ผู้เรียนได้ค้นหาถูกแหล่ง แหล่งข้อมูลมีความน่าเชื่อถือ

ขั้นตอนที่ 4 คิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking: A) ขั้นตอนนี้กลุ่มจะทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้มาร่วมกันวิเคราะห์ อภิปรายข้อมูล จัดทำข้อสรุป สรุปประเด็นการพูดนำเสนอ ร่วมกันคิดสร้างสรรค์รูปแบบการนำเสนอและสร้างสื่อเพื่อใช้ประกอบการนำเสนอ มีการเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมในการนำเสนอ เลือกใช้รูปแบบการนำเสนอหน้าชั้นเรียนที่เหมาะสมและสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 5 นำเสนอความรู้อย่างสร้างสรรค์ (Knowledge and Creative Presentation: K) ผู้เรียนได้นำเสนอผลงานที่กลุ่มได้ไปค้นคว้าและคิดอย่างสร้างสรรค์ออกมา โดยผู้สอนจะไม่แทรกแซงระหว่างที่ผู้เรียนการนำเสนอ ผู้ที่มีหน้าที่หลักในการแสดงความคิดเห็น เพื่อนร่วมชั้นเรียนจะเป็นผู้ซักถามซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่คุณเรียนได้ค้นหาด้วย

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินผู้เรียน (Student Evaluation: S) เป็นการประเมินผลกิจกรรมทั้งหมดที่ผู้เรียนได้ทำมาตลอดเวลาของการเรียนรู้ ซึ่งจะดูการมีพัฒนาการ ประเมินโดยเพื่อนร่วมชั้น เพื่อนภายในกลุ่ม และครูผู้สอน โดยหัวข้อในการประเมินที่จำเป็น คือ ด้านเนื้อหาสาระ ลำดับของเนื้อหา ความสามารถในการพูด ความถูกต้องของภาษา ท่าทางน้ำเสียงประกอบการพูด ภาษากาย บุคลิกของผู้พูด สื่อที่ใช้นำเสนอ ระยะเวลาในการนำเสนอ

5) ประเมินผล โดยการประเมินผลจากการประเมินทักษะความสามารถในการพูดนำเสนอ ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ด้วยวิธีประเมินความสอดคล้อง ซึ่งจากผลการประเมินความสอดคล้องพบว่า องค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 5 องค์ประกอบ มีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33-4.67$, S.D. = 0.58) และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.33-4.67$, S.D. = 0.58) แผนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.67-4.67$, S.D. = 0.58) แบบประเมินความสามารถการพูดนำเสนอ ($\bar{X} = 4.33-4.67$, S.D. = 0.58) และแบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ($\bar{X} = 4.33-4.67$, S.D. = 0.58) มีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ซึ่งเหมาะสมในการนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning

เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (SPEAKS Model)

2. ประสิทธิภาพการใช้รูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 37 คน โดยมีรายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (Test Value = 26)

	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (N)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t-test	P
คะแนน						
ความสามารถในการนำเสนอ	37	35	31.03	2.28	13.41	.000

* นัยสำคัญที่ .05

จากตารางพบว่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับดีมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ ($\bar{X}$) เท่ากับ 31.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. เท่ากับ 2.28 แสดงว่า ความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลังการเรียนด้วยรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

2.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning ที่พัฒนาขึ้น

ผลศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของกลุ่มตัวอย่างพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.65) หากจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้านนักเรียนมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากในทุก ๆ ด้าน โดยมีลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.73) โดยมีการประเมินด้านย่อยดังนี้ ลำดับแรก คือ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.82) และลำดับสุดท้าย คือ ครูใช้สื่อการสอนที่หลากหลายและน่าสนใจ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.73) ลำดับที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.68) โดยมีการประเมินด้านย่อยดังนี้ ลำดับแรกคือ การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานในการพูดนำเสนอรวมทั้งสร้างสรรค์สื่อประกอบการนำเสนอของกลุ่มให้ผู้เรียนคนอื่นสนใจ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.83) และลำดับสุดท้ายคือ การจัดการเรียนการสอนสามารถกระตุ้นความสนใจนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.80) ลำดับที่ 3 ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.67) โดยมีการประเมินด้านย่อยดังนี้ ลำดับแรก เนื้อหาที่เรียนส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอเชิงสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.75) และลำดับสุดท้าย คือ นักเรียนมีความพึงพอใจในเนื้อหาที่เรียน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.72) และลำดับที่ 4 ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.74) โดยมีการประเมินด้านย่อยดังนี้ ลำดับแรก คือ การจัดการเรียนการสอนส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนออย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.82) และการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมให้เกิดการสร้างสร้งรูปแบบการนำเสนอ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.75) และลำดับสุดท้าย คือ การจัด การเรียนการสอนทำให้เข้าใจและรู้จักสมาชิกในกลุ่มมากยิ่งขึ้น ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.94) ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

จากการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning ที่พัฒนาขึ้น ผู้สอนให้กลุ่มตัวอย่างสะท้อนความคิดเห็นต่อการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเขียนความคิดเห็นที่น่าสนใจในประเด็นดังนี้ ศาสตร์และศิลป์ในการนำเสนอมีความน่าสนใจ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนรายวิชาอื่น ๆ ได้ ตลอดจนนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานในอนาคตได้ ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนมีความน่าสนใจ ครูมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนที่ดี มีการสอดแทรกเทคนิคต่าง ๆ

ในการจัดการเรียนการสอน และมีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน อาทิเช่น มีเกม มีกิจกรรม กลุ่มต่าง ๆ สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนมีความเข้าใจง่าย น่าเรียนที่ครูใช้มีความน่าฟัง ทำให้บทเรียนน่าสนใจ บรรยากาศในห้องเรียนไม่น่าเบื่อ ทำให้อยากเรียนมากขึ้น และผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนที่ได้รับสามารถนำไปใช้ได้จริง

การอภิปรายผล

1. ผลของการพัฒนาและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย (SPEAKS Model) ที่ถูกพัฒนาขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาการสอน 4) กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน และ 5) ประเมินผล ซึ่งกิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน ประกอบด้วยกิจกรรม 6 ขั้นตอน คือ 1) เร้าความสนใจ (Stimulus: S) 2) ความต้องการแก้ปัญหา (Passion: P) 3) สำรวจค้นคว้า (Exploration: E) โดยแบ่งเป็น 3.1) วางแผนร่วมกัน ทำงาน 3.2) ดำเนินการค้นคว้า 4) คิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking: A) 5) นำเสนอความรู้อย่างสร้างสรรค์ (Knowledge and Creative Presentation: K) 6) ประเมินผู้เรียน (Student Evaluation: S) ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนนี้ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว พบว่า รูปแบบมีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหา มีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33-4.67$, S.D. = 0.58) เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้ดำเนินการพัฒนาตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ ใช้กระบวนการการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องด้านหลักสูตรสถานศึกษา และแนวคิด ทฤษฎีในพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2564) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบตามปรัชญา ทฤษฎี หลักการและความเชื่อ หรือแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้และการสอนต่าง ๆ โดยรูปแบบจะต้องครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญของระบบ คือ 1) หลักการ แนวคิด 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการของรูปแบบ 4) ผลที่จะได้รับการใช้รูปแบบ รูปแบบการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้สอนมีทางเลือกในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถจูงใจผู้เรียนให้เกิดความสนใจใฝ่รู้มากขึ้น นอกจากนี้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning และวิเคราะห์ความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนเกี่ยวกับการพูดนำเสนอ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของผู้เรียนและผู้สอน พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการจริงของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ดนุตา จามจุรี (2564) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนรู้ต้องคำนึงถึง กลุ่มเป้าหมายคือใคร ภูมิหลังโดยทั่วไป ข้อมูลส่วนบุคคล และการศึกษาของผู้เรียนเป็นอย่างไร ผู้เรียนต้องทำอะไร ผลการเรียนรู้ที่ต้องการ ปัจจัยหรือข้อจำกัดในการจัดการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ที่มีอยู่ เป้าหมาย

ของการเรียนรู้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นรูปแบบที่มีองค์ประกอบครบถ้วนชัดเจน และช่วยให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ และคิดอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้กระบวนการกลุ่มมาช่วยในการทำงานสืบค้นข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สร้างสรรค์เป็นผลงานและนวัตกรรมกลุ่ม ช่วยส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม และส่งเสริมทักษะการพูดให้ ผู้เรียนสามารถพูดนำเสนอในที่สาธารณะได้ และประยุกต์ความสามารถในการพูดนำเสนอไปใช้กับวิชาอื่นหรือในอนาคตได้

2. ผลประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.1 เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย หลังการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้เป็นเพราะว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นรูปแบบที่ตอบสนองต่อการพัฒนาความสามารถในการพูดนำเสนอของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ ซึ่งระบุไว้ว่า พบว่า การเรียนรู้ภาษานั้นผู้เรียนจะต้องสามารถพูดนำเสนอความคิดความรู้ และความรู้สึก ในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ โดยกระบวนการของการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 ขั้นตอน ได้พัฒนาและดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการประยุกต์ใช้สถานการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหาในชุมชนของตนเองตามความสนใจ ซึ่งเป็นสถานการณ์ตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนมีการใช้กิจกรรม สื่อ-อุปกรณ์การสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ร่วมกันคิดแก้ปัญหา และได้พัฒนาความสามารถในการพูดนำเสนอสอดคล้องกับ สง่า วงศ์ไชย (2560) ได้เสนอแนะว่า ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอน ผู้สอนจะต้องหากวิธีต่าง ๆ เช่น ใช้คำถามหรือจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความสนใจและอยากลงมือปฏิบัติในแต่ละกิจกรรม และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นเรียน การอภิปรายกลุ่มย่อยและการแสดงความคิดเห็นก็จะส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ นอกจากนี้กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองนั้นยังสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาความสามารถในการพูดซึ่ง นิภาวรรณ นวาวัติน (2562) ได้กล่าวถึงการพัฒนาความสามารถในการพูดของผู้เรียนกระบวนการจัดการเรียนรู้นั้นเป็นการผสมผสานการเรียนรูปแบบเน้นภาระงานร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการพูดเพื่อการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับ อนงค์นารถ ทนชัย (2563) ที่ได้ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาทักษะการนำเสนอของนักศึกษาในรายวิชาการนำเสนอผลงานทางธุรกิจทักษะการถ่ายทอดโดยให้ความสำคัญกับผู้เรียนกล่าวคือการเปิดโอกาสผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทั้งการนำเสนอด้วยวาจาและลายลักษณ์อักษรด้วยการฝึกบรรยายบุคคล รายการหรือกลุ่มวัตถุผลจากความสามารถในด้านการพูดและการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ผู้สอนใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงรุก (Active

Learning) เป็นเครื่องมือในการพัฒนาทักษะการพูดแก่ผู้เรียนและผู้สอนต้องสร้างสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ กระตุ้นผู้เรียนด้วยกิจกรรมกระตุ้นผู้เรียนเกิดแนวคิดในการสร้างความรู้ใหม่ด้วยตนเองจากความรู้เดิมที่มีอยู่ ในระหว่างเรียนได้ลงมือปฏิบัติ อภิปราย นำเสนอ พูดคุยโต้ตอบระหว่างกันและอีกประการที่ทำการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบประสบความสำเร็จคือการประเมินผู้เรียนซึ่งให้ความสำคัญกับการสะท้อนความคิดเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดนำเสนอทั้งผู้เรียน เพื่อน และครูร่วมเป็นผู้ประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทธิพร มะลิสุวรรณ (2558) พบว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าบุคคลมีความรู้สึกว่าประสบความสำเร็จ เกิดจากความรู้สึกรักภาคภูมิใจ ดังนั้นในการฝึกปฏิบัติทักษะการพูดนำเสนอทางวิชาการผู้สอนควมพยายามสร้างความรู้สึกประสบความสำเร็จให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน

2.2 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากในทุกด้านซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 2 ทั้งนี้เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนที่ถูกพัฒนาขึ้นมีการดำเนินการพัฒนารูปแบบอย่างเป็นระบบและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมุ่งเน้นกระบวนการคิดการทำงานร่วมกันเพื่อฝึกคิดแก้ปัญหาอันเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคมที่พึงปรารถนา เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือคิด ลงมือปฏิบัติในทุก ๆ ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนต์รี ดีโนโนห์ (2564) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาตามแนวคิด Active Learning เพื่อการสื่อสาร 2W3P ในภาพรวมความพึงพอใจของนักศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับ จุราภรณ์ ปฐมวงษ์ (2565) พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมทักษะการพูดสนทนาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทุมพร ภักดีวงศ์ (2562) พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากทุกด้าน

เมื่อทำการพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจด้านครูผู้สอนเป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X}=4.26$, S.D.= 0.73) เนื่องจาก “ครูผู้สอน” เป็นบุคคลที่สำคัญที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ เมื่อครูผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมก่อนการสอนย่อมมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน และด้านความรู้ ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ ส่วนด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นสิ่งที่ผู้เรียนนำไปต่อยอดหรือนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2564) ที่กล่าวว่าแนวคิด Active Learning ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนเลือกเรียนรู้กิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง เกิดความรับผิดชอบและทุ่มเทเพื่อบรรลุความสำเร็จ ซึ่งตรงกับความพึงพอใจของนักเรียนด้านครูผู้สอน และสอดคล้องกับ สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี (2561) ที่กล่าวว่า การจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน มีการอำนวยความสะดวก และแนะนำนักเรียนให้สามารถเชื่อมโยงความรู้บูรณาการ เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จะส่งผลให้นักเรียนเกิดความสุขในการเรียนรู้ และจากการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ

ด้านประโยชน์ที่ได้รับเป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X}$ = 4.11 S.D. = .74) ทั้งนี้เพราะว่ารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจด้วยตนเอง ผู้เรียนต้องสืบค้น จัดจำเนื้อหา สร้างสรรค์สื่อนำเสนอและพูดนำเสนอด้วยตนเอง ไม่ใช่ครูเป็นผู้บรรยายเนื้อหา ซึ่งการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning อาจทำให้ผู้เรียนต้องตื่นตัวตลอดเวลา ต้องใช้เวลาในการเตรียมตัว เตรียมชิ้นงานและการฝึกฝนการพูดนำเสนอ ซึ่งอาจเป็นการเรียนที่แตกต่างไปจากการเรียนปกติ สอดคล้องกับ วารินทร์พร พันเพ็ญฟู (2562) ที่ระบุว่าผลที่เกิดจากการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning จะทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ดิเรก พรสีมา (2559) พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีลักษณะแบบนี้จะทำให้ให้นักเรียนแต่ละคนเกิดความกระตือรือร้นในการคิดและแสวงหาความรู้ตลอดเวลา โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้จากการแก้ปัญหาจากการลงมือทำด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะในการวิจัยเป็น 2 ประเด็น คือ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะในการทาวิจัยครั้งต่อไป จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัย วัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า รูปแบบมีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหา มีระดับความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้

1) ครูผู้สอนต้องเป็นผู้มีความรู้พื้นฐานด้านการพูดนำเสนอ เนื้อหาที่เรียน และมีทักษะในการพูดนำเสนอในที่สาธารณะเป็นอย่างดี เพราะต้องสอนพื้นฐานความรู้ในการพูดนำเสนอให้นักเรียน ต้องเข้าใจภาพรวมของการพูดนำเสนอ เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนเชื่อมความรู้ไปสู่ทักษะการพูดนำเสนอ นอกจากนี้ครูต้องแสดงให้เห็นแบบอย่างในการพูดนำเสนอในที่สาธารณะที่ดีให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเห็นภาพในการพูดนำเสนอที่ถูกต้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2) รูปแบบการพูดนำเสนอครูควรให้อิสระแก่ผู้เรียนในการเลือกใช้สื่อในการนำเสนอ ให้อิสระในการเลือกใช้สื่อนำเสนอ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดค้นหรือสร้างสรรค์การนำเสนอตามที่คุณเรียนสนใจ

1.2 ผลจากการวิจัย วัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การเรียนรู้ภาษาไทยนั้นผู้เรียนจะต้องสามารถพูดนำเสนอความคิดความรู้ และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ โดยกระบวนการของการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 ขั้นตอน ได้พัฒนาและดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการออกแบบการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการประยุกต์ใช้สถานการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกและประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหาในชุมชนของตนเองตามความสนใจ ซึ่งเป็นสถานการณ์ตอบสนองความต้องการในการ

เรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนมีการใช้กิจกรรม สื่อ-อุปกรณ์การสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ร่วมกันคิดแก้ปัญหาและได้พัฒนาความสามารถในการพูดนำเสนอ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้

1) ควรเลือกประเด็นในการนำเสนอที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือเชื่อมโยงความรู้เดิมของผู้เรียน ทันยุคทันสมัย และให้อิสระในการกำหนดประเด็นแก่ผู้เรียนตามความสนใจ เพื่อช่วยกระตุ้นความสนใจนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเนืองนิตย์อย่างแท้จริง

2) ครูควรเป็นแบบอย่างในการใช้สื่อการสอนให้มีความหลากหลายในการสอนช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจ เช่น การใช้เกม การใช้สื่อการสอนออนไลน์ เป็นต้น

3) การจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มครูควรให้อิสระแก่ผู้เรียนในการเลือกสมาชิกภายในกลุ่ม และเลือกตามความสมัครใจของผู้เรียนจากประเด็นที่ผู้เรียนสนใจ ไม่ใช่เพียงการเลือกจากความสนิทสนม และครูควรเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนภายในกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำงาน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิด Active Learning เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่สำคัญ คือ “SPEAKS Model” สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพูดในลักษณะต่าง ๆ โดยควรให้ความสำคัญกับขั้นตอนในการส่งเสริมความสามารถในการพูดนำเสนอ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการต่อยอดความรู้ให้ผู้เรียนผลิตนวัตกรรม ศึกษาประสิทธิผลที่มีผลต่อตัวแปรอื่นที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการคิดเชิงระบบ เป็นต้น และวิจัยเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการนำเสนอก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของผู้เรียนว่าแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

กมล การกุศล. (2529). **ทักษะและความรู้ทางภาษาไทย**. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

กมล โพธิเย็น. (2564). Active learning การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21.

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19(1): 11-28.

งามพริ้ง รุ่งโรจน์ดี. (2546). **สบาย ๆ เมื่อจับไม้พูดภาษาอังกฤษ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

จุราภรณ์ ปฐมวงษ์. (2565). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อส่งเสริมทักษะการพูดสนทนาภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. **Journal of Modern Learning Development**, 7(4): 143-159.

ฐนสัจจันทร์ วงศ์สุวรรณ. (2547). **การพูดเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพ**. กรุงเทพฯ : เทคนิค 19.

ดนุลดา จามจุรี. (2564). **การออกแบบการเรียนรู้: แนวคิดและกระบวนการ (Learning design: Concept and process)**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ดิเรก พรสีมา. (2559). การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในยุค Thailand 4.0. วารสารฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(2): 2363-2380.
- ทิตนา แคมมณี. (2564). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 25). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ัญญาลักษณ์ สังข์แก้ว. (2552). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอน โดยวิธี KWL Plus. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิภาวรรณ นวรัตน์. (2562). การพัฒนารูปแบบการสอนทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารแบบเน้นภาระงานร่วมกับการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (การสอนภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัทธพีร์ มะลิสุวรรณ. (2558). รูปแบบการสะท้อนตนด้วยมิติวิพากษ์และการประเมินหลายทางบนสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองและความสามารถในการพูดนำเสนอทางวิชาการของนิสิตระดับอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพ็ญพณ พ่วงแพ. (2561). การพัฒนารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ร่วมกับแนวคิด การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูสังคมศึกษา สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(2): 703-717.
- มนตรี ดีโนโพธิ์. (2564). การพัฒนาทักษะการพูดภาษาจีนเบื้องต้นด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) สำหรับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. วารสารจันทรเกษมสาร, 27(1): 106-123.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). วิจัยวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 9). นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วารินทร์พร ฟันเฟื่องฟู. (2562). การจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 9(1): 135-145.
- วิริยะ ฤชชัยพาณิชย์. (2557). คู่มือการสอนเพื่อสร้างศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- _____. (2562). สอนสร้างสรรค์เรียนสนุกยุค 4.0+. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ศุภักษร ฟองจางวาง และกอบสุข คงมนัส. (2559). การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ การเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเรื่องการเขียน โปรแกรมขั้นพื้นฐานด้วยภาษาจาวาสคริปต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 9(3): 937-953.

- สง่า วงศ์ไชย. (2560). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการแนวการสอนที่เน้นภาษา
วรรณกรรม และประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจและเขียนสรุป
ความของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ
การสอน (การสอนภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาพร พงษ์พิบูล. (2558). คุณภาพผู้เรียน เกิดจากกระบวนการเรียนรู้. สาระแก้ว: คณะเทคโนโลยีการเกษตร
มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว.
- สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี. (2561). การจัดการห้องเรียนในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: ทริปปี้ล เอ็ด ดูเคชั่น.
- สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2560). กระบวนการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์เป็นฐานในกระบวนการวิชา CEE2205 (ความคิด
สร้างสรรค์สำหรับเด็ก). วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 32(2): 1-8.
- อนงค์นาถ หนันชัย. (2563). การใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาทักษะการนำเสนอของนักศึกษาใน
รายวิชาการนำเสนอผลงานทางธุรกิจ. วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 7(1): 48-63.
- อุทุมพร ภักดีวงศ์. (2562). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อส่งเสริมความผูกพันของ
ผู้เรียนและความสามารถทางการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- Gerlach, V.S., & Donald, E. (1971). *Teaching and media: A system approach*. New Jersey:
Prentice Hall.
- Iowa State University. (2005). *Oral evaluation rubric*. Retrieved March 6, 2016, from
<http://www.dartmouth.edu/~ssimon/files/Oral-reportrubric.pdf>.
- Kemp, J. E. (1985). *The instructional design process*. New York: Harper & Row Publishers.
- Kibler, R.J. (1970). Behavioral objectives and instructional process. In **Selected Reading For the
introduction to the Teaching Profession**. Edited by Milton Muse. pp. 44-53. n.p.: Allyn
and Bacon.
- Sharan, Y; & Sharan, S. (1992). *Expanding cooperative learning through group investigations*.
New York: Teacher College, Columbia University.
- Slavin, R.E. (1995). *Cooperative learning theory research and practice* (2nd ed). New Jersey:
Prentice-Hall.
- Stanford University of Education. (2015). *What is performance-based assessment?* Stanford,
CA: Stanford University School of Education.

การพัฒนาฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี Development of Local Food Database in Phetchaburi Province

ประอรนุช หงษ์ทอง¹ / พัชรพร แท้มริด²

Pra-oranuch Hongthong¹ / Phatcharaphorn Tamrid²

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

¹Ass. Prof. in Information Science and Library Science, Phetchaburi Rajabhat University

²นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

²Undergraduate student in Library Science and Information Science, Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding author Email: boun03@yahoo.com

(Received: February 14, 2023, Revised: May 15, 2023, Accepted: June 10, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี 2) ประเมินประสิทธิภาพฐานข้อมูล และ 3) ประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อฐานข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องกับการดูแลระบบฐานข้อมูลของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 3 คน และผู้ให้บริการฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีจำนวน 369 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี 2) แบบประเมินประสิทธิภาพฐานข้อมูล และ 3) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อฐานข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏผลดังนี้ 1) การพัฒนาฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีกระทำโดยใช้ภาษา PHP ในการเชื่อมต่อฐานข้อมูลกับระบบเครือข่าย ใช้โปรแกรม MySQL ในการจัดการฐานข้อมูล และใช้ XAMPP เป็นเครื่องจำลอง Server เพื่อให้สามารถสืบค้นผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ 2) ผลการประเมินประสิทธิภาพของฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านการใช้งาน และด้านสารสนเทศ ตามลำดับ และ 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านการใช้งาน และด้านสารสนเทศ ตามลำดับ

คำสำคัญ: ฐานข้อมูล อาหารท้องถิ่น เพชรบุรี

Abstract

This research aimed to: 1) develop a database for local food in Phetchaburi province 2) evaluate the efficiency of the database and 3) evaluate the users' satisfaction with the database. The samples were 3 staff involved with the database administration of the Office of Academic Resources and Information Technology at Phetchaburi Rajabhat University, and 369 users of the Database for local food in Phetchaburi province. The research tools were 1) the

database for local food in Phetchaburi province 2) a form for evaluating the efficiency of the database and 3) a form for evaluating the users' satisfaction with the database. The data were analyzed with Percentage, Mean, and Standard Deviation. The results were as follows: 1) the database for local food in Phetchaburi province was developed by using PHP language to connect with the database, MySQL to manage the database, and XAMPP as a server simulator for searching through the internet 2) The evaluation of the efficiency of the database for local food in Phetchaburi province was found that the overall score was at a good level; ranging in descending order of means as the design aspect, usage aspect, and information aspect respectively and 3) the evaluation of the users' satisfaction with the database for local food in Phetchaburi province overall was at a high level; ranging in descending order of means as the design aspect, usage aspect, and information aspect respectively.

Keywords: Database, Local food, Phetchaburi

บทนำ

จังหวัดเพชรบุรีเป็นเมืองเก่าที่มีวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวด้านอาหารที่โดดเด่น ทั้งอาหาร พื้นบ้าน อาหารพื้นเมือง ตลอดจนเมนูอาหารดั้งเดิมที่มีการสืบทอดจากเมนูชาววัง (เพชรบุรีภูมิ เพชรนิลส์, 2564) ดังนั้น เพชรบุรีจึงเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงทั้งอาหารคาวและอาหารหวานที่สะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ดังจะเห็นได้จากการท่องเที่ยวเชิงการบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (ม.ป.ป.) มีแผนที่จะขับเคลื่อนจังหวัดเพชรบุรีสู่การเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก เนื่องด้วยจังหวัดเพชรบุรีมีวัตถุดิบที่ดี ผสมกับฝีมือในการปรุงอาหารอันประณีตของคนเมืองเพชรที่ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น รวมถึงการได้รับวัฒนธรรมด้านอาหารจากราชสำนักอยุธยา รัตนโกสินทร์ ชาวจีน ชาวมอญ และกลุ่มชาติพันธุ์ในท้องถิ่น เกิดการเลือกปรับเปลี่ยนอย่างลงตัว จึงทำให้อาหารเมืองเพชรมีอัตลักษณ์เฉพาะ ทั้งนี้ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ได้ร่วมมือและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกับหน่วยงานในจังหวัดเพชรบุรีเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีรับผิดชอบด้านการสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมอาหารฯ

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นหน่วยงานด้านบริการสารสนเทศของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ที่มีหน้าที่รวบรวม จัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศให้เป็นระบบ และสร้างเครื่องมือช่วยค้นหาเพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ (ประอรุณช โพรงมณีกุล, 2557: 147) ตลอดจนรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลสำคัญในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี จึงได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรีไว้ เพื่อให้บรรลุน้ำหนักในฐานะสถาบันบริการสารสนเทศ บรรลุความรับผิดชอบต่อของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีตามที่ได้รับมอบหมายจาก องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) และยังสอดคล้องกับที่ ฉวีวรรณ สุวรรณภา (2560: บทคัดย่อ) ได้เสนอให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและให้การสนับสนุนทั้งด้านการเงินและด้านวิชาการเพื่อเป็นการอนุรักษ์และการจัดการเชิงวัฒนธรรมเพื่อให้อาหารพื้นบ้านมีความยั่งยืนคู่กับชุมชนต่อไป

ข้อมูลอาหารพื้นบ้านที่สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จัดเก็บนั้นอยู่ในลักษณะของเอกสารที่ชำรุดเสียหายได้ง่ายและการให้บริการแก่ผู้ใช้ได้ลำบาก แต่ด้วยปัจจุบัน

หน่วยงานสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การพัฒนาฐานข้อมูลที่จะใช้ในการจัดเก็บและให้บริการข้อมูลได้อย่างเป็นระบบ โดยฐานข้อมูลนับเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งสำหรับระบบสารสนเทศที่เป็นการนำคอมพิวเตอร์เข้ามามีใช้ในการประมวลผล (วิไลภรณ์ ศรีไพศาล, 2553) เพื่อจัดเก็บข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กันให้อยู่ในที่เดียวกัน อีกทั้งยังเป็นการลดความซ้ำซ้อนของข้อมูลด้วย โดยเฉพาะในยุคของสารสนเทศที่ฐานข้อมูลถือเป็นหัวใจสำคัญของระบบสารสนเทศที่ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว (วรกฤต แสนโกชน, 2553)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีที่สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้รวบรวมไว้นามาพัฒนาให้อยู่ในรูปแบบฐานข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการเก็บรวบรวม การให้บริการ และสืบสานองค์ความรู้เกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีไม่ให้เลือนหายไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ได้แก่

1. เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลด้านอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การพัฒนาฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี

ผู้วิจัยพัฒนาฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี โดยยึดหลักการพัฒนาฐานข้อมูลตามวงจรการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle) ตั้งแต่เริ่มต้นพัฒนาระบบ การพัฒนาระบบเสร็จสิ้นเป็นระบบที่ใช้งานได้ จนถึงช่วงการใช้งาน (พิศิษฐ์ บวรเลิศสุธ ธีกร วงษ์คำชัย และฐิตะแก้ว ศรีสด, 2560) มีขั้นตอนดังนี้

1.1 การกำหนดปัญหา

เนื่องจากสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีการจัดเก็บรวบรวมเอกสารเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารไว้มากมาย ซึ่งเอกสารส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบกระดาษทำให้เกิดการชำรุดเสียหายได้ง่าย รวมถึงปัจจุบันที่สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศยังไม่มีระบบที่ช่วยในการจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าว ส่งผลให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงข้อมูลได้ยาก (สัญญา ธีระเดชอุปถัมภ์, 2565) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดแนวคิดที่จะพัฒนาฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี เพื่อเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่ให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล

1.2 การวิเคราะห์ฐานข้อมูล

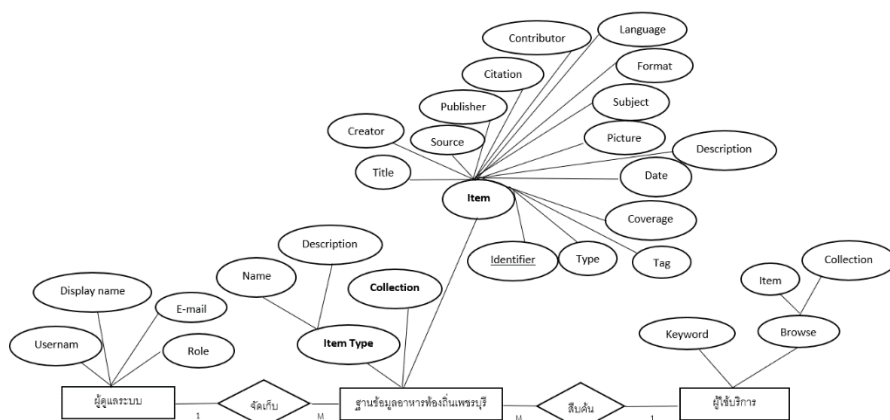
ผู้วิจัยได้สอบถามความต้องการลักษณะของฐานข้อมูลจากผู้เกี่ยวข้องของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ (สวัสดิ์ อูราฤทธิ์, 2565; สัญญา ธีระเดชอุปถัมภ์, 2565; ปิยวรรณ คุณสินธุ์, 2565) เพื่อนำมากำหนดลักษณะของฐานข้อมูลที่จะพัฒนา ประกอบกับการพิจารณาข้อมูลอาหารพื้นบ้านเมืองเพชรที่สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี รวบรวมไว้ พบว่า มีข้อมูลอาหาร

พื้นบ้านเมืองเพชร แบ่งได้ 3 ประเภท ตามการแบ่งของ บุญมี พิบูลย์สมบัติ (2551) ซึ่งเป็นปราชญ์เมืองเพชร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประเภทอาหาร	ประเภทอาหารท้องถิ่น
อาหารคาว	ประเภทแกง ประเภทต้ม ประเภทผัด ประเภทยำ ประเภทหลน ประเภทเมนูเส้น และประเภทไข่
อาหารหวาน	ขนมจากตาลโตนด ขนมประเภทหนึ่ง ขนมประเภทต้ม ขนมประเภทกวน ขนมประเภทอบ และผิง ขนมประเภททอด ขนมประเภทปิ้ง ขนมประเภทน้ำกะทิ และขนมประเภทผัด
อาหารว่าง	

1.3 การออกแบบฐานข้อมูล เมื่อสามารถกำหนดลักษณะของฐานข้อมูลที่ได้

จากข้อ 1.2 ผู้วิจัยแบ่งการออกแบบเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การออกแบบในระดับความคิด การออกแบบในระดับตรรกะ และการออกแบบในระดับกายภาพ โดยเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล (ER diagram) ดังนี้

ภาพที่ 1 การออกแบบฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นเพชรบุรีด้วย ER diagram

1.4 การพัฒนาฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยดำเนินการโดยจำลอง Server ในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมจำลอง Server XAMPP และพัฒนาฐานข้อมูลด้วยโปรแกรม Open Source ร่วมกับระบบจัดการฐานข้อมูล MySQL

1.5 การทดสอบ ผู้วิจัยทดสอบฐานข้อมูลโดยการนำเข้าสู่ข้อมูลเข้าสู่ฐานข้อมูล แล้วจึงทดสอบการทำงานของฐานข้อมูลในด้านการสืบค้น การแสดงผล และการทำงานส่วนอื่น ๆ ของฐานข้อมูล เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดก่อนนำไปติดตั้ง

1.6 การติดตั้ง ผู้วิจัยติดตั้งฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีขึ้นระบบออนไลน์ของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

1.6.1 การเข้าปฏิบัติงานจัดเก็บข้อมูล ผู้ดูแลระบบฐานข้อมูลสามารถเข้าใช้ได้ทั้ง <http://localhost/pbfood/admin> โดยเพิ่มข้อมูลสำหรับการจัดเก็บใน Collection, Item Type และ Item ดังภาพที่ 2-4

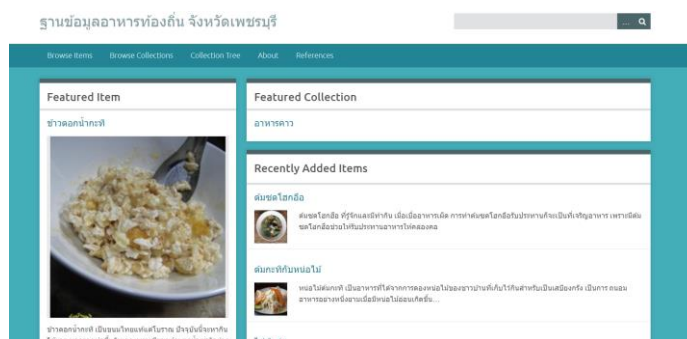
ภาพที่ 2 การเพิ่มข้อมูลใน Collection

ภาพที่ 3 การเพิ่มข้อมูลใน Item Type

ภาพที่ 4 การเพิ่มข้อมูลใน Item

1.6.2 การสืบค้นข้อมูล ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นจากฐานข้อมูลได้ที่

<https://localphetchaburi.net/food/> ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี

จะเห็นว่า ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นจากเมนูด้วยการไล่เรียงดู (Browse) และการสืบค้นด้วยคำสำคัญ (Keyword) ในช่องการสืบค้น

1.7 การดูแลระบบ ผู้วิจัยดำเนินการให้มีการสำรองข้อมูลเพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล รวมไปถึงมีการปรับปรุง ตรวจสอบเพื่อแก้ไขข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้ฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพและตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด

2. การประเมินประสิทธิภาพฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องกับการดูแลระบบฐานข้อมูลของสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ หัวหน้างานพัฒนาและบริการทรัพยากรสารสนเทศ และหัวหน้าศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินประสิทธิภาพฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี เกี่ยวกับประสิทธิภาพของฐานข้อมูลในด้านการออกแบบจำนวน 4 ข้อ การใช้งานจำนวน 4 ข้อ และด้านสารสนเทศจำนวน 5 ข้อ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วย IOC ที่ยอมรับได้ที่ระดับ 0.5 เป็นต้นไป ความครอบคลุมและความเหมาะสมของเนื้อหาให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตลอดจนความเหมาะสมของการใช้คำ สำนวนภาษา และความชัดเจนของคำถาม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประกอบด้วย รองผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ อาจารย์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ และอาจารย์สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยพบว่า ได้ค่า IOC ทุกข้อที่ 1.00 จากนั้นนำแบบประเมินมาจัดทำในรูปของแบบประเมินออนไลน์ที่ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 2 ตอน ได้แก่

2.2.1 ตอนที่ 1 เป็นคำถามประเมินประสิทธิภาพฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านการใช้งาน และด้านสารสนเทศ ที่เป็นแบบมาตรวัด 5 ระดับ

2.2.2 ตอนที่ 2 เป็นข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามแบบปลายเปิด

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ให้กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 3 คน ทดลองใช้ฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี และประเมินประสิทธิภาพของฐานข้อมูลด้วยแบบประเมินออนไลน์

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล กระทำโดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพของฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี และมีเกณฑ์การแปลผลดังต่อไปนี้

4.51-5.00 หมายถึง ฐานข้อมูลประสิทธิภาพในระดับดีมาก

3.51-4.50 หมายถึง ฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพในระดับดี

2.51-3.50 หมายถึง ฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง ฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพในระดับแก้ไข

1.00-1.50 หมายถึง ฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพในระดับไม่มีประสิทธิภาพ

2.5 การสรุปและอภิปรายผล

3. การประเมินความพึงพอใจต่อฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ประชาชนทั่วไปที่ทดลองใช้บริการฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีซึ่งเป็นจำนวนประชากรที่ไม่แน่นอน ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยคำนวณจากสูตรของบุญชม ศรีสะอาด (2535 อ้างถึงใน กัญญสิริ จันทรเจริญ, ม.ป.ป.) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนไม่น้อยกว่า 369 คน

3.2 เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 3 ข้อ และความพึงพอใจต่อฐานข้อมูล ด้านการออกแบบจำนวน 3 ข้อ ด้านการใช้งานจำนวน 3 ข้อ และด้านสารสนเทศจำนวน 4 ข้อ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วย IOC ที่ยอมรับได้ทีระดับ 0.5 เป็นต้นไป ความครอบคลุมและความเหมาะสมของเนื้อหาให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตลอดจนความเหมาะสมของการใช้คำ สำนวนภาษา และความชัดเจนของคำถาม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ประกอบด้วย อาจารย์ด้านเทคโนโลยีการศึกษา กลุ่มวิชาพื้นฐานครุ มหวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อาจารย์สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ มหวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี และอาจารย์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า ได้ค่า IOC ทุกข้อเกิน 0.5 จากนั้นนำแบบประเมินความพึงพอใจ มาทดลองกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แบบประเมินกลับมาจำนวน 30 ชุด เพื่อนำมาทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ของครอนบาค โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินทั้งชุดอยู่ที่ระดับ 0.942 ซึ่งมีความเชื่อมั่นในระดับสูง แล้วจึงนำแบบประเมินมาจัดทำในรูปของแบบประเมินออนไลน์ที่ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 3 ตอน ได้แก่

3.2.1 ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบที่เป็นแบบเลือกตอบ

3.2.2 ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านการใช้งาน และด้านสารสนเทศ ที่เป็นแบบมาตรวัด 5 ระดับ

3.2.3 ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามแบบปลายเปิด

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้บริการทั่วไปได้ทราบเกี่ยวกับฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี พร้อมแนบลิงค์ขอแบบประเมินความพึงพอใจต่อฐานข้อมูลผ่านช่องทางการสื่อสารออนไลน์ โดยรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1-15 เมษายน 2565 ทั้งนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบ พบว่า มีแบบสอบถามสมบูรณ์ที่ได้รับกลับคืนจำนวน 369 ชุด ซึ่งเท่ากับขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล คำนวณเพื่อหา

3.4.1 ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจ

3.4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อวิเคราะห์หาความพึงพอใจต่อฐานข้อมูล และมีเกณฑ์การแปลผลดังต่อไปนี้

4.51-5.00 หมายถึง ผู้ใช้พึงพอใจต่อฐานข้อมูลในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง ผู้ใช้พึงพอใจต่อฐานข้อมูลในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง ผู้ใช้พึงพอใจต่อฐานข้อมูลในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง ผู้ใช้พึงพอใจต่อฐานข้อมูลในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง ผู้ใช้พึงพอใจต่อฐานข้อมูลในระดับน้อยที่สุด

3.5 การสรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีดำเนินการตามทฤษฎีการพัฒนาฐานข้อมูล (System Development Life Cycle; SDLC) โดยการจำลอง server ในเครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมจำลอง Server XAMPP และพัฒนาฐานข้อมูลด้วยโปรแกรม open source ร่วมกับระบบจัดการฐานข้อมูล MySQL ได้ฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีที่ประกอบด้วยข้อมูลอาหาร 3 ประเภท ได้แก่ อาหารคาว อาหารหวาน และอาหารว่าง ตามที่ปรากฏในหนังสือของอาจารย์บุญมี พิบูลย์สมบัติ (2551) ซึ่งเป็นปราชญ์เมืองเพชร โดยผู้ดูแลระบบสามารถบันทึกข้อมูลได้ที่ <http://localhost/pbfood/admin> และผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นข้อมูลได้ผ่านออนไลน์ที่ <https://localphetchaburi.net/food/> ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 โครงสร้างข้อมูลเพื่อการจัดเก็บข้อมูลใน Item มีดังนี้

การสร้าง	เขตข้อมูล	รายละเอียด
Item	Picture	ภาพประกอบ
	Title	ชื่ออาหารพื้นบ้าน
	Subject	หัวเรื่องที่ได้จากคู่มือการกำหนดหัวเรื่อง
	Description	คำอธิบายเกี่ยวกับวิธีการทำอาหารพื้นบ้าน
	Creator	ผู้ให้ข้อมูล
	Source	ชื่อแหล่งข้อมูล
	Publisher	สำนักพิมพ์/โรงพิมพ์
	Date	ปี เดือน วัน ที่สร้างรายการ
	Contributor	ผู้ให้ข้อมูล
	Format	ประเภทของแหล่งข้อมูล
	Language	ภาษาของแหล่งข้อมูล
	Type	ประเภทของข้อมูล
	Identifier	รหัสประจำรายการ
	Coverage	เนื้อหาของข้อมูล
	Collection	ประเภทของอาหารพื้นบ้าน
	Tag	คำสำคัญ
	Citation	เอกสารอ้างอิงของรายการ

1.2 เมนูเพื่อการสืบค้น ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ตได้ ดังนี้

1.2.1 การสืบค้น

1) กล้องสำหรับพิมพ์คำค้น จากเขตข้อมูล Collection, Tag และ Subject

2) เมนูสำหรับไล่เรียงดูข้อมูล 3 ประเภท ได้แก่ Browse Items (ไล่เรียงดูตามชื่อของอาหาร) Browse Collection (ไล่เรียงดูตามประเภทของอาหาร) และ Collection Tree (แสดงรายการประเภทของอาหารทั้งหมด)

1.2.2 ผลการสืบค้นข้อมูล แสดงข้อมูลตามที่จัดเก็บข้อมูลไว้ใน Item

2. ประสิทธิภาพของฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.79$) และเมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า

2.1 ด้านการออกแบบอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.00$) โดยทุกเรื่องทั้งการแบ่งข้อมูลเป็นหมวดหมู่ การจัดวางข้อมูลที่เรียบง่ายและสบายตา การออกแบบหน้าจอก็มีความสวยงาม และการใช้สีที่เหมาะสมและสบายตาอยู่ในระดับดีเท่ากันทุกข้อ ตามลำดับ

2.2 ด้านการใช้งานอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.83$) โดยเฉพาะในเรื่องความสะดวกในการสืบค้น ระบบใช้งานง่าย และความเร็วในการโหลดข้อมูล อยู่ในระดับดีเท่ากันทุกข้อ ขณะที่การกำหนดคำค้นได้หลากหลายอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2.3 ด้านสารสนเทศอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 3.53$) โดยเฉพาะเรื่องเนื้อหาและรูปภาพสอดคล้องกัน และการใช้ภาษาเข้าใจง่าย อยู่ในระดับดีเท่ากันทั้งหมด ขณะที่ข้อมูลมีความถูกต้อง และปริมาณข้อมูลไม่มากเกินไป และข้อมูลมีความทันสมัยและเป็นปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

รายละเอียดของผลประเมินประสิทธิภาพฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี

ประสิทธิภาพ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ ประสิทธิภาพ
ด้านการออกแบบ	4.00	.000	ดี
การแบ่งข้อมูลเป็นหมวดหมู่	4.00	.000	ดี
การจัดวางข้อมูลที่เรียบง่ายและสบายตา	4.00	.000	ดี
การออกแบบหน้าจามีความสวยงาม	4.00	.000	ดี
การใช้สีที่เหมาะสมและสบายตา	4.00	.000	ดี
ด้านการใช้งาน	3.83	.144	ดี
ความสะดวกในการสืบค้น	4.00	.000	ดี
ระบบใช้งานง่าย	4.00	.000	ดี
ความเร็วในการโหลดข้อมูล	4.00	.000	ดี
การกำหนดคำค้นได้หลากหลาย	3.33	.577	ปานกลาง
ด้านสารสนเทศ	3.53	.115	ดี
เนื้อหาและรูปภาพสอดคล้องกัน	4.00	.000	ดี
การใช้ภาษาเข้าใจง่าย	4.00	.000	ดี
ข้อมูลมีความถูกต้อง	3.33	.577	ปานกลาง
ปริมาณข้อมูลไม่มากเกินไป	3.33	.577	ปานกลาง
ข้อมูลมีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน	3.00	.000	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.79	.086	ดี

3. ความพึงพอใจต่อฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี พบว่า

3.1 ผู้ตอบแบบประเมินส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 61.0) ที่มีอายุระหว่าง 20–29 ปี (ร้อยละ 53.1) และเป็นนักเรียน/นักศึกษา (ร้อยละ 59.1)

3.2 ความพึงพอใจต่อฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า

3.2.1 ด้านการออกแบบอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.16$) โดยเฉพาะการแบ่งข้อมูลเป็นหมวดหมู่ อย่างชัดเจน การจัดวางข้อมูลที่เรียบง่ายและสบายตา และฟังก์ชันใช้งานง่าย ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

3.2.2 ด้านการใช้งานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$) โดยเฉพาะการเข้าถึงระบบฐานข้อมูลได้ง่าย ฐานข้อมูลใช้งานง่าย และรองรับการใช้งานได้ทุกอุปกรณ์ ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

3.2.3 ด้านสารสนเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) โดยเฉพาะเนื้อหาเกี่ยวกับภาพประกอบมีความสอดคล้องกัน เนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ การจัดระบบข้อมูลได้หลากหลาย และข้อมูลมีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน ที่อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

รายละเอียดของผลประเมินความพึงพอใจต่อฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจต่อฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี

ความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการออกแบบ	4.16	.423	มาก
การแบ่งข้อมูลเป็นหมวดหมู่อย่างชัดเจน	4.19	.474	มาก
การจัดวางข้อมูลที่เรียบง่ายและสบายตา	4.17	.455	มาก
ฟังก์ชันใช้งานง่าย	4.12	.457	มาก
ด้านการใช้งาน	4.10	.474	มาก
การเข้าถึงระบบฐานข้อมูลได้ง่าย	4.16	.471	มาก
ฐานข้อมูลใช้งานง่าย	4.12	.467	มาก
รองรับการใช้งานได้ทุกอุปกรณ์	4.02	.483	มาก
ความพึงพอใจ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านสารสนเทศ	4.00	.427	มาก
เนื้อหาเกี่ยวกับภาพประกอบมีความสอดคล้องกัน	4.21	.490	มาก
เนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการ	4.00	.486	มาก
การจัดระบบข้อมูลได้หลากหลาย	3.92	.522	มาก
ข้อมูลมีความทันสมัยและเป็นปัจจุบัน	3.86	.602	มาก
เฉลี่ย	4.09	.441	มาก

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่โดดเด่นและควรนำมาอภิปรายดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การพัฒนาฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีเป็นตามวงจรการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle) ดังที่ปรากฏในการพัฒนางานวิจัยฐานข้อมูลอาหาร (ศศิพัชร บุญขวัญ, นิภารัตน์ นกตรีพงศ์, นุชนารถ กฤษณมรย์ และกาญจนาพรพรณ จรพงศ์, 2565: 37; ยศพร จินฉา, จิรัฐติกาล จงกล, ปาริชาติ บุตรสีตะราช และจุฑามาศ พรหมทอง, 2565: 549) ที่นำวงจรการพัฒนาระบบมาใช้ในการพัฒนาฐานข้อมูล ทั้งนี้ ฐานข้อมูลนี้แบ่งการทำงานออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผู้ดูแลระบบ และผู้ให้บริการทั่วไป กล่าวคือ ผู้ดูแลระบบฐานข้อมูลสามารถเพิ่มเติม แก้ไข และลบข้อมูลที่บันทึกได้ หรือกล่าวอีกนัย คือ ฐานข้อมูลนี้ช่วยให้จัดเก็บข้อมูลได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น และยังช่วยในการรวบรวม อนุรักษ์ และสืบสานอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีด้วย ขณะเดียวกัน ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ตได้ แสดงให้เห็นว่าสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สามารถให้บริการและเผยแพร่ข้อมูลด้านอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีได้ทุกที่ ทุกเวลา ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลอาหารท้องถิ่นในจังหวัดเพชรบุรีในรูปฐานข้อมูลช่วยทำให้อาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีเป็นที่รู้จักของสาธารณชน (ศศิพัชร บุญขวัญ, นิภารัตน์ นกตรีพงศ์, นุชนารถ กฤษณมรย์ และกาญจนาพรพรณ จรพงศ์, 2565: 33)

2. ประสิทธิภาพฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า

ด้านการออกแบบมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดีทุกด้าน ได้แก่ เรื่องการแบ่งข้อมูลเป็นหมวดหมู่ เนื่องจากฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีแบ่งอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีเป็น 3 ประเภท ได้แก่ อาหารคาว อาหารหวาน และอาหารว่าง (บุญมี พิบูลย์สมบัติ, 2551) ประกอบกับผู้ประเมินประสิทธิภาพฐานข้อมูลส่วนใหญ่เป็นบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์และคุ้นเคยกับการให้หัวเรื่องซึ่งเป็นลักษณะของการจัดเนื้อหาเป็นหมวดหมู่ เรื่องการจัดวางข้อมูลเรียบง่ายและสบายตาเนื่องจากเขตข้อมูลในฐานข้อมูลจัดเรียงลำดับจากบนลงล่าง และซ้ายไปขวา ทำให้การบันทึกข้อมูลในเขตข้อมูลกระทำได้ง่าย และเรื่องการออกแบบหน้าจอมีความสวยงามเนื่องจากการเลือกใช้สีเขียวเป็นพื้นฐานในการออกแบบฐานข้อมูลเพราะสีเขียวเหมาะสำหรับผู้ที่ต้องทำงานติดต่อกันเป็นเวลานานจึงช่วยผ่อนคลายความเหนื่อยล้าของดวงตาได้ (พลึงแห่งสี ตัวช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน, 2564)

ด้านการใช้งานมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับข้อค้นพบของศิริสุภา เอมหยวก และสนทยา สาลี (2559: 46) โดยเฉพาะเรื่องความสะดวกในการสืบค้นเนื่องจากฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีสามารถสืบค้นได้ทั้งแบบไล่เรียงและแบบพิมพ์คำค้นจึงทำให้ผู้ดูแลระบบสามารถตรวจสอบได้หลายวิธีการ เรื่องระบบใช้งานง่ายเนื่องจากฐานข้อมูลนี้มีลักษณะการแสดงในรูปแบบ HTML ซึ่งเป็นรูปแบบการใช้งานที่คุ้นเคยจึงให้ผู้ใช้รู้สึกว่าการใช้งานง่าย และเรื่องความเร็วในการโหลดข้อมูลเนื่องจากฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีพัฒนาด้วย MySQL ที่มีความสามารถในการจัดการกับฐานข้อมูล มีความรวดเร็วในการทำงานสามารถรองรับการทำงานจากผู้ดูแลระบบหลายคนในเวลาเดียวกันได้ และยังสามารถใช้งานฐานข้อมูลทั้งอ่านและเขียนได้พร้อมกัน (จุดเด่นและหลักการทำงาน MySQL, 2557) อย่างไรก็ตาม ยังพบด้วยว่า การกำหนดคำค้นได้หลากหลายอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะแม้จะมีการกำหนดคำค้นจากคู่มือหัวเรื่องและคำสำคัญแล้วยังอาจไม่ครอบคลุมคำที่ค้นทั่วไปคุ้นเคย เช่น แกงคั่ว แกงเทโพ พะแนง แกงกะหรี่ แกงเขียวหวาน แกงเผ็ด และแกงมัสมั่น จัดเป็นกลุ่มของแกงกะทิที่ใส่พริกแกง (ฮันนาห์ โพชะโน, 2564) เป็นต้น

ด้านสารสนเทศมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับข้อค้นพบในงานวิจัยของศิริสุภา เอมหยวก และสนทยา สาลี (2559: 47) ที่พบว่า คุณภาพฐานข้อมูลด้านเนื้อหาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะเรื่องเนื้อหาเกี่ยวกับภาพประกอบมีความสอดคล้องกันเนื่องจากข้อมูลที่นำไปบรรจุในฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีนั้น สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศพยายามคัดเลือกภาพให้ตรงกับชนิดของอาหารมากที่สุด เพื่อให้ข้อมูลมีความถูกต้อง (วรกฤต แสนโภชน, 2553) และเรื่องการใช้ภาษาเข้าใจง่าย สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะข้อมูลในฐานข้อมูลนี้รวบรวมจากหนังสือเรื่องนานาสาระ ฉบับวัดพิริบพิริ จ.เพชรบุรี ที่แต่งโดยอาจารย์บุญมี พิบูลย์สมบัติ ผู้ที่ได้รับการยอมรับให้เป็นปราชญ์เมืองเพชร (ทีมข่าวเพชรภูมิ เพชรนิวส์, 2564) เพื่อใช้แจกเป็นหนังสือที่ระลึกงานสถาปนาภคินิจศพลให้กับบุคคลทั่วไปที่เข้าร่วมงาน จึงอาจเลือกใช้ภาษาง่าย ๆ ในการถ่ายทอดข้อมูล ด้วยเหตุนี้ การนำข้อมูลจากหนังสือดังกล่าวมาบรรจุในฐานข้อมูลจึงเป็นภาษาที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ยังพบด้วยว่า ผู้ดูแลระบบเห็นว่าข้อมูลมีความทันสมัยและเป็นปัจจุบันอยู่ในลำดับสุดท้าย ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากข้อมูลที่นำฐานข้อมูลส่วนใหญ่มาจากหนังสือเล่มดังกล่าวซึ่งตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2551 ดังนั้นข้อมูลจึงอาจยังไม่ครอบคลุมและเป็นปัจจุบัน

3. ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับข้อค้นพบในงานวิจัยของศศิพัชร บุญขวัญ, นิภารัตน์ นกตริพงศ์, นุชนารถ กฤษณมรย์ และกาญจนา พรรณ จรพงศ์ (2565: 34) ว่า ผู้ใช้งานระบบมีความพึงพอใจต่อระบบอยู่ในระดับมาก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ด้านการออกแบบที่ผู้ใช้พึงพอใจในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับข้อค้นพบในงานวิจัยของศิริสุภา เอมหยวก และสนทยา สาลี (2559: 47) ที่พบว่า ความพึงพอใจต่อฐานข้อมูลด้านเทคนิคการผลิตอยู่ในระดับ

มาก โดยเฉพาะเรื่องการแบ่งข้อมูลเป็นหมวดหมู่อย่างชัดเจน เนื่องจากฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี มีการกำหนดประเภทของอาหารที่ผู้ใช้บริการสามารถเลือกไล่เรียงดูจากเมนู Collection Tree ทำให้ทราบว่าในฐานข้อมูลนี้มีเนื้อหาคร่าว ๆ อย่างไรบ้าง เรื่องการจัดวางข้อมูลที่เรียงง่ายและสบายตาเนื่องจากฐานข้อมูลดังกล่าวมีการนำเสนอเขตข้อมูลที่เรียงลำดับจากบนลงล่าง และซ้ายไปขวา จึงทำให้มองเห็นข้อมูลได้ง่ายและชัดเจน

ด้านการใช้งานที่ผู้ใช้งพอใจในระดับมาก โดยเฉพาะเรื่องการเข้าถึงระบบฐานข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่าย สอดคล้องกับข้อค้นพบของศศิพัชร บุญขวัญ, นิภารัตน์ นกตรีพงศ์, นุชนารถ ฤกษ์ธรรมย์ และกาญจนาพรพรรณ จรพงศ์ (2565: 44) เนื่องจากฐานข้อมูลนี้สามารถให้บริการผ่านอินเทอร์เน็ตและปัจจุบันผู้ใช้ส่วนมากมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่สามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้ จึงทำให้ผู้ใช้เห็นว่าความสามารถในการเข้าถึงระบบฐานข้อมูลกระทำได้อย่างง่าย

ด้านสารสนเทศ พบว่า ผู้ใช้บริการพึงพอใจในระดับมาก สอดคล้องกับข้อค้นพบในงานวิจัยของ ศิริสุภา เอมหยวก และสนทยา สาลี (2559: 47) ที่พบว่า ความพึงพอใจต่อฐานข้อมูลด้านเนื้อหาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะเรื่องเนื้อหาเกี่ยวกับภาพประกอบมีความสอดคล้องกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของศศิพัชร บุญขวัญ, นิภารัตน์ นกตรีพงศ์, นุชนารถ ฤกษ์ธรรมย์ และกาญจนาพรพรรณ จรพงศ์ (2565: 44) สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะมีการคัดเลือกภาพให้ตรงกับชนิดของอาหารมากที่สุด เพื่อเป็นไปตามลักษณะของฐานข้อมูลที่ดีในด้านความถูกต้องของข้อมูล (วรกฤต แสนโภชน์, 2553)

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบ มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี เป็นฐานข้อมูลที่จะเผยแพร่วัฒนธรรมด้านอาหารท้องถิ่นของจังหวัดเพชรบุรี ที่มีอัตลักษณ์ และมีการสืบทอดจากเมนูชาววังที่หลากหลาย ดังนั้นสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในฐานะที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งกำหนดวิสัยทัศน์อย่างชัดเจนว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำด้านอาหาร ดังนั้น จึงควรสนับสนุนให้มีการพัฒนาฐานข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ฐานข้อมูลนี้ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางต่อไป

1.2 ผู้บริหารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบและดูแลระบบฐานข้อมูลนี้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดการเพิ่มเติมและปรับปรุงเนื้อหาในฐานข้อมูลนี้ให้มีความเป็นปัจจุบันและพร้อมสำหรับการให้บริการแก่ผู้ใช้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

2.1 เนื่องด้วยฐานข้อมูลที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นฐานข้อมูลที่อยู่ในขั้นตอนทดลอง ดังนั้น ข้อมูลที่ปรากฏในฐานข้อมูลจึงอาจยังไม่ครอบคลุมอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี อีกทั้งยังพบว่า ผลจากการประเมินประสิทธิภาพและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้านสารสนเทศเรื่องข้อมูลมีความทันสมัยและเป็นปัจจุบันอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น ผู้ที่รับผิดชอบและผู้ดูแลระบบฐานข้อมูลนี้จึงควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีให้มีความสมบูรณ์ และตรวจสอบข้อมูลให้มีความเป็นปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

2.2 จากการประเมินประสิทธิภาพของฐานข้อมูล พบว่า การกำหนดคำค้นได้หลากหลายอยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้รับผิดชอบและผู้ดูแลระบบฐานข้อมูลนี้จึงควรกำหนดคำให้ครอบคลุมกับพฤติกรรมของผู้ใช้บริการทั่วไป อันเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการสืบค้นข้อมูลที่ต้องการ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

เนื่องจากการพัฒนาฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีนี้เป็นฐานข้อมูลต้นแบบ ด้วยเหตุนี้ จึงควรศึกษาเพิ่มเติมเรื่อง Plugin ระบบฐานข้อมูล โดยเฉพาะการเชื่อมโยงและนำระบบสารสนเทศอื่นเข้ามาใช้งานร่วมกัน เช่น เว็บไซต์ หรือยูทูป เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรีสำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้ประเมินประสิทธิภาพการทำงานของฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี ตลอดจนผู้ใช้บริการทั่วไปที่ประเมินความพึงพอใจต่อฐานข้อมูลอาหารท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี

เอกสารอ้างอิง

- กัญญสิริ จันทรเจริญ. (ม.ป.ป.). บทที่ 5 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2566, จาก https://www.ict.up.ac.th/surinhips/Research Methodology_2554/เอกสารเพิ่มเติม/การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.PDF.
- จุดเด่นและหลักการทำงาน MySQL. (2557). สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2566, จาก <https://www.itgenius.co.th/article/จุดเด่นและหลักการทำงาน%20MySQL.html?lang=en>.
- ฉวีวรรณ สุวรรณภา อรอนงค์ วูวงศ์ และเสริมศิลป์ สุกเมธีสกุล. (2560). อาหารพื้นบ้าน: กระบวนการจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและจริยธรรมทางสังคมในชุมชนภาคเหนือ.แพร่: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่.
- ทีมข่าวเพชรภูมิ เพชรนิวส์. (2564). เส้นทางชีวิต: ครูบุญมี พิบูลย์สมบัติ ครู-นักเขียน-นักประวัติศาสตร์-ปราชญ์ ของแผ่นดินเมืองเพชร. สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2566, จาก <https://petchpoom.com/อาจารย์-บุญมี-พิบูลย์สมบัติ/>.
- บุญมี พิบูลย์สมบัติ. (2551). นานาสาระ ฉบับวัดพิริบพิริ จ.เพชรบุรี. เพชรบุรี: ม.ป.ท.
- ปิยวรรณ คุณินธุ์. (2565, กุมภาพันธ์ 2). ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์.
- พลังแห่งสี ตัวช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน. (2564). สืบค้นเมื่อ 17 มกราคม 2566, จาก <https://www.sanook.com/campus/1403827/>.
- พิศิษฐ์ บวรเลิศสุธ ธีชกร วงษ์คำชัย และรัฐศกั้ว ศรีสด. (2560). การพัฒนาต้นแบบระบบบริหารจัดการฐานข้อมูลฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- เพชรบุรีภูมิ เพชรนิวส์. (2564). "เพชรบุรี" ได้รับการคัดเลือกเป็นเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหาร (Creative City of Gastronomy by UNESCO) ครบเครื่องเมือง 3 รส. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2564, จาก <http://petchpoom.com/เพชรบุรี-ได้รับการคัดเลือก/>.
- ประอรนุช โปรมณีกุล. (2557). การใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. วารสารข้อพระยอม, 25(2): 145-158.

- ยศพร จินฉา จิรัฐติกาล จงกล ปาริชาติ บุตรสีตะราช และจุฑามาศ พรหมทอง. (2565). การพัฒนาระบบฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาอาหารพื้นบ้าน กุ้งจ่อม ตำบลประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ใน รายงานการประชุมวิชาการและนิทรรศการระดับชาติ ด้านมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี ครั้งที่ 2. (หน้า 549-561). บุรีรัมย์: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วรกฤต แสนโกชน. (2553). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับฐานข้อมูล. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.ict.up.ac.th/worrakits/Database.files/chapter1.pdf>.
- วิไลภรณ์ ศรีไพศาล. (2553). แนวทางการพัฒนาระบบฐานข้อมูล. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2564, จาก http://www.stabundamrong.go.th/web/book/53/b6_53.pdf.
- ศศิพัชร บุญขวัญ นิภารัตน์ นกตริพงศ์ นุชนารถ กฤษณมรย์ และกาญจนาพรพรรณ จรพงศ์. (2565). การออกแบบและพัฒนาระบบฐานข้อมูลอาหารพื้นถิ่น อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสาร สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 7(5): 33-48.
- ศิริสุภา เอมหยวก และสนทยา สาลี. (2559). การพัฒนาฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารในพื้นที่ชุมชนวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 10(1): 35-48.
- สวัสดิ อรุณฤทธิ์. (2565). หัวหน้างานพัฒนาและบริการทรัพยากรสารสนเทศ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์.
- สัญญา ธีระเดชอุปถัมภ์. (2565). รองผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. สัมภาษณ์.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (ม.ป.ป.) เพชรบุรีเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2566, จาก <http://www.nongchokcity.go.th/site/attachments/article/1028/เพชรบุรีเมืองสร้างสรรค์ด้านอาหารของยูเนสโก.pdf>.
- อรรณพ โพชนะโน. (2564). 7 สูตรพริกแกงไทยรสเด็ด ทำแกงอะไรก็ฟิน. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2566, จาก <https://www.wongnai.com/food-tips/curry-paste-series?ref=ct>.

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการประถมศึกษา

The Development of Self-Study Activities on Educational Transition Between Kindergarten and Elementary Grade 1 Classrooms of Early Childhood Education and Elementary Education Pre-service Teachers

พัชรา พานทองรักษ์¹ / ฐิตินันท์ ธีรเวชเจริญชัย² / ชนิศรา ใจชัยภูมิ³/ยศวีร์ สายฟ้า⁴

Patchara Pantongruk¹ / Thitinun Teravecharoenchai² /

Chanidsara Jaichaiyapum³/Yotsawee Saifah⁴

¹ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

¹ Lecturer, Faculty of Education, Surindra Rajabhat University

² อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² Lecturer, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

³ นิสิตดุขภูมบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ Ph.D. Student, Faculty of Education, Chulalongkorn University

⁴ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴ Lecturer, Faculty of Education, Chulalongkorn University

Corresponding author E-mail: thitinun.ru@gmail.com

(Received: October 26, 2022, Revised: February 19, 2023 Accepted: June 30, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการประถมศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบความรู้ เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการศึกษาก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จำนวน 37 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ t-test ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า 1) การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการประถมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าเฉลี่ยของชุดการเรียนรู้ 4.53 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหา และด้านการออกแบบอยู่ในเกณฑ์ดี 2) นักศึกษามีผลคะแนนความรู้ เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง, รอยเชื่อมต่อทางการศึกษา, การศึกษาปฐมวัย, ประถมศึกษา

Abstract

This study aimed to 1) develop self-study activities on Educational Transition Between Kindergarten and Elementary Grade 1 Classrooms, and 2) compare knowledge on Educational Transition Between Kindergarten and Elementary Grade 1 Classrooms of early childhood education and elementary education pre-service teachers before and after the implementation of self-study activities. The sample in this study included 37 fourth-year students majoring in early childhood education and elementary education. Data were analyzed by using mean, standard deviation, and t-test. The findings revealed that the development of the self-study activities gained a mean score higher than the standard value ($M=4.53$, $SD=0.45$). When considering each aspect, moreover, it showed that the aspects of content and design were at a good level. Furthermore, students obtained significantly higher post-test scores than pre-test scores at the significance level of .05.

Keywords: Self-Study Activities, Transition, Early Childhood Education, Primary

บทนำ

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นรากฐานของชีวิตที่เด็กควรได้รับการอบรมเลี้ยงดู โดยส่งเสริมพัฒนาการให้สอดคล้องกับความต้องการและเหมาะสมกับวัย ด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย บรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัย เพื่อให้เด็กเติบโตและพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของตนเองอย่างสมบูรณ์ พร้อมก้าวเข้าสู่ระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงรอยต่อทางการศึกษา การเปลี่ยนจากชั้นปฐมวัยสู่ชั้นประถมศึกษาให้ราบรื่นต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครองในการสนับสนุน ให้อำนาจใจ ชี้แนะการปฏิบัติตนในเชิงบวก ครูปฐมวัยและครูประถมศึกษาที่ออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับพัฒนาการ ดึงศักยภาพและประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ในการออกแบบการเรียนการสอน ผู้บริหาร ควรให้การสนับสนุนการพัฒนาครู และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานระหว่างครูกับผู้ปกครองเพื่อให้ช่วงรอยต่อทางการศึกษาของเด็กปฐมวัยเป็นไปอย่างราบรื่น

ปัญหาการการเร่งเรียนอ่านเขียนในชั้นเรียนอนุบาลและชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กช่วงรอยต่อทางการศึกษา เป็นปัญหาที่พบตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากผลการสำรวจพบว่า จำนวนครูไม่เพียงพอ สอนไม่ตรงกับวุฒิ คิดเป็นร้อยละ 18.57 ครูรุ่นใหม่ขาดจิตวิญญาณ ขณะที่ครูรุ่นเก่าไม่ปรับตัว คิดเป็นร้อยละ 16.49 ครูสอนโดยเน้นเนื้อหาสาระ ส่งผลให้เด็กเรียนมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 14.33 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยฉุดรั้งการทำงานของครูไทยมีทั้งปัจจัยที่มาจากครูผู้สอน และปัญหาเชิงโครงสร้างของระบบ และการสอนของครู เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพ สะท้อนให้เห็นการจัดการเรียนการสอนของครูที่ยังไม่เป็นไปตามพัฒนาการของผู้เรียน (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2556; คณะอนุกรรมการการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ, 2562) สอดคล้องกับ ยศวีร์ สายฟ้า (2557) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนรู้ของครูประถมศึกษา ในช่วงรอยต่อระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและประถมศึกษา ควรเรียนรู้และทำความเข้าใจธรรมชาติและตัวตนที่แท้จริงของเด็กที่กำลังอยู่ในช่วงรอยต่อจากแนวคิดทฤษฎี และนำข้อมูลมาใช้วางแผนจัดการเรียนรู้ โดยยึดกรอบการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม ซึ่งความสามารถในการปรับตัวของเด็กจึงเป็นปัจจัยสำคัญ หากเด็กสามารถเรียนรู้และปรับตัวให้ทันกับ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงรอยเชื่อมต่อได้ เด็กจะสามารถข้ามผ่านการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ ส่งผลทำให้การเรียนรู้ในระดับชั้นต่อไปสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่น แสดงให้เห็นว่า ครูและผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กมีความพร้อมในการปรับตัวช่วงเวลาสำคัญของการเปลี่ยนผ่านจากอนุบาลไปสู่ประถมศึกษา

นอกจากนี้ ปัญหาของเด็กในช่วงอายุ 3 - 6 ปี หรือวัยอนุบาล ยังมีพัฒนาการไม่สมวัย หรือพัฒนาการล่าช้าคิดเป็นร้อยละ 30 และปัญหาที่พบว่ามีค่ามากที่สุดคือ พัฒนาการทางภาษา และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อ่านไม่ออกร้อยละ 5.71 เขียนไม่ได้ ร้อยละ 7.63 มีคะแนน IQ ร้อยละ 98 คะแนน EQ ต่ำกว่าร้อยละ 70 ซึ่งส่งผลต่อความสามารถและทักษะ อาทิ ความสามารถด้านการเรียนรู้ ความฉลาด/ความรอบรู้ทางสุขภาพ (health literacy) และการใช้ภาษาไทย การขาดความมุ่งมั่น พยายาม และขาดทักษะในการแก้ปัญหา (เพ็ญพรรณ จิตตะเสนีย์ และวิภา ตันทุลพงษ์, 2560; ธิดา พิทักษ์สินสุข, 2563; สำนักงานกองทุนส่งเสริมสุขภาพ, 2562) การเรียนแบบเร่งรัดวิชาการ ไม่ตอบสนองต่อพัฒนาการและทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตในสังคมอนาคต ที่มุ่งเน้นที่การคิด การเรียนรู้ ที่นำไปใช้ได้จริง สามารถแก้ปัญหาได้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เพื่อพัฒนาสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ช่วงปฐมวัยสมองจะเปิดรับการเรียนรู้ได้ดีที่สุด โดยเฉพาะทักษะด้านพฤติกรรม เช่น ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะทางอารมณ์ การพูดและการเคลื่อนไหว แต่เมื่อเด็กถูกพัฒนาทักษะเพียงด้านเดียวส่งผลให้เด็กขาดแรงจูงใจการเรียนรู้ ขาดทักษะในการทำงานร่วมกับคนอื่น และขาดทักษะความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งเป็นการเสียโอกาสที่มีอยู่อย่างจำกัดในการสร้างทักษะทางด้านพฤติกรรม ซึ่งจะส่งผลต่อคุณลักษณะความสำเร็จด้านการศึกษา และการทำงานในอนาคตของเด็ก (Andersen, 1996; ศศิลักษณ์ ขยันกิจ, 2561)

การประเมินความพร้อมของผู้เรียนเพื่อออกแบบการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน ครูระดับอนุบาลและระดับประถมศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของตนเอง และบทบาทของการส่งต่อและรับช่วงต่อการจัดการศึกษา เช่น หลักสูตรการศึกษา พัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียน ความถนัดหรือความแตกต่างด้านความสามารถและความสนใจของผู้เรียน รูปแบบและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งที่กล่าวมานี้ครูจำเป็นต้องมีการประเมินผู้เรียนเพื่อนำมาสู่การออกแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสม จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ และคณะ (2553) อธิบายว่า การประเมินในความหมายกว้าง ๆ คือ รูปแบบการวัดการประเมิน ซึ่งบันทึกและบูรณาการอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการวางแผนการสอน McAfee and Leong (2011, อ้างถึงใน ศศิลักษณ์ ขยันกิจ, 2559) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนและการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเกิดขึ้นควบคู่กัน ซึ่งเป็นการกิจสำคัญของครู การตัดสินใจเป็นเครื่องมือสำคัญในทุกขั้นตอนของการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผลการประเมินถูกนำมาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนและการตัดสินใจใด ซึ่งมีผลในทางส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนในชั้นเรียน สอดคล้องกับ The Ministry of Education (2010) ได้เสนอแนวทางการประเมินความพร้อมสำหรับเด็กที่กำลังจะขึ้นประถมศึกษาปีที่ 1 ควรเป็นการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเด็กในระหว่างวันที่เด็กปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นธรรมชาติ

ปัญหาการสร้างรอยเชื่อมต่อในเด็กแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาต่อเด็กทั้งในด้านของพัฒนาการและการเรียนรู้ ซึ่งการออกแบบกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวได้ดี และส่งผลต่อทัศนคติต่อการเรียนรู้ของเด็กในระยะยาว ทั้งนี้ ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้ของเด็กในช่วงรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา รวมถึงนักศึกษาครูสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาประถมศึกษาผู้ที่จะก้าวไปสู่การเป็นครูในอนาคต การพัฒนาครูหรือนักศึกษาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาจึงเป็นกระบวนการสำคัญเพื่อส่งเสริมรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

ระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาสื่อที่สร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องสำหรับ นักศึกษาในการปรับตัวและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมในการส่งเสริมและเสริมสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา ให้กับเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการศึกษา ก่อนและหลังการใช้ชุด การเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง “รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นเรียน ประถมศึกษาปีที่ 1” หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านระบบออนไลน์ โดยใช้สื่อผสม ได้แก่ Google Form, Power Point และ Line ใช้เวลาทั้งสิ้น 60 นาที ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับรอย เชื่อมต่อทางการศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐาน
2. การจัดการศึกษา
3. แนวทางการประเมินความพร้อม
4. บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องในการปรับตัวและปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสมใน การส่งเสริมและเสริมสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาให้กับเด็กอย่างเหมาะสม

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) โดยมีขั้นตอนการ ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชา การประถมศึกษา ของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง
 - 1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพครู สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและ สาขาวิชาการศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง จำนวน 37 คน โดยมีหลักการคัดเลือกนักศึกษา ดังนี้
 - 1.2.1 นักศึกษาที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการศึกษา
 - 1.2.2 ผ่านการสังเกตการสอนในโรงเรียนไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง
 - 1.2.3 ยินยอมเข้าร่วมชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง “รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาล และชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1”

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่

2.1 ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง “รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1” จำนวน 1 ชุด ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

2.1.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการเรียนรู้ด้วยตนเอง และรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากนั้นนำมาพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

2.1.2 พัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการหาดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence: IOC) เพื่อกำหนดเป้าหมาย จุดประสงค์การเรียนรู้ และนำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นทั้งหมดให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และพิจารณาข้อความให้ชัดเจนและเหมาะสม แล้วหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองเรื่องรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาศาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาประถมศึกษา เท่ากับ 0.6 และให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาศาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการประถมศึกษา โดยใช้แบบประเมินแบบมาตรประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาศาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 30 ข้อ โดยประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา จำนวน 10 ข้อ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 10 ข้อ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 10 ข้อ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

2.2.1 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิธีการสร้างแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาศาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการประถมศึกษา จากนั้นนำมาสร้าง แบบทดสอบฯ

2.2.2 นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item Objective Congruence: IOC) พบว่า แบบทดสอบฯ มีค่า IOC รายข้อทุกข้อเท่ากับ 0.6 ขึ้นไป

2.2.3 นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการประถมศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบฯ โดยใช้สูตร ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน 20 (KR-20) และวิเคราะห์ค่าความยากง่าย และอำนาจจำแนกรายข้อ พบว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.791 แบบทดสอบฯ มีสัดส่วนข้อสอบยากง่ายเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดและทุกข้อมีอำนาจจำแนก เท่ากับ 0.2 ขึ้นไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติ t-test

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาระดับปฐมวัยและสาขาวิชาการประถมศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

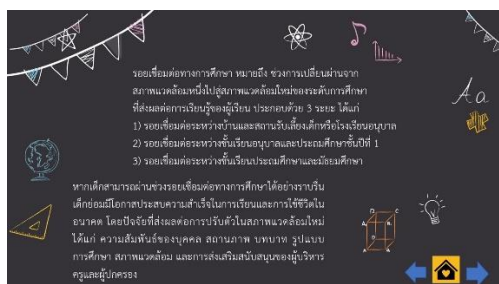
การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สรุปได้ว่า การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.53 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.45 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหา และ ด้านการออกแบบอยู่ในเกณฑ์ดีมากสามารถนำไปหาประสิทธิภาพได้

ผลการพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง “รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1” เป็นสื่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านระบบออนไลน์ โดยใช้สื่อผสม ได้แก่ Google Form, Power Point และ Line ใช้เวลาทั้งสิ้น 60 นาที ซึ่งมีขั้นตอนการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองฯ ดังนี้

1. สแกน QR CODE เพื่อทำแบบทดสอบก่อนเรียน
2. ศึกษา ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง “รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1” ผ่าน Power Point ใน Line
3. หลังจบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองฯ สแกน QR CODE เพื่อทำแบบทดสอบหลังเรียน

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

“รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1”

2. การเปรียบเทียบความรู้ เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการประถมศึกษาก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้

ตารางที่ 1 จำนวนนักศึกษาแยกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	จำนวน	ร้อยละ
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย	20	54.05
สาขาวิชาการประถมศึกษา	17	45.95
รวม	37	100

ตารางที่ 1 พบว่า จำนวนนักศึกษาแยกตามสาขาวิชา เป็นนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 54.05 และนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 45.95

ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ จำนวน 20 คน ตามเนื้อหาความรู้ ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา 2) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย 3) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาประถมศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย จำแนกตามเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

แบบทดสอบ	เนื้อหาความรู้	n	M	SD	t	df	Sig
ก่อนเรียน	ความรู้เกี่ยวกับรอย	20	5.95	2.58	6.16	19	.00
หลังเรียน	เชื่อมต่อทางการศึกษา	20	8.95	1.47			
ก่อนเรียน	ความรู้เกี่ยวกับการจัด	20	7.50	2.44	3.49	19	.00
หลังเรียน	การศึกษาปฐมวัย	20	9.35	1.27			
ก่อนเรียน	ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัด	20	5.75	2.12	5.35	19	.00
หลังเรียน	การศึกษาประถมศึกษา	20	8.25	1.25			

* $p < .05$

ตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย จำนวน 20 คน มีคะแนนก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.58 และหลังการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.47 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน มีคะแนนก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาศึกษาปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.44 และหลังการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.27 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน มีคะแนนก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาประถมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.12 และหลังการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.25 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.25 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน

โดยมีคะแนนในเนื้อหาความรู้ในทุกด้านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา ก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ จำนวน 17 คน ตามเนื้อหาความรู้ ได้แก่ 1) ความรู้เกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา 2) ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาศึกษาปฐมวัย 3) ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาประถมศึกษา

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาสาขาราชการประถมศึกษา จำแนกตามเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา

แบบทดสอบ	เนื้อหาความรู้	n	M	SD	t	df	Sig
ก่อนเรียน	ความรู้เกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	17	5.88	1.58	3.63	16	.00
หลังเรียน	ความรู้เกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา	17	7.41	1.06			
ก่อนเรียน	ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย	17	6.35	2.80	4.18	16	.00
หลังเรียน	ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย	17	8.47	1.33			
ก่อนเรียน	ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาประถมศึกษา	17	6.29	2.17	2.49	16	.02
หลังเรียน	ความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาประถมศึกษา	17	7.53	1.28			

* $p < .05$

ตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษาราชการประถมศึกษา จำนวน 17 คน มีคะแนนก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.58 และหลังการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.06 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน มีคะแนนก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.80 และหลังการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.47 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.33 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน มีคะแนนก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาประถมศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.17 และหลังการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.28 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน

โดยมีคะแนนในเนื้อหาความรู้ในทุกด้านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบความรู้ เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาราชการศึกษาศึกษาปฐมวัยและศึกษาราชการศึกษาก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้ จำนวน 37 คน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

แบบทดสอบ	n	M	SD	t	df	Sig
แบบทดสอบก่อนเรียน	37	18.84	5.77	7.55	36	.00
แบบทดสอบหลังเรียน	37	25.05	3.38			

* $p < .05$

ตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตและสาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 37 คน มีคะแนนก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.77 และหลังการเรียนรู้ด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.05 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.38 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาศาสาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตและสาขาวิชาการประถมศึกษา สามารถนำไปสู่งการอภิปรายได้ดังนี้

1. การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สรุปได้ว่า ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นชุดการเรียนรู้แบบสื่อผสม ประกอบด้วย Google form, Power Point และ Line ใช้เวลาทั้งสิ้น 60 นาที ซึ่งมีขั้นตอนการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

1) สแกน QR CODE เพื่อทำแบบทดสอบก่อนเรียน
2) ศึกษา ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง “รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 1” ผ่าน Power Point ใน Line

3) หลังจบชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สแกน QR CODE เพื่อทำแบบทดสอบหลังเรียน
โดยเนื้อหาสาระในชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย

1) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2) การจัดการศึกษาระดับชั้นอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
3) แนวทางการประเมินความพร้อมสำหรับเด็กชั้นอนุบาลเพื่อขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
4) บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาศาสาวิชาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตและสาขาวิชาการประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 โดยตั้งเกณฑ์ในการยอมรับคุณภาพของชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในแต่ละข้ออยู่ในระดับดีถึงดีมาก และค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีค่าคะแนนสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านเนื้อหา และด้านการออกแบบอยู่ในเกณฑ์ดี สอดคล้องกับใจทิพย์ ณ สงขลา (2561) กล่าวว่า สื่อเป็นตัวกลางถ่ายทอดความรู้ในลักษณะต่าง ๆ จากผู้ส่งไปยังผู้รับให้เข้าใจความหมายได้ตรงกันในการเรียนการสอน เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการสื่อสารและเทคโนโลยีที่ช่วยในการจัดกิจกรรมในห้องเรียน โดยผู้สอนออกแบบวางแผนการสอนและจะต้องเป็นผู้ดำเนินการสอนให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ประกอบด้วยการใช้สื่อและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้และสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อจะช่วยส่งเสริม เพิ่มคุณค่า เพิ่มความรู้ให้แก่ผู้เรียนให้มีความรู้กระจ่างสมบูรณ์ขึ้นตามหลักการ

และทฤษฎีการเรียนรู้ที่น่าเรียนและใช้อย่างง่าย ช่วยนำเสนอและส่งเสริมการเรียนรู้ให้ดีขึ้น การนำเสนอการปฏิบัติและกรรมวิธีให้เห็นอย่างเป็นขั้นตอนได้ชัดเจน กระตุ้นให้มีข้อซักถามและปฏิบัติตามขั้นตอนได้ สามารถฉายซ้ำเมื่อผู้เรียนไม่เข้าใจหรือเพื่อทบทวน สะดวกในการพกพาซึ่งสามารถศึกษาเพิ่มเติมหรือทบทวนได้ในทุกสถานที่

ดังนั้นชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการประถมศึกษา ซึ่งอยู่ในรูปแบบสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในระบบออนไลน์นั้น สะดวกต่อการใช้งาน สามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา ประหยัดค่าใช้จ่าย และสามารถพัฒนาความรู้ของผู้เรียนได้

2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้ เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการศึกษาก่อนและหลังการใช้ชุดการเรียนรู้

การเปรียบเทียบความรู้ของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 37 คน มีคะแนนก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 18.84 และหลังการเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.05 โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงสามารถสรุปได้ว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองฯ ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา โดยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองฯ มีการเรียงลำดับเนื้อหาจากข้อมูลพื้นฐาน พร้อมทั้งมีการนำเสนอตัวอย่างพฤติกรรมความพร้อมของเด็ก รายการประเมิน และบทบาทผู้ที่เกี่ยวข้องกับรอยเชื่อมต่อระดับชั้นอนุบาลสู่ประถมศึกษา ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ตลอดจนเป็นสื่อสมรูปแบบออนไลน์ที่สามารถใช้ได้ง่าย ประหยัด สะดวกต่อการใช้งาน สามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะ

1. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้ ควรมีการเพิ่มเนื้อหาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับรอยเชื่อมต่อทางการศึกษา เพื่อแสดงให้เห็นตัวอย่างและข้อมูลที่หลากหลายยิ่งขึ้น
2. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ควรมีการเพิ่มภาพเคลื่อนไหวหรือวิดีโอ เพื่อดึงดูดความสนใจและเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น
3. ควรนำชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง รอยเชื่อมต่อทางการศึกษาระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ไปใช้กับกลุ่มประชากรอื่น เช่น ครูในโรงเรียน นักศึกษาวิชาชีพครู ผู้ปกครอง

เอกสารอ้างอิง

- คณะอนุกรรมการการตรวจสอบ และประเมินผลภาครัฐการ. (2562). รายงานการพัฒนาเด็กปฐมวัย. สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2564, จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_w3c/ewtdllink.php?nid=10104.
- จิระพันธ์ พูลพัฒน์ และคณะ. (2553). คู่มือฝึกอบรมปฐมวัย. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2561). การออกแบบการเรียนรู้แนวดิจิทัล: Digital learning design. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดา พิทักษ์สินสุข. (2563). วิฤตปฐมวัยกระบวนทัศน์ชาติ. วารสารการจัดการศึกษาปฐมวัย, 1(1): 77-89.

- เพ็ญพรรณ จิตตะเสนีย์ และวิภา ตัณจุลพงษ์. (2560). รอยเชื่อมต่อฝึกเด็กไทยอ่านออกเขียนได้. สืบค้นเมื่อ 23 มีนาคม 2564, จาก <https://siamrath.co.th/n/19397>.
- ยศวีร์ สายฟ้า. (2557). รอยเชื่อมต่อการเรียนรู้ระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและประถมศึกษา: ก้าวที่สำคัญของเด็กประถมศึกษา. วารสารครุศาสตร์, 42: 143-149.
- ศิริลักษณ์ ขยันกิจ. (2559). การใช้วิธีการสังเกตอย่างใคร่ครวญเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการไตร่ตรองตนเองของนิสิตสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2561). เปิดสถานการณ์เด็กปฐมวัย พบปรากฏการณ์เร่งเรียนตั้งแต่วัยอนุบาล. สืบค้นเมื่อ 29 เมษายน 2564, จาก <http://www.qlf.or.th/Home/Contents/1009>.
- สำนักงานกองทุนส่งเสริมสุขภาพ. (2562). รายงานการประชุมผลการดำเนินงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปี 2563 และการเตรียมความพร้อมการดำเนินงานพัฒนาการเด็กปฐมวัย ปี 2564. สืบค้นเมื่อ 12 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://nich.anamai.moph.go.th/th/general-of-50>.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2556). เปิด 6 อุปสรรคการทำงานครูไทยเมื่อการเรียนรู้ของเด็กในศตวรรษที่ 21 ไม่เหมือนเดิม. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2564, จาก <http://www.qlf.or.th/Home/Contents/571>.
- Andersen, P. (1996). Design and implementation of some harmful algal monitoring systems. In *Intergovernmental Oceanographic Commission Technical Series*. Retrieved May 25, 2021 from Design and implementation of some harmful algal monitoring systems - UNESCO Digital Library.
- The Ministry of Education. (2010). *Growing success: Assessment, evaluation, and reporting in Ontario Schools, kindergarten to grades 12*. Retrieved May 25, 2021, from <https://www.ontario.ca/page/growing-success-assessment-evaluation-and-reporting-ontario-schools-kindergarten-grade-12>.

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ Guidelines for the Development of the Public Sector Management Quality (PMQA) of the Thanarat Camp Infantry Center, Pranburi District, Prachuap Khiri Khan Province

ปัทมภรณ์ กุลทอง¹ / นิตยา สินเธอร์²
Pattamaporn Kunthong¹ / Nittaya Sintao²

¹นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

¹Student Master of Public Administration, Stamford International University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา สินเธอร์ ที่ปรึกษาหลักหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

² Asst. Prof. Dr.Nittaya Sintao Master of Public Administration, Stamford International University

Corresponding author: E-mail: zipper_firstyz04@hotmail.com

(Received: October 19, 2022, Revised: February 2, 2023, Accepted: June 30, 2023)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ 2) ศึกษาภาวะผู้นำ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการทหารที่ปฏิบัติงานในศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ จำนวน 130 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้สถิติค่าไคสแควร์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษา พบว่า 1) คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ อยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำ ด้านภาวะผู้นำเชิงบริหาร มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ $\hat{Y} = 0.765 (b_0) + 0.409 (b_3x_3)$ 3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ พบว่า หน่วยงานควรจะต้องมีฝ่ายถอดตัวชี้วัดไปสู่ทุกระดับ มีการวางแผน/ทบทวนแผนยุทธศาสตร์ที่เป็นระบบ มีระบบฐานข้อมูลกำลังพลอิเล็กทรอนิกส์ (Personal Data exchange: PDX) ที่ทันสมัย มีการวิเคราะห์ผลจากข้อมูลและตัวชี้วัดเพื่อแก้ไขปัญหา มีระบบการประเมินผลงานที่เป็นรูปธรรม มีการสร้างนวัตกรรมในการทำงานและการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการแก้ไขปัญหาของร้องเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

คำสำคัญ: คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ภาวะผู้นำ การพัฒนาคุณภาพ

Abstract

This mixed methods research aimed to study: 1) quality level of public administration 4.0 (PMQA 4.0) of the Thanarat Camp Infantry Center. 2) leadership affects the quality of government management 4.0 (PMQA 4.0) of the Thanarat Camp Infantry Center, and 3) guidelines for improving the quality of government management 4.0 (PMQA 4.0) of Thanarat Camp Infantry Center. The sample group consisted of 130 military officers working in the Thanarat Infantry Center and 8 key informants. Data were treated and analyzed by using descriptive and Inferential Statistics methods, which were frequency percentage, mean, standard deviation, Chi-squared test and multiple regression analysis. Research results: 1) The quality of government management 4.0 (PMQA 4.0) of the Thanarat Camp Infantry Center found a high level. 2) There was a statistically significant correlation with the quality of Public Administration 4.0 (PMQA 4.0) of the Thanarat Camp Infantry Center at 0.001 level, The forecast equation can be written as follows: $\hat{Y} = 0.765 (b_0) + 0.409 (b_3x_3)$ 3) Guidelines for improving the quality of government management. 4.0 (PMQA 4.0) of the Thanarat Camp Infantry Center found that the agency has passed the indicators to all levels. A systematic strategic plan is planned/reviewed. There is a state-of-the-art personal data exchange: (PDX) database system that analyzes results from data and indicators to solve problems. There is a concrete evaluation system. Innovative work and efficient service are created. Including the resolution of complaints in a concrete way.

Keywords: Public Sector Management Quality 4.0 (PMQA 4.0), Leadership, Quality Development

บทนำ

แนวคิดเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐมีกรอบแนวคิดและหลักการเพื่อให้ส่วนราชการต่าง ๆ สามารถนำไปปรับใช้ได้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของส่วนราชการ ทำให้การส่งมอบผลผลิตและการบริการดีขึ้น ปรับปรุงผลการดำเนินการด้านอื่น ๆ และเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน โดยทำให้เกิดความสอดคล้องกันของแผน กระบวนการการตัดสินใจบุคลากร การปฏิบัติการ และผลลัพธ์ การนำเกณฑ์นี้ไปใช้จะช่วยทำให้ส่วนราชการ สามารถประเมินองค์การตนเองได้อย่างรอบด้านว่าขณะนี้ สภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร และต้องการมุ่งไปทางใด เกณฑ์นี้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบทุกภาคส่วนของระบบบริหารงาน การพัฒนาปรับปรุงกระบวนการและ ผลลัพธ์ โดยตระหนักถึงคุณค่าที่ส่งมอบแก่ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม เกณฑ์ PMQA เป็นชุดของ คำถามเกี่ยวกับเรื่องสำคัญของการบริหารและดำเนินงานของส่วนราชการใน 7 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการนำ องค์การ (2) ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (3) ด้านผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (4) ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (5) ด้านบุคลากร (6) ด้านการปฏิบัติการ (7) ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.), 2562: 7)

สำหรับหลักการที่เป็นส่วนของศูนย์การทหารราบ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2449 มีหน้าที่หลักในการตรวจ กิจการของเหล่าทหารราบ รับผิดชอบพัฒนาวิทยาการและการจัดของเหล่าทหารราบ ต่อมาในปี พ.ศ.2509 ได้ ย้ายที่ตั้งหน่วยจากค่ายสมเด็จพระนารายณ์มหาราชมายังค่ายธนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภายหลังเกิด

วิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ.2540 รัฐบาลได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในค่ายทหาร เพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ นับจากนั้นทางค่ายธนระวิจึงนำเอากิจกรรมทางทหารบางส่วนที่หน่วยดำเนินการอยู่ มาจัดเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวสามารถรองรับการจัดกิจกรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะได้เป็นอย่างดี และศูนย์การทหารราบยังมีการกิจที่สำคัญ คือ (1) วางแผน อำนวยการ กำกับดูแล และดำเนินการฝึกอบรมทั้งศึกษาเกี่ยวกับวิทยาการ รวมทั้งการผลิตและควบคุมกำลังพลของเหล่า ร. (2) ดำเนินการวิจัยพัฒนา กำหนดหลักนิยม และทำตำราในทางสายวิทยาการที่เกี่ยวข้อง(3) ปกครองบังคับบัญชา หน่วยทหารที่ กท. กำหนด ตามที่ได้รับแบ่งมอบ และ (4) เสนอแนะ และให้คำแนะนำทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับกิจการของ เหล่า ร. (ค่ายธนระวิ, 2563)

ศูนย์การทหารราบยังมีการบริหารระบบราชการเดิม ซึ่งพบว่ามีปัญหาดังต่อไปนี้ การทำงานแยกตามภารกิจของแต่ละหน่วยงาน แม้มีการทำงานประสานงานกันระหว่างหน่วยงาน แต่ยังไม่ใช้การบูรณาการอย่างแท้จริง (Autonomy, Separation) การทำงานยังไม่อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบและยังเป็นการทำงานตามสายการบังคับบัญชาในแนวดิ่ง (Fragmentation, Hierarchy, Silo, Vertical Approach) ให้บริการเป็นมาตรฐานเดียวกันอย่างตายตัวตามสิทธิพื้นฐานของบุคคลที่รัฐกำหนด (Standardization) ระบบทำงานในแบบอนาล็อก (Analog) การดำเนินงานเชิงรับ ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น (Passive) ยึดกฎเกณฑ์ และมุ่งเน้นแต่การปฏิบัติงานตามเป้าหมาย (Rule-based, Performance-oriented) ปฏิบัติงานตามนโยบายขับเคลื่อนโดยภาครัฐเป็นศูนย์กลาง (Government-driven) ระบบการทำงานที่ล่าช้า มีต้นทุนสูง (Red tape, Costly) เปิดเผยข้อมูลตามที่ร้องขอเฉพาะราย/เปิดเผยข้อมูลจำกัด (Close system, Upon Request only) การปฏิบัติงานตามขั้นตอนแบบเดิม ๆ (Routine Work) ต่างหน่วยงานต่างทำงานกันลำพังโดยไม่มีการแบ่งปันทรัพยากรเพื่อใช้งานร่วมกัน (Stand-alone) วางนโยบาย และปฏิบัติงานโดยใช้ความรู้สึก และคาดเดาเอาเอง (Intuition) บริการประชาชนเฉพาะในเวลาราชการ (Office-hours only) มีความเชี่ยวชาญ/ชำนาญเฉพาะทาง (Expert/Specialist) และข้าราชการแบบดั้งเดิม (Public administrator) (ณัฐพงศ์ ดาราเพ็ญ, 2564: 79-81)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนระวิ อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้รับมาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนระวิ อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้กำลังพลภายในหน่วยการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการอย่างแท้จริงในเชิงยุทธศาสตร์ตั้งแต่ระดับการวางนโยบายไปจนถึงการนำไปปฏิบัติสามารถรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายของรัฐบาล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

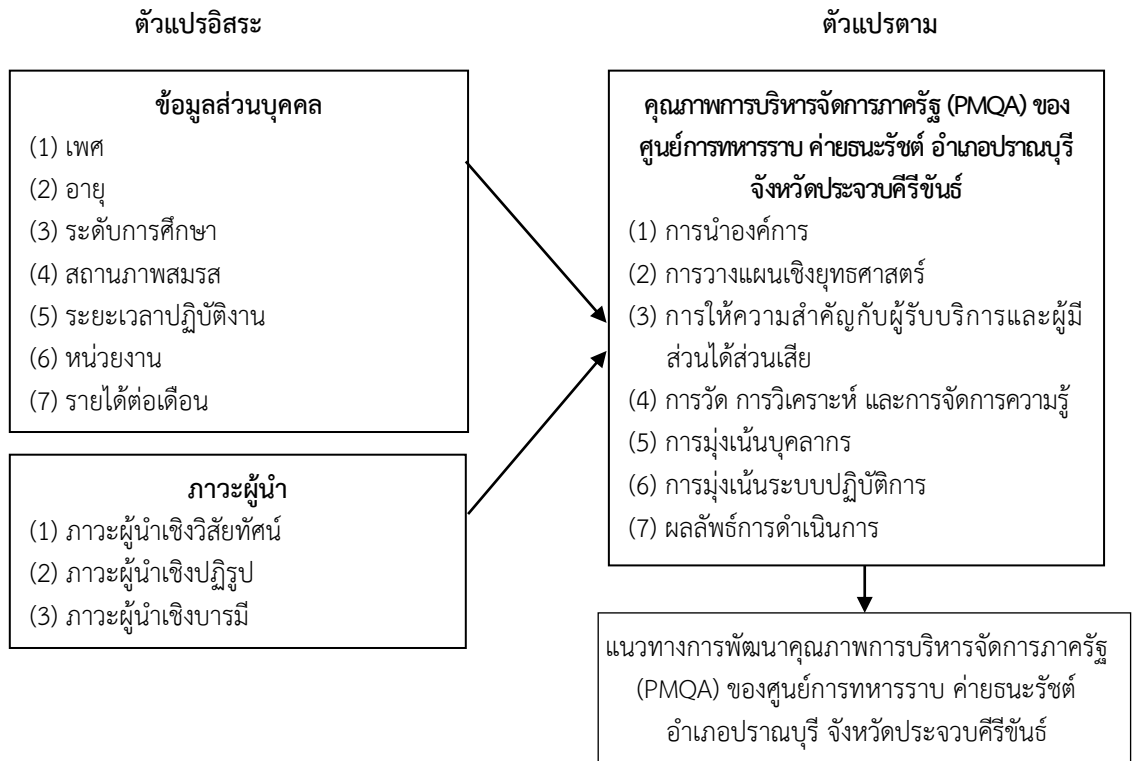
1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนระวิ อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนระวิ อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อสังเคราะห์หาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนระวิ อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของ ศูนย์การทหารราบ ค่ายธนรัชต์ อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) สถานภาพสมรส 5) ระยะเวลาปฏิบัติงาน 6) หน่วยงาน 7) รายได้ต่อเดือน และภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ 2) ภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป 3) ภาวะผู้นำเชิงบริหาร และตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนรัชต์ อำเภอบราญบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย 1) การนำองค์การ 2) การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ 3) การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ และ 7) ผลลัพธ์การดำเนินการ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการทหารที่ปฏิบัติงานในศูนย์การทหารราบ ค่ายธนรัชต์ ประกอบด้วย ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร จำนวน 366 คน และข้าราชการทหารชั้นประทวน จำนวน 1,344 คน จาก 10 หน่วยงาน (ศูนย์การทหารราบ ค่ายธนรัชต์, ข้อมูล ณ วันที่ 5 มกราคม 2564) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของชาโมเอล บี. กรีน (Green, 1991: 499-510) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้หลักความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) คือ ผู้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานในศูนย์การทหารราบ ค่ายธนรัชต์ จาก 8 หน่วยงาน จำนวน 8 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการทหารที่ปฏิบัติงานในศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ ประกอบด้วย ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร จำนวน 366 คน และข้าราชการทหารชั้นประทวน จำนวน 1,344 คน จาก 10 หน่วยงาน และกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) รวมทั้งสิ้นจำนวน 8 คน ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานในศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ ดังนี้

- 1) รองผู้บัญชาการโรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ
- 2) หัวหน้ากอง กองบริการศูนย์การทหารราบ
- 3) ผู้อำนวยการกองวิทยาการศูนย์การทหารราบ
- 4) ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 1 ศูนย์การทหารราบ
- 5) ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 2 ศูนย์การทหารราบ
- 6) ประจำ คร. ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้ากอง กองเครื่องช่วยฝึกศูนย์การทหารราบ
- 7) หัวหน้ากอง กำลังพลศูนย์การทหารราบ และ
- 8) หัวหน้ากอง กองส่งกำลังบำรุงศูนย์การทหารราบ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการทหารที่ปฏิบัติงานในศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ ประกอบด้วย ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร จำนวน 366 คน และข้าราชการทหารชั้นประทวน จำนวน 1,344 คน จาก 10 หน่วยงาน จำนวนทั้งสิ้น 130 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้สูตรในการคำนวณของ Samuel B. Green (1991: 499-510) ดำเนินการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยแบบชั้นภูมิ ซึ่งเป็นการแบ่งลำดับชั้นของข้าราชการทหาร 2 ประเภท ได้แก่ ข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตร ข้าราชการทหารชั้นประทวน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักความน่าจะเป็น

(Probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) รวมทั้งสิ้นจำนวน 8 คน ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานในศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ ดังนี้ 1) รองผู้บัญชาการโรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ 2) หัวหน้ากอง กองบริการศูนย์การทหารราบ 3) ผู้อำนวยการศูนย์การทหารราบ 4) ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 1 ศูนย์การทหารราบ 5) ผู้บังคับกองพันทหารราบที่ 2 ศูนย์การทหารราบ 6) ประจำ คร. ปฏิบัติหน้าที่ หัวหน้ากอง กองเครื่องช่วยฝึกศูนย์การทหารราบ 7) หัวหน้ากอง กำลังพลศูนย์การทหารราบ และ 8) หัวหน้ากอง กองส่งกำลังบำรุงศูนย์การทหารราบ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 130 ราย โครงสร้างแบบสอบถามประกอบด้วยส่วนสำคัญ 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 7 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจรายการ (Checklists)

ตอนที่ 2 ข้อมูลภาวะผู้นำ ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของ ศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 35 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ท สเกล (Likert scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

3. การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 การตรวจสอบความถูกต้อง (Correctively) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขเรียบร้อยแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง (Correctively)

3.2 การตรวจสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ แต่ละข้อ (Index of item Objective Congruence : IOC) ครั้งนี้ มีค่าเท่ากับ 1.00

3.3 การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดสอบหาค่า (Try-Out) กับข้าราชการทหารชั้นสัญญาบัตรและประทวนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนนายสิบทหารบก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.960

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลโดยใช้การเก็บข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 ชุด กับข้าราชการทหารที่ปฏิบัติงานในศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ และวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า จากเอกสารหนังสือ ตำราทางวิชาการต่าง ๆ สถิติ หรือทะเบียนของหน่วยงาน แหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต โดยทำการศึกษาจาก ทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) และภาวะผู้นำ จากงานวิจัย และสิ่งตีพิมพ์ ทั้งในและต่างประเทศ

4.3 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการแสดงถึงลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยการวิเคราะห์จะใช้สถิติเชิงพรรณนา ด้วยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปของคอมพิวเตอร์คำนวณหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

5.2 การวิเคราะห์ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 การวิเคราะห์ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนະรัชต์ อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.4 การวิเคราะห์ตอนที่ 4 เป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาแจกแจงและเรียบเรียงให้เห็นถึงประเด็นการเพิ่มคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนະรัชต์ อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

6. การทดสอบสมมติฐาน

6.1 การทดสอบ ความสัมพันธ์ของลักษณะส่วนบุคคล กับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนະรัชต์ อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้สถิติไคสแควร์ในการทดสอบ (Chi-Square test)

6.2 การทดสอบ ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนະรัชต์ อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multi Linear Regression Analysis) และทดสอบความเป็นอิสระกัน ของความคลาดเคลื่อน คือ Durbin-Watson ซึ่งมีค่าเท่ากับ $1.5 \leq \text{Durbin-Watson} \leq 2.5$ กำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้วิจัยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาที่ปฏิบัติงานในศูนย์การทหารราบ ค่ายธนະรัชต์ รวมทั้งสิ้น 8 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แนวทางการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือวิจัย ซึ่งเป็นการใช้คำถามปลายเปิดที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถออกความเห็นหรือให้ข้อมูลได้อย่างเปิดกว้าง โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามคำถามที่ถูกเตรียมไว้ล่วงหน้า แต่จะเรียงคำถามใหม่ได้ หรือเปลี่ยนแปลงคำพูดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของผู้ให้ข้อมูล อันจะส่งผลต่อความยืดหยุ่น ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

ประเด็น: ความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนະรัชต์ อำเภอปรางบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ สำหรับการจัดการข้อมูลได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาถอดคำสัมภาษณ์ เรียบเรียงข้อมูลเพื่อจะได้นำไปวิเคราะห์ต่อไป

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลก่อนทำการวิเคราะห์เพื่อให้ผลการวิจัยมีความแม่นยำและมีความน่าเชื่อถือของข้อมูลมีการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ จากผู้ให้ข้อมูล จากนั้นใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการตีความจากข้อมูลเบื้องต้นให้เป็นข้อมูลที่สื่อความหมายของผู้ให้ข้อมูล ด้วยการแยกประเภทและการลดทอนข้อมูลเพื่อจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อนำมาตีความและสร้างข้อสรุปโดยนำผล การสรุปต่างๆ มาเชื่อมโยงจนเกิดเป็นโครงสร้างของข้อสรุป ที่สามารถตอบปัญหาได้ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนระพี อำเภอลำสนธิ จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลได้ดังนี้

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 83.80) มีอายุ ไม่เกิน 30 ปี (ร้อยละ 48.50) จบการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 53.10) มีสถานภาพโสด (ร้อยละ 56.20) มีระยะเวลาปฏิบัติงาน 1-5 ปี (ร้อยละ 38.50) อยู่ในหน่วยงานโรงเรียนทหารราบศูนย์การทหารราบ (ร้อยละ 34.60) และมีรายได้ต่อเดือนไม่เกิน 15,000 บาท (ร้อยละ 52.30)

2. ภาวะผู้นำขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรีในภาพรวม ในภาพรวม มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย = 4.39, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงตามลำดับดังนี้ ผู้นำเชิงบริหาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย = 4.55, S.D. = 0.60) ด้านภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป (ค่าเฉลี่ย = 4.32, S.D. = 0.66) และด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (ค่าเฉลี่ย = 4.29, S.D. = 0.55)

3. คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนระพี อำเภอลำสนธิ จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม ในภาพรวม มีคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ค่าเฉลี่ย = 0.41, S.D.= 0.55) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (ค่าเฉลี่ย = 4.22, S.D.= 0.59) ด้านการนำองค์การ (ค่าเฉลี่ย = 4.22, S.D.= 0.60) ส่วนด้านที่มีคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านผลลัพธ์การดำเนินการ (ค่าเฉลี่ย = 4.20, S.D.= 0.60) ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร (ค่าเฉลี่ย = 4.18, S.D.= 0.71) ด้านการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ (ค่าเฉลี่ย = 4.13, S.D.= 0.59) ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ค่าเฉลี่ย = 4.11, S.D.= 0.64) และด้านการมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ (ค่าเฉลี่ย = 3.98, S.D.= 0.59)

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

1. แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนระพี อำเภอลำสนธิ จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวม พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนระพี อำเภอลำสนธิ จังหวัดนครราชสีมา ด้านการนำองค์การ หน่วยงานมีการสำรวจ วิเคราะห์พันธกิจ ยุทธศาสตร์ กระบวนการ หรือโครงการที่สามารถสร้างการมีส่วนร่วม มีการสื่อสารและถ่ายทอดตัวชี้วัดไปสู่ทุกระดับ มีการรวบรวมข้อมูลทั้งปัจจัยภายในและภายนอกภายในในการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ รวมถึงมีการติดตามตัวชี้วัดและผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สำหรับด้าน

การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ หน่วยงานมีการวางแผน/ทบทวนแผนยุทธศาสตร์ที่เป็นระบบ มีการกำหนดเป้าประสงค์และตัวชี้วัดที่สร้างการเปลี่ยนแปลง มีการกำหนดแผนงานที่ครอบคลุมทุกกลุ่มงาน มีการสื่อสารถ่ายทอดยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติอย่างทั่วถึง และครอบคลุมทุกกลุ่ม/ฝ่าย รวมถึงมีการติดตามผลการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ส่วนด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานมีการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริการประชาชนที่เป็นรูปธรรม กล่าวคือ มีระบบฐานข้อมูลกำลังพลอิเล็กทรอนิกส์ (Personal Data Exchange: PDX) ซึ่งผู้ที่สามารถเข้าถึงได้จะเป็นเจ้าหน้าที่เท่านั้นและทันสมัย โดยบุคลากรและผู้รับบริการสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีการนำ Line App, Google Form, Zoom Cloud Meetings และอื่นๆ มาใช้ในการให้บริการ/เก็บรวบรวมข้อมูล มีการวางแผนเชิงรุกในการตอบสนองความต้องการของผู้บริการ และมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ รวมถึงมีกระบวนการรับข้อร้องเรียนที่เป็นมาตรฐาน หน่วยงานมีการพัฒนาระบบสารสนเทศด้านการบริการประชาชนที่เป็นรูปธรรม กล่าวคือ มีระบบฐานข้อมูล PDX ที่ทันสมัย โดยบุคลากรและผู้รับบริการสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีการนำ Line, Google Form, Zoom และอื่นๆ มาใช้ในการให้บริการ/เก็บรวบรวมข้อมูล มีการวางแผนเชิงรุกในการตอบสนองความต้องการของผู้บริการ และมีการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ รวมถึงมีกระบวนการรับข้อร้องเรียนที่เป็นมาตรฐาน นอกจากนี้ ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ หน่วยงานมีระบบการติดตามงานที่น่าเชื่อถือ มีการวิเคราะห์ผลจากข้อมูลและตัวชี้วัด เพื่อแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันทั่วถึง มีการนำผลการวิเคราะห์มาทบทวนเพื่อปรับปรุงผลการดำเนินงานของหน่วยงาน และมีการนำองค์ความรู้มาปรับปรุงการทำงานให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ นอกจากนี้มีการนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำงานอย่างทั่วถึงและเป็นมาตรฐาน สำหรับด้านการมุ่งเน้นบุคลากร หน่วยงานมีระบบการประเมินผลงานที่เป็นรูปธรรม มีการสร้างวัฒนธรรมการทำงานที่ดี มีการพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะในการแก้ไขปัญหา การสร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน มีคุณธรรมจริยธรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง มีการเปิดโอกาสให้กำลังพลที่มีความสามารถแสดงความสามารถนั้นออกมา มีการวางแผนกำลังพลให้ตรงกับความต้องการ โดยมีการปรับคนให้ตรงกับความถนัดของงานตามความรู้ความสามารถ รวมถึงมีการประชุมและเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในส่วนของด้านการมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ หน่วยงานมีการออกแบบกระบวนการทำงานที่เชื่อมโยงไปสู่ผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ มีการสร้างนวัตกรรมในการทำงานและการให้บริการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการจัดทรัพยากรต่าง ๆ ตามความเหมาะสมทั้งในด้านทรัพยากรบุคคล งบประมาณ หรือสิ่งอุปกรณ์ต่าง ๆ มีการประชาสัมพันธ์ที่หลากหลาย เช่น ทางอินเทอร์เน็ต ทางทีวี ทางวิทยุ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน และด้านผลลัพธ์การดำเนินการ หน่วยงานมีการแก้ไขปัญหาของร้องเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน มีการปรับปรุงกระบวนการทำงานทั้งในระดับปฏิบัติการและระดับองค์กรอย่างเป็นรูปธรรม อันจะส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนด รวมถึงมีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับหน่วยงานที่มีการกิจคล้ายคลึงกัน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ

การทดสอบสมมติฐานของการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนรัชต์ อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ลักษณะส่วนบุคคล	คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนรัชต์ อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์							
	การนำ องค์การ	การ วางแผน เชิง ยุทธศาสตร์	การให้ ความสำคัญ กับ ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย	การวัด การ วิเคราะห์ และการ จัดการ ความรู้	การมุ่งเน้น บุคลากร	การมุ่งเน้น ระบบ ปฏิบัติการ	ผลลัพธ์ การ ดำเนินการ	ภาพรวม
1. เพศ	0.008**	0.003**	-	0.049*	-	-	0.004**	-
2. อายุ	0.004**	0.000***	0.000**	0.001***	0.000***	0.000***	0.001***	0.000***
3. ระดับการศึกษา	0.000***	0.000***	0.000***	0.000***	0.000***	0.001***	0.000***	0.000***
4. สถานภาพสมรส	-	-	0.049*	-	-	0.000***	-	0.034*
5. ระยะเวลาปฏิบัติงาน	0.000***	0.000***	0.000***	0.028*	0.000***	0.000***	0.000***	0.000***
6. หน่วยงาน	0.000***	0.000***	0.000***	0.001***	0.001***	0.092	0.000***	0.000***
7. รายได้ต่อเดือน	0.000***	0.000***	0.000***	-	0.000***	0.000***	0.000***	0.000***
หมายเหตุ	* $P \leq 0.05$ ** $P \leq 0.01$ *** $P \leq 0.001$							

จากตารางที่ 1 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ในภาพรวม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาปฏิบัติงาน หน่วยงาน รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนรัชต์ อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และสถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนรัชต์ อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนรัชต์ อำเภอลำดวนบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตารางที่ 2 ภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของ
ศูนย์การทหารราบ ค่ายธนบุรี อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาวะผู้นำ	คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนบุรี อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา				
	B	S.E.	สปส. Beta	t	Sig.
(ค่าคงที่)	0.765	.267	-	2.867	0.005**
1.ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์	0.157	0.086	0.159	1.828	0.070
2.ภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป	0.197	0.129	0.238	1.528	0.129
3.ภาวะผู้นำเชิงบริหาร	0.409	0.124	0.446	3.291	0.001***

หมายเหตุ	* $P \leq 0.05$	R	= 0.795
	** $P \leq 0.01$	R ²	= 0.632
	*** $P \leq 0.001$	R ² ปรับ	= 0.623
		F	= 72.116
		ระดับนัยสำคัญ	= 0.000
		Durbin-Watson	= 1.841

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนบุรี อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน (Durbin-Watson) ในครั้งนี้มีค่าเท่ากับ 1.841 คือ ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย (1) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (2) ภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป (3) ภาวะผู้นำเชิงบริหาร มีความสัมพันธ์เชิงอิสระในตัวเอง โดยมีค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (R) อยู่ในระดับสูง 0.795 และพิจารณาจากการปรับมาตรฐานของตัวแปร (Standardized Variables) ร้อยละ 62.30-63.20 ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ และค่า สปส. Beta เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านภาวะผู้นำเชิงบริหาร ($\beta_{\text{ผู้นำเชิงบริหาร}} = 0.446$, Sig. = 0.000) ด้านภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป ($\beta_{\text{ผู้นำเชิงปฏิรูป}} = 0.238$, Sig. = 0.129) และด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ($\beta_{\text{ผู้นำเชิงวิสัยทัศน์}} = 0.159$, Sig. = 0.070) โดยตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนบุรี อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำเชิงบริหาร มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 กล่าวคือ คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนบุรี อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำเชิงบริหาร

จากตารางที่ 2 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = b_0 + b_3X_3$$

$$= 0.765 + 0.409 (\text{ภาวะผู้นำเชิงบริหาร})$$

Y หมายถึง คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนระริชต์ อำเภอบราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีความเหมาะสมกับค่า R^2 (Coefficient of Determination) ในระดับปานกลางซึ่งมีค่า = 0.632

อภิปรายผล

ภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนระริชต์ อำเภอบราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ภาวะผู้นำ ในภาพรวม ด้านภาวะผู้นำเชิงบริหารมี มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนระริชต์ อำเภอบราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำ ด้านภาวะผู้นำเชิงบริหารมี เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนระริชต์ อำเภอบราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สามารถปรับปรุงหน่วยงานได้อย่างรอบด้านและอย่างต่อเนื่องครอบคลุมในทุกมิติ เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้เทียบเท่ามาตรฐานสากล สอดคล้องกับงานวิจัยของธนประเสริฐ หงส์แก้วเจริญ (2563: 6-9) วิจัยเรื่อง การประเมินคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ กรณีศึกษาทัศนสถานเปิดหนองน้ำขุน จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาทัศนสถานเปิดหนองน้ำขุน จังหวัดนครสวรรค์ ตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พบว่า ปัจจัยทางด้านการบริหารของแมคคินซี ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาองค์การตามเกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐของทัศนสถาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมยศ รัตนปริยานุช (2565: 292-293) วิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเทศบาลตำบลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำกับลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา ด้านภาวะผู้นำนักปฏิรูป และด้านการสร้างวิสัยทัศน์ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเทศบาลตำบลในจังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพรรณ บุญคอบ (2561: 9-10) วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำด้านภาวะผู้นำเชิงบริหารมี ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของลาบี (Larbi, 1999: 6-9) วิจัยเรื่อง ภาพรวมของแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ได้มีการนำแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ไปใช้ในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่ประสบกับภาวะวิกฤต ซึ่งในขณะนี้ประเทศเหล่านี้รับเอาแนวคิดการบริหารแบบใหม่ไปใช้นั้น แม้จะก่อให้เกิดผลดีในบางแง่ แต่ก็มีแนวโน้มที่จะเกิดความตึงเครียดเชิงโครงสร้างในการนำแนวคิดไปปฏิบัติ โดยปัจจัยที่เป็นตัวผลักดันให้เกิดการนำแนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ไปใช้ในประเทศที่ต้องประสบกับภาวะวิกฤติหรือประเทศด้อยพัฒนานั้น ต่างจากแรงผลักดันที่เกิดในประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยการปฏิรูปการจัดการภาครัฐในประเทศที่มีวิกฤติจะมีแรงผลักดันมาจากภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเทศผู้บริจาคหรือประเทศที่ให้อุปการะมากกว่าที่จะเกิดจากแรงขับเคลื่อนภายในประเทศเอง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยได้ข้อค้นพบจากการวิจัยนำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อสร้างข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ อำเภอบราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ อำเภอบราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ให้บุคลากรในศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ อำเภอบราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อเสริมสร้างการรับรู้และสามารถนำมาประยุกต์ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ อำเภอบราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ควรมีการเสริมสร้างภาวะผู้นำให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน เพื่อให้บุคลากรสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

2.1 การนำองค์การ ผู้บังคับบัญชาควรมีการถ่ายทอดตัวชี้วัดไปสู่ทุกระดับ และหน่วยงานควรมีการติดตามตัวชี้วัดและผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2.2 การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ หน่วยงานควรมีการทบทวนแผนยุทธศาสตร์เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อบรรลุพันธกิจขององค์กร

2.3 การให้ความสำคัญกับผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หน่วยงานควรมีระบบฐานข้อมูลที่บุคลากรและผู้รับบริการสามารถเข้าถึงได้ง่าย และควรมีระบบฐานข้อมูลในการให้บริการที่ทันสมัย

2.4 การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ หน่วยงานควรมีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำมาใช้ประโยชน์และต่อยอดในหน่วยงาน และควรมีการใช้เทคโนโลยีในการรวบรวมข้อมูลและตัวชี้วัดทุกระดับ

2.5 การมุ่งเน้นบุคลากร หน่วยงานควรมีการวางแผนกำลังคนให้ตรงกับความต้องการ และควรเปิดโอกาสให้บุคลากรใช้ความรู้เริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน

2.6 การมุ่งเน้นระบบปฏิบัติการ หน่วยงานควรมีการแบ่งปันทรัพยากรในหน่วยงาน และควรมีการสร้างนวัตกรรมในการปรับปรุงในการให้บริการประชาชน เช่น แอปพลิเคชัน

2.7 ผลลัพธ์การดำเนินการ หน่วยงานควรมีการเปรียบเทียบภารกิจของหน่วยงานอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน และควรมีการวัดความสำเร็จของตัวชี้วัด

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ในหน่วยงานราชการอื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกันกับศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ อำเภอบราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน

3.2 ควรมีศึกษาถึงปัจจัยอื่นที่คาดว่าจะส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ 4.0 (PMQA 4.0) ของศูนย์การทหารราบ ค่ายธนะรัชต์ อำเภอบราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เช่น ระบบราชการ 4.0 หลักธรรมาภิบาล เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ค่ายธนระชัยต์. (2563). ประวัติการจัดตั้งศูนย์การทหารราบ. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2564, จาก http://infantry-center.rta.mi.th/home/?page_id=11.
- ณัฐพงศ์ ดาราเพ็ญ. (2564). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในยุคระบบราชการ 4.0 ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กับผู้สูงวัย. วารสาร มจร. เลย ปริทัศน์, 2(3): 75-87.
- ธนประเสริฐ หงส์แก้วเจริญ. (2563). การประเมินคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ กรณีศึกษาทัศนสถานเปิดหนองน้ำขุน จังหวัดนครสวรรค์. สืบค้นเมื่อ 3 มกราคม 2564 จาก http://www.mpa-mba.ru.ac.th/images/Project/treatise_bangkok13_06102020/6117950110.pdf.
- พรพรรณ บุญคอบ. (2561). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สืบค้นเมื่อ 24 กันยายน 2565 จาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/56920504.pdf.
- ศูนย์การทหารราบ ค่ายธนระชัยต์. (2564). จำนวนกำลังพล ข้อมูล ณ วันที่ 5 มกราคม 2564. ประจวบคีรีขันธ์: ผู้แต่ง.
- สมยศ รัตนปรียานุช. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเทศบาลตำบลที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลของเทศบาลตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 9(8): 292-308.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.). (2562). เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- Green, S. B. (1991). How many subjects dose it take to do a regression analysis? *Multivariate Behavioral Research*, 26(3): 499-510.
- Larbi, G.A. (1999). *The New public management approach and crisis states*. Geneva: UNRISD.

ความเป็นสหบทในศิลปกรรมปูนปั้นเรื่อง “พระมหาชนก” ที่จังหวัดเพชรบุรี The Intertextuality in stucco art about Phra Mahachanaka in Phetchaburi

ทรงฤทธิ์ ฉิมโหมด / Songrid Chimmode

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Lecturer of Information Thai Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Phetchaburi Rajabhat University

Corresponding author E-mail: Songrid.chi@mail.pbru.ac.th

(Received: March 21, 2023; Revised: May 21, 2023; Accepted: June 30, 2023)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นสหบทในงานศิลปกรรมปูนปั้นของช่างเพชรบุรีเรื่องพระมหาชนก ผู้วิจัยศึกษาศิลปกรรมเรื่องพระมหาชนกที่ร้านแม่กิมไล้ สาขาบ้านลาด และศิลปกรรมเรื่องพระมหาชนกที่วัดข่อย พบว่าเรื่องพระมหาชนกที่ปรากฏในงานศิลปกรรมปูนปั้นของช่างเพชรบุรีเป็นการเปลี่ยนแปลง Genre มีลักษณะการคงเดิม สร้างขึ้นใหม่ ขยายความ ดัดแปลงและลดทอน มีการสร้างความเป็นสหบทจากชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในเรื่องพระมหาชนกที่ร้านแม่กิมไล้ ทั้งที่เป็นชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเภทวัตถุ บุคคล สถานที่ วิถีชีวิต พฤติกรรม ค่านิยม และความเชื่อ โดยมีวัตถุประสงค์ของตัวบทปลายทางคือ เพื่อรำลึกพระมหากรุณาธิคุณในหลวงรัชกาลที่ 9 และเพื่อการท่องเที่ยว และมีวัตถุประสงค์ที่แฝงอยู่ คือ เน้นย้ำสถานะพิเศษของช่างเมืองเพชร แสดงแนวคิดท้องถิ่นนิยมและเพื่อเป็นการแสดงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์

คำสำคัญ: สหบท ศิลปกรรมปูนปั้น พระมหาชนก

Abstract

The aim of this paper was to study the intertextuality in the stucco art of Phra Mahachanok in Phetchaburi. The art of Phra Mahachanok at Mae Kim Lai shop (Ban Lad Branch) and the art of Phra Mahachanok at Wat Koi were observed, studied, and analyzed. It was found that the story of Phra Mahachanok in the stucco art in Phetchaburi was changed in genre by making it the same as it was or by convention, invention, extension, modification, and reduction. It was created by making the cultural intertextuality of Phra Mahachanok at Mae Kim Lai shop (Ban Lad Branch) in the cultural setting of several kinds, such as objects, people, places, life style, behavior, values, and beliefs. The creation of the stucco art had two objectives: to make a remembrance of His Majesty King Rama IV and to promote tourism. The latent objective of the stucco art was to emphasize the specialty of Phetchaburi artists, express localism, and represent ethnic identity.

Keyword: Intertextuality, Stucco art, Phra Mahachanok

บทนำ

การศึกษาตัวบทวรรณกรรมของนักวิจารณ์กลุ่มหลังสมัยใหม่นิยม (Post-modernism) ขยายขอบเขตการศึกษาเป็นการวิเคราะห์ศิลปะแขนงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ ภาพเขียน ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาพถ่าย และผลผลิตทางศิลปะและวัฒนธรรมอื่น ๆ “แนวคิดสหบท” จึงเป็นแสงส่องให้การอ่านภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นการผสมผสานภาพกับตัวบท (ตรีศิลป์ บุญขจร, 2553: 152) การศึกษาตัวบทวรรณกรรมจึงไม่ได้อยู่ที่การศึกษาวรรณคดี หรือวรรณกรรมที่มีภาษาเป็นวัสดุในการสื่อความเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป หากแต่เป็นการศึกษา “ตัวบท” (Text) ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นรูปธรรมหรือนามธรรมที่มีความหมาย มีการสื่อความในตัวเอง

ความเป็นสหบท หรือ Intertextuality ที่จัดว่าเป็นแนวคิดหลังสมัยใหม่ มีคำอธิบายอย่างน้อย 2 แนวทางด้วยกัน แนวทางหนึ่งคือการอธิบายความเป็นสหบทในแง่ของผลงานที่เกิดจากการนำผลงานอื่นมาเป็นส่วนประกอบในผลงานใหม่ อีกแนวทางหนึ่งคือการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างผลงานในฐานะที่เป็น “ตัวบท” (Text) อันเกิดจากการประกอบสร้างขึ้นจากชุดของสัญญาณที่แผ่รัศมีทางวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความหมายเชื่อมโยงกันระหว่างสัญญาณต่าง ๆ (เสาวณิต จุลวงศ์, 2550: 157)

ลักษณะหนึ่งของสหบทคือการใช้ตัวบทอื่นมาประกอบเป็นตัวบท (Geyh, Leebron and Levy, 1997: xxii-xxiii อ้างถึงใน เสาวณิต จุลวงศ์, 2550: 45) และตัวบทเกิดจากการเชื่อมโยงกับบริบทและตัวบทอื่น ความหมายของตัวบทไม่เสถียร มีการแปรเปลี่ยนไปตามการตีความ (เสาวณิต จุลวงศ์, 2550: 46) อีกทั้งจากการพิจารณาที่ความสัมพันธ์แนวนอน (Horizontal Intertextuality) ทำให้เห็นว่า เมื่อตัวบทต้นทางและตัวบทปลายทางมีคุณลักษณะ (Attribute) ของ Genre ต่างกัน ทำให้ตัวบทที่เกิดขึ้นไม่เหมือนกันทุกครั้งไป

ศิลปกรรมปูนปั้นเรื่องพระมหาชนก ที่เพชรบุรีเป็นตัวอย่างหนึ่งของตัวบทที่มีลักษณะของความเป็นสหบท ดังที่กล่าวมาข้างต้น อีกทั้งยังมีความน่าสนใจที่ศิลปกรรมปูนปั้นที่เพชรบุรีนั้น นับเป็นศิลปกรรมที่ได้รับการยกย่องและยอมรับมาแต่ครั้งอดีตในฐานะที่มีลักษณะเฉพาะตัวจนเรียกได้ว่าเป็น “สกุลช่างเพชรบุรี” เกี่ยวกับศิลปกรรมสกุลช่างเพชรบุรีนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชหัตถเลขาถามความงามของจิตรกรรมรูปแบบเทพชุมนุมในอุโบสถวัดใหญ่สุวรรณาราม ในลักษณะที่ว่าฝีมือของช่างนี้ไม่มีฝีมือของช่างใดในกรุงเทพฯ เทียบเคียงได้ ภาพเขียนในพระอุโบสถวัดใหญ่สุวรรณารามนับเป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ดีเด่น ซึ่งเหลือไว้ให้ชมไม่ก็แห่งในประเทศไทย (สมบุรณ์ แก่นตะเคียน, 2525: 115) อีกทั้งอาจารย์ศิลป์ พีระศรี (2520: 30) กล่าวถึงสกุลช่างเพชรบุรีในลักษณะที่ว่า ช่างสมัยนี้น่าจะอยู่ในยุคที่ภาพเขียนเจริญถึงขีดสุด ภาพจิตรกรรมฝาผนังจึงออกมางดงามเช่นที่เห็น และเจตนา นาควัชร (2548: 52) กล่าวว่า “มรดกที่รับสืบทอดมาจากอดีตอาจจะยังหลงเหลืออยู่ในบางพื้นที่ อาทิ จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งมีความชัดเจนทั้งในด้านวรรณศิลป์ ทัศนศิลป์ สถาปัตยกรรม และศิลปะการแสดง” แสดงให้เห็นถึงศิลปวัฒนธรรมที่จังหวัดเพชรบุรีมีการสืบทอดมาต่อเนื่องยาวนานจนถึงปัจจุบันเป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไปจนเป็นความภาคภูมิใจของคนเพชรบุรี

คุณค่าของงานช่างสกุลเมืองเพชร จึงเป็นสิ่งที่คนเพชรบุรีภาคภูมิใจในฐานะที่ได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไปมาตั้งแต่ครั้งอดีต และนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการท่องเที่ยว ดังจะเห็นได้จากข้อความในหนังสือท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีต่าง ๆ เช่น “เพชรบุรีเป็นเมืองศูนย์กลางของวัฒนธรรม โดยเฉพาะทางการศึกษา เมืองช่างศิลปะ ซึ่งถือได้ว่าเป็น “เมืองดักศิลา” (หนังสือแนะนำจังหวัดเพชรบุรี ของจังหวัดเพชรบุรี, 2538: 12)

การศึกษาเกี่ยวกับสกุลช่างเพชรบุรีที่ผ่านมาเป็นการศึกษาทางศิลปะ โบราณคดี และมานุษยวิทยา ด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น นอกเหนือจากความสัมพันธ์ของศิลปกรรมกับศาสตร์แขนงอื่นดังกล่าว ศิลปกรรมยังมีความสัมพันธ์กับงานวรรณศิลป์ในลักษณะที่ว่า

การได้รับอิทธิพลและแรงบันดาลใจจากศิลปะอื่น แล้วนำมาเป็นเนื้อหาของงานวรรณคดีความสัมพันธ์ลักษณะนี้ค่อนข้างพบมาก โดยเมื่อกวีหรือนักเขียนเกิดความประทับใจต่อศิลปกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างแรงกล้า และต้องการแสดงออกเพื่อสนองต่ออารมณ์สุนทรีย์แล้ว กวีหรือนักเขียนก็อาจนำศิลปกรรมนั้นไปกล่าวถึง หรือนำมาเป็นเนื้อหาในวรรณคดีของตน บทกวีบางบทจึงสร้างขึ้น โดยมีจิตรกรรมหรือประติมากรรมเป็นแรงบันดาลใจ ศิลปวัตถุสามารถเป็นเนื้อหา ให้แก่งานประพันธ์ได้ เช่นเดียวกับบุคคลหรือวัตถุตามธรรมชาติ

(ปณิธิ พุ่มแสง, 2542: 1)

ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่ากวีได้รับแรงดลใจจากประติมากรรมเพื่อนำไปสร้างวรรณศิลป์ที่ลึกซึ้งได้ เช่น Grevel Lindop กวีชาวอังกฤษ ผู้เขียนบทกวีนิพนธ์พรรณนาพระพุทธรูปที่โพลอนนะรุวา ประเทศศรีลังกา บทกวีนี้ชื่อว่า “recumbent buddha at polonnaruwa” เป็นต้น (เจตนา นาควัชระ, 2546: 84-85) อีกทั้งการศึกษาโคลงภาพพระราชพงศาวดาร ของกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ (2558: 181) ทำให้ได้ข้อสรุปว่า “นอกจากวรรณคดีจะอำนวยประโยชน์ให้ความรู้ในวิทยาการด้านประวัติศาสตร์แล้ว ยังมีส่วนส่งเสริมงานศิลปะ จิตรกรรม และประติมากรรมอีกด้วย”

นอกจากนี้พระยาอนุมานราชธนกล่าวเกี่ยวกับผู้มีฝีมือและความรู้จะใช้ฝีมือและความรู้สร้างสรรค์อารมณ์สะท้อนใจผานกับจินตนาการให้เกิดเป็นรูป เสียง สี หรือตัวหนังสือปรากฏเป็นรูปธรรมแก่ผู้รับสาร เป็นผลงานสร้างสรรค์ที่เรียกว่า ศิลปะ (2501: 20 อ้างถึงใน กุสุมา รักษมณี, 2536: 11) โดยกุสุมา รักษมณี อธิบายไว้ในเชิงอรรถว่า

“ฝีมือและความรู้” ตรงกับ “ศักดิ์” ในทฤษฎีวรรณคดีสันสกฤต ซึ่งถือว่า กวีมีความสำคัญต่อการเกิดรสรวรรณคดี ถ้ากวีในฐานะผู้ส่งสารไม่มีศักดิ์สารนั้นก็ส่งไปไม่ถึงผู้อ่าน ศักดิ์ หมายถึง ฝีมือในการประพันธ์และอัจฉริยภาพของกวี (แต่นักวรรณคดีสันสกฤตก็ถือว่า ปฏิภาณหรือจินตนาการที่เป็นพลังในการสร้างสรรค์ มีความสำคัญควบคู่กับศักดิ์ด้วย)

(กุสุมา รักษมณี, 2536: 17)

ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการศึกษาศิลปกรรมสกุลช่างเมืองเพชร สามารถศึกษาในทางวรรณคดีได้ ดังแนวคิดที่ว่า “ความแข็งแกร่งหรือแม้แต่คุณภาพของงานสร้างสรรค์ในส่วนหนึ่งมาจากการที่ “ศิลปะส่องทางให้แก่กัน”(mutual illumination of the arts) (เจตนา นาควัชระ, 2548: 52-53) ศิลปกรรมมีความสัมพันธ์กับศาสตร์อื่น ๆ เช่น วรรณคดี ที่มีความสัมพันธ์กันทั้งในระดับของมุมมอง ดังที่เจตนา นาควัชระ (2548: 50) กล่าวว่า “ความแหลมคมในการมองโลกที่ปรากฏในงานด้านวรรณศิลป์ก็แฝงอยู่ในงานด้านทัศนศิลป์เช่นกัน ราวกับว่างานทั้งสองประเภทเป็นแรงกระตุ้นให้แก่กัน” และความสัมพันธ์ในลักษณะของการเป็นต้นแบบเนื้อเรื่องเนื้อหา ดังที่รินฤทัย สัจจพันธุ์ (2549: 73) กล่าวว่า “ภาพจิตรกรรมฝาผนังตามศาสนสถานและอาคารสถานที่สำคัญต่าง ๆ ทั้งของต่างชาติและของไทยมักนำเรื่องราวจากวรรณคดีไปวาดเป็นภาพ” และ “วรรณคดีไทยจำนวนมากมีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา กวีนำเนื้อหาจากชาดก พุทธประวัติ คติความเชื่อ มาสร้างสรรค์เป็นวรรณคดี ถ้อยคำพรรณนาในวรรณคดีเหล่านี้เป็นแรงบันดาลใจแก่ศิลปินสาขาอื่น ๆ นำไปสร้างสรรค์เป็นงานศิลปะ ทั้งสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์” (รินฤทัย สัจจพันธุ์, 2558: 84) นั่นคือ “วรรณคดีมีความสัมพันธ์กับงานศิลปะทุกแขนง ทั้งจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม สังคีตศิลป์ และศิลปะการแสดง ทั้งศิลปะไทยประเพณีและศิลปะไทยร่วมสมัย” (รินฤทัย สัจจพันธุ์, 2549: 104)

การสอนของครูช่างเมืองเพชรมีลักษณะที่เข้มงวด ดังที่ช่างทองรุ่ง เอ็มโอบุ (2561) ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะ ประจำปี พ.ศ.2554 ได้เล่าถึง ครูช่างของท่านคือ ครูพิน อินฟ้าแสง ที่ให้ท่านท่องกลอนจากเรื่อง รามเกียรติ์ ตอน ทศกัณฐ์ยกทัพออกรบกับทัพของพระราม เพื่อนำไปเป็นแบบในการปั้นที่หน้าบ้านศาลาการเปรียญ วัดเขabenไดอิฐ

ความสัมพันธ์ของศิลปกรรมปูนปั้นและวรรณคดีจึงเป็นความสัมพันธ์ในลักษณะที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ จึงน่าสนใจว่าการศึกษาศิลปกรรมปูนปั้นที่จังหวัดเพชรบุรีด้วยทฤษฎีทางวรรณคดีจะมีส่วนช่วยอธิบายความหมายของงานศิลปกรรมได้ในอีกทางหนึ่ง อันจะเป็นประโยชน์ทั้งในด้านที่จะช่วยขับเคลื่อนคุณค่าให้แก่ผลงานศิลปกรรมปูนปั้นเพชรบุรีและในทางที่จะขยายขอบเขตการวิจารณ์วรรณคดีให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความเป็นสหบทในงานศิลปกรรมปูนปั้นเพชรบุรีเรื่องพระมหาชนก

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาศิลปกรรมปูนปั้นที่จังหวัดเพชรบุรีในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเหตุผลในการเลือกคือเป็นผลงานศิลปกรรมปูนปั้นที่สร้างสรรค์โดยช่างเพชรบุรี และจัดแสดงอยู่ในสถานที่การท่องเที่ยวที่จังหวัดเพชรบุรี คือ 1) ผลงานปูนปั้นเรื่องพระมหาชนก ที่ร้านแม่กิมไล้ สาขาบ้านลาด และ 2) ผลงานปูนปั้นเรื่องพระมหาชนก ที่วัดข่อย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) โดยมีขั้นตอนการศึกษาและวิธีการศึกษาดังนี้คือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาศิลปะกับวรรณคดี และปูนปั้นเพชรบุรี โดยแนวคิดหลักที่เลือกใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ Intertextuality (สหบท หรือสัมพันธ์บท)
2. ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล บันทึกภาพทางกายภาพของสถานที่ตั้งผลงานปูนปั้น และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ช่างผู้ผลิตผลงาน ตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน 2563 – 9 ตุลาคม 2563
3. วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลงานวิจัยในรูปแบบของการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

สรุปผลการวิจัย

งานเขียนนี้ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้คือ 1) จากเรื่องเล่าสู่ภาพเล่าเรื่อง: การนำเสนอตัวบทเรื่องพระมหาชนกในศิลปกรรมปูนปั้น และ 2) ศิลปกรรมปูนปั้นเรื่องพระมหาชนกที่จังหวัดเพชรบุรีกับตัวบททางวัฒนธรรม ดังนี้

1. จากเรื่องเล่าสู่ภาพเล่าเรื่อง : การนำเสนอตัวบทเรื่องพระมหาชนกในศิลปกรรมปูนปั้น

ตัวบทที่ศึกษาในงานเขียนนี้มี 2 ตัวบทดังที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้วคือ 1) ศิลปกรรมพระมหาชนกที่ร้านแม่กิมไล้ สาขาบ้านลาด และ 2) ศิลปกรรมพระมหาชนกที่วัดข่อย ซึ่งตัวบทดังกล่าวสร้างสรรค์จากพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เรื่องพระมหาชนก

พระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก เป็นพระราชนิพนธ์ที่พระบรมชนกาทิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, 2540: คำนำ) ทรงศึกษามหาชนกชาดกในพระไตรปิฎก (พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกายชาดก เล่มที่ 4 ภาคที่ 2) ทรงดัดแปลงเล็กน้อยเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยและจัดพิมพ์จำหน่ายครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2539 ซึ่งได้รับความนิยมมาก เห็นได้จากการพิมพ์ซ้ำและจัดทำเป็นหนังสือภาพประกอบเรื่อง หนังสือการ์ตูนและภาพยนตร์การ์ตูนอนิเมชัน เป็นต้น

ความนิยมพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกดังกล่าวเป็นแรงบันดาลใจสำคัญให้ช่างชาวเพชรบุรีนำมาเป็นตัวแทนการน้อมระลึกถึงพระบรมชนกาทิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โดยการนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปกรรมที่จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งหากพิจารณาประเด็น “ตัวบท” ที่ศึกษาเห็นได้ว่าการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมเรื่องพระมหาชนกที่จังหวัดเพชรบุรีมีตัวบทต้นทางที่ช่างนำมาเป็นหลักในการสร้างสรรค์ผลงานคือพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก¹ ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นตารางเกี่ยวกับคุณลักษณะ (Attribute) ของตัวบทต้นทางและตัวบทปลายทาง ได้ดังนี้คือ

ตารางที่ 1 แสดงคุณลักษณะ (Attribute) ของตัวบทต้นทางและตัวบทปลายทาง

คุณลักษณะ (Attribute)	ตัวบทต้นทาง (Primary Text) พระราชนิพนธ์ พระมหาชนก	ตัวบทปลายทาง (Secondary Text)	
		พระมหาชนก ที่ร้านแม่กิมไล้	พระมหาชนก ที่วัดข่อย
ประเภท	วรรณกรรม	ศิลปกรรมปูนปั้น	ศิลปกรรมปูนปั้น
วัสดุที่ประกอบสร้าง ตัวบท	ภาษาและภาพ	ปูนและถ้วยกระเบื้อง	ปูนและสีรอนด์
พื้นที่นำเสนอตัวบท	หนังสือ	กำแพงผนังร้านค้า	กำแพงลอยตัว อยู่หลัง พระธาตุในวัด
สถานที่จัดวาง	-	ร้านขายของพื้นเมือง	วัด
ผู้สร้างตัวบท	พระมหากษัตริย์	ช่างเมืองเพชร	ช่างเมืองเพชร
การเผยแพร่	เผยแพร่ระดับประเทศ	เผยแพร่ระดับท้องถิ่น และผู้มาท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม	เผยแพร่ระดับท้องถิ่น และผู้มาท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นประเด็นเกี่ยวกับ “พื้นที่” สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมว่านอกจากจะสร้างสรรค์ผลงานไว้ในพื้นที่ศาสนสถานหรือ “วัด” แล้วยังมีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมที่เป็นเรื่องเล่าชาดกไว้ใน “ร้านค้า” ที่เป็นแหล่งจับจ่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้นเป้าหมายของการสร้างสรรค์ศิลปกรรมพุทธชาดก นอกจากการสร้างสรรค์ผลงานอันวิจิตรแล้วยังเป็นการตอบสนองความสนใจของสังคมและการท่องเที่ยวที่ดึงดูดลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นคือฝีมือปูนปั้นอันเป็นเอกลักษณ์หนึ่งของจังหวัดเพชรบุรีเข้ามาผสมกับกระแสความสนใจของสังคมได้อย่างลงตัว

¹ “ตัวบทต้นทาง” ที่เป็นตัวบทแวดล้อมอื่น ๆ ผู้เขียนจะนำเสนอในประเด็นต่อไป

นอกจากประเด็นเรื่องพื้นที่ที่สร้างสรรค์ผลงานแล้ว หากพิจารณาที่ “การดำเนินเรื่อง” มีความแตกต่างกัน กล่าวคือคือตัวบทปลายทาง เรื่องพระมหาชนกที่ร้านแม่กิมไล้ มีการเล่าเรื่องเป็นลำดับ จำนวน 17 เหตุการณ์ และพระมหาชนกที่วัดข่อย มีเหตุการณ์รวม 5 เหตุการณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

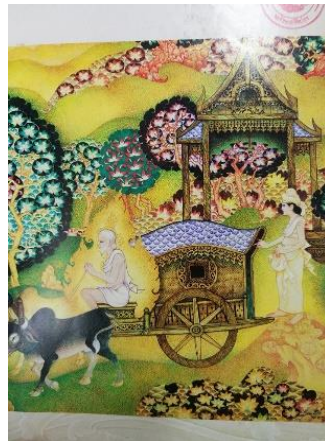
1.1 ศิลปกรรมพระมหาชนกที่ร้านแม่กิมไล้

ผลงานปูนปั้นประดับกระถ้ายกระเบื้องเรื่องพระมหาชนกที่ร้านแม่กิมไล้ เป็นผลงานของช่างทองร่วง เอมโอษฐ์ สร้างสรรค์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2543 นำเสนอเรื่องพระมหาชนก มีลักษณะจัดวางภาพกรอบรวม 6 กรอบ มีเหตุการณ์ที่นำเสนอจำนวน 17 เหตุการณ์ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ผลงานศิลปกรรมเรื่องพระมหาชนกที่ร้านแม่กิมไล้

เหตุการณ์ที่ 1 พระเจ้ามหาชนกษัตริย์แห่งกรุงมิถิลาสนทนากับอำมาตย์ เหตุการณ์ที่ 2 พระอริราชชนกรับกับพระโปลชนก เหตุการณ์ที่ 3 ท้าวสักกเทวราชพิจารณาเหตุการณ์ลงมาช่วยพระเทวี เหตุการณ์ที่ 4 ท้าวสักกเทวราชแปลงกายเป็นคนขับเกวียน แผ่นดินหนุนขึ้นเพื่อให้พระเทวีขึ้นเกวียน เหตุการณ์ที่ 5 พระเทวีจับเท้าทั้งสองของอุทิจจพราหมณ์มหาศาลเพื่อที่พราหมณ์อุปการะไว้ในฐานะน้องสาว เหตุการณ์ที่ 6 พระกุมารเล่นกับเด็ก แต่ด้วยมีกำลังมากทำให้เด็กกลัว เหตุการณ์ที่ 7 พระกุมารถามมารดา เหตุการณ์ที่ 8 พระกุมารเรียน เหตุการณ์ที่ 9 พระมารดาประทานทรัพย์แก่พระกุมาร เหตุการณ์ที่ 10 พระมหาชนกออกเรือเจดคลิ่นใหญ่ เหตุการณ์ที่ 11 พระมหาชนกว่ายน้ำ เหตุการณ์ที่ 12 นางเมขลามาพบพระมหาชนก เหตุการณ์ที่ 13 ม้าอุปการะหยุดที่พระมหาชนกบรรทม เหตุการณ์ที่ 14 อมาตย์เชิญพระมหาชนกเป็นพระราชา เหตุการณ์ที่ 15 พระมหาชนกเสวยผลไม้ม่วง เหตุการณ์ที่ 16 ข้าราชการบริวารและชาวบ้านตั้งทำลายต้นมะม่วง และเหตุการณ์ที่ 17 พระมหาชนกปรึกษาอำมาตย์

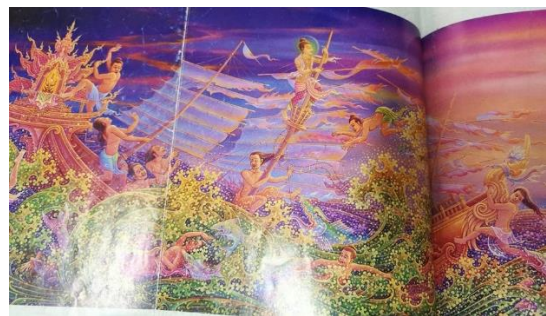

ภาพที่ 2 (ซ้าย) ผลงานศิลปกรรมเรื่องพระมหาชนกที่ร้านแม่กิมไล้ เหตุการณ์ที่ 4

ภาพที่ 3 (ขวา) ภาพจากพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก (2540: 25)

1.2 ศิลปกรรมพระมหาชนกที่วัดข่อย

ผลงานปูนปั้นเรื่องพระมหาชนกที่วัดข่อย เป็นผลงานของช่างเอกลักษณะ มีตรารัน สร้างสรรค์ขึ้นเมื่อปีพ.ศ.2554 มีลักษณะจัดวางภาพต่อเนื่องกันบนผนังกำแพงลอยตัว ด้านหลังพระธาตุฉิมพลีเศรษฐินวโกฏิสามารถจำแนกเหตุการณ์ได้ 5 เหตุการณ์ ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4 (ซ้าย) ผลงานศิลปกรรมเรื่องพระมหาชนกที่วัดข่อย

ภาพที่ 5 (ขวา) ภาพจากพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนก (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, 2540: 64-65)

เหตุการณ์ที่ 1 นางเมขลาอุ้มพระมหาชนก เหตุการณ์ที่ 2 พระมหาชนกว่ายน้ำอยู่บนหลังปูนางเมขลาสรรเสริญพระมหาชนก เหตุการณ์ที่ 3 พระมหาชนกอยู่บนเสากระโดงเรือ ตอนที่เรือแตก เหตุการณ์ที่ 4 พระมหาชนกยกธนู เหตุการณ์ที่ 5 พระมหาชนกนึกถึงวาจาของนางมณีเมขลา

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการดำเนินเรื่องดังกล่าวมีการตัดตอนเหตุการณ์ในตัวบทต้นทางออกไปจำนวนมากเพื่อให้เหมาะสมกับการนำเสนอในตัวบทใหม่ที่เป็นศิลปกรรมปูนปั้น แต่จะเห็นได้ว่าเหตุการณ์ที่ช่างเลือกมาร้อยเรียงเป็นตัวบทใหม่ล้วนเป็นเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่เป็นเหตุการณ์หลักเช่นเดียวกับตัวบทต้นทาง

ที่ทำให้เกิดการดำเนินเรื่องและการแสดงให้เห็นบุญบารมีของพระมหาชนก รวมทั้งการนำเสนอแก่นเรื่องความเพียรตามด้นบ้นทาง

การสร้างสรรคผลงานศิลปกรรมเรื่องพระมหาชนกที่วัดข่อยมีประเด็นที่น่าสนใจอีกประการคือ ผู้เล่าเรื่องที่เป้นช่างไม่เน้นการเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ แต่เป็นการนำเสนอภาพ 2 ฝั่ง โดยฝั่งซ้ายมือคือ ภาพเหตุการณ์ที่ 1-2 ส่วนภาพทางขวามือเป้นเหตุการณ์ที่ 3-5 ตรงกลางคั่นด้วยภาพบานประตู ที่ตรงกลางมีการจารึกชื่อ “ต้นบุญ” คือรายนามผู้บริจาคทรัพย์ให้แก่วัดเพื่อสร้างสิ่งต่างๆ ในครั้งนี้ รวมทั้งด้านขวามือสุดของผลงานเป้นภาพสถานที่ต่างๆ ในจังหวัดเพชรบุรี ภาพวิถีชีวิตของคนในจังหวัดเพชรบุรี เหล่านี้ประกอบรวมอยู่ด้วยกันในเรื่องพระมหาชนกที่วัดข่อย

จากข้อมูลตัวบทและคุณลักษณะ (Attribute) ดังกล่าวในหัวข้อที่ 1 แสดงให้เห็นถึงการคงเดิม (Convention) การสร้างขึ้นใหม่ (Invention) การขยายความ (Extension) การดัดแปลง (Modification) และการลดทอน (Reduction) ซึ่งเป็นลักษณะของสหบท เพราะเมื่อมีการเปลี่ยน Genre ในการนำเสนอตัวบท ย่อมทำให้องค์ประกอบต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป อีกทั้งยังทำให้องค์ประกอบของการเล่าเรื่องเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับการเล่าเรื่องในตัวบทใหม่ด้วยการคงเดิม (Convention) จากตัวบทต้นทางมาสู่ตัวบทปลายทางทั้งสองตัวบท คือ การคัดเลือกเหตุการณ์สำคัญจากตัวบทต้นทางเพื่อสื่อสารแนวคิดเดิม อันแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจเรื่องจากตัวบทต้นทางของช่างเป้นอย่างดีจนสามารถเลือกมาเฉพาะบางเหตุการณ์มานำเสนอใหม่ในพื้นที่ใหม่ที่มีข้อจำกัดมากขึ้น การคงเดิมนี้องอิงมาพร้อมกับการลดทอน (Reduction) เหตุการณ์ที่ไม่สำคัญออกไป รวมทั้งมีการดัดแปลง (Modification) คือ ดัดแปลงรูปแบบการนำเสนอในพื้นที่ใหม่ ส่วนการสร้างขึ้นใหม่ (Invention) จะเห็นได้จากการสร้างความเป็นสหบทจากชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมซึ่งจะกล่าวต่อไปในหัวข้อที่ 2

2. ศิลปกรรมปูนปั้นเรื่องพระมหาชนกที่จังหวัดเพชรบุรีกับตัวบททางวัฒนธรรม

ดังที่กล่าวในหัวข้อที่ 1 ว่าเรื่องพระมหาชนกที่ปรากฏในงานศิลปกรรมปูนปั้นที่เพชรบุรี เป้นการเปลี่ยนแปลง Genre ทำให้มีลักษณะการคงเดิม สร้างขึ้นใหม่ ขยายความ ดัดแปลง ลดทอน และยังมีการสร้างความเป็นสหบทจากชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรม ดังนี้

2.1 การสร้างความเป็นสหบทจากชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในเรื่องพระมหาชนกที่ร้านแม่กิมไล้

การสร้างความเป็นสหบทจากชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในเรื่องพระมหาชนกที่ร้านแม่กิมไล้ มีทั้งที่เป็นชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเภทวัตถุ เหตุการณ์ ค่านิยม และความเชื่อ ดังนี้

1) ชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเภทวัตถุ

งานศิลปกรรมปูนปั้นเรื่องพระมหาชนกที่ร้านแม่กิมไล้ ใช้วัสดุตกแต่งปูนปั้นคือ “ถ้วยกระเบื้อง” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความหรูหรา สวยงาม ดังจะเห็นได้ว่าถ้วยกระเบื้องเป้นประดิษฐกรรมที่แสดงให้เห็นถึงความมีอารยะของมนุษย์ชาติอย่างหนึ่ง (ณัฐภัทร จันทวิษ, 2540) ทั้งยังมีลวดลายสวยงาม ผู้ที่นำถ้วยกระเบื้องมาใช้ในกั้มักจะเป้นผู้มีฐานะ และดังที่กล่าวมาแล้วถึงความสวยงามและมีลวดลายในตัวถ้วยกระเบื้อง แต่ถูกนำมากระเทาะให้แตกออกแล้วนำมาประดับตกแต่งกับปูนปั้นใหม่อีกครั้ง ก็ยิ่งเป็นการเน้นย้ำให้เห็นถึงความหรูหราของเจ้าของผลงาน ดังนั้นการใช้ถ้วยกระเบื้องในผลงานปูนปั้นชุดนี้ จึงสื่อถึงความหรูหรา มีราคา ทั้งของผลงานและเจ้าของผลงาน

2) ขุดสัจจะทางวัฒนธรรมประเภทเหตุการณ์

เหตุการณ์ตอนพระมหาชนก้วยน้ำในมหาสมุทร มีการบันทึกเหตุการณ์เรือรบของรัสเซียจมลงสู่ใต้มหาสมุทร² แทรกอยู่ในภาพมุมขวาล่าง (สีดำ) การบันทึกเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นถึงการวิพากษ์สังคมของช่างผู้สร้างผลงาน ซึ่งเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดในแต่ละช่วงมีมากมายแต่ช่างกลับเลือกที่จะบันทึกเหตุการณ์นี้เพียงเหตุการณ์เดียวจึงแสดงเจตนาของช่างอย่างชัดเจนที่จะกล่าวถึงประเทศมหาอำนาจที่มีการประดิษฐ์เทคโนโลยีล้ำสมัยที่เป็นภัยต่อมวลมนุษยชาติหากแต่ผลคือจมหายไปทะเล อันแสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของธรรมชาติ การบันทึกภาพเหตุการณ์นี้จึงเป็นการสื่อถึงกระแสความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เป็นภัยกับมนุษย์ และความพ่ายแพ้ของเทคโนโลยีดังกล่าวให้กับธรรมชาติ

3) ขุดสัจจะทางวัฒนธรรมประเภทค่านิยม

(1) ค่านิยมด้านความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

การน้อมรำลึกพระมหากรุณาธิคุณในหลวงรัชกาลที่ 9 เกิดขึ้นในสังคมไทยมาต่อเนื่องยาวนานด้วยที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงงานหนักเพื่อปวงชนชาวไทยและคนไทยต่างก็สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณดังกล่าว ค่านิยมนี้เห็นได้จากการที่เจ้าของผลงานเลือกนำเรื่องพระมหาชนก ที่เป็นบทพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มานำเสนอ โดยค่านิยมนี้สื่อให้เห็นถึงความจงรักภักดีของเจ้าของร้านและเป็นการบอกว่าตนเองเกิดในสมัยรัชกาลที่ 9 อันแสดงให้เห็นถึงความภาคภูมิใจที่สามารถผูกโยงตนเองเข้ากับสมัยรัชกาลที่ 9

(2) ค่านิยมด้านการประพฤติปฏิบัติตนในสังคม

เห็นได้ว่าพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เรื่องพระมหาชนก มีคำสอนหลักทางพระพุทธศาสนา คือ “ความเพียร” ซึ่งเป็นค่านิยมด้านการประพฤติปฏิบัติตนในสังคมที่เหมาะสมกับผู้ประกอบการขายสินค้าต่าง ๆ ศิลปกรรมเรื่องพระมหาชนกที่ร้านแม่กิมไล้จึงดำเนินเรื่องตามลำดับเช่นเดียวกับตัวบทต้นทางที่มีแก่นเรื่องสำคัญอยู่ที่ “ความเพียร” ซึ่งเป็นคำสอนประการหนึ่งทางพระพุทธศาสนา ขุดสัจจะนี้จึงมีการสื่อความที่สัมพันธ์กับอาชีพที่กำลังบอกผู้พบเห็นว่าเจ้าของร้านมีความเพียรพยายาม ตั้งใจทำงาน และแม้แต่เตือนตนเองให้มีความเพียรพยายามด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ผลงานที่ปรากฏเป็นภาพชุดสุดท้ายของเรื่องมีภาพชาวบ้านที่เก็บมะม่วงใส่เสื้อผ้าแบบปัจจุบัน คือ เสื้อคอกลมมีแขน กางเกงขาสั้น โดยเฉพาะมีผู้หญิงหนึ่งคนใส่เสื้อสายเดี่ยว ซึ่งค่านิยมการแต่งกายในลักษณะดังกล่าวนี้นับเป็นเรื่องปกติของผู้หญิงปัจจุบัน แต่เมื่อนำมาไว้ในผลงานปูนปั้นชุดนี้แล้วกลับสื่อความในลักษณะของการตกเตือนว่าไม่เหมาะสม ไม่แสดงถึงความเป็นไทย (ในสายตาของช่าง) ค่านิยมดังกล่าวจึงเป็นการวิพากษ์สังคมของช่างว่าผู้หญิงในสังคมไทยปัจจุบันแต่งกายไม่เหมาะสม

4) ขุดสัจจะทางวัฒนธรรมประเภทความเชื่อ

นอกจากการนำเรื่องพระมหาชนกมาสื่อถึงความเพียรแล้ว จะเห็นได้ชัดเจนนว่าเรื่องพระมหาชนกยังผูกติดอยู่กับความเชื่อทางพระพุทธศาสนา คือ เป็นเรื่องหนึ่งในทศชาติชาดก ช่างยังคงบันทึกเหตุการณ์ในเรื่องที่มีการแสดงเรื่องราวตามชาดกอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นนางเมขลา ท้าวสักกเทวราช เรื่องที่แผ่นดินนูนสูงขึ้น ฯลฯ เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงว่าผลงานยังคงสื่อสารถึงความเชื่อทางพุทธศาสนาอย่างชัดเจน โดยสัจจะเรื่องความเชื่อทางพุทธศาสนาดังกล่าวสื่อให้เห็นถึงว่าเจ้าของผลงานเป็นพุทธศาสนิกชน ที่ยังคงยึดมั่นศรัทธาคำสอนในพระพุทธศาสนา

² เหตุการณ์วันที่ 12 สิงหาคม ค.ศ.2000 เรือดำน้ำพลังงานนิวเคลียร์ Kursk ซึ่งเป็นเรือดำน้ำจู่โจมของรัสเซีย เกิดอุบัติเหตุจมลงระหว่างฝึกซ้อมบริเวณทะเล Barents ทำให้ลูกเรือทั้งหมดจำนวน 118 คนเสียชีวิต

2.2 การสร้างความเป็นสหบทจากชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในเรื่องพระมหาชนกที่วัดช้อย

การสร้างความเป็นสหบทจากชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในเรื่องพระมหาชนกที่ร้านแมกมิได้ มีทั้งที่เป็นชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเภทวัตถุ บุคคล สถานที่ วิถีชีวิต พฤติกรรม ค่านิยม และความเชื่อ ดังนี้

1) ชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเภทวัตถุ

งานศิลปกรรมปูนปั้นเรื่องพระมหาชนกที่วัดช้อย มีการใช้สีบรอนด์ทาทับผลงานปูนปั้น เพื่อให้เกิดความเงางามดูมีราคามากขึ้นจากที่ปกติโดยทั่วไป งานปูนปั้นเพชรบุรีมักไม่ทาสีทับ สีที่เห็นจะเป็นสีปูนปั้นตามธรรมชาติ หรือหากมีสีก็จะใช้สีธรรมชาติผสมลงในเนื้อปูน หรืออาจมีการตกแต่งด้วยถ้วยกระเบื้องซึ่งก็จะเห็นสีพื้นของปูนปั้นอยู่ (บัวไทย แจ่มจันทร์, 2532) ผลงานปูนปั้นเรื่องพระมหาชนกที่วัดช้อยนี้จึงพิเศษแตกต่างจากที่ผลงานปูนปั้นที่เพชรบุรีอื่น ๆ อย่างชัดเจนด้วยสีบรอนด์ที่ทาทับนี้เอง สีที่ทาทับนี้จึงมีความหมายพิเศษที่สื่อถึงความมีราคาและความทันสมัย อันเป็นการสื่อความที่สอดคล้องกับผลงานอื่น ๆ ในบริเวณวัดช้อยนี้ ไม่ว่าจะเป็น “พระธาตุฉิมพลีศรีชวนโกฏ” ที่ภายในมีพระประธาน 3 องค์คือ “พระพุทธศรีชวนโกฏ” “พระสิวลีมหาเถรจารย์” และ “พระพุทธรูปมิ่งมงคล” ที่ส่วนใหญ่มีความหมายในทางที่ให้ความสำคัญกับสิ่งของมีค่า เงิน ทองและความร่ำรวย สีบรอนด์ที่ใช้กับผลงานปูนปั้นดังกล่าวจึงสื่อถึงความมั่งคั่งให้สอดคล้องกัน

2) ชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเภทบุคคล

จากเหตุการณ์ที่ 4 ของผลงานปูนปั้นด้านขวามือเป็นภาพช่างที่ร่วมกันสร้างพระธาตุฉิมพลีศรีชวนโกฏและชานา ส่วนด้านซ้ายมือเป็นภาพบุคคลที่เป็นที่รู้จักของเพชรบุรี เช่น ปู่เย็น และบุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น สายันต์ สัญญา จึงแบ่งการนำเสนอบุคคลได้เป็น 2 ลักษณะคือ

(1) บุคคลที่เป็นที่รู้จักในสังคมและชานา

บุคคลที่เป็นที่รู้จักกันในสังคม เช่น สายันต์ สัญญา ปู่เย็น ไม่ว่าจะเป็นการการอ้างถึงนักร้องลูกทุ่งที่นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงรสนิยมของช่างในการฟังเพลงคือฟังเพลงลูกทุ่ง และการอ้างถึงปู่เย็นซึ่งเป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปในทางที่ชื่นชมในความสมถะแล้ว เห็นได้ว่าบุคคลดังกล่าวมีลักษณะร่วมกันคือเป็นตัวแทนของความเป็นท้องถิ่น ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดยกย่องความเป็นท้องถิ่นของช่าง แนวคิดดังกล่าวเห็นได้ชัดเจนมากขึ้น จากการที่มีการปั้นภาพชานาที่ไม่มีการระบุตัวบุคคลมาประกอบ สัญลักษณ์ที่สื่อออกมาจึงกำลังส่งสารเกี่ยวกับการยกย่อง ชื่นชมความเป็นท้องถิ่นของช่างเพชรบุรี

(2) บุคคลที่เป็นช่างเมืองเพชรที่ปรากฏอยู่ในผลงานนี้เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ในวัดทั้งที่เป็นช่างลงรักปิดทอง ช่างปูนปั้น ช่างจิตรกรรม ช่างแกะสลักไม้ เป็นต้น การบันทึกภาพผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปกรรมในวัดช้อยลงไปเป็นภาพเรื่องพระมหาชนกเป็นการรับแนวคิดมาจากตัวบทต้นทางคือ ในหนังสือพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหาชนกที่มีการวาดภาพศิลปินผู้วาดภาพประกอบไว้เช่นเดียวกัน การรับแนวคิดจากตัวบทต้นมาไว้ในตัวบทปลายทางเช่นนี้เป็นการยอมรับแนวคิดการยกย่องและให้ความสำคัญของช่างผู้ผลิตงานศิลปกรรม การสื่อความในภาพช่างจึงเป็นการบอกให้เห็นถึงความสำคัญของช่างโดยเฉพาะในผลงานที่ศึกษาครั้งนี้คือ ช่างชาวเพชรบุรี

3) ชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเภทสถานที่

ผลงานศิลปกรรมทางด้านขวามือ (หันหน้าเข้าหาผลงาน) ส่วนด้านบนของกำแพง ปรากฏภาพสถานที่ต่าง ๆ ในจังหวัดเพชรบุรี คือ ภาพท้องทุ่งนาเมืองเพชร โดยสังเกตได้จากการที่มีต้นตาลอยู่ที่ทุ่งนา และมีสถานที่สำคัญของจังหวัดเพชรบุรี คือ วัดมหาธาตุ การสื่อความผ่านสถานที่ที่เป็นทุ่งนามีต้นตาลอยู่ คือ การให้

ความสำคัญกับท้องถิ่น และวัฒนธรรมต่างๆ หมายถึงพุทธศาสนสถานที่สำคัญของคนเพชร การสื่อสารผ่านสถานที่ดังกล่าวจึงเป็นการชี้เฉพาะเจาะจงของผลงานว่าผลงานชิ้นนี้เป็นผลงานของคนเพชรบุรี

4) ขุดสัญญาทางวัฒนธรรมประเภทวิถีชีวิต

ผลงานด้านขวามือส่วนด้านล่างของกำแพงมีภาพวิถีชีวิตคือ การตักบาตรพระ โดยเฉพาะมีสตรีชาวโขงอยู่ในภาพด้วย สังเกตได้จากทรงผมและเสื้อผ้าที่มีกระดุมเม็ดถี่อันเป็นสัญลักษณ์ของชาวโขง วิถีชีวิตที่ปรากฏเป็นวิถีชีวิตที่เป็นวิถีชีวิตของชาวพุทธโดยทั่วไป หากแต่เมื่อภาพหญิงชาวโขงเข้ามาประกอบด้วยความหมายจึงเฉพาะเจาะจงขึ้นว่า คนโขงเป็นพุทธศาสนิกชนที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับพุทธศาสนาอย่างแนบแน่น และเหตุใดจึงต้องเป็นชาวโขง คำตอบชัดเจนที่สุดคือช่างปั้นผู้สร้างผลงานเป็นชาวโขงนั่นเอง การนำเสนอความหมายในภาพวิถีชีวิตนี้จึงเป็นการสื่อสารของช่างโดยตรงที่ต้องการจะบอกว่าชาติพันธุ์ของตนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของเพชรบุรี เพราะมาปรากฏอยู่ในผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่และชาติพันธุ์ของตนยังเป็นพุทธศาสนิกชนที่ยึดมั่นในวิถีปฏิบัติของชาวพุทธอย่างเข้มงวด

5) ขุดสัญญาทางวัฒนธรรมประเภทพฤติกรรม

พฤติกรรมที่พระมหาชนกถือต้นไม้อ่อน ซึ่งต่างจากตัวบทต้นทางที่เป็นภาพพระมหาชนกยกมือขึ้นทั้งสองข้าง แต่ที่ตัวบทปลายทางเป็นภาพมือข้างหนึ่งของพระมหาชนกถือต้นไม้อ่อน อันเป็นการสื่อถึงการให้ความสำคัญกับอาชีพการเกษตรซึ่งเป็นสาระหนึ่งของตัวบทต้นทาง การสื่อสารดังกล่าวเป็นการเน้นย้ำสังคมท้องถิ่นเพชรบุรีที่เป็นสังคมเกษตรกรรม มีผู้ประกอบอาชีพทำการเกษตรอยู่เป็นจำนวนมาก และเมื่อต้นไม้อ่อนอยู่ในมือของพระมหาชนกจึงเป็นความหมายในทางชื่นชมว่าอาชีพการเกษตรมีคุณค่าคู่ควรกับท้องถิ่นเพชรบุรี

6) ขุดสัญญาทางวัฒนธรรมประเภทค่านิยม

ค่านิยมการน้อมรำลึกพระมหากรุณาธิคุณในหลวงรัชกาลที่ 9 เป็นค่านิยมเดียวกันกับการสื่อสารเรื่องพระมหาชนกที่ร้านแม่กิมไล้ แม้ว่าผลงานชุดนี้จะอยู่ในวัดก็ได้แต่อยู่ในร้านค้าดังที่ปรากฏในร้านแม่กิมไล้ แต่ความหมายที่ปรากฏออกมายังคงเป็นเรื่องของการแสดงความจงรักภักดีกับในหลวงรัชกาลที่ 9

7) ขุดสัญญาทางวัฒนธรรมประเภทความเชื่อ

(1) ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา นำเรื่องที่เป็นทศชาติชาดกซึ่งเป็นความเชื่อเดียวกันกับผลงานพระมหาชนกที่ร้านแม่กิมไล้ ยิ่งโดยเฉพาะผลงานนี้อยู่ในวัดก็ยิ่งต้องการส่งสารเกี่ยวกับความเชื่อเกี่ยวกับการเป็นพุทธศาสนิกชน และหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา

(2) ความเชื่อเรื่อง “ต้นไม้บุญ” คือ ที่ปรากฏในผลงานปูนปั้นชุดนี้อยู่ตรงกลางผลงาน มีรายชื่อผู้บริจาคเงินเพื่อสร้างศาสนวัตถุและศาสนสถานต่าง ๆ ในวัดนี้ โดยใช้คำว่า “ต้นไม้บุญ” เกริ่นนำก่อนรายนามผู้บริจาคและมีลายไทยด้านบนซุ้มที่เป็นลายพรรณพฤกษาเพื่อสื่อความหมายในทางเดียวกันคือเป็นต้นไม้แห่งบุญ การนำเสนอขุดสัญญาทางวัฒนธรรมประเภทความเชื่อชุดนี้เป็นการจารึกผู้บริจาคที่บริจาทรทรัพย์จำนวนมากจนทางวัดสามารถเป็นต้นทุนหลักในการสร้างสิ่งต่าง ๆ ในวัดได้ จึงสื่อความในทางที่ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการบริจาทรทรัพย์กับการได้รับบุญ

ข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นการสื่อความที่สอดคล้องกันของผลงานเรื่องพระมหาชนกจากทั้ง 2 แห่ง นั่นคือ 1) เรื่องการให้ความสำคัญกับของมีค่า มีราคา 2) การแสดงความจงรักภักดีในหลวงรัชกาลที่ 9 และ 3) การแสดงตนว่าเป็นพุทธศาสนิกชน ส่วนที่มีการสื่อความแตกต่างกันคือ ผลงานที่ร้านแม่กิมไล้ ช่างทำหน้าที่วิพากษ์สังคมผ่านการสื่อความเกี่ยวกับความพ่ายแพ้ของเทคโนโลยีและการแต่งกายของสตรีไทยในปัจจุบัน ในขณะที่ผลงานที่วัดช้อยช่างทำหน้าที่ในการสร้างภาพลักษณ์แทนชาติพันธุ์ของตน คือ ชาวโขง และ

แสดงความเป็นท้องถิ่นนิยมออกมาอย่างชัดเจน ซึ่งในความแตกต่างนี้เองทำให้เห็นบทบาทของช่างเมืองเพชรว่ามิใช่เป็นเพียงผู้เล่าเรื่องเพียงอย่างเดียวแต่ยังทำหน้าที่อื่นหรือวัตถุประสงค์อื่นด้วย

จากการศึกษาลักษณะความเป็นสหบทในงานศิลปกรรมปูนปั้นเรื่องพระมหากษัตริย์ที่เพชรบุรี พบว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อรำลึกพระมหากษัตริย์ในหลวงรัชกาลที่ 9 เห็นได้จากการเลือกเรื่องพระมหากษัตริย์ ส่วนวนที่เป็นบทพระราชนิพนธ์มาเป็นตัวบทต้นทาง และชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเภทค่านิยมที่ปรากฏตรงกันทั้งตัวบทปลายทางที่ร้านแม่กิมไล้ และตัวบทปลายทางที่วัดข่อย

นอกจากนี้ยังพบว่าวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวดังจะเห็นได้จากสถานที่ และลักษณะการจัดวางตัวบทปลายทางนั้นคือในร้านค้าท้องถิ่น และวัดที่มีการบูรณะปรับปรุงใหม่ทั้งหมด โดยเน้นที่การดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งพบได้จากชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเภทวัตถุและชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเภทความเชื่อเรื่องต้นบุญ ที่ให้ความสำคัญกับของมีค่า แปรค่าการทำบุญเป็นการบริจาคทรัพย์ในลักษณะเดียวกันกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการท่องเที่ยวเป็นกลไกขับเคลื่อน

วัตถุประสงค์ทั้งสองข้อดังกล่าวนี้นับเป็นการสื่อความที่ชัดเจนจากชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมและสอดคล้องกันอย่างเห็นได้ชัดที่ปรากฏในตัวบทปลายทางทั้งสองสถานที่ จึงนับได้ว่าเป็นวัตถุประสงค์หลักของการนำเสนอศิลปกรรมปูนปั้นเรื่องพระมหากษัตริย์ที่เพชรบุรี

นอกจากวัตถุประสงค์หลักทั้งสองข้อดังกล่าวแล้ว หากวิเคราะห์ที่การสร้างความเป็นสหบทจากชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมในเรื่องพระมหากษัตริย์ที่เพชรบุรี พบว่ามีความแตกต่างกันดังที่กล่าวไว้ กล่าวคือ ตัวบทปลายทางที่ร้านแม่กิมไล้มีการสร้างความเป็นสหบทจากชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเภทเหตุการณ์ และชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเภทค่านิยม “ผู้หญิงใส่สายเดี่ยว” ในขณะที่ตัวบทปลายทางที่วัดข่อยมีการสร้างความเป็นสหบทจากชุดสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเภทตัวบุคคล สถานที่ วิถีชีวิต และพฤติกรรม การสะท้อนค่านิยม “ผู้หญิงใส่สายเดี่ยว” ปรากฏบนตัวบทปลายทางได้อย่างเหมาะสมเนื่องจากอยู่ในพื้นที่ของร้านขายทองที่ระลึก ซึ่งส่งผลทางใจกับผู้พบเห็นที่อาจสัมผัสได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้นกว่าการสะท้อนสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมแต่เพียงประการเดียว

หากแต่ความแตกต่างดังกล่าวนี้แท้จริงแล้วแสดงให้เห็นถึงบทบาทของช่างที่สามารถวิพากษ์สังคมหรือเป็นปากเป็นเสียงแทนชาติพันธุ์ของตนหรือแม้แต่แสดงแนวคิดท้องถิ่นนิยมได้โดยสื่อผ่านผลงานของตน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ที่แฝงอยู่ นั่นคือการสอนเรื่องการแต่งกายของผู้หญิงซึ่งแสดงถึงการผสมผสานโลกาภิวัตน์กับความเป็นท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี การนำเสนอกลุ่มชาติพันธุ์ของชาวเพชรบุรีผ่านฝีมือของช่างเมืองเพชรเหล่านี้เป็นการย้ำสถานะพิเศษของช่างเมืองเพชรที่อยู่ในฐานะผู้ให้คำสอนผ่านงานศิลปกรรมและสามารถปรับเปลี่ยนลักษณะปลุกย่อยของงานศิลปกรรมที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ให้เป็นไปตามบริบทของสถานที่ที่ปรากฏตัวบทปลายทาง

การอภิปรายผล

การศึกษาศิลปกรรมปูนปั้นเรื่องพระมหากษัตริย์ที่จังหวัดเพชรบุรียืนยันแนวคิด “ศิลปะส่องทางให้แก่นัก” ในลักษณะที่ช่างเพชรบุรีแสดงให้เห็นความแหลมคมในการมองโลกของช่างเพชรบุรีที่นำเสนอสาระหลักของตัวพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหากษัตริย์คือเรื่อง “ความเพียร” มาถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปกรรมในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรีเพื่อทำหน้าที่ในการบันทึกเหตุการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมและเพื่อแสดงลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นเพชรบุรีได้อย่างลงตัว

นอกจากนี้เรื่องพระมหากษัตริย์ที่ร้านแม่กิมไล้และที่วัดช้อยแสดงให้เห็นการเปลี่ยน Genre จากตัวบทต้นทางพระราชนิพนธ์เรื่องพระมหากษัตริย์ มาสู่ตัวบทปลายทางที่มีลักษณะความเป็นสหพหุจากสัญญาทางวัฒนธรรม ทั้งสัญญาทางวัฒนธรรมประเภทวัตถุ บุคคล ค่านิยม ความเชื่อ และสถานที่ เหล่านี้ยังแสดงให้เห็นว่ากระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ได้เข้ามาปะทะสังสรรค์กับท้องถิ่นนิยม (Localism) ในลักษณะที่ชนรับกัน การผสมกันระหว่างกระแสโลกาภิวัตน์และท้องถิ่นนิยมดังกล่าวเกิดขึ้นในผลงานศิลปกรรมปูนปั้นเรื่องพระมหากษัตริย์ที่เพชรบุรีได้อย่างลงตัว เพราะกระแสโลกาภิวัตน์กับกระแสท้องถิ่นนิยมทั้งคู่เป็น “คู่แฝด” ของกันและกัน (พัฒนา กิตติอาษา, 2546: 65) ในลักษณะที่ว่าแนวคิดท้องถิ่นนิยมคงอยู่ร่วมกันกับกระแสโลกาภิวัตน์ (พัฒนา กิตติอาษา, 2546 : 92)

หากจะกล่าวถึง ท้องถิ่นนิยม (Localism) ที่มีลักษณะหลากหลายตามแนวคิดของพัฒนา กิตติอาษา (2546) คือ ท้องถิ่นนิยมเป็นประดิษฐกรรมทางสังคมวัฒนธรรม (a sociocultural construct) และปรากฏตัวในรูปแบบที่หลากหลาย ท้องถิ่นนิยมเป็นผลผลิตของรัฐชาติสมัยใหม่แบบรวมศูนย์ (Highly centralized modern nation-state) นั่นคือไม่ใช่สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมามากมาย แต่มีที่มาจากไป สาระสำคัญของท้องถิ่นนิยมมักจะแสดงออกในรูปของการยึดเอาท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางเน้นสิทธิ เสี่ยง และพื้นที่ของคนในท้องถิ่น กล่าวคือท้องถิ่นนิยมให้ความสำคัญกับสิทธิ เสี่ยง และอัตลักษณ์ของคนและชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งยังสร้างความเข้มแข็งและความเชื่อมั่นทางด้านอัตลักษณ์ให้กับท้องถิ่น ผลักดันให้อัตลักษณ์ที่แตกต่างหลากหลายมีสิทธิเสี่ยงอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้นการนิยามและการกำหนดของเขตของท้องถิ่นนิยม ขึ้นอยู่กับว่า ท้องถิ่นนิยมในแต่ละกรณีนั้นเป็นท้องถิ่นนิยมของใคร อยู่ภายใต้เงื่อนไขอะไร ใครเป็นคนผลิตเรื่องเล่า และลงมือปฏิบัติการณ์ท้องถิ่นนิยมโดยใช้วิธีการอะไร และเพื่อวัตถุประสงค์อะไร

ดังที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผ่านมาในรูปของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดเพชรบุรี ได้ส่งผลให้ช่างเมืองเพชรผลิตผลงานที่เป็นศิลปกรรมที่ทรงคุณค่าของท้องถิ่นเพื่อมาตอบสนองกระแสการท่องเที่ยวดังกล่าว หากแต่ไม่เพียงเท่านั้นช่างเมืองเพชรได้ทำหน้าที่บอกเล่าความสูงส่งของงานศิลปกรรมสกุลช่างเมืองเพชร ส่งสารเกี่ยวกับคุณค่าของท้องถิ่นเพชรบุรี และแม้แต่สารเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของเพชรบุรีว่ามีคุณค่ามากจนถึงกับมีสิทธิที่จะมาปรากฏรวมอยู่ในเรื่องพระมหากษัตริย์ที่เล่าใหม่ในครั้งนี้ให้นักท่องเที่ยวที่ถือได้ว่าเป็นผู้รับสารได้ลองใช้ภูมิรู้ต่าง ๆ มาแกะรอยตัวบทปลายทางได้อย่างน่าสนใจ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องเล่าในศิลปกรรมสร้างสรรค์เมืองเพชรด้วยแนวคิดอื่น เช่น ความรู้อำนาจ (Knowledge /power) วาทกรรม (Discourse) ฯลฯ อาจทำให้เห็นข้อมูลด้านอื่นที่มีส่วนทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ. (2558). **ความรู้ชีวิต: รวมบทความทางวิชาการของคุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ**.

กรุงเทพฯ: สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร.

กุสุมา รักษมณี. (2536). **วรรณคดีกับศิลปะ**. ใน **วรรณคดี-ศิลปะ ประสานศิลป์**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวรรณคดี

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เจตนา นาควิริยะ. (2548). **ตามใจฉัน – ตามใจท่าน : ว่าด้วยการวิจารณ์และการวิจัย**. กรุงเทพฯ: คมบาง.

- ณัฐภัทร จันทวิช. (2540). เครื่องถ้วยไทย ใน สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่มที่ 22. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2564, จาก <https://saranukromthai.or.th/sub/book/book.php?book=22&chap=2&page=t22-2-infodetail01.html>.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2553). **ด้วยแสงแห่งวรรณคดีเปรียบเทียบ วรรณคดีเปรียบเทียบ : กระบวนทัศน์และวิธีการ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์วรรณคดีศึกษา คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ทองร่วง เอมโอษฐ์. (2 ตุลาคม 2561). ช่างปูนปั้น. สัมภาษณ์.
- บัวไทย แจ่มจันทร์. (2532). **ศิลปกรรมเมืองเพชร**. เพชรบุรี: ภาควิชาศิลปะ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทวารวดี เพชรบุรี วิทยาลัยครูเพชรบุรี.
- ปณิธิ หุ่นแสวง. (2542) **วรรณคดีกับทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ: โครงการ Global Competence Project.
- พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. (2540). **พระมหาชนก**. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิง.
- พัฒนา กิตติอาษา. (2546). **ท้องถิ่นนิยม การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- รีนฤทัย สัจจพันธุ์. (2549). **สุนทรียภาพแห่งชีวิต**. กรุงเทพฯ: ณ เพชร.
- (2558). **ข้ามชาติ ข้ามศาสตร์ ข้ามศิลป์**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ศิลป์ พีระศรี. (2520). จิตรกรรมสกุลช่างนนทบุรี ใน อนุวิทย์ เจริญศุภกุล. **องค์ประกอบสถาปัตยกรรมไทย**. กรุงเทพฯ: การพิมพ์สตรีสาร.
- สมบุญรณ์ แก่นตะเคียน. (2525). ประวัติศาสตร์เมืองเพชรบุรี ใน **สมุดเพชรบุรี 2525**, หน้า 80-124. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.
- เสาวณิต จุลวงศ์. (2550). **ความซับซ้อนของการเล่าเรื่อง: ลักษณะหลังสมัยใหม่ในบันเทิงคดีร่วมสมัยของไทย**. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หนังสือแนะนำจังหวัดเพชรบุรี ของจังหวัดเพชรบุรี**. (2538). เพชรบุรี: เพชรภูมิการพิมพ์.

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Reviewer) ประจำฉบับ

รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณ์ รักษาติเจริญ
 รองศาสตราจารย์ ดร.สุรเชษฐ์ ชีระมณี
 รองศาสตราจารย์ ดร.ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน
 รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะนาถ บุญมีพิพิธ
 รองศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์
 รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิน
 รองศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ นิเทศศิลป์
 รองศาสตราจารย์ มยุรี วัฒแก้ว
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดา ปรีชาวีรกุล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทัศน์ นาคจัน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีศนา มัชฌิมา
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ปิตินบตี
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทัย นิ่มน้อย
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนธร วชิรขจร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รักเกียรติ หงษ์ทอง
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงเพ็ญ สว่างใจ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชลธิชา หอมพุ่ม
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐา จักรไชย
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เด่นดาว ชลวิทย์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพจุฑา สุภิมารส สิงคเสลิต
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทยา น้อยจันทร์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณราย ชาญศิริ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรตี ปรีชาปัญญากุล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เสาวคนธ์ સાເື່ອມ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ธนพร บัวรอด
 อาจารย์ ดร.วิชญพงศ์ ศิริโชตินิศากร
 อาจารย์ ดร.นันทวัลย์ สุนทรภาระสถิต

มหาวิทยาลัยมหิดล
 ผู้ประเมินอิสระ
 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ผู้ประเมินอิสระ
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 ผู้ประเมินอิสระ
 มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
 มหาวิทยาลัยศิลปากร
 มหาวิทยาลัยศิลปากร

จริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน (Publication Ethics)

บทบาทและหน้าที่ของผู้เขียน (Duties of Authors)

1. ผู้เขียนต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานใหม่ ไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการเสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น
2. ผู้เขียนต้องรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย ไม่ให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
3. หากมีการนำผลงานของผู้อื่นมาใช้ในผลงานตัวเอง ผู้เขียนต้องอ้างอิงผลงานเหล่านั้น รวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความ
4. ผู้เขียนต้องเขียนบทความวิจัยให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ใน “คำแนะนำสำหรับผู้เขียน”
5. ผู้เขียนที่มีชื่อปรากฏในบทความทุกคน ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในผลงานวิชาการนั้นจริง
6. ผู้เขียนต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยนี้ (ถ้ามี)

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการวารสารมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความตามหลักวิชาการเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร
2. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้เขียนและผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
3. บรรณาธิการต้องตัดสินใจคัดเลือกบทความมาตีพิมพ์หลังจากผ่านกระบวนการประเมินบทความแล้ว โดยพิจารณาจากความสำคัญ ความใหม่ ความชัดเจน และความสอดคล้องของเนื้อหากับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ
4. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว
5. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ ผู้ประเมิน และทีมผู้บริหาร
6. บรรณาธิการต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) เพื่อให้แน่ใจว่าบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น
7. หากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้นๆ พร้อมชี้แจงเหตุผลต่อผู้เขียน

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วนของบทความที่ส่งมาเพื่อพิจารณาแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
2. หลังจากได้รับบทความจากบรรณาธิการวารสาร และผู้ทรงคุณวุฒิมีความตระหนักว่า ไม่สามารถให้ข้อเสนอแนะได้ ผู้ทรงคุณวุฒิควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบและปฏิเสธการประเมินบทความนั้นๆ
3. ผู้ทรงคุณวุฒิควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาที่อยู่บนหลักวิชาการ ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ
4. หากผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าบทความที่ประเมินมีส่วนหนึ่งส่วนใดที่มีความเหมือนหรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่น ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบ
5. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. บทความที่จะได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ต้องเป็นบทความด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาที่เกี่ยวข้องกับภาษา วรรณกรรม คติชนวิทยา โบราณคดี ศิลปะ วัฒนธรรม การท่องเที่ยว การโรงแรม สังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การพัฒนาชุมชน การปกครอง การศึกษาและสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นบทความประเภทบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทัศน์หรือบทความทวิทัศน์หนังสือ
2. ต้นฉบับบทความให้เขียนด้วยภาษาไทย โดยระบุชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) ตำแหน่งงานและสถานที่ทำงาน
3. ทุกบทความต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คำสำคัญทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
4. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองและประเมินคุณภาพจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 คน
5. บทความที่ส่งมาต้องไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น
6. เนื้อหาและความคิดเห็นในบทความเป็นของผู้เขียนบทความ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย จึงถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนเท่านั้น

การจัดเตรียมต้นฉบับ

1. พิมพ์บทความความยาวประมาณ 20-25 หน้า บนกระดาษขาวขนาด B5 (JIS) เว้นระยะขอบ 2 X 2 เซนติเมตร ใส่เลขกำกับมุมบนขวาทุกหน้า (ยกเว้นหน้าแรก) เนื้อหาใช้แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาดตัวอักษร 14
2. ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษพิมพ์ให้อยู่กึ่งกลาง ใช้ตัวอักษรขนาด 18 ตัวหนา ส่วนชื่อผู้เขียนพิมพ์กึ่งกลาง ใช้ขนาดตัวอักษร 14 ตัวหนา เขียนชื่อผู้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้เครื่องหมายขีดทับคั่น หากมีผู้เขียนหลายคนให้ใส่ตัวเลขยกท้ายชื่อ และใส่ข้อมูลวุฒิการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี) สถานที่ทำงานที่เชิงอรรถโดยใช้ตัวอักษรขนาด 12 สำหรับหัวข้อใหญ่ในเนื้อเรื่องใช้ตัวอักษรขนาด 16 ตัวหนา
3. บทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แต่ละบทคัดย่อมีความยาวไม่เกินหนึ่งหน้ากระดาษขนาด B5(JIS) กำหนดคำสำคัญ (Keyword) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ คำสำคัญภาษาไทยใช้วิธีการเว้นวรรคระหว่างคำ คำสำคัญภาษาอังกฤษใช้จุลภาค (comma) คั่นระหว่างคำ
4. เนื้อหาของบทความวิชาการ ประกอบด้วย 1) บทนำ (Introduction) 2) เนื้อหา (Content) 3) บทสรุป (Conclusion) และ 4) การอ้างอิง (Reference) ส่วนเนื้อหาของบทความวิจัย ประกอบด้วย 1) บทนำ (Introduction) ครอบคลุมความสำคัญ ที่มาของปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 2) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล 3) สรุปผลการวิจัย (Conclusion) และการอภิปรายผล (Discussion) 4) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) 5) กิตติกรรมประกาศ (Acknowledge) (ถ้ามี) และ 6) เอกสารอ้างอิง (Reference)
5. เอกสารอ้างอิง ใช้การอ้างอิงตามแนวเอพีเอ (APA: American Psychological Association) มีแหล่งการตีพิมพ์ที่ชัดเจน อาจเป็นหนังสือ วารสาร หรือแหล่งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตก็ได้
6. ถ้ามีแผนภูมิ ภาพประกอบหรือกราฟที่ใส่ประกอบไว้ในเนื้อหา ต้องมีชื่อ ที่มา และเลขกำกับชัดเจนด้านล่าง สำหรับตารางให้ใส่ชื่อตารางชัดเจนด้านบนของตาราง

7. ผู้เขียนต้องส่ง ข้อมูลต้นฉบับ ผ่านระบบออนไลน์ในรูปแบบ Word และ PDF มายัง <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/hspbruacthjournal>

การอ้างอิงเอกสาร

1. รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อหา

ประอรนุช/โปรงมณีกุล/(2557: 9) กล่าวว่า.....หรือ.....
(ประอรนุช/โปรงมณีกุล, 2552: 9)
ฟิลเลย์/(Filley, 1975: 125) กล่าวว่า.....หรือ.....
(Filley, 1975: 125)

2. รูปแบบบรรณานุกรม/เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ/(ครั้งที่พิมพ์).//สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.
เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.//(2545).//การคิดเชิงกลยุทธ์/(พิมพ์ครั้งที่ 3).//กรุงเทพฯ://///////ซีเอสเอ็มเดีย.
Austin, J.//(1962).//How to do things with words.//London:Oxford //////////University Press.

บทความ

ชื่อผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร,ปีที่พิมพ์(ฉบับที่),เลขหน้า.
ธารณี/เขาว์ศิลป์.//(2541).//ห้องสมุดกับคนพิการ.//วารสารสะบันงา,11(2),17- 18.
Van Dijk, T.A.//(1979).//Pragmatics connectives.//Journal of //////////Pragmatics,3(5), 447-456.

สิ่งพิมพ์จากฐานข้อมูลอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง//สืบค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี,//จาก URL.
กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ.//(ม.ป.ป.).//โรงแรมของประเทศจีน.//สืบค้นเมื่อ //////////24 เมษายน 2552,จาก www.thaifita.com/thaifita/Portals/0/.
Collection Development Training for Arizona Libraries. //(2007).// //////////Acquisition.
//Retrieved/August 3, 2007,/from //////////http://www.dlapr.lib.az. us/cdt.acquis.htm.

วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ปริญญา/สาขาวิชา/คณะ/สถาบัน.
ประอรนุช โปรงมณีกุล.//(2543).//การใช้อินเทอร์เน็ตกับงานพัฒนาทรัพยากร //////////สารนิเทศใน
ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย.//วิทยานิพนธ์ //////////ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต/สาขา
บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ //////////คณะศิลปศาสตร์/มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
Wattana, Piyarat.//(2004).//Precipitation and characterization of //////////petroleum
asphaltenes.//Thesis of Doctor of Philosophy./ //////////University of Michigan.

การสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์// (ปี, เดือน วันที่ให้สัมภาษณ์) // ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์ // หน่วยงานของ // ผู้ให้
สัมภาษณ์ // สัมภาษณ์.

เสนอ กลิ่นงาม // (2560, กรกฎาคม 14) // อธิการบดี // มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. // สัมภาษณ์.
Page, O. // (1991, March 5) // President // Austin Peay State University. // Interview.

- หมายเหตุ 1. กรณีที่ผู้เขียนมากกว่า 3 คน ให้ใส่ชื่อ 3 คนแรก แล้วตามด้วย “และคณะ” หรือ “et al.”
2. / หมายถึง ระยะเวณวรรค 1 ครั้ง
// หมายถึง ระยะเวณวรรค 2 ครั้ง